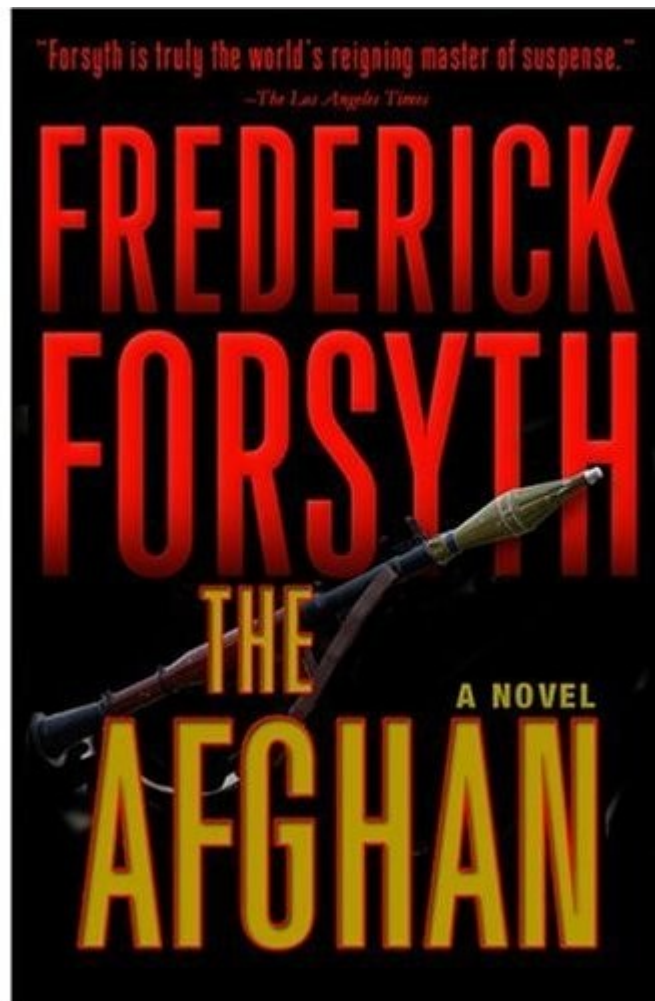

Frederik Forsajt - Avganistanac

Sendi, i ovaj put

Ova publikacija u celini ili u delovima ne sme se umnožavati, preštampavati ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom bez dozvole autora ili izdavača niti može biti na bilo koji drugi način ili bilo kojim drugim sredstvom distribuirana ili umnožavana bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržava autor i izdavač po odredbama Zakona o autorskim pravima.

PRVI DEO

Raža

Da je mladi taliban telohranitelj znao da će stradati od jednog poziva s mobilnog telefona, ne bi nikoga ni zvao. Ali, on to nije znao pa je zvao, i tako je stradao.

Sedmog jula 2005. godine četiri bombaša samoubice ostavili su rančeve s bombama u centru Londona. Ubili su pedeset dvoje putnika u gradskom prevozu i ranili oko sedam stotina ljudi, od kojih je barem stotinu njih doživotno obogaljeno.

Trojica od četvorice bombaša bili su rođeni u Britaniji i odrasli u pakistanskim doseljeničkim porodicama. Četvrti je bio Jamajkanac rodom, naturalizovani Britanac koji je prešao u islamsku veru. I on i ostala trojica još su bili u adolescentskim

godinama. Svi su se vezali za ra-dikalne ideje, ili im je mozak ispiran sve dok se nisu pri-klonili konceptu krajnjeg fanatizma, i to ne negde tamo u svetu, nego tu, u samom srcu Engleske, gde su išli u džamije u kojima su se okupljali ekstremisti i slušali pro-povednike srodne provenijencije.

U roku od dvadeset četiri časa posle eksplozija, svi su identifikovani i locirani na raznim adresama u Lidsu i u okolini toga grada na severu Engleske; i zaista, svi su oni gOYorili, manje ili više primetno, jorkširskim akcentom. Njihowoda, Mohamed Sidik Kan, radlo je kao nastavnik u školi za decu s posebnim potrebama.

Tokom pretresa njihovih kuća i imovine, policija je došla do saznanja koja nije želela da obelodani. Bila su tu i četiri računa na osnovu kojih se saznalo da je jedan od

10

Frederik Forsajt

dvojice malo starijih kupio mobilne telefone, od onih za jednokratnu upotrebu, verzije s tri opsega frekvencije kakve se koriste gotovo svugde u svetu, pri čemu je uz svaki išla pripejd SIM kartica u vrednosti od dvadesetak funti sterlinga. Telefoni su kupljeni za gotovinu i nijedan nije pronaden. Ali policija je ušla u trag brojevima i obe-ležila ih „crvenom zastavicom“, za slučaj da se pojave u etru.

Došlo se tada, takode, do saznanja da su Sidik Kan i njegov najbliži saradnik iz ove grupe, mladi Pandžablja-nin Šehzad Tanvir, novembra meseca prethodne godine putovali u Pakistan i proveli tamo tri meseca. Nije bilo podataka o tome s kim su se njih dvojica tamo sretali, ali je nekoliko sedmica posle eksplozija u Londonu arapska televizijska stanica Al Džazira emitovala snimak na ko-jem prkosni Sidik Kan izlaže plan akcije u kojoj će i sam izgubiti život, i nije bilo mesta sumnji da je snimak nači-njen za vreme njegovog boravka u Islamabadu.

Tek u septembru 2006. postalo je jasno da je jedan od bombaša nosio krin-beli mobilni telefon kojem je nemoguće ući u trag i poklonio ga svom organizatoru--instruktoru iz redova Al Kaide. (Britanska policija pret-hodno je utvrdila da nijedan od bombaša nije bio teh-nički obučen da sam napravi bombu bez uputstava i pomoći sa strane.)

Ko god bio taj visoki funkcioner Al Kaide, on je, iz-gleda, u znak poštovanja, ovaj poklon prosledio jednom od pripadnika elitnog užeg rukovodstva grupisanog oko samog Osame bin Ladena* u njegovom tajnom skroyištu u vrletima južnog Yaziristana, duž pakistansko-avgani-stanske granice zapadno od Pešavara. Telefon bi, pri tom, bio korišćen samo u hitnim slučajevima, jer opera-tivci Al Kaide listom su izrazito sumnjičavi spram mobil-nih telefona, ali darodavac u datom trenutku nije mogao

* Pravilan izgovor ovog imena glasi Usama ben Laden, ali smo se ovde opredelili za opšteprihvaćenu varijantu. (Prim. prev.)

Ayganistanac

11

znati da će onaj fanatik iz Britanije biti toliko glup da ostavi račun na svom stolu u Lidsu. Uže rukovodstvo Bin Ladenovo podeljeno je na četiri sektora. Oni se bave operacijama, finansiranjem, propa-gandom i samom doktrinom. Svaki ogranak ima svog glavešinu, kojeg po rangu nadmašuju jedino Bin Laden i njegov najbliži saradnik u samom vrhu Al Kaide, Ajman el Zavahiri. U septembru mesecu 2006. glavni finansijski organizator čitave terorističke grupe bio je Zavahirijev zemljak, Egipćanin Tufik el Kur.

Iz razloga koji će kasnije biti razjašnjeni, on se 15. septembra, u najstrožoj tajnosti, obreo u pakistanskom gradu Pešavaru, i to ne odlazeći na neko dugo, opasno putešestvije izvan planinske utvrde, već se upravo vraća-jući s takvog puta. Čekao je da se pojavi vodič koji će ga odvesti natrag, ka vrhovima Yaziristana, gde će se pono-vo naći u društvu Šeika, glavom i bradom.

Zadatak da ga čuvaju za vreme njegovog kratkog boravka u Pešavaru dobila su četvorica tamošnjih pro-verenih boraca, pripadnika talibanskog pokreta. Kako to obično biva s ljudima koji poreklo vode sa planina na severozapadu, iz tog lanca ratobornih plemenskih obla-sti duž granice koju niko ne nadzire, i ovi su formalno bili Pakistanci, ali su pripadali plemenu Yazirija. Pa-štunskim jezikom služili su se bolje nego urduom, bes-pogovorno lojalni paštunskom narodu, kojem pripada-ju i Yaziri.

Svi su oni stasali u medresi, internatu ekstremne ori-jentacije utemeljenom na Kuranu, i pripadali islamskoj sekti vahabita, najzagriženijoj od svih i krajnje netrpelji-voj. Niti su šta drugo naučili, niti znali nego da kazuju stihove iz Kurana, tako da im je, kao i milionima mladi-ća obrazovanih po medresama, bilo praktično nemoguće pronaći zaposlenje. Ali, kada im plemenski starešina poveri neki zadatak, život bi dali izvršavajući ga. Toga septembra dobili su zaduženje da čuvaju sredovečnog

12

Fredeńk Forsajt

Egipćanina koji je govorio nilotski arapski, ali je i pa-štunski poznao dovoljno da se na njemu sporazumeva. Jedan od četvorice mladića, Abdelahi, dičio se svojim mobilnim telefonom. Samo mu se baterija, nažalost, is-praznila pošto je prethodno zaboravio da je napuni.

Bilo je prošlo podne. Suviše je opasno sada izaći na-polje da bi se pomolili u mesnoj džamiji; El Kur je, za-jedno s telohraniteljima, molitve izgovorio u stanu na poslednjem spratu jedne zgrade. A onda je oskudno obe-dovao, tek koliko se mora, pa se povukao da nakratko od-spava.

Abdelahijev brat živeo je više stotina kilometara za-padno, u ništa manje fundamentalistički nastrojenom gradu Kveti, a majka im se bila razbolela. Abdelahi je po-želeo da se raspita za njeno zdravlje, pa je pokušao da dobije brata preko mobilnog. Ništa on naročito nije imao da kaže, bilo bi to tek nekoliko reči u okeanu „brbljarija" koje svakodnevno obleću etar oko svih pet kontinenata. Ali telefon nije radio. Jedan od drugova pokazao mu je da nema crnih pločica u prozorčetu koje pokazuje stanje baterije i objasnio mu kako se baterija puni. A onda je Abdelahi ugledao slobodan telefon na Egipćaninovoj ak-tovki u gostinskoj sobi.

Baterija je bila puna. I ne pomišljajući da bi to moglo da im naškodi, okrenuo je bratovljev broj i začuo ritmič-nu zvonjavu, tamo daleko, u Kveti. Uto je u podzemnom lavirintu u Islamabadu, tamo gde se nalazi Odsek za pri-slušivanje Pakistanskog antiterorističkog centra, poče-la da pulsira crvena lampica.

Mnogi koji žive u Hempširu smatraju taj deo zemlje naj-lepšim engleskim okrugom. Na južnoj obali, gde izlazi na Lamanš, Hempšir ima veliku morsku luku Sauthempton i brodogradilište u Portsmutu. Administrativno središte

_____Ayganistanac

13

okruga je istorijski grad Yinčester, kojim dominira kate-drala stara skoro hiljadu godina. U samome srcu okruga, daleko od autoputeva, pa čak i lokalnih drumova, nalazi se tiha dolina reke Meon, pi-tomog vodotoka duž čijih su obala, još u doba Saksona-ca, podignuta sela i varoši.

Samo jedan put A-klase seče ovu dolinu u pravcu se-ver-jug, dok je ostatak prostranstva prošaran krivudavim stazama, ovičenim drvećem bujnih krošnji, živicom i le-dinama. Ovo je seljački kraj, kao što je i nekada bio, gde je tek poneka njiva veća od deset, dok njih sasvim malo zauzima powšinu veću od pet stotina jutara.* Seoske ku-će mahom su starovremenske, od drvenih greda, cigle i cre-pa, a uz pojedine se dižu ambari zavidnih dimenzija, sta-rosti i lepote.

Pred čovekom koji je sedeo na krovu jednog takvog ambara pružala se panorama doline Meona i pogled iz ptičje perspektive na obližnje selo Meonstok, jedva kilo-metar i po udaljeno. U trenutku kad je, nekoliko vre-menskih zona dalje na istoku, Abdelahi

poslednji put u životu pozvao nekoga telefonom, onaj što se popeo na hempširski krov obrisao je znoj sa čela i watio se brižlji-vom uklanjanju crepa od pečene gline, postavljenog tu stotinama godina ranije.

Trebalo je lepo da okupi ekipu majstora koji popra-vljaju krovove, i oni bi ceo ambar ogradili skelama. Brže bi i bezbednije bilo tako obaviti posao, ali i mnogo sku-plje. A u tome i jeste bila nevolja. Čovek s keserom u ru-ci bio je bivši vojnik koji se penzionisao posle dvadeset pet godina provedenih u službi, da bi znatan deo uštede-vine utrošio na kupovinu davnašnjeg sna: neke kuće na selu koju će, najzad, moći da nazove svojim domom. Otud je i postao vlasnik ove štale s deset jutara zemlje i stazicom do najbližeg putića što vodi ka selu.

* Jutro - 4.047 kvadratnih metara. (Prim. prev.)

1]

Frederik Forsajt

Ne umeju, međutim, ni svi vojnici s novcem; zamisao da se jedan srednjovekovni ambar preobrati u seosku ku-ću i udoban dom navela ga je da se obrati profesionalci-ma, firmama specijalizovanim za ovu vrstu projekata, da bi naposletku ostao bez daha kad su mu rekli koliko bi ga to koštalo. Tako je i odlučio da sve uradi sam, ma koliko mu vremena za to bilo potrebno.

Samo mesto bilo je idilično taman koliko treba. Već je zamišljao kako će izgledati krov, obnovljen u punom sjaju, krov koji ne prokišnjava, s devedeset odsto sačuva-nog originalnog, neoštećenog crepa i još deset odsto ku-pljenog na stovarištu gde drže materijal zaostao od starih srušenih kuća. Grede iz lučne krovne konstrukcije behu još zdrave i cele, kao onoga dana kad su istesane iz hra-stovog drveta, ali će zato poprečne lajsne morati da od-meni dobrom, sawemenom krovnom hartijom.

Već mu je pred očima bilo dvorište popločano ka-menom i povrtnjak; napraviće kolski prilaz i nasuti ga šljunkom, a ovce će pasti u starom voćnjaku. Svake noći je, bivakujući na ograđenom pašnjaku pošto ga je priro-da darivala blagorodnom poznoletnjom toplotom, iznova prelazio preko brojki i dolazio do zaključka da bi, uz str-pljenje i mnogo napornog rada, mogao nekako da preži-vi na svom skromnom budžetu.

Imao je četrdeset četiri godine, taman ten, crnu kosu i oči. Bio je mršav i čvrste grade. A svega mu je bilo pre-ko glave. I džungle i pustinje, i malarije i pijavica, i led--ledenih noći kad se sav tresesh, i očajne hrane i bolnih udova. Zaposliće se negde u komšiluku, nabaviti labra-dora ili dva džeka rasela*, a možda i naći ženu da s njom proživi ovozemaljske dane.

Čovek na krovu uklonio je još desetak crepova, saču-vao deset celih, pobacao komadiće onih slomljenih, a u Islamabadu je zasvetlela crvena lampica.

* Pasmina malih terijera nazvana po engleskom svešteniku i uzgajiva-ču pasa Džeku Raselu (umro 1883). (Prim. prev.)

_____Ayganistanac

15

Mnogi misle da je stavljanjem pripejd SIM kartice u mo-bilni telefon završen sav posao oko plaćanja. Tako i jeste iz ugla kupca i korisnika, ali ne i iz ugla provajdera. U slučaju da se telefon ne koristi unutar granica transmisi-one oblasti gde je kupljen, mora doći do poravnavanja, ali ovoga puta između kompanija mobilne telefonije, što njihovi računari i čine.

Kako se Abdelahijev brat u Kveti odazvao na brato-vljev poziv, počelo je da otkucava vreme na anteni sme-štenoj nadomak Pešavara. Ova antena pripada Paktelu. I tako je Paktelov računar počeo da traži prvog prodavca tog mobilnog telefona u Engleskoj; srž njegove poruke, elektronski iskazana, glasila bi: „Jedan od vaših klijena-ta koristi moje vreme i vazdušni prostor, što znači da mi dugujete." Ali pakistanski ATC* je već godinama tražio od Paktela i njegovog rivala Mobitela da proslede svaki poziv upućen ili primljen posredstvom njihovih mreža pravo u sobu za osluškivanje ATC-a. A sada su u

ATC-u, pošto su ih Britanci upozorili, ugradili britanski softver za prisluškivanje s nalogom za presretanje poziva sa od-redenih brojeva. Jedan od tih brojeva iznenada se akti-virao.

Mladi vodnik pakistanske vojske koji je govorio pa-štunski, sedeći za komandnom tablom, pritisnuo je jed-no dugme, i na vezu se uključio njegov pretpostavljeni. Poslušao je nekoliko sekundi, pa upitao: - Šta kaže?

Yodnik je slušao pa odgovorio: - Nešto u vezi s maj-kom. Izgleda da razgovara s bratom.

- Odakle?

Još jedna provera. - Pešavarski predajnik.

Nije više ni bilo potrebe da se vodniku postavljaju pi-tanja. Ceo razgovor biće automatski snimljen radi na-knadne analize. Sada je odmah trebalo locirati pošiljaoca.

* Antiteroristički centar; autor upotrebljava englesku skraćenicu CTC (Counter-Terrorism Center). (Prim. prev.)

16

Frederik Forsajt

Dežurni major ATC-a nije ni sumnjao da će razgovor kratko trajati. Pa neće valjda budala dugo da visi na vezi?

Na svom stolu, visoko iznad podrumskih prostorija, major je pritisnuo tri dugmeta, dobio brzo biranje broja, i ubrzo je zazvonio telefon u kancelariji komandira sta-nice ATC-a u Pešavaru.

Prethodnih godina, a naročito pre događaja poznatog pod oznakom „9/11“, razaranja Svetskog trgovinskog centra 11. septembra 2001. godine, u Odeljenje paki-stanske interne obaveštajne službe, odvajkada znano kao ISI*, duboko su se infiltrirali muslimanski fundamenta-listi iz sastava pakistanske armije. U tome je bio problem s oviin odeljenjem i zbog toga je ono bilo potpuno ne-pouzđano u borbi protiv talibana i njihovih gostiju iz Al Kaide.

Pakistanskom predsedniku, generalu Mušarafu, nije, međutim, ostavljen bogzna kakav izbor, i on je morao da se povinuje američkom, energično sročenom, „savetu“ da počisti svoju avliju. Deo tog programa podrazumevao je neprestano prebacivanje ekstremnih oficira iz ISI-ja na redovne vojne dužnosti; drugi deo odnosio se na stva-ranje unutar ISI-ja elitnog Antiterorističkog centra u ko-jem su bili angažovani mladi oficiri novog kova koji, ma kako pobožni bili, ni na koji način nisu bili povezani sa islamskim terorizmom. Pukovnik Abdul Razak, nekada-šnji komandir tenkovske jedinice, bio je jedan od takvih. On se nalazio na čelu ATC-a u Pešavaru. U pola tri toga dana primio je poziv.

Pažljivo je saslušao svog kolegu iz pakistanske pre-stonice, a onda upitao: - Koliko to dugo traje?

- Prošlo je dosad oko tri minuta.

Pukovnik Razak je imao sreće te mu se kancelarija nalazila tek nešto više od sedamsto metara od Paktelovog predajnika, dakle unutar prečnika od devetsto ili nešto manje metara, koliko je u uobičajenim uslovima potreb-

* Engl: Inter-Service Intelligence. (Prim. prev.)

Ayganistanac

17

no da bi uredaj za otkrivanje pravca uspešno funkcionisao. A dvojica tehničara poslali su na ravan krov poslov-ne zgrade i počeli su da pretražuju grad D/F detektorom kako bi izvor signala locirali na što suženijem prostoru. Yodnik koji je u Islamabadu prisluškivao izvesti sad svog pretpostavljenog: - Razgovor je završen.

- Do davola - reče major. - Tri minuta i četrdeset če-tiri sekunde. Ono, ko bi rekao da će i toliko trajati.

- Ali, izgleda da nije isključio mobilni - reče vodnik. U stanu na poslednjem spratu zgrade u pešavarskoj staroj čaršiji Abdelahi je počinio drugu grešku. Začuvši kako Egipćanin neočekivano izlazi iz svoje sobe, na brzi-nu je okončao razgovor s bratom i čušuo mobilni pod jastuče koje mu se našlo pri ruci. Ali je zaboravio prethodno da ga isključi. Nekih osamsto metara dalje od tog mesta, Razakovi detektori signala bili su sve bliže cilju. I britanska Tajna obaveštajna služba (SIS)* i američka Centralna obaveštajna agencija (CIA) vode opsežne operacije u Pakistanu, iz razumljivih razloga. To je jedna od ključnih ratnih zona u aktuelnoj borbi protiv terorizma. A sve od 1945. godine snaga zapadnog saveza de-lom je počivala upravo na saradnji ovih dveju agencija. Bilo je i prepirljivo, naročito posle razotkrivanja britanskih izdajnika, počev od Filbija, Berdžisa i Meklina 1951. godine. A onda su Amerikanci uvideli da se i u njihovim redovima krije čitava galerija likova koji rade za Moskvu, i meduagencijske čarke su obustavljene. Okončanje Hladnog rata 1991. godine navelo je političare na obema obalama Atlantika na glup zaključak da je najzad zavladao mir i da će takvo stanje potrajati. I upravo u tom času, nečujan, skriven u dubinama islama, nastajao je, uz porodajne muke, novi Hladni rat.

Posle jedanaestog septembra nije više bilo suparništva, pa se prekinulo čak i s tradicionalnim nadigravanjem. Uspostavljeno je pravilo: ako smo mi nekoga

* Engl.: Secret Intelligence Service. (Prim. prev.)

18

Frederik Forsajt

uhvatili, taj je i vaš, ne samo naš. I obratno. Doprinos za-jedničkoj borbi dala je čitava paleta raznih stranih agen-tura, ali ništa se ne može porediti s bliskim međusobnim vezama anglosaksonskih prikupljača informacija.

Pukovnik Razak je poznavao načelnike obeju službi u svom gradu. Što se ličnih odnosa tiče, bio je bliži SIS--ovom čoveku, Brajanu O'Daudu, a i mobilni telefon one bitange pnti su provalili Britanci. I stoga je, sišavši sa krova, prvo nazvao O'Dauda.

U istom tom trenutku, gospodin El Kur ušao je u ku-patilo, a Abdelahi je gurnuo ruku pod jastuče, uzeo mo-bilni i vratio ga na aktovku, gde ga je i bio pronašao. Pro-želo ga je osećanje krivice kad je shvatio da je mobilni još uključen, pa ga je smesta isključio. Njega je mučilo to što je trošio bateriju, a ne mogućnost da ga neko prislušku-je. Bilo kako bilo, zakasnio je za osam sekundi. Detektor je obavio posao.

- Kako to misliš, našli ste ga? - upita O'Daud. Kao Božić i deset rodendana zajedno - tako mu je sad srećan bio ovaj dan.

- Nema sumnje, Brajane. Poziv je upućen iz stana na najvišem spratu jedne petospratnice u staroj čaršiji. Dvo-jica mojih tajnih agenata otišli su tamo da bace pogled i vide kako može da se pride.

- A kad ulazite?

- Čim padne mrak. Ja bih to radije izveo u tri noću, ali rizik je preveliki. Mogli bi da odlepršaju...

Pukovnik Razak se školovao na oficirskom koledžu Kemberli u Engleskoj, dobivši jednogodišnju stipendiju Komonvelta, i ponosio se svojim akcentom.

- Mogu li i ja da dodem?

- Je l' bi voleo?

- A je l' papa katolik? - reče Irac.

Razak se glasno nasmeja. Dopala mu se šala.

Ayganistanac

19

- Kao čovek koji veruje u jednog boga istinoga, ne bih znao reći - kaza on. - U redu. U mojoj kancelariji u šest. Ali nosi se mufti.* Mislim, naš mufti.

Hteo je da kaže da se u akciju neće ići u uniformama, ali ni u civilnoj zapadnoj odeći. U staroj čaršiji, a naročito na tržnici Kisa Kajani, samo je tradicionalna nošnja, šalvare i kamiz, što će reći široke pantalone i du-ga košulja - rnošla da proćte neopaženo. Ili odore i tur-bani karakteristični za planinska plemena. Yažilo je to i za O'Dauda.

Britanski agent stigao je malo pre šest časova, u crnoj tojoti landkruzer sa zatamnjanim staklima. Britanski landrover bio bi, možda, rodoljubivija opcija, ali tojota je bila omiljeno vozilo među lokalnim fundamentalistima i tako neće na sebe skretati pažnju. Poneo je sa sobom i bocu yiskija, znanog pod nazivom „čivas regal". Abduldu Razaku to je bilo najdraže piće. Jednom je O'Daud odr-žao vakelu svom pakistanskom prijatelju zbog njegove sklonosti ka škotskoj kapljici.

- Sebe smatram dobrim muslimanom, ali nisam op-sednut verom - reče Razak. - Svinjetinu ne pipam, ali ne vidim nikakve štete u malo plesa ili dobroj cigari. Tali-banski fanatici zalažu se za zabranu svega toga, ali ja te stavove ne delim. Što se tiče napitaka od grožda, pa čak i žita, vino je bilo u širokoj upotrebi za vreme prva četiri kalifata i, ako me jednoga dana u raju prekori neki viši autoritet od tebe, onda ću zamoliti milostivog Alaha za oprostaj. U meduvremenu, sipaj jednu do vrha.

Bilo je možda čudno da jedan oficir iz tenkovskog korpusa postane tako vrstan policajac, ali takav je bio slučaj s Abdulom Razakom. Imao je trideset šest godina, zeil'u' dvoje dece i valjano obrazovanje. Umeo je da raz-nšlja i o raznim sporednim detaljima, bio je tih i prefli-nJen, i radije se opredeljivao za taktiku kojoj mungos pribegava pri susretu s kobrom nego da kidiše kao slon.

* Civilno odelo. (Prim. prev.)

20

Frederik Forsajt

Taj stan na poslednjem spratu pešavarske stambene zgrade hteo je da zauzme bez ispaljenog metka, ukoliko je ikako moguće. I zato je odlučio da dejstvuje tiho i ne-primetno.

Pešavar je drevan grad, a najstariji njegov deo upra-vo je tržnica Kisa Kajani. Ovde karavani što putuju Veli-kim drumom preko visokog, pretećeg prelaza Hajber, ka Avganistanu, vekovima već zastaju da se ljudi i kamile okrepe. A poput svih dobrih tržnica, i Kisa Kajani odu-vek je zadovoljavala sve čovekove osnovne potrebe nude-ći mu ćebad, šalove, ćilime, mesinganu robu, bakarne posude, hranu i piće. I danas je tako.

Tržnica je multietničko i multijezičko mesto. Izve-žbano oko primetiće tu turbane koje nose Afridi, Yaziri, Gilzaji i Pakistanci iz okoline, u kontrastu s kapama iz doline reke Čitral, dalje na severu, te krznom postavljene zimskim kapama kakve se vićtaju na glavama Tadži-ka i Uzbeka.

U lavirintu uzanih ulica i prolaza, gde je lako umaći svakoj poteri, nalaze se prodavnice i tezge sa satovima, korpama, menjačnicama, pticama, a tu su i pripovedači koji takode nude svoje usluge. U danima imperije, Bri-tanci su Pešavar nazivali Pikadilijem srednje Azije.

Stan koji je lociran pomoću D/F detektora kao mesto odakle je obavljen poziv, nalazio se u jednoj od tih viso-kih, uzanih zgrada s majstorski obdelanim balkonima i prozorskim kopcima; bio je tačno četiri sprata iznad prodavnice ćilima smeštene kraj staze dovoljno široke da njome prode automobil. Zbog letnjih vrućina, sve te zgrade imaju ravne krovove, na koje stanari mogu da se popnu i udahnu malo svežeg noćnog vazduha, pri čemu se kroz otvorena ulazna vrata stepeništem uvek može si-ći na ulicu. Pukovnik Razak je išao na čelu svog tima, ko-ji je napredovao u tišini.

Poslao je četvoricu, svu u plemenskoj odeći, na krov jedne zgrade u istoj ulici. Zgrada je bila udaljena tačno

Ayganistanac

21

četiri kuće od njihove mete. Popeli su se na vrh i mirno prošetali preko krovova do određišta. Tu su sačekali sig-nal. Pukovnik je, s ulice, uza stepenice poveo šestoricu ljudi. Svi su pod odorama nosili automatske pištolje, jedino je obijač, krupni, mišićavi Pandžabljanin, poneo malj.

Pošto su se svi poredali na stepeništu, pukovnik klimnu glavom obijaču koji potegnu malj i razvali bravu. Yrata netom popustiše, i tim utrča u stan. Trojica od onih što behu zauzeli položaj na krovu istog časa dojuri-še niza stepenice; četvrti ostade gore za slučaj da neko pokuša da pobjegne preko krova.

Kad je Brajan O'Daud kasnije pokušavao da se seti pojedinosti, činilo mu se da se sve odigralo izrazito brzo i kao u nekoj magli. Takav su utisak imali i oni koji su bi-li u stanu. Jurišni odred pojma nije imao koliko će ljudi zateći u stanu i šta će sve unutra naći. Mogla je to biti čitava mala vojska; ili možda neka porodica koja upravo srkuće čor-bicu. Možda se arhitektonski planovi uredno dokumen-tuju u Londonu ili Njujorku, ali ne i na tržnici Kisa Ka-jani. Znali su samo to da je odatle obavljen poziv s mobilnog telefona obeleženog crvenom zastavicom.

Unutra su zatekli četvoricu mladića kako gledaju TV. Napadači su se, na tren, pobjegli da su uneli nemir u jed-no apsolutno bezazleno domaćinstvo. A onda primetiše da svi mladići nose bujne brade, da su svi gorštaci i da je-dan od njih, najbrži, gura ruku pod odoru tražeći revol-ver. Taj se zvao Abdelahi i ubrzo je ubijen primivši u pr-sa četiri metka iz modela hekler i koh MP5. Ona trojica su pohvatana i oborena na pod pre nego što su stigli da pruže otpor. Pukovnik Razak je bio sasvim jasan; hteo ih je, ako može, žive.

Da je tu i peti čovek, shvatili su začuvši tresak u spa-vaćoj sobi. Pandžabljanin beše odložio malj, ali je i nje-govo rame poslužilo svrsi. Yrata su provaljena, i dvojica

22

Frederik Forsajt

iz ATC-a udoše unutra, a za njima i pukovnik Razak. Nasred sobe zatekli su sredovečnog Arapina, razrogače-nih očiju, velikih ili zbog straha ili zbog mržnje. Sagnuo se bio da podigne laptop računar koji je prethodno hit-nuo na crep od terakote u pokušaju da ga uništi; u tom času shvatio je da nema wemena, okrenuo se i potrčao prema širom otvorenom prozoru. Pukovnik Razak je povikao: „Drž'te ga!“, ali se onaj izmigoljio Pakistancu. Egipćanina su zatekli nagog do pojasa, jer vladala je ve-lika vrućina, i koža mu je bila klizava od znoja. Nije čak ni zastao stigavši do ograde; ne časeći časa, bacio se dole i tresnuo o kaldrmu posle trinaest metara dugog pada. U roku od nekoliko sekundi, prolaznici su se okupili oko tela, ali finansijer Al Kaide samo je dvaput zakrkljao pre nego što će izdahnuti.

U samoj zgradi i na ulici zavladao je metež: čula se vi-ka, ljudi se rastrčali. Pukovnik je preko mobilnog pozvao pedeset vojnika u civilu koji su, četiri ulice dalje, čekali u kombijima sa zatamnjenim staklima. Oni dotrčaše uli-ćicom ne bi li ponovo uspostavili red, ukoliko se redom može nazvati još grdi metež koji je potom nastao. Ali od-radili su posao; načinjen je neprobojan obruč oko stam-bene zgrade. Uskoro će Abdul Razak obaviti razgovore sa svim komšijama i, pre svih, sa stanodavcem, onim što je držao prodavnicu ćilima u prizemlju.

Pripadnici vojske su okružili i ćebetom prekrili leš na ulici. Uskoro će stići i nosila.

Pokojnikovo telo biće prebačeno u mrtvačnicu pešavarske Opšte bolnice. I dalje niko nije imao ama baš nikakvu predstavu ko bi taj čovek mogao biti. Očito je bilo samo da je radije izgubio glavu nego da se prepusti brižnoj nezi Ameri-kanaca u logoru Bagram u Avganistanu, gde bi ga Isla-mabad svakako poslao posle dogovora sa šefom paki-stanske ispostave CIA.

Pukovnik Razak se vratio s balkona u sobu. Trojici zarobljenika behu vezane ruke i prebačene kapuljače
Ayganistanac

preko glava. Odavde će biti izvedeni pod oružanom prat-njom, nikako drugačije; jer, ovo je teritorija „fundosa“t. Ova ulica, nastanjena pripadnicima raznih plemena, ne-će biti na njegovoj strani. A kad zarobljenike odvedu, i odnesu leš, on će sate i sate provesti tražeći po stanu ma-kar i najsitniji trag koji bi ga uputio na čoveka s praće-nim mobilnim telefonom.

Brajanu O'Daudu bilo je rečeno da, dok traje prepad, čeka na stepenicama. Sada je bio u spavaćoj sobi i držao u rukama oštećen tošibin laptop. I on i Razak znali su da je taj kompjuter, gotovo izvesno, najdragocenije otkriće. Svi pasoši, mobilni telefoni, svako, ma i najbeznačajnije parče hartije, svi zarobljenici i sav komšiluk - svi će biti prebačeni na neko bezbedno mesto, gde će ih cediti do-kle god ima šta iz njih da se iscedi. Ali prvo ovaj laptop...

Pokojni Egipćanin bio je stvarno velild optimista ako je mislio da će blago ulubljenje na tošibinom kućištu uni-štiti zlata wedan sadržaj laptopa. Čak i da je pokušao da izbriše dokumenta, ne bi mu upalilo. U Britaniji i Sjedi-njenim Američkim Državama ima majstora koji bi, uz mukotrpan rad, sastrugali sa hard-diska svako slovce ko-je je ta tošiba ikada u sebe primila.

- Šteta za čoveka, ma ko da je bio - reče agent SIS-a.

Razak je promumlao nešto. Napravio je logičan iz-bor. Da je danima odugovlačio, čovek je mogao da nesta-ne bez traga. A da sate provede njuškajući oko zgrade, neko bi mu primetio agente, i ptičica bi mogla da odleti. Zato se opredelio za silu i brzinu, a samo pet sekundi ne-dostajalo je pa da ščepaju i misterioznog samoubicu. Sa-da će on pripremiti saopštenje za javnost u kojem će na-?lasiti da je nepoznati kriminalac, opirući se prilikom napšenja, preminuo od posledica pada. I neka na tome ostane dok leš ne bude identifikovan. Ako se ispostavi da e ovaj bio neki visoki starešina Al Kaide, Amerikanci će

* Autor upotrebljava žargonski izraz za fundamentalistu./wndo, otud Kod nas/undos.
(Prim. prev.)

_Fredcrik Forstijt

insistirati da se upriliči raspevana i razigrana konferen-cija za novinare s koje će izvestiti svet o svom trijumfu. On još nije imao predstavu o tome koliko je visoko u hi-jerarhiji bio Tufik el Kur.

- Nećeš ti, bogme, odavde još neko vreme - reče O'Daud. - Da ti učinim uslugu?

Potrudio bih se da ovaj laptop bezbedno stigne do tvog štaba.

Abdul Razak je, srećom, imao smisla za humor. Dušu dalo za njegov posao. U tom opasnom svetu jedino hu-mor pomaže čoveku da sačuva zdrav razum. Ovoga puta posebno mu se dopala reč „bezbedno“.

- To bi bilo veoma ljubazno od tebe - reče on. - Da-ću ti četvoricu kao pratnju do kola. Za svaki slučaj. Kad završim s ovim ovde, moramo da podelimo onu bocu be-smrtnog pića koju si večeras poneo.

Priljubivši dragoceno breme uz grudi, okružen i spreda i otpozadi, i sleva i zdesna, pakistanskim vojnicima, sisovac je otpraćen do svog landkruzera. Sva njemu potrebna tehnologija već je bila na zadnjem sedištu, a za volanom, zadužen da čuva mašineriju i samo vozilo, se-deo je njegov šofer, jedan bespogovorno odani Sik.

Odvezli su se do jednog mesta izvan Pešavara gde je O'Daud priključio tošibu na svoju, veću i jaču tekru; a te-kra mu je u sajberspejsu otvarala putanju što vodi pravo do Štaba za komunikaciju britanske vlade u Čeltenhamu, duboko u Kotsvoldskim brdima, u Engleskoj.

O'Daud je znao kako to funkcioniše, ali bi mu se i da-lje (kao laiku) svaki put zavrtelo u glavi od čiste magije sajbertehnologije. U roku od nekoliko sekundi, s razda-ljine od više hiljada kilometara, u Čeltenam je stigao kompletni sadržaj tošibinog hard-diska. Laptop je isisan tako pedantno kao što pauk iscedi sve sokove iz muve koja se uhvatila u mreži.

Šef ispostave odvezao se do štaba ATC-a i predao laptop u sigurne ruke. Pre nego što je on stigao do se-dišta ATC-a, Čeltenam je već podelio blago s američkim

Avganistanac

kolegama iz sedišta Nacionalne bezbednosne agencije* u Fort Midu, u saveznoj državi Merilend. U Pešavaru je bio mrkli mrak, u Kotsvoldsu suton, a u Merilendu ne-gde oko sredine popodneva. Nije to ni bilo bitno. U Šta-bu za komunikacije britanske vlade i Nacionalnoj bez-bednosnoj agenciji nikada ne sija sunce; nema tamo ni noći ni dana. U oba prostrana kompleksa zgrada, smeštenih u ru-stičnom, prirodnom ambijentu, prisluškuje se sve živo od Severnog do Južnog pola. Milijarde reči koje ljudski rod svakodnevno izgovori u etar na pet stotina jezika i vi-še od hiljadu narečja - preslušava se, odabira, prosejava, sortira, odbacuje, zadržava i, ukoliko se naide na štogod zanimljivo, proučava i locira.

A i to je tek početak. Obe agencije formulišu i deši-fruju na stotine kodova, pri čemu i jedna i druga imaju posebna odeljenja zadužena za povraćaj uklonjenih ra-čunarskih dokumenata i razotkrivanje sajberkriminala. Kako se planeta obrnula, uronivši u još jedan dan i još jednu noć, dve agencije počеше da otkrivaju sve one me-re koje je El Kur preduzeo misleći da će tako ukloniti svoje privatne dokumente. Eksperti su pronašli odbače-ne fajlove i napipali sve osetljive tačke na hard-disku.

Ovaj proces može se porediti s radom umešnog slika-ra restauratora. S neizmernom pažnjom, sa originalnog platna uklanjaju se slojevi prljavštine i naknadno nane-sene boje da bi se došlo do samoga dela. Tošiba gospodi-na El Kura počela je da otkriva dokument za dokumen-tom za koje je on verovao da su izbrisani ili „prefarbanii“.

Brajan O'Daud je, naravno, o svemu izvestio svog ko-legu i pretpostavljenog, šefa ispostave u Islamabadu, pre nego što će s pukovnikom Razakom krenuti u raciju. Sta-rešina SIS-a obavestio je svog „rodaka“, šefa ispostave CIA. I obojica su sad jedva čekali da čuju novosti. U Pe-šavaru te noći neće biti spavanja.

* Engl.: National Security Agency (NSA). (Prim. prev.)

26

Frederik Forsajt

Pukovnik Razak vratio se s tržnice u ponoć, raspo-redivši pronadeni materijal u više torbi. Trojica preži-velih telohranitelja smešteni su u ćelije u podrumu zgrade u kojoj je pukovnik stanovao. Pa sigurno ih ne-će dati u običan zatvor: bekstvo ili ispomoć u samoubi-stvu bili bi, maltene, puka formalnost. Islamabad je sad raspolagao njihovim imenima, i nema sumnje da se upravo pogada s američkom ambasadom, u čijem je sa-stavu i ispostava CIA. Pukovnik je sumnjao da će oni na kraju zaglaviti višemesečno saslušavanje u Bagramu, premda je, u isto vreme, slutio da ti ljudi i ne znaju ka-ko se zvao onaj koga su čuvali.

Mobilni telefon iz Lidsa u Engleskoj, zahvaljujući kojem je grupa u Pešavaru i razotkrivena, pronaden je i identifikovan. Sad se već naslućivalo da ga je budala-sti Abdelahi samo pozajmio, ne zatraživši prethodno dozvolu. Abdelahi je sada s četiri metka u grudima le-žao na ploči u mrtvačnici, ali mu je lice ostalo neditirnu-to. Onome pak što se krio u sobi glava je bila smrskana, ali je najbolji estetski hirurk u gradu upravo pokušavao da je nekako skрпи. Kad je dao sve od sebe, napravljen je snimak. Sat kasnije, pukovnik Razak nazvao je O'Da-uda, nevešto prikrivši uzbuđenost. Poput svih ostalih antiterorističkih agencija koje se zajedno bore protiv is-lamističkih terorističkih grupa, i pakistanski ATC imao je zavidnu zbirku fotografija osumnjičenih.

Ne smeta ništa što je Pakistan daleko od Egipta. Te-rorista Al Kaide ima najmanje četrdeset nacionalnosti, pri čemu oni potiču iz dvaput toliko etničkih grupa. I stalno putuju. Razak je proveo noć listajući galeriju li-ca na velikom plazma kompjuterskom monitoru u svo-joj kancelariji, i vazda se vraćao na jedan te isti lik.

Već na osnovu pronadenih pasoša, a ukupno ih je jedanaest bilo - svi krivotvoreni i vrhunskog kvaliteta -jasno je bilo da je Egipćanin dosta putovao i, u tu svr-hu, menjao spoljašnji izgled. A opet, to lice - lice čo-

Ayganistanac

27

veka koji bi izgledom mogao potpuno da se uklopi u upravni odbor bilo koje banke na Zapadu, ali koji je u isti mah obuzet mržnjom prema svemu i svakome koji ne deli njegovu, izvitoperenu veru - imalo je, kanda, nečeg zajedničkog s tom smrskanom glavom na mer-mernoj ploči.

Za doručkom je Razak našao O'Dauda, koji je jeo u društvu svog američkog kolege iz CIA u Pešavaru. Obo-jica su ostavili nepojedene omlete i otrčali do komande ATC-a. I oni su se dobro zagledali u to lice i uporedili ga s fotografijom iz mrtvačnice. E, kad bi to stvarno bilo to... I obojici se u tom času nametnuo isti prioritet: da svojim pretpostavljenima u centrali dojavu do kakvog su zapanjujućeg otkrića došli. Na ploči je ležao leš Tu-fika el Kura, glavnog Al Kaidinog bankara lično.

Sredinom prepodneva došao je pakistanski vojni helikopter i odneo sve. Zarobljenici, u okovima, s ka-puljačama na glavama, odoše. Odvezena su i dva leša i kutije s dokaznim materijalom pronadenim u stanu. Nije se štedelo na rečima hvale, ali Pešavar je istureni punkt; pomeralo se središte ka kojem sve gravitira, i to se pomeralo brzo. Već se, u stvari, nalazilo u Meri-lendu.

Posle katastrofe danas poznate kao „9/11", nešto je svima postalo jasno i niko ozbiljan nije to ni pokušavao da opovrgne. Bio je to dokaz ne samo da se nešto događa već u dobroj meri i to da je ono što se događa, u stvari, sve vreme bilo tu. Bilo je tu kao što su i obaveštajci gotovo uvek tu; ne u lepo upakovanom poklonu, već u neznatnim količinama razbacanim na sve strane. Delislagalice prikupilo je sedam-osam od ukupno de-tnaest glavnih američkih agencija koje se bave priku-pljanjem informacija i sprovođenjem zakona.

Od jedanaestog septembra naovamo došlo je do "upne reorganizacije. Danas već u ranoj fazi istrage sve raspoložive informacije moraju biti predočene šestorici

28

Frederik Forsajt

Ayganistanac

29

yisokih zvaničnika. Četvorica su političari: predsednik, potpredsednik, državni sekretar i sekretar za odbranu. Jedan od dvojice profesionalaca je predsedavajući Nacionalnog komiteta za bezbednost, Stiv Hedli, koji nadzire rad Ministarstva za unutrašnju bezbednost i pomenutih devetnaest agencija. Drugi je profesionalac, pak, u samo-me vrhu: reč je o direktoru Nacionalne obaveštajne službe, Džonu Negroponteu.

CIA je i dalje glavna služba za prikupljanje informa-cija izvan teritorije SAD, ali direktor Centralne obave-štajne službe nije više usamljeni kauboj, što je nekada bio. Svako u toj hijerarhiji podnosi izveštaj neposredno pretpostavljenom, a u optičaju je sledeće geslo od tri reči: sravnjij, sravnjij, sravnjij.* Među kolosima i da-lje je, kako po budžetu, tako i po kadrovima, najveća Nacionalna bezbednosna agencija sa sedištem u Fort Midu, koja

je uz to i najtajnija po metodama delovanja. Ova agencija, pri tom, ne održava nikakvu vezu s javno-šću i medijima. Operiše u tami, ali osluškuje sve, deši-fruje sve, prevodi sve i analizira sve. Budući, međutim, da ponešto od onoga što se načuje, zabeleži, snimi, pre-vede i prouči, uprkos svemu ostane nedokučivo, agen-cija se oslanja na usluge „spoljnih“ stručnih odbora. Je-dan od tih je Odbor za analizu Kurana.

Kako je pristiglo blago iz Pešavara, što elektron-skim, što fizičkim putem, i druge agencije prionule su na posao. Identifikacija pokojnika bila je od vitalnog značaja, i taj je zadatak poveren FBI-ju. U roku od dva-deset četiri časa Biro je saopštio da je siguran u valid-nost rezultata istrage. Čovek koji je skočio s pešavarske terase uistinu je bio glavni prikupljač sredstava za Al Kaidu i jedan od retkih bliskih prijatelja Osame bin La-dena. S njim se pokojnik povezao preko svog zemljaka,

* Ovo se, naravno, odnosi na neprestano sravnjivanje dobijenih i ana-lizovanih informacija. (Prim. prev.)

Egipćanina Ajmana el Zavahirija. Zavahiri je prvi zapa-zio i ulovio fanatičnog bankara. Stejt department je uzeo pasoše. Bilo ih je, začudo, čak jedanaest. Dva nijednom nisu korišćena, ali je u de-vet pasoša bilo ulaznih i izlaznih viza iz raznih evrop-skih i bliskoistočnih zemalja. Nikoga nije iznenadilo što je među ispravama nadeno šest belgijskih pasoša, koji su svi izdati na različita imena i koji su, izuzme li se po-neka pojedinost, bili potpuno verodostojni.

U krugovima svetske obaveštajne zajednice, Belgija je odavno slovila za bušnu kofu. Od 1990. naovamo pri-javljene su krađe zaprepašćujućih devetnaest hiljada „blanko“ belgijskih pasoša - i to prema podacima same belgijske vlade. Istinu govoreći, pasoše su prosto, zarad ylastite koristi, prodavali državni činovnici. Četrdeset pet ih je izdato u belgijskom konzulatu u francuskom gradu Strazburu, a dvadeset u belgijskoj ambasadi u Hagu, u Holandiji. Među potonjima bila su i dva paso-ša kojima su se poslužili marokanski atentatori na borca protivtalibanskog pokreta otpora, Ahmeda šaha Masuda. Isti je slučaj bio i s jednim od šest dokumenata kojim se služio El Kur. Došlo se do pretpostavke da preostalih pet pripada kontingentu od 18.935 pasoša kojima se još nije ušlo u trag.

Federalna uprava za vazduhoplovstvo, oslanjajući se na svoje kontakte i uticaj u međunarodnim krugovi-ma, proverila je avionske karte i spiskove putnika. Bio je to zamoran posao, ali ulazne i izlazne vize prilično su jasno ukazivale na to da svakako valja proveriti letove.

Polako ali sigurno, mozaik je počeo da se slaže. Tu-k el Kur je, po svemu sudeći, bio zadužen da prikupi velike sume novca neutvrdenog porekla zarad obavljaja nerazjašnjenih kupoprodajnih transakcija. On sam nije posejao nikakve dokaze, pa je jedini logični zaklju-cak bio da je nabavku određenih roba obavio preko tre-ah lica. Američke vlasti bi dušu dale da saznaju tačno s

30

Fredeńk Forsajt

kim se sve on sastajao. Ta imena - naslućivahu oni -razmrsila bi čitavu tajnu mrežu što pokriva celu Evro-pu i Bliski istok. Jedina važna zemlja koja se našla na meti terorista, a u kojoj Egipćanin nije boravio, bile su Sjedinjene Američke Države.

Do suštinskog otkrića stiglo se u Fort Midu. Sedam-deset tri dokumenta presnimljena su iz tošibe pronačte-ne u pešavarskom stanu. Među njima je bilo i običnih rasporeda letenja, kao i lista letova kojima je putovao i El Kur, a za koje se već znalo. Bilo je tu i javnih finan-sijskih izveštaja koji su, po svemu sudeći, zanimali fi-nansijera pa ih je sačuvao da ih kasnije pregleda. Ali oni ništa nisu odavali.

Mahom su bili pisani na engleskom, a bilo ih je i na francuskom i nemačkom. Znalo se da je El Kur tečno govorio sva ta tri jezika, plus maternji arapski. Zaro-bljeni

telohranitelji, koji su prebačeni u vazдушnu bazu u Bagramu i sad uveliko pevali koliko ih grlo nosi, ot-krili su da je ovaj čovek natučao pašunski jezik, na osnovu čega se moglo zaključiti da je proveo neko vre-me u Avganistanu, mada na Zapadu još nisu imali saznanja o tome kada je to bilo i gde je tačno El Kur boravio.

Nelagodu su izazivali tekstovi na arapskom. Pošto je reč o, prevashodno, velikoj vojnoj bazi, Fort Mid je u nadležnosti Ministarstva odbrane. Komandant NSA je, poslovično, general s četiri zvezdice. I upravo u kance-lariju tog vojnog lica na razgovor je pozvan šef Odseka za arapske prevode.

Zaokupljenost NSA arapskim jezikom istrajno je ra-sla devedesetih godina, u vreme kada je, mimo nepre-kidnog interesovanja za izraelsko-palestinski sukob, jačao islamski terorizam. Prvorazredni značaj dat je arapskom jeziku pošto je Ramzi Jusef pokušao da sruši kule Svetskog trgovinskog centra aktiviravši kamion--bombu 1993. godine. A posle jedanaestog septembra,

Ayganistanac

31

nametnuo se imperativ: „Želimo da znamo šta svaka, ali baš svaka reč u tom jeziku znači." Zato je Odsek za arapski veliki i u njemu radi na hiljade prevodilaca, me-du kojima su mnogi rodeni i obrazovani u arapskom svetu, i određeni broj svršenih studenata s površnim poznavanjem arapskog jezika.

Arapski nije samo jedan jezik. Izuzev klasičnog arapskog, onog iz Kurana i sa akademija, arapskim go-vori oko pola milijarde ljudi koji se služe s najmanje pe-deset različitih narečja i akcentuacija. Ako neko govori brzo, s jakim akcentom, koristeći lokalne idiome, a iz-govor mu je loš - najčešće je potrebno da prevodilac bude iz iste oblasti kao i taj što govori da bi sigurno uhvatio svaku nijansu u značenju.

Sem toga, reč je o jednom neretko kitnjastom jeziku koji se mnogo oslanja na slikovitost iskaza, razne ukra-se, preterivanja, poredenja i metafore. Uza sve to, mo-že biti i izrazito eliptičan, tako da se suština poruke vi-še nagovesti nego što se otvoreno saopštava. Osetno je drugačiji od strogo jednoznačnog engleskog.

- Usredsredili smo se na poslednja dva dokumenta - reče čelnik Odseka za prevode s arapskog. - Izgleda da ih nije pisala ista ruka. Jedan je delo Ajmana el Zavahirija lično, a drugi je napisao El Kur. U prvom pronalazimo određene obrasce koje prepoznajemo iz prethodnih El Zavahirijevih govora i video snimaka. Razume se, kad bismo imali i zvuk, mogli bismo u to da budemo i stoprocentno sigurni.

- Odgovor je, po svemu sudeći, El Kurovo delo, ali ne posedujemo nijedan raniji tekst ili belešku na osno-vu kojih bismo mogli zaključiti kako piše na arapskom. Kao bankar, uglavnom je i govorio i pisao na engle-skom.

J oba dokumenta, međutim, na više mesta se po-minju ili citiraju odlomci iz Kurana.

Odnose se na blago-slov koji je Alah nečemu dao. E sad, ja imam mnoge

32

Frederik Forsajt

stručnjake za arapski, ali jezik i osetljiva značenja Kura-na nešto su posebno. Napisani su pre hiljadu četiristo godina. Mislim da bi trebalo pozvati Odbor za analizu Kurana da baci pogled na ovo.

Glavnokomandujući general je klimnuo glavom.

- Važi, profesore, može. - Okrznuo je pogledom svog adutanta. - Po'vataj mi te kuraniste, Hari. Nek sednu na avion i pravo ovamo. Nema čekanja, nema izgovora.

2.

Četiri čoveka činila su Odbor za Kuran, trojica Amerika-naca i jedan britanski profesor. Svi su oni bili univerzi-tetski profesori, nijedan od njih nije bio Arapin, ali su svi živote posvetili proučavanju Kurana i pratećih naučnih komentara, kojih je bilo na hiljade.

Jedan od ovih ljudi radio je na Univerzitetu Kolum-bija u Njujorku, i po njega je, u skladu s naredjenjem iz Fort Mida, poslat vojni helikopter koji će ga prebaciti u sedište NSA. Druga dvojica radila su za korporaciju Rand, to jest Brukings institjušen, i obojica su stanovala u gradu Yašingtonu. Po njih su poslani vojni automobili.

Četvrti, i najmladi, dr Teri Martin, upravo je bio na jednogodišnjoj pozajmici Univerzitetu Džordžtaun, u Yašingtonu, odakle je došao s Fakulteta za orijentalne i afričke studije u Londonu. Budući da pripada London-skom univerzitetu, taj fakultet uživa svetski ugled kao vrhunska obrazovna ustanova u oblasti arabistike.

Sto se studija arapskog tiče, ovaj Englez je u startu bio za glavu ispred konkurencije. Kao sin računovode u jednoj od jačih naftnih kompanija koje rade u Iraku, on je u ovoj zemlji i rođen i odrastao. Otac ga namerno nije slao u anglo-američku školu, već ga je upisao na privatnu akademiju u kojoj su se školovali sinovi iračke družene elite. U svojoj desetoj godini dečak je, s lingvističanstanovišta barem, mogao lepo da prode kao arapsko-ljade. Samo je po rozikastom licu i razbarušenoj, svežridoj kosi bilo jasno da nikada ne bi u potpunosti mogao da prode kao Arapin.

Frederik Forsajt

Ayganistanac

35

Roden je 1965. i bilo mu je jedanaest godina kad je gospodin Martin stariji odlučio da napusti Irak i vrati se na bezbedno tlo Ujedinjenog Kraljevstva. Partija Baas vratila se na vlast, pri čemu stvarnu moć nije imao pred-sednik Bakr već njegov potpredsednik, koji je nemilo-srdno sprovodio pogrom svojih političkih neprijatelja, stvarnih i izmišljenih.

Porodica Martin već je proživela burna wemena po-sle blaženih pedesetih, kada je na prestolu bio mladi kralj Fejsal. Bili su tu kada su masakrirani mladani kralj i njegov prozapadno orijentisani premijer Nuri Said, bili su tu kada je, s isto toliko prolivene krvi, pred kamerama u televizijskom studiju ubijen njegov naslednik general Kasem, bili su tu kada je okrutni Baas prvi put uzeo vlast. Taj će režim kasnije pasti, ali će 1968. Baas ponovo pre-uzeti vlast. Sedam godina je Martin stariji gledao kako raste moć psihotičnog potpredsednika Sadama Huseina, da bi 1975. odlučio da je poslednji čas da se ode.

Njegovom starijem sinu, Majku, bilo je u to vreme trinaest godina, i bio je stasao za neki britanski internat. Zahvaljujući preporuci izvesnog Denisa Tačera, čija je supruga Margaret upravo preuzela vodstvo u Konzerva-tivnoj partiji, Martin stariji dobio je dobro radno mesto u kompaniji Burma oil u Londonu. I tako su se njih četvo-ro - otac, gospoda Martin, Majk i Teri - pred Božić vra-tili u Britaniju.

Ljudi su već bili zapazili Terijev blistav um. Polagao je ispitate s momcima dve, pa i tri godine starijim, i to kao od šale. Kako se moglo pretpostaviti, usledila je čitava serija stipendija, pomoću kojih je završio srednju školu, da bi mu se otvorila mogućnost da akademsko zvanje stekne na Oksfordu ili Kembridžu. On je, međutim, že-leo da nastavi studije arapskog. Još se školovao u trenut-ku kad je podneo prijavu na Fakultetu za orijentalistiku i arapske studije, i u proleće 1983. došao je na razgovor, da bi se u jesen iste godine upisao kao redovni student na Odseku za istoriju Bliskog istoka.

Za tri godine je diplomirao, još tri godine bile su mu potrebne da stigne do doktorata. Kuran i razdoblje prva četiri kalifata bili su mu uža specijalnost. Uzeo je slobodnu godinu da usavrši Kuran na čuvenom Institutu El Azar u Kairu, da bi po powatku, kao mladić od svojih dvadeset pet godina, stekao zvanje predavača, visoku počast s

obzirom na to da je Fakultet za orijentalistiku i arapske studije bio jedna od najzahtevnijih visokoškolskih ustanova ovog tipa u svetu. Trideset četiri godine su mu bile kad je dobio docentsko zvanje, a profesuru je stekao u četrdeset. Toga popodneva, kad je NSA došla da mu se obrati za stručni savet, bila mu je četrdeset jedna godina, i upravo je, kao gostujući profesor, bio na jed-nogodišnjem studijskom boravku u Džordžtaunu, zato što mu je tog proleća 2006. godine čitav život otišao bes-traga.

Izaslanik Fort Mida pronašao ga je u sali za predava-nja, gde je ovaj upravo privodio kraju predavanje o aktu-elnosti Kurana u našem vremenu.

Dovoljno je bilo pogledati duž podijuma i slišati da ga studenti vole. Dvorana je bila puna. Njegova preda-vanja više su podsećala na duge, civilizovane razgovore međusobno ravnopravnih, veoma retko se pozivao na >kripta, skinuo bi sako, hodao gore-dole, njegovo nisko, dežmenkasto telo zračilo je voljom da prenese i podeli e znanje, uvek bi obraćao punu pažnju na svako pi-mje koje mu studenti upute i nikada nikoga ne bi sro-zao zbog neznanja, govorio je laičkim jezikom, trudio se ižme lekciju kako bi ostavio studentima što više vre-da postavljaju pitanja. I upravo se do pitanja i bi-

stiglo kad se spodoba iz Fort Mida pojavila na obodu sale.

k > j^u je digao neko iz petog reda u crvenoj kariranoj

Fredeńk Forsajt

- Rekli ste da se ne slažete s uobičajenom upotrebom pojma „fundamentalizam“ kao obeležja terorističke filo-zofije. Zašto?

Imajući u vidu pravu bujicu informacija u vezi s arapskim svetom, islamom i Kuranom koja je preplavila Ameriku posle jedanaestog septembra, uvek bi se, i u kratkom roku, studentska pitanja prebacila s terena teo-retskog znanja na rat protiv Zapada, kojim su se Ameri-kanci tako mnogo bavili u prethodnih deset godina.

- Zato što je to pogrešan naziv - reče profesor. - Sa-ma ta reč označava „povratak temeljima“. A oni što po-stavljaju bombe u vozove, tržne centre i autobuse svaka-ko se neće watiti temeljima islama. Oni ispisuju neko svoje, novo pismo, retroaktivno traže objašnjenja, u na-stojanju da pronadu odlomke iz Kurana koji bi opravda-li njihov rat.

- Fundamentalista ima u svim religijama. Funda-mentalisti su i hrišćanski monasi u strogo zatvorenim re-dovima koji su se zakleli na siromaštvo, samoodricanje, čednost, pokornost. Asketa ima u svim religijama, ali oni ne zagovaraju masovna ubistva muškaraca, žena i dece bez razlike. To je ključna rečenica. Sve religije i sve sek-te unutar tih religija procenjujte po toj rečenici, i videće-te da to što neko želi da se vrati temeljnom učenju nije samo po sebi terorizam, jer se ni u jednoj religiji, uklju-čujući i islam, u temeljnim učenjima ne zagovaraju ma-sovna ubistva.

Čovek iz Fort Mida koji je stajao sa strane pokušao je da privuče pažnju dr Martina.

Profesor je, pogledavši is-kosa, opazio mladića kratko obrijane brade, s otkopča-nom košuljom, u tamnom odelu. Kao da mu je na čelu pi-salo „vlada“. Lupkao je prstom po ručnom časovniku. Martin mu klimnu glavom.

- Kako biste onda nazvali današnje teroriste? Džiha-distii?

Ayganistanac

37

Bila je to jedna ozbiljna mlada žena iz zadnjih redo-va. Po njenom licu dr Martin je procenio da roditelji mo-ra da joj potiču sa Srednjeg istoka: iz Indije, Pakistana, Irana možda. Ali nije nosila maramu po kojoj se raspo-znaju žene vaspitane u strogom muslimanskom duhu.

- Čak je i džihad pogrešna reč. Džihad, naravno, po-stoji, ali on ima svoja pravila. Ili je to unutrašnja čoveko-va borba u koju on ulazi s ciljem da postane bolji musli-man - i u

tom slučaju ova borba je apsolutno nenasilna, ili je reč o svetom ratu, oružanoj borbi za odbranu islama. Teroristi tvrde da oni danas vode takvu borbu. Ali su odlučili da izbrišu sva pravila iz teksta.

- Pre svega, džihad po Kuranu mogu da objave samo legitimni predstavnici vlasti, ljudi osvedočenog i nepo-ljuljanog ugleda. Bin Laden i njegovi poslušnici poznati su po neobrazovanosti. Čak i da je Zapad zaista napadao, povređivao, skrnavio, unižavao i kinjio islam, pa samim tim i sve muslimane - i dalje važe određena pravila, i tu je Kuran apsolutno nedvosmislen.

- Zabranjeno je napadati i ubijati one koji ne pruža-ju otpor i nisu učinili ništa da bi vam naudili. Zabranje-no je ubijati žene i decu. Zabranjeno je uzimati taoce i zabranjeno je zlostavljati, mučiti ili ubijati zatvorenike. Teroristi Al Kaide i njihovi sledbenici sve to svakodnev-no čine. A nemojmo zaboraviti da su oni sami pobili više svoje sabraće muslimana nego hrišćana ili Jeweja.

- Kako biste vi onda nazvali njihov pohod?

Covek na obodu sale već se bio uzrujao. Naredenje je "imio od generala s četiri zvezdice. I nije želeo da se po-slednji vrati sa zadatka.

- Okarakterisao bih ih kao nove džihadiste, zato što 1 Izmislili jedan nesveti rat koji izmiče zakonima sveto-

Kurana, a time i pravog islama. Pravi džihad nije di-vljaštvo, a tome oni pribegavaju. Bojim se da će ovo biti 1 Poslednje pitanje.

38

Frederik Forsajt

Počelo je skupljanje knjiga i skripata. Neko u prvim redovima podigao je ruku. Pegav momak, na beloj maji-ci slika studentske rok grupe.

- Svi bombaši tvrde za sebe da su mučenici. Čime to opravdavaju?

- Teško da opravdavaju - reče dr Martin - jer oni su nasamareni, makar neki među njima bili i visoko obrazo-vani. Savršeno je izvodljivo umreti kao šehid, to jest mu-čenik, boreći se za islam u jednom propisno objavljenom džihadu. Ali, opet se na to vraćamo, postoje pravila koja su u Kuranu nedvosmisleno navedena. Ratnik ne sme umreti od sopstvene ruke, čak i ako to znači da se kao dobrovoljac prijavi za misiju bez powatka. On ne sme znati vreme i mesto svoje smrti.

- Samoubice čine upravo to. A samoubistvo je nedvo-smisljeno zabranjeno. Muhamed je za života bespogovor-no odbijao da blagosilja leš samoubice, čak i ako je čovek sam sebi oduzeo život kako bi, neizlečivo bolestan, izbe-gao nemoć i agoniju. Onima koji počine masovna ubistva nedužnih a onda i samoubistvo - suden je pakao, ne raj. Lažni propovednici i imami koji ih prevarom navedu na taj put u paklu će im se pridružiti. A sada, plašim se da ćemo morati da se vratimo u svet Džordžtauna i ham-burgera. Hvala na pažnji.

Ustali su i aplaudirali mu, dok je on, zarumenevši se od stida, uzimao sako i kretao ka obodu podijuma.

- Izvinite što vas prekidam, profesore - reče čovek iz Fort Mida - ali starešine traže da se Odbor za Kuran okupi u Fortu. Kola su napolju.

- Žurimo?

- Kasnimo, gospodine. Opšta je frka.

- Zna li se šta je? - upita Martin.

- Ne, gospodine.

Naravno. Strogo poverljivo. Pravilo koje se ne menja. Ako nešto ne moraš da znaš da bi obavio svoj posao - ne-će ti ništa ni reći. Martinova znatiželja neće još biti za-Avganistanac

dovoljena. Po njega su došli tamnim sedanom s karakte-rističnom antenom na krovu. Sve vreme moraju da budu na vezi s bazom. Yozio je neki desetar koji je - premda je

Fort Mid vojna baza - na sebi imao civilno odelo, ne uni-formu. Nema ni razloga da svima budu oči.

Doktor Martin je sedao na zadnje sedište dok mu je šofer držao vrata. Njegov pratilac zauzeo je mesto suvo-zača, a onda su kroz ranovečernji saobraćaj krenuli ka baltimorskom autoputu.

Daleko na istoku, čovek koji je upravo prepravljao svoj ambar u kuću u kojoj će provesti penzionerske dane, protezao se kraj logorske vatre u voćnjaku. I bilo mu je sve potaman. Ako je mogao da spava po stenama i sme-tovima, svakako će moći da odspava i na mekoj travi is-pod jabukovih stabala.

Ogrev za logorsku vatru nije mu predstavljao ni naj-manji problem. Imao je dovoljno natrulih starih dasaka da mu potraju do kraja života. Kotlić je cvrčao na usija-nom žaru, a lepo mu je legla i šolja vrelog čaja koju je upravo pripremio. Otmena pića fina su na svoj način, ali posle čitavog dana napornog rada nema bolje nagrade za jednog vojnika od šolje vrelog welcatog čaja.

Dao je sebi, zapravo, slobodno popodne, da se odmo-ri od napornog posla na krovu, pa se prošetao do Meon-stoka, do prodavnice mešovite robe, da nabavi sve što mu je potrebno za vikend.

Očito je bilo da svi znaju da je kupio ambar i da po-kušava sam da ga restaurira. I to je primljeno kao nešto normalno. Bogati Londonci sa zavidnim čekovnim knji-žicama, željni da izigravaju plemiće, dočekivani su uljud-no, s tim što bi ljudi, iza njihovih leđa, slegali ramenima. Ali tamnokosi usamljenik koji je živio u šatoru u svom voćnjaku i sam obavljao fizičke poslove bio je - po sve čvršćem uverenju seljana - od neke dobre sorte.

40

Fredeńk Forsajt

Ako je verovati poštaru, taj je, izgleda, primao malo pošte izuzev nekoliko mekih koverata, po svemu sudeći službenih, mada ga je zamolio da mu sve to ostavlja u krčmi Kod srndaćeve glave kako bi ga poštedeo pentranja dugom, blatnjavom stazom, i poštar ga je zbog ovog ge-sta cenio. Pisma su bila adresirana na „Pukovnika“, ali on taj podatak nije pominjao dok bi naručivao piće u ka-fani ili kupovao novine i hranu u prodavnici. Samo bi se nasmešio i bio vrlo ućtiv. Meštani su zaista sve više uva-žavali ovog čoveka, mada su bili znatiželjni. Nagledali su se tolikih drskih „došljaka“ punih sebe. Ko li je ovaj, ot-kuda je došao, i zašto je odabrao baš Meonstok da se tu skrasi? Tog popodneva, dok je lutao selom, ušao je u staru crkvu Svetog Andrije, pa se upoznao i porazgovarao s pa-storom, velečasnim Džimom Folijem.

Bivši vojnik već je slutio da će uživati ovde gde je re-šio da se skrasi. Uvek je mogao da sedne na svoj razgaže-ni bicikl i ode do Droksforda, na putu za Sauthempton, pa da se na tamošnjoj pijaci snabde namirnicama pravo iz bašte. Imao je priliku da istražuje bezbrojne puteljke koje je video sa svog krova i proba pivo u starim pabovi-ma, u kojima je sve bilo u drvetu, a do kojih su ti putelj-ci vodili.

A za dva dana prisustvovaće nedeljnoj jutarnjoj slu-žbi u crkvi Svetog Andrije i moliti se, što inače često či-ni, u tihoj tmuni drevnog kamena.

Zamoliće Boga, u koga je svim bićem verovao, da mu oprost za sve ljude koje je pobio i za pokoj njihovim be-smrtnim dušama. Moliće se za večni pokoj svih saboraca koji su kraj njega pali; iskazaće svu svoju zahvalnost što nikada nije ubio ženu ili dete, niti ikoga ko mu je dolazio u miru, i moliti se da jednoga dana i njemu bude dato da okaje grehe i ude u Carstvo nebesko.

Onda će se vratiti na svoju padinu i nastaviti da radi. Ostalo mu je još samo hiljadu crepova.

Ayganistanac

41

Ogroman kakav jeste, kompleks zgrada Nacionalne bez-bednosne agencije samo je majušni delić Fort Mida, jed-ne od najvećih vojnih baza u SAD. Smeštena na nekih šest i po kilometara istočno od Medudržavnog puta 95, a na pola puta između Yašingtona i Baltimora, ta je baza udomila oko deset hiljada ljudi na službi u vojsci i oko dvadeset pet hiljada zaposlenih civila. To je grad za sebe i raspolaže svom infrastrukturom kakva postoji u jed-nom manjem gradu. Onaj deo gde rade „spodobe“ zatu-ren je u jedan ćošak unutar strogo čuvane bezbednosne zone u koju dr Martin ranije nikada nije bio kročio.

Sedan kojim su ga dovezli do baze klizio je pored kompleksa zgrada bez ikakve smetnje i prepreke sve dok nije stigao do te zone. Na glavnoj kapiji proverene su propusnice, i neka su lica zavirila kroz prozore da vide tog britanskog profesora, dok je njegov vodič sa suvo-začevog sedišta jemčio za njega. Prošli su još osamsto metara, a onda su kola ušla na bočna vrata ogromnog glavnog bloka, i dr Martin je sa svojim pratiocem ušao unutra. Naoružani ljudi čuvali su portirnicu. Opet pro-vere; telefonski poziv; palčeve na pločice; prepoznavanje dužica oka i, konačno, dozvoljen pristup. Prošavši kroz hodnike kojima, činilo se, nema kraja, stigli su do jednih neobebeženih vrata. Martinov pratilac je pokucao na njih i ušao. Doktor Martin se najzad obreo među poznatim licima; behu to njegovi prijatelji, kolege i saradnici iz Odbora za Kuran. Kao i tolike druge sale za sastanke u zgradama vladi-nih službi, i ova je bila bezlična i funkcionalna. Prozora nije bilo, ali je, zahvaljujući klima-urećaju, vazduh bio svež. Nalazio se tu jedan kružni sto i tapecirane visoke stolice; na jednom zidu visio je ekran, verovatno za video prikaze i grafikone, ukoliko se ukaže potreba; sa strane su stajali stočići s posudama za kafu i poslužavnicima s hranom za nezasite američke stomake.

42

Frederik Forsajt

Avganistanac

4 3

Dočekala su ih dvojica obaveštajnih oficira, očigled-no bez akademskih karijera; predstavili su se s onom uč-tivošću koja ništa ne otkriva. Jedan je bio zamenik direktora NSA, i lično ga je general poslao da prisustvuje ovom skupu. Drugi je bio viši oficir iz vašingtonske Unu-trašnje bezbednosti.

A bila su tu i četvorica univerzitetskih profesora, uključujući dr Martina. Svi su se međusobno poznavali. Pre nego što su pristali da, anonimno i bez publiciteta, uđu u ovaj odbor stručnjaka posvećen proučavanju samo jedne knjige i jedne religije, jedan za drugoga su znali posredno, preko objavljenih radova, a poznavali su se i lično, sa seminarara, predavanja i konferencija. Milje u ko-jem se tako intenzivno proučava Kuran nije veliki.

Teri Martin se pozdravio s doktorom Ludvigom Šra-mom s njujorške Kolumbije, doktorom Benom Džolijem iz Randa i „Harijem“ Harisonom iz Brukinga, pri čemu se ovaj poslednji sigurno nekako drugačije zvao, ali su ga svi oduvek znali kao Harija. Najstariji, pa otud prećutno i glavni među njima bio je Ben Džoli, krupni bradati me-dved od čoveka koji je smesta, uprkos činjenici da je za-menik direktora napućio usne, odnekud izvukao i pripa-lio zastrašujuću lulu od ružinog drveta, pa razdragano povukao dim čim se duvan raspalio poput kakve jesenje logorske vatrice. Yestinghaus tehnologija ponad njihovih glava dala je sve od sebe i maltene uspela da isisa sav dim, ali je bilo jasno da će morati na temeljno sendsiranje.

Zamenik direktora odmah je prešao na suštinu i re-kao naučnicima zbog čega ih je sazvao. Razdelio im je kopije dvaju dokumenata, svakome po fasciklu. Bili su tu arapski izvornici, onakvi kakvi su izvučeni iz laptopa Al Kaidinog finansijera, i prevodi uradeni u internom odse-ku za arabistiku. Ona četvorica odmah su se latila arap-skih yerzija,

čitajući u tišini. Doktor Džoli je huknuo; čovek iz Unutrašnje bezbednosti se na to trznuo. Sva če-tvorica završila su sa čitanjem manje-više istovremeno. Onda su pročitali engleske prevode da vide šta je is-pušteno i zbog čega. Džoli pogleda dvojicu obaveštajaca.

-I?

-1... šta, profesore?

- Zbog čega smo se to - upita arabista - svi ovde okupili?

Zamenik direktora se nagnuo i lupnuo po listovima s engleskim prevodom.

- Zbog ovoga. Ovoga tu. Šta to znači? O čemu je reč? Sva četvorica primetila su citat iz Kurana u arapskom

tekstu. Prevod im nije bio potreban. Svaki od njih se u vi-še navrata susretao s tom rečenicom i proučavao njena moguća značenja. Ali to je bilo u naučnim tekstovima.

Sada su pred njima bila pisma napisana u novom vreme-nu. Tri citata u jednom pismu, samo jedan u drugom.

- Al Izra? To mora da je nekakva šifra. Odnosi se na epizodu iz života proroka Muhameda?

- Ne zamerite našem neznanju - reče čovek iz Unu-trašnje. - Šta je to Al Izra?

- Objasni ti, Teri - reče dr Džoli.

- Pa, gospodo - reče Teri Martin - to se odnosi na jedno otkrovenje u životu prorokovom. Do dana dana-šnjeg stručnjaci ne mogu da se slože oko toga da li je on zaista doživeo božansko čudo, ili je to bilo samo vantele-sno iskustvo.

- Rečju, on je jedne noći, u godini pre nego što će se iz rodne Meke iseliti u Medinu, usnio san. Ili je to bila halucinacija. Ili božansko čudo. Da ne bih dužio, recimo da je bio „san“, pa da pri tome i ostanemo.

- U tom snu, on je prenesen iz dubine teritorije da-našnje Saudijske Arabije, preko pustinja i planina, do grada Jerusalima, koji su u to vreme svetim smatrali hri-šćani i Jeweji.

- A godina? Po našem računanju \vremena?

- Oko šeststo dvadeset druga naše ere. -I, štajeposlebilo?

44

Frederik Forsajt

- Arhandel Gavriilo je, jašući na krilatom konju, uz-neo Muhameda kroz sedam nebesa, i doveo do samog Svemogućeg Boga, a ovaj ga je podučio svim molitvenim obredima koje pravoverni mora znati. Sve to je Muha-med upamtio i kasnije izdiktirao pisaru, da bi to ušlo u sastav onih šest hiljada, šest stotina, šezdeset šest. Ti su stihovi postali i ostali temelj islama.

Preostala trojica profesora potvdiše ove reči klima-jući glavom.

- I oni veruju u to? - upita zamenik direktora.

- Dajte da sad mi njima ne solimo pamet - uskoči na-jednom Hari Harison. - Nama je u Novom zavetu reče-no da je Isus Hrist postio u divljini četrdeset dana i čet-r-deset noći, te da se onda suočio s davolom i odbacio ga. Posle tolikog vremena provedenog u samoći, bez hrane, čovek bi svakako morao da halucinira. Ali za pravoverne hrišćane to je Sveto pismo, nešto u šta se ne sumnja.

- U redu, izvimte. Al Izra je, znači, susret s arhan-delom?

- Nikako - reče Džoli. - Al Izra je samo to putovanje. Čarobno putovanje. Božansko putovanje, preduzeto po uputstvima koja je dao Alah lično.

- To putovanje zovu - uključi se dr Šram - putova-njem kroz tamu do velikog prosvetljenja.

Citirao je jedno staro tumačenje Kurana. Ostaloj tro-jici to je bilo dobro poznato i oni klimnuše glavom.

- Na šta bi, onda, jedan današnji musliman i, pri tom, viši operativac u Al Kaidi mogao da misli kad tako nešto napiše?

Sada su prvi put profesori dobili makar naznaku po-vezanu s izvorom dokumenata. Nije to, dakle, bilo pre-sretanje informacija već zaplena.

- Jesu li životima branili ovo? - upita Harison.

- Dva čoveka su poginula pokušavajući da nas spreče da ih vidimo.

Ayganistanac

45

- A, pa da... Da se razumeti. - Doktor Džoli je pom-no razgledao svoju lulu. Ostala trojica gledali su u ze-mlju. - Bojim se da to jedino može biti u vezi s nekakvim poduhvatom, nekom operacijom. I to ne malom.

- Nešto veliko? - upita čovek iz Unutrašnje bezbednosti.

- Gospodo, pobožni muslimani, da ne pominjemo one fanatične, ne gledaju na Al Izru olako. Za njih je to nešto što je izmenilo svet. Što god da su stavili pod ši-fru Al Izra, oni svakako nameravaju da naprave nešto krupno.

- I nema nikakvih naznaka šta bi to moglo biti? Doktor Džoli je pogledao oko stola.

Trojica njegovih

kolega slegnuše ramenima.

- Ni najsitnijeg nagoveštaja. Oba pisca prizivaju bo-žanski blagoslov za svoj poduhvat, ali to je sve. Mislim da, rekavši to, mogu da govorim u ime svih nas, tek u smislu naznake na šta bi to moglo da se odnosi. U sva-kom slučaju, nikada ne bi Al Izrom nazvali bombu u tašni, miniran noćni klub ili uništen autobus gradskog prevoza.

Niko nije hvatao beleške. Nije ni bilo potrebe. Svaka reč bila je snimljena. Pa ova je zgrada, naposljetku, u branši bila poznata pod nazivom „Palata slagalica”.

U roku od sat vremena, obojica profesionalnih oba-veštajaca imaće u rukama transkripte, a zatim će pro-vesti noć pripremajući zajednički izveštaj. Taj izveštaj napustiće zgradu pre zore, zapečaćen i poslat pod oru-žanom pratnjom, a otići će do visokih položaja. Vrlo vi-sokih, zapravo; najviših u SAD, što znači do same Bele kuće.

Vraćajući se u Jašington, Teri Martin se vozio s Benom zolijem u limuzini. Auto je bio veći od sedana kojim je dovezen ovamo, s pregradom između prednjih i zadnjih

46

Frederik Forsajt

sedišta. Kroz staklo su on i Džoli videli dva zatiljka: šofe-rov i mladnog oficira koji ih prati.

Nabusiti stari Amerikanac bio se nešto zamislio i dr-žao lulu u džepu, gledajući krajolik kraj kojeg su promi-cali, to more crvenosmedeg i zlatnog jesenjeg lišća. Mla-di Britanac gledao je u drugom pravcu, takode utonuo u razmišljanje.

Otkad zna za sebe, voleo je samo četvoro ljudi, a u prethodnih deset meseci izgubio je njih troje. Početkom godine, njegovi roditelji, koji su dvojicu sinova izrodili u svojim tridesetim i oboje bili prešli sedamdesetu, umrli su maltene zajedno. Rak prostate odneo mu je oca, a majci je, jednostavno, prepuklo srce i nije mogla dalje. Napisala je po dirljivo pismo obojici sinova, napunila kadu vrućom vodom, legla, popila bočicu pilula za spa-vanje, zaspala i, po vlastitim rečima, „otišla kod tate”.

To je razorilo Terija Martina, ali je preživeo oslanja-jući se na snagu dvojice muškaraca, ono drugo dvoje ko-je je voleo više nego sebe samoga. Jedan mu je bio part-ner punih četrnaest godina, visoki, naočiti berzanski mešetar s kojim je delio dobro i zlo. A onda je jedne ra-zuzdane martovske noći neki pijani vozač prebrzo vozio; čulo se kako metal

krcka udarajući u ljudsko telo; telo na stolu u mrtvačnici; a onda užasna sahrana, i Gordonovi roditelji kojima nikako nije bilo po volji što on plače ne krijući suze.

Već je bio ozbiljno razmatrao mogućnost da sam okonča svoj bedni život, ali je njegov stariji brat Majk, po svemu sudeći, naslutio šta mu se vrzma po glavi, pa je došao kod njega na nedelju dana i pomogao mu da pre-brodi krizu.

Teri je kovao brata u zvezde još od dečaćkih dana u Iraku, a i kasnije, kada su u Hejliberiju, nedaleko od sa-jamskog grada Hartforda, pohadali britansku državnu školu. Ayganistanac

47

Majk je oduvek bio sve ono što on nije. Majk tamno-kos, on svetao, Majk vitak, on debeljuškast, Majk čvrst, on mekan, Majk brz, on spor, Majk hrabar, on strašljiv. Dok je tako sedeo u limuzini koja je klizila kroz Meri-lend, mislima je odlutao do onog poslednjeg ragbi meča, protiv Tonbridža, kad je Majk, posle pet godina, završio školovanje u Hejliberiju.

Dok su timovi napuštali teren, Teri je, s osmehom na licu, stajao pored kanapima ogradenog prolaza. Majk je pružio ruku i promrsio mu kosu.

- Pa - rekao je - uspeli smo, burazeru.

Teriju se sve bilo steglo u stomaku kad je kucnuo čas da kaže svom bratu da je sada siguran da je homoseksualac. Majk, stariji od njega i u to vreme oficir iz redova para*, tek što je bio stigao iz borbe na Foklandskim ostrvima, promislio je o tome načas, iskezio se i izgovorio za-vršnu rečenicu Džona I. Brauna iz Neki to vok vruće.

- Pa, niko nije savršen.

Od toga časa, Teri je više nego ikada kovao brata u zvezde.

U Merilendu je zalazilo sunce. U istoj vremenskoj zoni, zalazilo je sunce i nad Kubom i poluostrvom na njenom jugozapadu, Gvantanamom, gde je neki čovek raširio molitvenu asuru, okrenuo se prema istoku, kleknuo i počeo da se moli. Ispred ćelije stajao je marinac i sve to ravnodušno posmatrao. Sve je on to već ranije video, i to koliko puta, ali mu je naloženo da nikada, ali nikada, ne dozvoli da mu popusti pažnja.

Čovek koji se molio bio je u tom zatvoru, nekadašnjem logoru X-zrak, a sada logoru Delta, u medijima obično nazivanom „Gitmo“, što je skraćenica za zaliv Gvantanamo, već skoro pet godina. Bez suze i jauka

* Para, skraćenica od paratrooper (padobranac) - elitna specijalna jedinica britanske vojske. (Prim. prev.)

48

Frederik Forsajt

pregurao je grubosti i uskraćivanje osnovnih potreba, čega je bilo u početku. Bez glasa je trpeo sva poniženja, i telesna i moralna, a kad bi se zagledao u svoje mučitelje, čak i oni su videli tu neumoljivu mržnju što plamti u crnim očima ponad crne brade, pa su ga tukli još. Ali slo-mili ga nisu.

U danima „štapa i šargarepe“, kad su zatvorenicima nudene pogodnosti u zamenu za izdaju saboraca, on je samo ćutao, pa mu je i tretman ostajao jednako loš kao do tada. Videvši to, ostali su ga denuncirali u zamenu za razne ustupke, ali su i te denuncijacije bile samo pu-ke izmišljotine, i on ih nikada ne bi ni potvrdio ni opo-vrgavao.

U prostoriji punoj dosijea koju su islednici čuvali kao dokaz svoje stručnosti, mnogo je toga bilo o čoveku koji se te večeri molio, ali gotovo ništa od njega. On je uljudno odgovarao na pitanja koja mu je nekoliko godina ranije postavljao jedan od islednika koji se opredelio za ljudski pristup. Tako su kakvi-takvi podaci o njegovom životu uopšte i postojali.

Problem je, međutim, i dalje bio jedan te isti. Nijedan od svih tih islednika nije razumeo ni jednu jedinu reč njegovog maternjeg jezika, i uvek su se svi oslanjali na prevodioce, ili „jezičare“, koje su svugde vodali sa sobom. Ali i jezičari su imali plan rada. I oni su

dobijali razne privilegije kao nagradu za zanimljiva saznanja, pa su na taj način bili motivisani da štošta i izmisle.

Posle četiri godine, čovek koji se te večeri molio obe-ležen je kao „nesaradljiv“, što je trebalo prosto da znači da ga je nemoguće slomiti. Godine 2005. prebačen je pre-ko Zaliva u novi logor Eho, ustanovu strogo zatvorenog tipa. Ovde su ćelije bile manje, s belim zidovima, a šetnja je bila dozvoljena isključivo noću. Godinu dana taj čovek nije video sunca.

Nijedna se porodica za njega nije raspitivala; niti se vlada ijedne zemlje zanimala za njegovu sudbinu; nije-

Ayganistanac

-19

dan advokat nije došao da ga zastupa. Zarobljenici u nje-govom okruženju dolazili bi u stanje rastrojstva pa su vo-deni na lečenje. A on je samo ćutao i čitao Kuran. Stra-žari pred yratima obaviše smenu dok se on molio.

- Prokleti Arapin - reče onaj što je upravo odlazio s dužnosti. Ovaj što preuzima smenu vrteo je glavom.

- Nije on Arapin - reče. - On je Avgan.

- Pa, šta ti misliš o ovom našem problemu, Teri?

To se Ben Džoli bio trgnuo iz sanjarenja, pa se sad za-gledao u Martina preko zadnjeg sedišta limuzine.

- Ne sluti na dobro, a? - odwati Teri Martin. - Jesi li video face ona naša dva drugara?

Shvatili su da smo mi samo potvrdili ono na šta su i oni sami sumnjali, ali de-finitivno nisu bili zadovoljni kad smo otišli.

- Nema im druge. Moraju sami da otkriju s čim je u vezi ta operacija Al Izra.

- Ali kako će?

- Ja se, bogami, već dugo srećem s tim spodobama. I uvek sam ih savetovao najbolje što mogu oko svih pitanja povezanih s Bliskim istokom, tamo još od Šezdesetodnev-nog rata. Imaju oni raznorazne načine da dodu do infor-macije: insajdere, dvostruke agente, prisluški vanje, povra-ćaj uništenih fajlova, nadletanje; a i kompjuteri mnogo pomažu, sada se podaci sravne za nekoliko minuta, a rani-je su na taj posao trošene nedelje. Pretpostavljam da će nekako provaliti o čemu je reč i zaustaviti to. Ne zaboravi da smo mnogo, mnogo odmakli od wemena kad je, šezde-setih, Gari Pauers oboren iznad Sverdlovska, ili kad su iz U2* šezdeset druge snimljene one rakete na Kubi. Ti tad nisi ni bio rođen, je l' da? - Od srca se nasmejao sopstve-nim godinama kad je Teri Martin klimnuo glavom.

- Možda su nekog ubacili u samu Al Kaidu - napo-menu Martin.

* Tip špijunske vojne letelice. (Prim. prev.)

50

Frederik Forsajt

- Sumnjam - reče stariji čovek. - Da ikoga imamo ta-ko visoko u njihovoj hijerarhiji, dosad bi nam već otkrio gde se nalazi samo vodstvo, i onda bismo ih sredili pa-metnim bombama.

- Pa, možda bi mogli da ubace nekoga u Al Kaidu, pa kad otkrije nešto, da javi.

Ponovoje stariji čovek odmahnuo glavom, ovoga pu-ta stoprocentno siguran u ono što govori.

- Daj, Teri, pa obojica znamo da je to nemoguće. Da im gurneš Arapina, vrlo verovatno bi ga okrenuli protiv nas. A da ide neko ko nije Arapin - nema šanse. Obojica znamo da svi Arapi potiču iz mnogobrojnih familija, ro-dovskih zajednica, plemena. Dovoljno bi bilo da se obavi interna istraga unutar jedne familije i rodovske zajedni-ce, i prevarant bi bio razotkriven.

- Morao bi, znači, da ima savršenu biografiju. I da uz to izgleda kao Arapin, da govori kao Arapin i, što je naj-vanjsije, da ume dobro da odglumi. Dovoljno je da u svim onim molitvama samo jedan jedini slog izgovori pogrešno, i fanatici bi to primetili. Oni to recituju pet puta dnevno, i nikad im ništa ne promakne.

- Istina - reče Martin, znajući da nema nade da se ostvari ono što mu je na umu, ali svejedno uživajući u maštanju. - Ali mogao bi taj neko da nauči napamet Ku-ran i da izmisli porodičnu lozu kojoj niko ne bi bio spo-soban da ude u trag.

- Batali to, Teri. Nema tog zapadnjaka koji bi među Arapima mogao da prode kao Arapin.

- Može moj brat - reče dr Martin. U tom trenutku, da je mogao sam sebi da odgrize jezik, učinio bi to. Ali sve je bilo u redu. Doktor Džoli se nakašljao, promenio temu i zagledao se u prva vašingtonska predgrada. Ni one dve glave na prednjim sedištima, iza stakla, ne pomeriše se ni za milimetar. Martin uzdahnu s olakšanjem. Mora da su u kolima isključeni mikrofoni, ako ih uopšte ima.

Tu se prevario.

Izveštaj Fort Mida o zasedanju Odbora za Kuran bio je završen u subotu u zoru, i mnogima je upropastio una-pred isplanirani vikend. Među onima koji su u noći između subote i nedelje pozvani na dužnost bio je i Marek Gumijeni, zamenik direktora (operativni odsek) u CIA, koga su našli kod kuće u Staroj Aleksandriji. Naloženo mu je da se smesta javi na radno mesto a da mu pri tom nije rečeno zbog čega.

A to „nešto“ zatekao je na stolu kad je stigao u kan-celariju. Nije još bilo ni svanulo nad Yašingtonom, iako su prvi zraci izlazećeg sunca već bili obasjali daleka brda u okrugu Princa Džordža, gde reka Patuksent teče ka svom ušću u zalivu Česapik.

Kancelarija Mareka Gumijenija bila je jedna od ma-lobrojnih na šestom, najvišem spratu velike, duguljaste zgrade među načičkanim objektima koji čine sedište CIA, spratu poznatom, prosto, kao Lengli. Odnedavno to zdanje nazivaju Stara zgrada, da je razlikuju od istovet-ne Nove zgrade, gde su smešteni novi kapaciteti agen-cije koja je posle jedanaestog septembra doživela eks-panziju.

U hijerarhiji CIA, generalni direktor je, po tradiciji, politički kadar, dok posao obično nose dvojica njegovih zamenika. Operativci se bave dnevnim prikupljanjem obaveštajnih podataka, dok obaveštajci rade na sravnji-vanju i analizi prikupljene grade, s ciljem da od sirovih informacija koje pristižu sklope sliku koja će imati neko značenje.

52

Frederik Forsajt

Odmah ispod ove dvojice su direktori kontraobave-štajne službe (koji agenciju čuvaju od upada sa strane i izdajnika iz sopstvenih redova) i antiterorističke slu-žbe (koja je sve više postajala usijana tačka kako se te-žište rata koji agencija vodi pomerilo s nekadašnjeg Soyjetskog Saveza na nove pretnje sa Bliskog i Sred-njegistoka).

Još od početka Hladnog rata, dakle negde oko 1945. godine, pomenuti zamenici direktora operativne službe poslovično su bili stručnjaci za SSSR iz Odeljenja za So-yjetski savez i SI (satelite i istočnu Ewopu), pri čemu su birani ambiciozni karijeristi. Marek Gumijeni je bio prvi arabista postavljen na ovu dužnost. Kao mladi agent više godina je proveo na Srednjem istoku, savladao dva tamo-šnja jezika (arapski i farsi, jezik kojim se govori u Iranu) i upoznao kulturu ovog podneblja.

Čak i u ovoj zgradi u kojoj se radi dvadeset četiri ča-sa dnevno, u nedelju pre zore nije lako dobiti vrelu vrele-catu, mirisavu crnu kafu, onako kako on voli da je pije, pa ju je sada skuvao sam. Dok se kafa pušila, Gumijeni se bacio na pregledanje pošiljke koju je zatekao na svom stolu, a u kojoj se nalazila jedna tanka, voskom zapeča-ćena fasdkla. Znao je šta može da očekuje. Istina je da se u Fort Midu bave powaćajem izbrisanih kompjuterskih doku-menata, prevodom i analizom, ali CIA je ta koja je, u sa-radnji s Britancima i pakistanskim ATC-om u Pešavaru, zaslužna za konfiskaciju materijala.

Ispostave CIA u Pe-šavaru i Islamabadu behu poslale obimne izveštaje, kako bi njihov šef imao pun uvid u zbivanja na terenu.

U fascikli su se nalazili svi dokumenti skinuti s raču-nara Al Kaidinog finansijera, a pravi biseri bila su dva pi-sma na ukupno tri stranice. Zamenik direktora je tečno pričao govorni arapski, ali uvek je teže čitati rukopise, pa je i on sada u više nawata konsultovao prevode.

Ayganistanac

53

Pročitao je izveštaj Odbora za Kuran, koji su zajedno sačinila dvojica obaveštajnih oficira što su prisustvovala sastanku, i ništa u tom tekstu nije za njega predstavljalo iznenađenje. Bilo mu je jasno da pominjanje Al Izre, ču desnog prorokovog putovanja kroz noć, jedino može biti šifra za neki značajan poduhvat.

Taj poduhvat je sada morao da dobije i neki mterm naziv unutar američke obaveštajne zajednice. Ne može to biti Al Izra; to bi samo drugima odalo do kakvih su sa-znanja oni došli. Preko kriptografa je potražio naziv koji će on i njegove kolege ubuduće koristiti kada budu govo-rili o ovom Al Kaidinom poduhvatu, ma šta to bilo.

Šifrovani nazivi dobijani su kompjuterski, kroz pro-ces slučajnog odabira, pri čemu je glavni cilj da sam taj naziv ne otkrije ništa. Tog meseca su kod CIA u optičaju bile šifre s nazMma riba; kompjuter je odabrao ražu, pa je tako ovaj poduhvat nazvan „projekt Raža”.

Poslednji list u dosijeu dodat je u subotu uveče. Bio je sasvim sažet. Poslao ga je čovek koji nije voleo da tra-ći reči, jedan od šest glavnih, direktor Nacionalne obave-štajne službe. Očito je dosije iz Ford Mida bio poslat pra-vo u Odbor za nacionalnu bezbednost (Stiv Hedli), zatim direktoru Nacionalne obaveštajne službe i u Belu kuću. Marek Gumijeni je zamišljao popaljena svetla u Ovalnom kabinetu u sitne sate.

Poslednji list bio je sa zaglavljem, lično od direktora Nacionalne obaveštajne službe.

Yelikim slovima je pisalo:

ŠTA JE AL IZRA?

JE LI NUKLEARNO, BIOLOŠKO, HEMIJSKO,

KONYENCIONALNO? SAZNAJTE: ŠTA, KADA I GDE. ROK: ODMAH OGRANIČENJA:

NEMA OYLAŠĆENJA: NEOGRANIČENA

DŽON NEGROPONTE

Frederik Forsajt

Ispod toga bio je nažvrljan potpis. U SAD postoji de-yetnaest glavnih agencija koje se bave prikupljanjem i arhiviranjem obaveštajnih podataka. Pismo koje je Ma-rek Gumijeni sada držao davalo mu je vlast nad svima njima. Yratio se na zaglavlje. Pismo je bilo lično njemu upućeno. A onda mu je neko pokucao na vrata.

Ispred njih je stajao mladi GS15* s još jednom po-šiljkom. Hijerarhija Opšte službe regulisana je prosto, po visini primanja, što znači da je ovaj s brojem 15 tek po-četnik. Gumijeni počasti mladića ohrabrujućim osme-hom; bilo je očito da dečko dotad nikada nije bio kod ovako visokog funkcionera. Gumijeni je pružio ruku, potpisao dostavnicu i sačekao da ponovo ostane sam.

Nov materijal do njega je stigao zahvaljujući dobroj volji kolega iz Fort Mida. Bio je to transkript razgovora koji su dvojica intelektualaca, stručnjaka za Kuran, vodi-la u automobilu prilikom povratka u Yašington. Jedan od njih bio je Britanac. Poslednje reči koje je on u kolima iz-govorio neko je u Fort Midu obeležio nizom znakova pi-tanja, ispisanih crvenom olovkom.

Za vreme boravka na Srednjem istoku, Marek Gumi-jeni je često dolazio u dodir s Britancima i, za razliku od nekih njegovih zemljaka koji su i po tri godine pokušava-li nekako da se izbore u paklu Iraka, on nije s ponosom isticao da su najbliži saveznici CIA u onome što je Ki-pling svojevremeno nazivao Yelikom igrom mnogo bolje poznavali pustoline na potezu između reke Jordan i Hin-dukuša.

Čitav vek i po, bilo kao vojnici ili činovnici stare im-perije, ili kao ekscentrični istraživači, Britanci su šipčili po pustinji, planinama i kozjim stazama u oblasti koja je sada postala planetarna obaveštajna tempirana bomba. Britanci su CIAzvali „rodaci“ ili „kompanija“; Amerikan-ci su pak Tajnu obaveštajnu službu, sa sedištem u Lon-

* Skraćenica GS odnosi se na Opštu službu (General Service), a broj 15 označava rang službenika. (Prim. prev.)

Ayganistanac

donu nazivali „prijatelji“ ili „firma“. Za Mareka Gumije-nija jedan od tih prijatelja bio je čovek s kojim se svoje-yremeno lepo družio, ali i prošao sito i rešeto dok su obo-jica radili kao agenti na terenu. Sada je on bio vezan za kancelariju u Lengliju, dok je Stiv Hil povučen s terena i unapreden u kontrolora za Bliski i Srednji istok u „firmi-nom“ sedištu na Yoksol Krosu.

Gumijeni je procenio da neće škoditi da se njih dvo-jica sada nadu, štaviše - to bi moglo doneti i koristi. S bezbednosnog stanovišta, problema nije bilo. Britanci će, znao je to, imati otprilike isto što i on. I oni su preo-rali onaj laptop iz Pešavara u štabu za prislušivanje i kriptografiju u Čeltenamu. I oni sve to imaju na papiru. I oni su već analizirali čudnovate citate iz Kurana u pro-nadenim pismima.

Marek Gumijeni je, međutim, imao i nešto što Lon-don verovatno nije, a to je ta čudnovata napomena britanskog univerzitetskog profesora izgovorena na zad-njem sedištu automobila negde usred Merilenda. Priti-snuo je jedan broj na konzoli koja mu je stajala na stolu. Telefonske centrale donekle mogu da obave posao, ali moderna tehnologija ipak podrazumeva da svaki šef mo-že brže da uspostavlja vezu preko ličnog satelitskog te-lefona.

relefon je zvonio u jednoj skromnoj kući u Sariju, nedaleko od Londona. U Lengliju je bilo osam ujutro, u Londonu jedan po podne; ukućani su se taman spremali ičaju govede pečenje. Glas se začuo posle trećeg zvo-

Stiv Hil je do maločas uživao u partiji golfa, a sad se spremao da uživa u govedini - Halo?

- Stive? Marek ovde.

Dragi druže moj, pa gde si mi ti? Da nisi ovde, ko-Jim slučajem?

7 Ne, sedim za svojim radnim stolom. Možemo li da lemo na sigurnu liniju?

56

Frederik Forsajt

- Naravno. Daj mi dva minuta... - Iz pozadine se uto začulo: - Draga, pridrži ovo pečenje. - A onda je spustio slušalicu.

Kad se ponovo javio, glas iz Engleske nije bio onako razgovetan, ali sada nije bilo šanse da ih neko prislu-škuje.

- Je l' to tebi tamo nešto naletelo na ventilacioni si-stem, a ti bio blizu pa načuljio uvce? - upita Hil.

- Ma, grunulo iz sve snage - potvrdi Gumijeni. -Pretpostavljam da i ti imaš sve što i ja u vezi s ovim što se desilo u Pešavaru?

- Verovatno. Juče sam sve iščitao. Baš sam se pitao kad ćeš zvati.

- Imam ja nešto što ti možda i nemaš, Stive. Ovde nam gostuje jedan profesor iz Londona. Lanuo je nešto u petak uveče. Da skratim... Znaš li nekog Martina?

- Kako se preziva?

- Pa to mu je prezime. Njegov brat, ovaj što je ovde, zove se Teri Martin. Je l' ti to nešto znači?

Stiv Hil je shvatio da je stvar ozbiljna. Seo je s onim telefonom i zagledao se uprazno. Znao je on, naravno, braću Martin. Tamo još 1990-91. godine, u vreme prvog Zalivskog rata, dok je Hil bio u komandnom timu u Sau-dijskoj Arabiji, brat tog univerzitetskog profesora uvu-kao se u Bagdad i živeo tamo kao običan baštovan, pod samim nosom

Sadamove tajne policije, i odande preno-sio obaveštajne podatke neprocenjive vrednosti, oslanja-jući se na izvor u samom diktatorovom kabinetu.

- Može biti - popusti on. - Što?

- Mislim da bi trebalo da porazgovaramo - reče Ame-rikanac. - U četiri oka. Doći ću ja. Imam gruman* na ras-polaganju.

- Kada bi došao?

- Noćas. Odsputaću u avionu. U Londonu sam za do-ručak.

Avganistanac

57

- U redu. Organizovaću sve u Northoltu.

- O da, Stive, dok sam ja u putu - da li bi mogao da mi nabaviš kompletan dosije o tom Martinu? Objasniću

ti kad se vidimo.

Zapadno od Londona, na putu za Oksford, nalazi se Kraljevska vazduhoplovna baza Northolt. Nekoliko go-dina posle Drugog svetskog rata, dok se užurbano radi-lo na izgradnji Hitroua, nalazio se tu londonski civilni aerodrom. A onda se ponovo našao u statusu rezervnog aerodroma, da bi ga naposljetku koristili privatni avioni i letelice kojima su prevoženi predstavnici vlasti. Budu-ći, međutim, da je ovaj aerodrom i dalje u vlasništvu RAF-a*, letovi se mogu utanačiti u punoj tajnosti, bez uobičajenih formalnosti. CIA je nedaleko od Lenglija imala sopstveni aero-drom i malu flotu mlaznjaka za potrebe funkcionera. Za-hvaljujući potvrdi koja mu je davala potpuno odrešene ruke, ovoga puta je Mareku Gumijeniju pripao gruman V, u kojem je, u punom komforu, prespavao ceo let. Stiv Hil ga je dočekaao u Northoltu.

Svoga gosta nije odveo u zeleni zigrat** od peščara na Yoksol Krosu, gde se nalazi sedište SIS-a, već u znat-no mirniji hotel Klajvden, nekada privatnu rezidenciju, smešten na posedu četrdesetak kilometara udaljenom od erodroma. Prethodno je rezendsao manji apartman sa sobnom uslugom, gde će gostu biti obezbedena puna pri-vatnost.

Tamo je pročitao analizu američkog Odbpra za Ku-ran, koja je bila primetno slična analizi iz Čeltenama, i transkript razgovora vodenoeg na zadnjem sedištu automobila.

%t R 1 Air Force - Kraljevsko ratno vazduhoplovstvo. (Prim. prev.) Ja na arhitektonsko rešenje sedišta tajne službe - zi

* Tip vojne letelice. (Prim. prev.)

a na arhitektonsko rešenje sedišta tajne službe - zi-3iramidalne, stepenaste kule hrama, karakteristične za dn v ?Ta(love Mesopotamije, gradene u dugom razdoblju od XXII °Vvekastareere.(Prim.Prev.)

58

Fredeńk Forsait

- Koja budala - promrmlja on kad je stigao do kraja. - Onaj drugi arabista je bio u pravu. To je neizvodljivo. Nije tu samo jezik problem, svu silu proba ima da prode. Nijedan uljez, nijedan stranac nikada njih ne bi uspeo da prede.

- Pa onda, s obzirom na to da sam naredenja dobio sa samoga vrha, šta bi mi ti sad predložio?

- Da se ułwati neko iz Al Kaide i da se iz njega sve is-cedi - reče Hil.

- Stive, da imamo ikakvu predstavu gde bi se mogao nalaziti neko na tako yisokom položaju u Al Kaidi, sva-kako da bismo ga uhvatili. Do ovoga časa takvog nismo locirali.

- Čekaj i motri. Neko će ponovo upotrebiti taj izraz.

- Moji ljudi moraju poći od pretpostavke da će, uko-liko je Al Izra neki nov spektakl koji hoće da nam prire-de, ovoga puta meta biti SAD. Neće se Yašington umi-riti ako sad budemo sedeli i čekali čudo koje se možda i neće dogoditi. Sem toga, Al Kaida dosad sigurno zna da je laptop u našim rukama. Dobri su izgledi da nika-da taj izraz i neće ponovo upotrebiti, izuzev u ličnim kontaktima.

- Pa - reče Hil - mogli bismo da im stavimo do zna-nja da znamo šta smeraju i da stežemo obruč. Odmah će dići ruke od toga i pobeći.

- Možda hoće, možda neće. Ko bi ga znao? I dalje ne-ćemo znati na čemu smo i da li je projekt Raža okončan ili još traje. A šta ako ne odustanu? Šta ako im uspe? Što reče moj šef: je li nuklearno, biohemijsko, konvencional-no? Kada i gde? Može li taj tvoj Martin stvarno da se provuče kao Arapin među Arapima? Je l' stvarno tako dobar?

- Nekada je bio - promumla Hil i dade mu dosije. -Uveri se sam.

Avqanistanac

59

Dosije je bio otprilike dva i po centimetra debeo, u ndardnoj fascikli od mekog manilskog papira, s jedno-:avnim natpisom: „PUKOVNIK MAJK MARTIN“.

Deda po majci braće Martin bio je između dva svet-ska rata uzgajivač čaja u Dardžilingu, u Indiji. Sve dok nije učinio nešto maltene nečuvano. Oženio se Indijkom. Sredina u kojoj su živeli britanski uzgajivači čaja bila je mala, zabita i ohola. Neveste su dovodene iz Engleske ili bi se našla kćerka nekog oficira iz kolonijalne uprave. Braća Martin su svoga dedu, Terensa Grejndžera, znali po slici na kojoj on, onako visok, rozikastog lica, sa sve-tlim brkovima, lulom u ustima i puškom u ruci, stoji iz-nad ustreljenog tigra.

Našla se i poneka slika gospodice Indire Bohse, ne-žne, zaljubljene i prelepe. Pošto Terensa Grejndžera nije bilo moguće odvratiti od tog nauma, kompanija za proiz-vodnju čaja je, ne bi li izbegla još jedan skandal do koje-ga bi neizostavno došlo ako bi on dobio otkaz, pronašla povoljno rešenje. Poslali su mladi par na službu u divlji-nu Asama, na burmansku granicu.

Ako je to trebalo da bude kazna -- nije upalilo.

Grejndžeru i njegovoj mladi dopao se život u Asamu; za- voleli su divlju, raskošnu prirodu što vrvi od dMjači i ti- Tova. Tu je 1930. rodena Suzan. Ratni požar je 1943.

već bio stigao do Asama, Japanci su kroz Burmu nadira- ema granici. Terens Grejndžer, dovoljno star da iz- gne vojnu obavezu, insistirao je da ga prime kao do- jca. Poginuo je 1945. dok je prelazio reku Iravadi.

malom udovičkom penzijom koju je dobijala od mje, Indira Grejndžer je otišla tamo kuda je jedi- gla - nazad u svoj svet. Dve godine kasnije usledi-

e nevolje; Indija je izdeljena. Ali Džina je istra-

Pand-2 ^ da muslimani na severu dobiju Pakistan,

Nehru zauzeo se za pretežno hinduističku Indiju

Talasi izbeglica prelivali su se sa severa na jug i

^to.idošlojedožestokihborbi.

60

Fredeńk Forsajt

Ayganistanac

61

Plašeći se za bezbednost svoje kćerke, gospoda Grejndžer poslala je Suzan kod mladeg brata pokojnog muža, uglednog arhitekta iz Hejzlmira u Sariju. Šest me-seci kasnije majka je stradala u nemirima.

Suzan Grejndžer je u sedamnaestoj godini došla u ze-mlju svojih očeva, u kojoj pre toga nikada nije bila. Godi-nu dana provela je u devojačkoj školi, a tri kao medicin-ska sestra u Opštoj bolnici u Farnemu. U svojoj dvadeset i prvoj, čim je stekla pravo, konkurisala je za mesto stju-ardese u Britanskoj prekomorskoj vazdušnoj korporaciji.

Obarala je s nogu svojom dugom kestenjastom kosom, plavim očima koje je nasledila od oca i kožom poput En-gleskmje koja se sunčala i dobila kao med zlatnu boju. Budući da je tečno govorila hindi, zaposlili su je na li-niji London-Bombaj. U to se doba putovalo dugo i spo-ro: od Londona do Rima, pa od Rima do Kaira, od Kaira do Basre, od Basre do Bahreina, od Bahreina do Karači-ja i, najzad, od Karačija do Bombaja. Nije bilo posade ko-ja može izdržati čitav taj put; prvi odmor i smena posade bili su u Basri, u južnom Iraku. I baš tu, u jednom privat-nom klubu van grada, ona je 1951. upoznala Najdžela Martina, računovodu jedne naftne kompanije. Yenčali suse 1952.

Deset godina su čekali pre nego što će im se roditi pr-vi sin, Majk, da bi tri godine kasnije na svet došao i dru-gi, Teri. A njih dvojica su bili kao nebo i zemlja.

Marek Gumijeni se zagledao u fotografiju iz dosijea. Nije to bilo od sunčanja; Majk je imao prirodno zagasit ten, crnu kosu i tamne oči. Gumijeniju je smesta bilo ja-sno da su to bakini geni preskočili jednu generaciju i po-javili se kod unuka, koji ni izdaleka nije podsećao na svog brata, univerzitetskog profesora što trenutno boravi u Džordžtaunu, koji je rozikasto lice i ridkastu kosu nasle-dio od oca.

Prisetio se uto i napomena dr Bena Džolija. Da bi se čovek infiltrirao u Al Kaidu i sačuvao kakve-takve izgle-

de da se odande izvuče, morao bi i da izgleda i da govori kao oni. Gumijeni je na brzinu pročitao sve što je pisalo o njihom detinjstvu.

I Majk i Teri pohađali su anglo-iračku školu, a sazna-nja su sticali i od svoje dade, to jest dadilje, nežne, debe-ljuškaste Fatime iz unutrašnjosti, koja će se kasnije, čim bude uštedela dovoljno da pronade sebi valjanog mladi-ća za muža, vratiti svome plemenu.

Zatekla se tu i epizoda koja nije mogla poteći iz dru-gog izvora sem iz nekog razgovora s Terijem Martinom: njegov stariji brat trči u beloj iračkoj odori po travnjaku oko kuće u bagdaskom predgradu Sadun, dok se oduše-vljeni Iračani, gosti njegovog oca, zadovoljno smeju i uz-vikuju: „Ali, Najdžele, pa on izgleda kao da je od naših.”

Kao da je od naših - pomisli Gumijeni, kao da je od njihovih. Dve stavke od četiri koje je naveo Ben Džoli: iz-gleda kao oni, a i njegov arapski može da prode. Svaka-ko bi posle intenzivne obuke mogao da savlada i molitve-ne obrede?

Čovek iz CIA čitao je još malo. Potpredsednik Sadam Husein je počeo da nacionalizuje naftne kompanije u stranom vlasništvu, uključujući i Anglo-Irak petroleum 1972. godine. Najdžel Martin je ostao u zemlji još tri go-dine, pre nego što će celu porodicu 1975.

odvesti u otadžbinu. Majku je tada bilo trinaest godina, i mogao je da se upiše u starije razrede škole u Hejlberiju. Marek Gumijeni je sad morao da napravi malu pauzu i popije kafu.

- Mogao bi on to, znaš - reče on vrativši se iz toale-ta- - Uz dovoljno obuke i uz dobru podršku, stvarno bi m°gao. Gde je on sada?

- Izuzev dva zadatka koja je obavio za nas pošto smo ga pozajmili, vojničku karijeru proveo je u parama i spe-CIJaInim snagama. Prošle godine je navršio dvadeset pet Sodina staža i povukao se. Ali ne, neće to ići.

62

Frederik Forsajt

- A što ne bi išlo, Stive? Pa on ima sve što je po-trebno.

- Sve sem biografije. Gde su mu roditelji, gde mu je šira familija, gde je roden? Ne možeš tek tako da se ušetaš u Al Kaidu sem ako nisi mladi dobrovoljac na samoubilačkoj misiji, ako nisi spreman da se potucaš od nemila do nedraga i rovariš kao pacov. Onaj kome bi ukazali poverenje da se samo približi tako značaj-nom poduhvatu u pripremi morao bi da ima godine i godine iza sebe. To nas kolje, Marek, i potpuno smo nemoćni. Sem ako...

Prepustio se mislima, a onda odmahnuo glavom.

- Sem ako - šta? - upita Amerikanac.

- Ne, to nije u igri - reče Hil.

- Hajde, reci, meni za dušu.
- Pala mi je na pamet kombinacija s dvojnikom. Da zauzme nečije mesto. Doppdganger* Ali i tu škripi. Da je onaj pravi i dalje živ, još bi bio u redovima Al Kaide. Ako je mrtav, oni bi to znali. Znači, nema teorije.
- Obiman je ovaj dosije - reče Marek Gumijeni. - Da li bih mogao da ga ponese sa sobom?
- Ovo je kopija, naravno. Samo za tvoje oči?
- Dajem ti reč, stari družo. Samo za moje oči. Čuva-ću ga u svom sefu. Ili ću njime da založim vatru.

Zamenik direktora operativne službe vratio se u Len-gli, ali je nakon nekoliko dana ponovo pozvao telefonom. Stiv Hil je primio poziv za svojim radnom stolom u Yoksol Krosu.

- Mislim da bi trebalo ponovo tu da dodem - reče Amerikanac bez uvoda. Obojica su znali da je britanski premijer u Dauning stritu dotle već dao reč svom prija-telju u Beloj kući da s britanske strane može da računa na punu saradnju u razotkrivanju projekta Raža.

- Nema problema, Marek. Ima li nešto novo? - Stiva Hila je ovaj slučaj lično zainteresovao. Uz svu saweme-

* Nem.: Dvojn. (Prim. prev.)

Avganistanac

63

nu tehnologiju, nije bilo toga što CIA u roku od nekoliko sekundi, i to u punoj tajnosti, ne bi mogla da prebaci ko-legama iz SIS-a. Čemu onda putovanje?

- Onaj dvojn. - reče Gumijeni. - Mislim da sam ga našao. Deset godina je mladi, ali izgleda starije. I visina i grada odgovaraju. Isto to tamno lice. Yeteran Al Kaide.
- Zvuči dobro. Ali kako to da već nije s lošim mom-cima?
- Nije, jer je kod nas. U Gvantanamu. Tamo je već pet godina.
- Je li Arapin? - Hila je ovo iznenadilo; morao je zna-ti da u Gitmu pet godina drže Arapina koji se visoko ko-tira u Al Kaidi.
- Ne, Avgan je. Zove se Izmet Kan. Dolazim.

Nedelju dana posle sastanka u Fort Midu Teriju Martinu san i dalje nije dolazio na oči. Šta mu bi da onako glupo odvali ono? Zašto nije držao jezik za zubima? Šta li je morao da se švaca svojim bratom? Šta ako je Ben Džoli nekome nešto rekao? Yašington je, na kraju krajeva, tek jedno veliko selo u kojem svi vode abrove. Sedam dana posle reči izgovorenih na zadnjem sedištu limuzine, Teri je nazvao svoga brata.

Majk Martin je upravo skidao poslednju turu neošte-ćenih crepova sa svog dragocenog krova. Konačno će moći da počne s postavljanjem krovne hartije i letvi. Za nedelju dana krov neće prokišnjavati. Oglasi se uto zvo-no na njegovom mobilnom - „Lilibulero“*.

Telefon mu je bio u džepu kratkog kožnog kaputa koji je Majk okačio na obližnjem ekseru. Oprezno je milio po opasno krhkim

ielodija koju su britanski vojnici pevali u toku Revolucije 1688. go-line kad je poražen kralj Džejms II. Vigovci su se ovom arijom hva-

1 kao pjesmom koja je Džejmsa isterala iz triju zemalja - Engleske, Irske i Skotske". (Prim. prev.)

64

Fredeńk Forsajt

Avganistanac

65

krwnim gredama da bi stigao do njega. Na ekranu je pi-salo da ga zove brat iz Yašingtona.

- Zdravo, Teri.

- Majk, ja sam. - Njemu još nije bilo jasno kako lju-di koje on poziva istog časa znaju ko ih traži. - Uradio sam nešto glupo i hoću da te zamolim da mi oprostiš. Pre jedno nedelju dana izlaprdao sam nešto.

- Super. Šta si rekao?

- Nije ni bitno. Vidi, ako ti navrate neki ljudi u ode-lima - znaš na koga mislim - ti njima samo reci da se no-se. Odvalio sam glupost. Ako ti iko dode u posetu...

Iz svog orlovskog gnezda Majk Martin je upravo pri-metio tamnosivi jaguar kako lagano klizi stazom što vo-di od puteljka ka ambaru.

- U redu, burazeru - reče on blagim glasom - mislim da upravo stižu.

Dvojica prekaljenih špijuna sedeli su na poljskim stolica-ma na rasklapanje, a Majk Martin na deblu, koje je ta-man hteo da krati testerom. Martin je saslušao Ameri-kančevu „žvaku" i, podigavši obrvu, okrenuo se ka Stivu Hilu.

- Ti si na potezu, Majk. Naša vlada se zavetovala Be-loj kući na potpunu saradnju u vezi sa svim što zatraže ili im zatreba, ali niko nikoga ne može da tera u misiju bez povratka.

- A ova misija bila bi od takvih?

- Mi ne mislimo da bi bila - uskoči Marek Gumijeni. - Ako bismo saznali kako se zove i kuda se kreće makar jedan jedini operativac Al Kaide koji zna šta se to u ovom trenutku kuva, izvukli bismo te odande i sami završili posao. Možda će biti dovoljno da načuljiš uši i slušaš šta se priča.

- Ali kako da me ne prepoznaju... Mislim da ja više i ne bih mogao da prodem kao Arapin. U Bagdadu pre

trnaest g0(jina nikome 'nisam zapao za oko zato što sam živeo u jednoj kolibi kao skromni baštovan. Nije bi-lo šanse da preživiš saslušanje ako Muhabaratu padneš u ruke. Ovoga puta odmah bi to bilo intenziyno ispitivanje. Zašto neko ko je u američkim rukama već pet godina ne bi u međuvremenu okrenuo ćurak?

- Naravno, i mi pretpostavljamo da bi te ispitivali. Ali, uz malo sreće, saslušao bi te neki s višim činom ko-ga bi naročito doveli da obavi taj posao. Tada ti izlaziš iz igre i pokazuješ nam čoveka. A mi ćemo biti odmah tu, na nekoliko metara od tebe, takoreći.

- Ovaj ovde je... - Martin je lupnuo po dosijeu čove-ka iz ćelije u Gvantanamu - ...Avgan. Bivši taliban. Što znači - Paštun. Nikada nisam tečno govorio paštunski. Provalio bi me prvi Avgan na koga naletim.

- Prvo bi prošao kroz mesece i mesece obuke, Majk -reče Stiv Hil. - Nema šanse da odeš tamo pre nego što se sam ne osetiš spremnim za to. Pa čak ni tada, ako ti bu-deš mislio da nećeš moći. A i držao bi se podalje od Av-ganistana. Dobra vest u vezi s avganistanskim fundosima jeste da oni jedva da uopšte izlaze iz svoje avlije. Misliš da bi mogao da pričaš na nekom tankom arapskom s akcentom jednog skromno obrazovanog Paštuna?

Majk Martin klimnu glavom.

- Moguće. A ako turbandžije dovedu nekog Avgana koji je poznavao tog tipa?

Ona dvojica začutaše. Ako bi se tako nešto dogodilo, svi oko ove logorske vatrice znali su da bi to bio kraj.

Dok su dvojica špijuna gledali u cipele, jer to im je bi-lo lakše nego da objašnjavaju šta bi se dogodilo agentu razotkrivenom u samom srcu Al Kaide, Martin otvori do-sije koji mu je ležao na krilu. I srce mu se sledilo od onog što je ugledao.

Lice je bilo pet godina starije, obeleženo patnjom; čo-vek je sad izgledao deset godina stariji nego što je bio. Ali

66

Fredeńk Forsajt

i dalje je to bio onaj momak iz planina koga je video me-du leševima kod Kale-i-Džangi*.

- Poznajem ovog čoveka - reče on tiho. - Zove se Iz-met Kan.

Amerikanac ga je gledao otvorenih usta.

- Otkud ga znaš, pobogu? Nikud nije puštan iz Gitma otkako je zarobljen pre pet godina.

- Znam to, ali pre mnogo godina zajedno smo se bo-rili protiv Rusa u Tora Bori.

Ljudi iz Londona i Yašingtona prisetiše se pojedino-sti iz Martinovog dosijea. Naravno, te godine u Avgani-stanu on je bio uz mudžahedine u njihovoj borbi protiv soyjetske okupacije. Slaba je verovatnoća bila da će se njih dvojica tamo sresti, što ne znači da je to bilo i nemo-gučće. Deset minuta su ga propitivali u vezi s Izmetom Kanom da vide da li ima nešto da doda. Martin im je vra-tio dosije.

- Kakav je Izmet Kan sada? Koliko ga je izmenilo pet godina prwedenih kod vaših u kampu Delta?

Amerikanac iz Lenglija je slegnuo ramenima.

- Tvrd je on, Majk. Baš, ono, tvrd. Došao je s teškom powedom glave i dvostrukim prelomom. Ranjen prili-kom zarobljavanja. Ispočetka su naši lekari mislili da je možda... pa, ono... malo tup. Zaostao. Ispostavilo se da je bio potpuno dezorijentisan. Od potresa mozga i putova-nja. Bilo je to početkom decembra dve hiljade prve, od-mah posle jedanaestog septembra. Tretman je bio... kako da se izrazim... ne baš nežan. A onda je priroda učinila svoje, i on se dovoljno oporavio da može da se prečte na saslušavanje.

- I šta vam je ispričao?

Krvava višednevna bitka koja se krajem novembra 2001. godine od-igrala u drevnoj tvrđavi Kala-i-Džangi, nekoliko kilometara severno od avganistanskog grada Mazar-i-Šerifa. U toj bici poginuo je, ina-čće, prvi Amerikanac u avganistanskom ratu, 32-godišnji agent CIA iz Alabame, Džoni (Majk) Spen. (Prim. prev.)

Avqanistanac

67

- Ništa naročito. Samo svoju kratku biografiju. Iz-držao je sva tri stepena, nije pristao ni na šta što smo mu nudili. Samo se tako upilji u nas, i u tim crnim oči-ma vidiš sve samo ne bratsku ljubav. Zato ga i drže pod ključem. Od ostalih smo, međutim, saznali da pristoj-no govori arapski, koji je naučio što u Avganistanu, što ranije, u toku godina provedenih u medresi, gde je na-pamet učio Kuran. A dvojica dobrovoljaca Al Kaide rođenih u Britaniji, koji su bili tamo s njim - posle smo ih pustili - kažu da natuca i engleski, oni su ga na-učili.

Martin ošinu pogledom Stiva Hila.

- Oni se moraju pohvatati i zatvoriti u karantin -reče on. Hil na to klimnu glavom.

- Naravno. To se da srediti.

Marek Gumijeni je ustao i prošetao se oko ambara dok je Martin proučavao dosije.

Martin se zagledao u vatru i tamo, u onom užarenom pepelu, ugledao neku daleku, pustu, goletnu padinu. Dva čoveka, načičkano stenje i sovjetski helikopter s mitraljezima koji se pri-prema za napad. Momak s turbanom na glavi šapuće: „Hoćemo li umreti, Inglezu?“ Gumijeni se vratio, čuč-nuo na zemlju i prodžarao vatru. Slika nestade u oblaku iskrica.

- Yelikog si se posla latio ovde, Majk. Rekao bi čo-vek da je ovo posao za čitavu ekipu profesionalaca. Ti sve radiš sam?

- Koliko mogu. Prvi put posle dvadeset pet godina života - imam yremena.

- Ali nema love, a?

Martin slegnu ramenima. - Ako rni zatreba posao, stoji tušta i tma firmi koje se bave obezbedenjem.

Samo se posle Iraka namnožilo toliko profesionalnih ohranitelja, ne može čovek da ih prebroji, a i dalje ih ma dovoljno. I više zarade za nedelju dana kod vaših

68

hredcr/k h'orsajl

Ayganistanac

drugara u Sunitskom trouglu nego što bi za pola godi-ne zaradili kao vojnici.

- Ali to znači povratak u prašinu i pesak, gde vreba opasnost i prerana smrt. Zar se nisi povukao iz svega toga?

- A šta vi nudite? Godišnji odmor kod Al Kaide na Florida Kizu?

Mark Gumijeni je smogao snage da se nasmeje.

- Za mnoge stvari, Majk, danas optužuju Amerikan-ce, ali ne dogada se često da neko kaže da nisu velikodu-šni prema onima koji im pomognu. Meni je na umu da se tebi, na ime usluga, kao, stručnog savetnika, u narednih pet godina isplaćuje suma od, recimo, dvesta hiljada do-lara. I to u inostranstvu, da ne uznemiravamo poreznike. A pri tom i ne moraš da dolaziš na posao. S tim bi bio zbrinut, ne bi više morao da se mučiš.

Majk Martin je sada u mislima bio u jednoj sceni iz svog omiljenog filma. T. E. Lorens je ponudio Audi Abu Tajiju novac da mu se priključi u napadu na Akabu. Se-tio se moćnog odgovora: neće Auda poći na Akabu za britansko zlato, poći će na Akabu zato što tako sam želi. On ustade.

- Stive, hoću da mi se kuća prekrije ciradom od ze-mlje do krova. Kad se vratim, da mi bude onakva kakvu sam je ostavio.

Kontrolor za Bliski i Srednji istok klimnu glavom. -Ne brini - reče on.

- Idem po opremu. I nema bogzna šta. Taman da sta-ne u jedan prtljažnik, nema više.

I tako je zapadnjački odgovor na projekt Raža utana-čen pod krošnjama jabukovih stabala u jednom voćnjaku u Hempširu. Dva dana kasnije kompjuter je po sistemu slučajnog odabira nazvao ovaj poduławat operacijom Ću-sldja.

Da ga je neko izazvao, Majk Martin ne bi bio u stanju da se odbrani. Ali u svim potonjim razgovorima u kojima

se doticao Avganistanca koji mu je nekada bio prijatelj, iednu pojedinost zadržao bi za sebe.

Možda je smatrao da su poverljive informacije batma s dva kraia Možda je smatrao da je ta pojednost suviše beznačajna. Mora da je to bilo u vezi s razgovorom koji je šapatom, vodio u senkama podrumske bolnice koju su Arapi držali u mestu po imenu Džadži.

DRUGIDEO

Ratnici

Pošto je pala odluka u Hempširskom voćnjaku, dvojicu šefova špijunskih službi čekao je čitav niz novih odluka. Kao prvo, morali su od svojih pretpostavljenih političara da zatraže odobrenje i pristanak.

A to je lakše bilo reći nego učiniti budući da je prvi uslov koji je postavio Majk Martin bio da nipošto više od desetak ljudi ne sazna svrhu operacije Ćuskija. Imali su puno razumevanje za njegovu zabrinutost.

Ukoliko bi pedeset njih znalo nešto u toj meri intere-santno, jedan bi neminovno odao tajnu. Ne namerno, ne iz pakosti, ne čak s namerom da ozbiljno naudi, već - ne-izbežno.

Svi koji su radili u dubokoj tajnosti i nalazili se u si-tuacijama opasnim po život znaju da čoveku dovoljno ki-da nerve i samo to što se oslanja na sopstveno špijunsko umeće kako ne bi pogrešio i pao u neprijateljske ruke. A to da se čovek nada da ga niko nikada, u nekim nepred-videnim okolnostima, neće odati, izaziva neprestanu na-petost. Najgori je, međutim, košmar kad znaš da je za za-robljavanje i sporu smrt u najtežim mukama koja će uslediti odgovorna budala što se u kafani busala u prsa pred svojom devojkom, pa ga je neko čuo - toga se više od svega valja plašiti. I stoga je Martinov uslov smesta uvažen.

Džon Negroponte je u Yašingtonu izašao u susret zahtevu Mareka Gumijenija da nikome ne govori o ope-raciji, i dao mu zeleno svetlo. Stiv Hil je u svom klubu ve-cerao

s čovekom iz britanske vlade, i njihov razgovor okončan je istim ishodom. Sada su znala četvorica.

Fredeńk Forsajt

Gumijeni i Hil su, međutim, bili svesni da neće moći lično, dvadeset četiri časa dnevno, da rade na ovom slu-čaju. Svakom je bio potreban zamenik za svakodnevnu operativu. Marek Gumijeni je odabrao istaknutog arabi-stu s antiterorističkog odeljenja CIA: Majkl Mekdonald je ostavio sve poslove, objasnio svojim da će morati ne-ko vreme da radi u Yelikoj Britaniji i odleteo na istok da odmeni Mareka Gumijenija, koji se vratio kući. Stiv Pik se opredelio za svog zamenika u Odseku za Bliski i Srednji istok, Gordona Filipa. Pre nego što su krenuli svaki na svoj zadatak, dvojica šefova utanačili su da će sve povezano s Čuskijom imati odgovarajuću priču za širu javnost, tako da niko izuzev glavne desetorice ne-će znati da se priprema ubacivanje zapadnog agenta u Al Kaidu. Centralama u Lengliju i Yoksol Krosu rečeno je da će dvojica njihovih ljudi, prosto, zarad napredovanja u ka-rijeri otići na neplaćeno ili studijsko odsustvo, te da ih na radnim mestima neće biti oko šest meseci.

Stiv Hil je upoznao dvojicu ljudi koji će od toga časa raditi zajedno i saopštio im ciljeve operacije Čuskija. I Mekdonald i Filip su ćutali kao zaliveni. Hil ih je sme-stio izvan grada u jednu od sigurnih kuća koje drži Fir-ma, a ne u kancelarije u centrali na obali Temze.

Kad su se raspakovali i sastali u gostinskoj sobi, bacio je svakom po pozamašnu fasciklu.

- Potraga za operativcem iz glavnog štaba počinje su-tra - reče on. - Imate dvadeset četiri časa da zapamtite sve ove podatke. Ovaj čovek ide unutra. Do toga dana će-te raditi s njim, a posle toga ćete raditi za njega. Ovog čo-veka će - rekavši to bacio je i jednu tanju fasciklu na čaj-ni stočić - on tamo zameniti. Mi, očito, mnogo više ne znamo nego što znamo. Ali to je sve što su Amerikanci uspeali da izvuku iz njega, iako su ga na stotine sati saslu-šavali u Gitmu. I to zapamtite.

Avqanistanac

75

Kad je otišao, dvojica mladih muškaraca zatražiše od kućne posluge da im skuvaju kafu u ogromnim količina-ma, pa počеше da čitaju.

Na vazduhoplovnom mitingu u Farnborou, u leto 1977, kad mu je bilo petnaest godina, školarac Majk Martin se - zaljubio. Išao je tamo s ocem i mladim bratom, i opči-nile su ga borbene letelice i bombarderi, majstori u akro-batskim letovima i dotad nevideni prototipovi. Yrhunac je za Majka bio nastup Crvenih davola, paradnog tima iz padobranskog puka, koji su iskakali iz majušnih crnih rupa na nebu i dugo padali ne otvarajući padobrane, pre nego što će se obrušiti ka zemlji sa svojom teškom opre-mom, pogadajući majušnu zonu za prizemljenje. Od ta-da je znao čime u životu želi da se bavi.

Pismom se obratio parama tokom poslednjeg letnjeg semestra u Hejliberiju, godine 1980, i već septembra meseca pozvali su ga na interyju u pukovski magacin u Olderšotu. Stigavši tamo, netremice je posmatrao staru dakotu* iz koje su njegovi prethodnici svojevremeno iskakali ne bi li zauzeli most u Arnhemu, dok ga je na-rednik, zajedno s još četvoricom swšenih školaraca, vo-dio k sobi u kojoj su obavljani interyjuj s kandidatima.

U školi koju je bio završio (a pare su takve stvari uvek proveravali) ocenjen je kao umereno uspešan učenik, ali zvanredan sportista. To je parama sasvim odgovaralo. 'rimljen je, i krajem oktobra krenuo je na obuku, koja će potrajati iznurujuće dvadeset dve sedmice, zaključno s oml981.Retkićepreteći.

Prve četiri nedelje uključivale su vežbanje na poligo-ju, osnove rukovanja oružjem, snalaženje u divljini i inje opšte fizičke sprema; u naredne dve nedelje - isto, plus obuka iz prve pomoći, signalizacije i mera vojne letelice. (Prim. prev.)

76

Frederik Forsajt

Ayganistanac

77

zaštite protiv NBH (nuklearnog, bakteriološkog i hemijskog rata).

U toku sedme nedelje radili su na daljem sticanju fizičke sprema, uz stalno pojačavanje tempa, ali nije to bilo ništa u poređenju sa osmom i devetom nedeljom i beskrajnim marševima po planinskom vencu Brekon u Yelsu, usred zime, gde su muškarci u punoj snazi umirali od studeni, hipotermije i iscrpljenosti. Počeli su da se osipaju.

Deseta nedelja bila je rezervisana za streljačku obuku u Hajdu, u Kentu, gde je Martin, koji je tek bio navršio devetnaestu, ocenjen kao odličan strelac. Jedanaesta i dvanaesta bile su „probne“ nedelje - samo su trčali uz i niz peščana brda vukući balvane po blatu, kiši i ledenom gradu.

- Probne nedelje? - promrmlja Filips. - A kakve su one druge bile?

Posle tih probnih nedelja, preostali mladići dobili su toliko željene crvene beretke pre nego što će još tri nedelje provesti na Brekonu uvežbavajući odbrambene zadatke, patroliranje i „živu vatru“. Brekonske planine su u to doba, krajem januara, bile potpuno puste i ledene. Ljudi su spavali na tvrdoj, mokroj zemlji, bez logorskih vatri.

Šesnaestorica od njih ukupno devetnaest na zadovoljavajući način su završili ono zbog čega se Majk Martin uopšte i prijavljivao: padobranski kurs u bazi RAF-a u Abingdonu, gde je njih nekolicina poispadala, i to ne samo iz aviona. Za kraj je sačuvana „padobranska parada“, kad su padobranci najzad dobili krila. Te noći je u starijima klubovima 101 u Oldershotu upriličena još jedna razuzdana zabava.

Naredne dve nedelje prošle su u terenskim vežbama objedinjenim pod nazivom „poslednja ograda“ i još malo doterivanja strojevo koraka; u dvadeset drugoj nedelji organizovana je završna parada, kad se ponosnim roditeljima konačno ukazala prilika da vide svoje, doskora slabušne momčiće nekim čudom preobražene u vojnike.

Redov Majk Martin se u to vreme već uveliko vodio kao POM - potencijalni oficirski materijal - i aprila 1981. pošao je na još jedan, kraći kurs na Kraljevskoj vojnoj akademiji u Sandherstu, koji je decembra meseca završio s činom potporučnika. Ako je mislio da ga čeka slava, u grudnoj je zabludi bio.

Tri su bataljona u sastavu padobranskog puka, i Martin je dodeljen Trećem padobranskom, koji je u to vreme u Oldershotu, sticajem okolnosti, prešaltovan u pingvine.

Ova tri bataljona su, u ciklusu od devet godina, svaki na po tri godine bivali angažovani kao obična pešadija. A pare nerado idu u pingvine.

Martinu je, kao komandantu voda, dodeljen vod guštera, i tako je sada on stavljao novake na iste one muke koje je sam prošao. Mogao je tu da ostane do kraja pingvinskog roka za Treći padobranski da ne beše gospodina po imenu Leopoldo Galtijeri iz dalekog sveta. Drugog aprila 1982. argentinski diktator naredio je napad na Foklanska ostrva. Pripadnicima Trećeg padobranskog naloženo je da se spakuju i sprema za put.

U roku od nedelju dana, po naredbi neumoljive Margaret Tačer, britanska sila pohrlila je na jug u raznim plovilima, zaputivši se ka krajnjem jugu Atlantika gde ih je čekala južna zima, s nemirnim morem i kišom koja ne staje.

Na jug je putovao na putničkom brodu Kanbera, a pr-vo stajalište bilo je na Yaznesenskom ostmi, goletnom parčetu zemlje izloženom neprestanim naletima vetra. Tu su malo predahnuli dok su, negde daleko, ulagani poslednji diplomatski napori ne bi li se Galtijeri nekako ubedio da napusti ostrvo, to jest Margaret Tačer da od-stupi. Nijedno od njih dvoje ne bi ni u kom slučaju saču-valo visok položaj ako bi na tako nešto pristali. Kanbera

Frederik Forsajt

Ayganistanac

79

je nastavila plovidbu, prateći dva nosača aviona angažo-vana u ovoj ekspediciji, Hermes i Nepobedivi.

Kad je postalo jasno da je iivazija neminovna, Mar-tin i njegova ekipa helikopterom su prebačeni s Kanbere na letelicu kojom će prizemljiti. Oprostili su se tada od civilizovanih uslova života na brodu. Iste one jarosne, olujne noći kad su Martin i njegovi ljudi prebačeni heli-kopterima tipa kralj mora, jedan od kraljeva mora je oboren i potonuo, odnevši sa sobom devetnaest ljudi iz puka Specijalne vazduhoplovne službe, što je najveći gu-bitak koji je SAS* u jednoj noći ikada pretrpeo.

Martin je izveo svojih tridesetoro ljudi na obalu s ostalima iz Trećeg padobranskog bataljona, tačno do sle-tišta na Vodi svetog Karla. To mesto je bilo kilometrima udaljeno od glavnog grada ostrva, Port Stenlija, ali je upravo stoga bilo i nebranjeno. Bez minuta predaha, pa-re i marinci otpočeli su iznurujući forsirani marš kroz blato i kišu, na istok, prema glavnom gradu.

Sve što su sa sobom poneli nosili su sad u vojničkim ruksacima, tako teškim da je to bilo kao da nosiš čoveka na ledima. Kad bi se argentinski nebesld soko pojavio na nebu, bacali bi se u glib, ali „Argose" su prvenstveno za-nimali brodovi na moru, a ne ljudi u blatu koje su nadle-tali. Uspeju li da potope brodove, oni koji su se već iskr-cali neće imati kuda.

Pravi neprijatelji bili su zima, ledena kiša koja nije prestajala da pada i taj zamorni „pokrov" koji kao da je pao na ovu ostrvsku zemlju, tako da na njoj ni jedno je-dino drvo nije raslo. Sve do Longdonske planine.

Zastavši podno brda, pripadnici Trećeg padobran-skog smestili su se na usamljenoj farmi, zvanj Dom Estansija**, pripremajući se da učine ono zbog čega ih je

* SAS - Special Air Service - Specijalna vazduhoplovna služba.

(Prim. prev.) ** Šp.: Estancia - boravište, odmorište; imanje, posed. (Prim. prev.) njihova država i poslala na put dug jedanaest hiljada ki-lometara. Bilo je to u noći između 11. i 12. juna.

Trebalo je to da bude jedan tihi noćni prepad, i bilo je tako sve dok desetar Miln nije nagazio na minu. Posle toga se digla galama. Argosi su otvorili vatru iz mitralje-za, suknuo je plamen i obasjao brda i dolove kao usred da'na. Pripadnicima Trećeg padobranskog preostalo je ili da beže u zaklon ili da jurnu pravo u vatru i zauzmu Longdon. Zauzeli su Longdon, uz dvadeset tri mrtva i vi-še od četrdeset ranjenih.

Prvi put je tada, dok su mu meci fijukali oko glave, a ljudi oko njega padali, Majk Martin iskusio taj čudan, metalni ukus na jeziku - ukus straha.

Ali, prošao je neokrznut. Od njegovog voda, koji je brojao tridesetoro ljudi, uključujući jednog narednika i tri desetara, šestorica su poginula, a devetorica bila ra-njena.

Argentinski vojnici koji su do toga časa držali gre-ben bili su na silu regrutovani momci iz sunčanih pam-pi - sinovi iz dobrostojećih kuća mogli su da izbegnu odsluženje vojnog roka - i sada su jedino želeli da se vrate kućama, dalje od te kiše, zime i blata. Poizlazili su iz svojih bunkera i jazbina i pošli da se sklone u Port Stenli.

J zoru je Majk Martin stajao na vrhu Telegrafskog grebena, gledao na istok, u pravcu grada i izlazećeg sun-ca, i ponovo pronašao boga svojih predaka kojeg je toli-ke godine zanemarivao. Pomolio se u znak zahvalnosti i zakleo da ga više nikada neće zaboraviti.

U vreme kada je desetogodišnji Majk Martin skakutao po rpnštu očeve kuće u bagdadskom Sadunu, oduševljava[^]i goste Iračane, hiljadu kilometara od tog mesta roden je jedan dečak.

80

Frederik Forsajt

Zapadno od puta što od pakistanskog Pešavara vodi do avganistanskog grada Džalalabada, prostire se planin-ski lanac Spin Gara, Belih planina, kojima dominira moć-na Tora Bora.

Ove planine, posmatrane izdaleka, podsećaju na veli-ku barijeru između dve zemlje, turobnu i hladnu; zimi se bele od snega, koji se i preko leta zadržava na vrhovima. Lanac Spin Gar nalazi se unutar avganistanske terito-rije, dok se s druge, pakistanske, strane pruža lanac Sa-fed Koh. U plodne ravnice oko Džalalabada s ovih se pla-nina slivaju bezbrojni potoci što nose istopljen sneg i kišu sa Spin Gara, i tu se formiraju planinske udoline gde se mogu obrađivati manje njive, saditi voćnjaci i napasa-ti stada ovaca i koza.

Život je surov i, budući da se u svemu oskudeva, za-jednice iz tih dolina malobrojne su i raštrkane. U ovim krajeyima stasavaju ljudi koje je Britanska imperija po-znavala i od kojih je strahovala, nazivajući ih Patanima, danas Paštunima. Nekada su oni iz svojih utvrda u ste-nama pucali iz mesingom optočenih musketa zvanih džezail, s kojima je svaki čovek bio precizan kao u naše vreme snajperista.

Radjard Kipling, pesnik staroga Radža*, uporedio je, u svega četiri stiha, okrutne planinske ljude s jedne, i podoficire skupo školovane u Engleskoj s druge strane: Gušanje na granici, tako oni rade -Galop lak u klisuri što mrak upija -Školovanje odfunti dve hiljade Poseče džezail od deset rupija...

Bio je te 1972. neki zaselak u jednoj od tih gorskih udolina, zvao se Malokozai; kao i svi tal<vi zaseoci, ime je dobio po davno palom ratniku osnivaču. Naseobinu je činilo pet ograđenih imanja, i na svakom je živela šira fa-

* Radž - Indija iz doba britanske kolonijalne uprave. (Prim. prev.)

81

milija od po dvadesetak duša. Seoski starešina bio je Nu-ri Kan, i u njegovom su se domu, oko vatre, okupili mu-škarci'te letnje večeri, pijuckajući vreo čaj bez mleka i šećera.

Kao i kod svih ovakvih ograđenih imanja, kuće i to-rovi bili su podignuti odmah uz bedeme, tako da gledaju ka unutra. Yatra od dudovih panjeva plamsala je dok je sunce zalazilo daleko na zapadu, a planine se ogrtale tminom što donosi studen čak i usred leta.

Iz ženskih odaja dopirali su prigušeni krici, a kad bi neki naročito glasno odjeknuo, muškarci bi obustavljali veseo razgovor, pa čekali da vide nema li kakvih vesti. Žena Nurija Kana upravo je radala četvrto dete, i njen suprug je molio Alaha da mu podari drugog sina. Jedino valja kad čovek ima sinove koji će voditi računa o stadi-ma dok su mladi i braniti imanje kad stasaju. Nuri Kan je imao sina od osam godina i dve kćeri. Tama je bila neprozirna, i samo je plamen obasjavao lica s orlovskim nosevima i crnim bradama, kad iz senki dotrča babica. Šapnula je nešto ocu na uvo, i njegovo tamnosmede lice razvuče se u blistav osmeh.

-Alahu akbar! Dobio sam sina - povika on. Njegovi muški rodaci i komšije skočiše na noge kao jedan, i va-zduh se prolomi od paljbe iz pušaka, uperenih u noćno nebo. A onda su ga grlili i čestitali mu, zahvaljujući mi-lostivom Alahu koji je svog slugu darivao sinom.

- Koje ćeš mu ime dati? - upita čobanin s obližnjeg imanja.

- Zvaće se Izmet, kao moj deda, duša mu u večnom miru počivala - reče Nuri Kan. I tako i bi, kad je imam nekoliko dana kasnije došao u zaselak da imenuje i obreže novorođenče.

v Ničega neobičnog nije bilo u vaspitavanju tog deteta. um se oslonio na noge, počeo je da se gega, a kad je pro-trčao, trčao je kao bez duše. Poput većine seoskih deča-ka, želeo je da radi sve ono što rade stariji dečaci, i imao

8

Fredeńk Forsajt

je pet godina kad mu je povereno da preko leta pomaže pri izvođenju stada na planinske pašnjake i čuva ih dok žene pripremaju stočnu hranu za zimu.

Jedva je čekao da izade iz kuće u kojoj prebivaju že-ne, i nikad do tada nije bio toliko ponosan kao onoga da-na kad mu je najzad dozvoljeno da se pridruži muškarcima oko vatre i sluša priče o tome kako su Paštuni, u ovim planinama, porazili Ingleze u crvenim mundirima pre samo sto pedeset godina, priče tako žive kao da se sve to odigralo koliko juče.

Otac mu je bio najbogatiji čovek u selu, na jedini način na koji je čovek tu i mogao biti bogat: u kravama, ov-cama i kozama. Ove životinje su, uz neprestanu negu i mnogo rada, davale meso, mleko i kožu. Njive zasadene kukuruzom obezbeđivale su kašu i hleb; voće i ulje dobijali su iz plodnih voćnjaka u kojima su rasli dudovi i orasi.

Nije bilo potrebe da se napušta selo, tako da prvih osam godina Izmet Kan nikud nije ni išao. Članovi pet familija zajedno su odlazili u malenu džamiju i okupljali se jedni kod drugih petkom na zajedničkim molitvama. Izmetov otac jeste bio pobožan, ali fundamentalista i, naročito, fanatik nije bio.

Mimo tog planinskog načina života, Avganistan je zvanično bio demokratska republika, tj. DRA, ali pri-lično često se čovek mogao uveriti da taj naziv ne od-govara pravom stanju stvari. Na čelu države bila je ko-munistička vlada koja se oslanjala na snažnu podršku Soyjetskog Saveza. Što se religije tiče, bila je to zaista čudna pojava, jer narod što nastanjuje divlju unutra-šnja zemlja tradicionalno su činili pobožni muslimani, koji su u ateizmu videli samo bezbožništvo i, samim tim, nešto neprihvatljivo.

S druge strane, Avgani iz gradova, ništa manje tradi-cionalnih nazora, bili su umereni i trpeljivi - fanatizam će im biti nametnut kasnije. Žene su bile obrazovane, tek Ayganistanac

83

je pokoja pokrivala lice, a pesma i ples ne samo što su bi-li dozvoljeni nego su se svugde mogli čuti i videti, dok se ozloglašena tajna policija bavila progonom osumnjičenih za delovanje unutar političke opozicije, ne goneći one koji su imali fleksibilan odnos prema religiji.

Zaselak Maloko-zai bio je dvojako povezan sa spolj-nim svetom. Prvo, ponekad bi grupa nomada iz plemena Kuči prošla na mazgama s krijumčarenom robom, izbegavajući glavni put preko prolaza Kajber, gde vrebaju pa-trole i graničari, u potrazi za stazom koja će ih odvesti do grada Paračinara, tamo preko, u Pakistanu. Oni bi done-li novosti iz ravnica i gradova o vladi u dalekom Kabulu i svetu van dolina. Druga veza sa spoljnim svetom bio je radio, dragocena relikvija koja je škripala i cičala, ali iz koje su ipak dopirale reči što su ljudi mogli da razumeju. Bio je to sentis BBC-ja na paštunskom jeziku, koji je Pa-štunima predstavljao jednu nekomunističku sliku sveta. Bilo je to spokojno detinjstvo. Onda su došli Rusi.

Žiteljima sela Maloko-zai nije bilo od bogzna kakvog značaja ko je u pravu, a ko nije. Nisu oni ni znali, niti ih je za to bila briga, da se njihov predsednik, komunista, zamario svojim mentorima u Moskvi zato što na svom bunjištu nije mogao da drži stvari pod kontrolom. Yažno je bilo jedino to da se čitava sovjetska vojska, s reke Amu Darje iz

sovjetskog Uzbekistana, sjurila kroz prelaz Sa-lang i zauzela Kabul. Nije tu (još) bio bitan sukob islama i ateizma; bila je to uvreda.

Izmet Kan je stekao tek najosnovnija znanja. Naučio je stihove iz Kurana koji su mu bili neophodni za moli-tvu, premda su bili na jeziku zvanom arapski, pa nije ra-zumeo šta znače. Mesni imam nije živeo u Maloko-zajju; upravo je Nuri Kan vodio molitve; seoske dečake učio je osnovama čitanja i pisanja, ali samo na pašunskom. Iz-metov otac ih je podučavao pravilima Puhtuiwalija, za-kona kojih se jedan Paštun u životu mora pridržavati. Cast, gostoljublje, neminovnost odmazde kad ti neko

Fredeńk Forsajt

nanese uvedu: ta su pravila činila ovaj zakonik. A Mo-skva je sve to oskwnula.

I baš u tim planinama začet je pokret otpora, čiji su se pripadnici nazvali ratnicima božjim, mudžahedinima. Prvo su gorštaci sazvali skup, šuru, na kojem će odlučiti šta da čine i ko će ih predvoditi.

Ništa oni nisu znali o Hladnom ratu, ali su čuli da sa-da imaju moćne prijatelje, neprijatelje Soyjetskog Save-za. I to je imalo smisla. Neprijatelj moga neprijatelja je...

Prvi među njima bio je Pakistan, najbliži sused, kojim je vladao diktator fundamentalista, general Zija ul Hak. Uprkos verskim razlikama, on se bio ujedinio s hrišćan-skom silom zvanom Amerika i američkim prijateljima, Inglezima, nekadašnjim neprijateljima.

Majk Martin je okusio draž akcije, i znao je da mu se to dopada. Boravio je neko vreme u Severnoj Irskoj, delo-vao protiv IRA, ali su uslovi bili bedni i, premda je opa-snost da te snajperista pogodi u leđa neprestano visila u yazduhu, dosadno je bilo u tim patrolama. Potražio je nešto drugo i, u proleće 1986, konkurisao za prijem u SAS.

Priličan broj pripadnika SAS-a regrutuje se upravo iz para, jer su im obuka i uloge u borbi slične, ali u SAS-u tvrde da su njihovi testovi mnogo teži. Martinovi papiri prošli su kroz pukovsku arhivu u Herefordu, gde je s na-ročitim interesovanjem zapažen podatak da tečno govo-ri arapski, pa je pozvan na konkurs.

U SAS-u tvrde da uzimaju samo izrazito sposobne muškarce, pa tek onda počinju da rade s njima. Martin je prošao standardni „inicijalm" kurs u trajanju od šest ne-delja, zajedno sa ostalima uzetim iz para, pešadije, konji-ce, oklopnih jedinica, artiljerije, pa čak i inženjerije. Što se ostalih „elitnih" jedinica tiče, Specijalna pomorska služba regrutovala je isključivo pripadnike mornarice.

Ayganistanac

85

Reč je o jednostavnom kursu, utemeljenom na jed-nom jedinom pravilu. Prvoga dana nasmejani narednik instruktor svima im je rekao: „Na ovom kursu nećemo pokušati da vas obučimo. Pokušaćemo da vas pobijemo."

I pokušali su, istina. Svega deset procenata kandida-ta prošlo je „inicijalni" kurs. Tako se kasnije dobija na vremenu. Martin je prošao. A onda je usledio nastavak: obuka u džunglama Belizea, pa još jedan mesec u Engle-skoj namenjen sticanju otpornosti na saslušavanja. „Ot-pornost" znači da pokušaš da držiš jezik za zubima dok se na tebi izvode razne neprijatne radnje. Svetla tačka je što i puk i dobrovoljac imaju pravo da u svako doba za-traže PLJJ - powatak u jedinicu.

Martin je startovao u pozno leto 1986. s još dvadeset dvojicom sasovaca, kao komandir čete sa činom kapeta-na. Opredelio se za eskadrilu „A", za padobrance, što je i prirodan izbor za jednog paru.

Ako pare nisu imali vajde od njegovog arapskog, sa-sovci su imali, budući da je SAS-ova veza s arapskim svetom bila dugotrajna i bliska. Stvorena je u Zapadnoj pustinji 1941. godine, i otada je SAS najživlje pratio zbi-vanja na pesku Arabije.

SAS prati šaljiva reputacija da je jedina vojna jedini-ca koja, u stvari, ostvaruje profit - što i nije sasvim tač-no, ali je blizu istini. Sasovci su u svetu najtraženiji telo-hranitelji i instruktori za telohranitelje. Širom Arabije sultani i emiri odvajkada traže tim sasovaca koji će obu-čiti njihove lične telohranitelje, i ovi su za to vrlo pristoj-no plaćeni. Martin se

na prvom radnom zadatku našao pri Saudijskoj nacionalnoj gardi u Rijadu kada je, u leto 1987, pozvan kući.

- Ne volim ovakve stvari - rekao je pretpostavljeni oficir u kancelariji na Stirling Lajnsu, u štabu pukovnije u Herefordu. - Bogami, baš ne volim. Yoksol hoće da te pozajmi. Nešto u vezi s arapskim.

86

Fredeńk Forsajt

Avganistanac

Mislio je na zeleno zdanje od peščara na južnoj obali Temze u Londonu, zvano Yoksol Kros. Na SIS, dakle, na - Firmu.

- Zar nemaju oni svoje ljude koji govore arapski? - upita Martin.

- Ma imaju, puna su ih odeljenja. Ali nije ovde stvar u tome da čovek ume da govori. A i nije konkretno o Ara-biji reć. Traže nekoga ko će zaći iza soyjetskih linija u Avganistanu i raditi s pokretom otpora, mudžahedinima.

Pakistanski vojni diktator bio je izdao naredbu kojom se svim vojnicima zapadnih sila zabranjuje ulazak u Av-ganistan preko pakistanske teritorije. Nije tom prilikom otkrio i to da njegova ISI, vojna obavestajna služba, i te kako uživa u deobi američke pomoći koja izdašno pristi-že „mudžama“, te da ne želi da mu se američki ili britan-ski vojnici, infiltrirani preko Pakistana, šepure naokolo pa da ih poľwataju Rusi.

Negde usred soyjetske okupacije, Britanci su proce-nili da, umesto Pakistanca Gulbudina Hekmatjara, valja podržati šaha Masuda, Tadžika, koji se nije krio po Evro-pi ili Pakistanu već je nanosio stvarnu štetu okupatoru. Problem je bio kako šahu Masudu dostaviti pomoć. On je držao teritoriju na krajnjem severu zemlje.

Pronaći dobre vodiče među pripadnicima mudžahe-dinskih odreda nedaleko od prolaza Kajber nije bila ni-kakva poteškoća. Kao i u vreme britanske kolonijalne vladavine, mnogo se moglo postići sa svega nekoliko zlatnika. Jedan aforizam kaže da vernost jednog Avgana ne možete kupiti, ali da je uvek možete iznajmiti.

- Kapetane, ključna reć u svakoj fazi poduhvata - re-kli su mu tada u štabu SIS-a, koji se u to vreme nalazio u Senčeri Hausu, nedaleko od Elefanta i Kesla*, „jeste poricanje svega i svaćega. Zato i morate - što je čista for-

: Ekphant & Castle - raskrsnica i kraj u južnom Londonu, nazvani po starom pabu koji je u ovom delu grada otvoren 1765. godine. (Prim. prev.)

malnost - da istupite iz vojske. Naravno, onog časa kad se vratite" - bili su dovoljno fini da kažu „kad“, a ne ako" - bićete waćeni u službu.

Majk Martin je sawšeno dobro znao da SAS u svojim redovima već ima ultratajno revolucionarno ratno krilo čiji je zadatak da stvori što veće nevolje komunističkim režimima širom sveta. Ovom prilikom pomenuo je to.

- Ovo se radi u još većoj tajnosti - reće mu taj glavo-nja. - Ovu jedinicu nazvali smo Jednorog, zato što ne po-stoji. Ni u jednom trenutku jedinicu ne čini više od dva-naestoro ljudi, a ovoga časa u njoj su samo četvorica. Stvarno nam je potreban neko ko će se uvući u Avgani-stan preko prolaza Kajber i pronaći među lokalnim sta-novništvom vodiča koji će ga odvesti na sever, do doline Pandžšir, gde operiše šah Masud.

- Da mu odnese poklone? - upita Martin. Onaj ljiga-vi bespomoćno slegnu ramenima.

- Samo kao znak pažnje, bojim se. Pitanje je šta čo-vek tamo uopšte može sam da ponese. Ali kasnije bismo mogli da teramo karavane s mazgama i mnogo opreme, ukoliko nam Masud pošalje vodiče do granice na jugu. Stvar je u tome da se ostvari prvi kontakt, shvatate.

- A poklon?

- Burmut. Svida mu se naš burmut. O, da - i dve zo-lje zemlja-vazduh s projektilima. Mnogo ga m re napa-dima iz vazduha. Moraćete da obučite ljude kako da ih

upotrebljavaju. Cenim da biste, ako podete na jesen, od-sustvovali šest meseci. Šta vi o tome mislite?

Nije još ni pola godine bilo proteklo od početka invazije a svima je postalo jasno da Avgani neće uspeti u onome što im nikada i nije pošlo za rukom - da se ujedine. Po-sle Yišenedeljnih rasprava vodenih u Pešavaru i Isla-mabadu, dok je pakistanska armija izričito zahtevala da američka sredstva i oružje deli samo onim borcima koji

Frederik Forsajt

će joj biti lojalni, broj suparničkih grupacija unutar po-kreta otpora sveden je na sedam. Svaka je imala politič-kog lidera i ratnog zapovednika. Bila je to Pešavarska sedmorka. Samo jedna od tih sedam grupacija nije bila pašun-ska: profesor Rabani i njegov harizmatični ratni voda Ahmed šah Masud, obojica Tadžici sa severa. Od preo stale šestorke, trojici lidera ubrzo su nadenuili nadimak „Gučijeve vojskovode", jer su se retko pojavljivali na tlu okupiranog Avganistana, radije nosajući zapadnjačku odeću po inostranstvu.

Od trojice preostalih lidera, njih dvojica, Sajaf i Hek-matjar, behu fanatične pristalice islamskih ekstremista okupljenih u Muslimanskom bratstvu. Hekmatjar je bio tako svirep i osvetoljubiv da je za vreme soyjetske okupa-cije pogubio više Avgana nego što je pobio Rusa.

Plemena nastanjena u provinciji Nangarhar, gde je roden Izmet Kan, kontrolisao je mula MauM Junis Ka-les. Bio je to učen čovek, propovednik, ali neki sjaj u nje-govom oku odavao je dobrotu, naspram Hekmatjarove svireposti. Hekmatjar ga se gnušao.

Mada mu je, kao najstarijem od sedmorice, bilo preko šezdeset godina, Junis Kales je u većem delu naredne de-cenije lično predvodio svoje ljude u prepadima unutar te-ritorije okupiranog Avganistana. Kad on ne bi lično prisu-stvovao, bio bi tu njegov ratni zapovednik Abdul Hak.

Godine 1980. rat je bio stigao do dolina Spin Gara. So-yjeti su držali Džalalabad u podnožju planina, a njihovo vazduhoplovstvo preduzelo je kaznene ekspedicije protiv planinskih sela. Nuri Kan se zakleo na vernost Junisu Ka-lesu i dobio dozvolu da oformi svoj sopstveni laškar, koji je popunio borcima iz redova slobodnih seljaka.

Veći deo stoke iz svoga sela mogao je da sakrije po pećinama kojih su Bele planine bile pune, a u njih je, kad su počeli vazdušni napadi, mogao da skloni i živalj. On

Ayganistanac

89

je medutim, procenio da je kucnuo čas da žene i deca predu granicu i potraže pribežište u Pakistanu.

Nevelikoj koloni biće, naravno, potrebna muška pra-tnja na tom putovanju, kao i za vreme boravka u Pešava-ru, ma koliko dugo to potrajalo. Za mahramaje imenovao svoga oca, koji je bio prešao šezdesetu, ali se još dobro držao. Za putovanje su obezbečeni magarci i mazge.

Zadržavajući suze, posramljen što ga šalju na put kao neko malo dete, osmogodišnji Izmet Kan se izgrlio s ocem i bratom, uzeo ular i poveo mazgu koja je nosila njegovu majku, pa se okrenuo prema yisokim planin-skim vrhovima i Pakistanu. Sedam će godina proći pre nego što se vrati iz izgnanstva, da bi se s hladnom suro-vošću borio protiv Rusa.

Da bi se opravdali u očima sveta, dogovoreno je da svaki gospodar rata formira svoju političku partiju. Stranka Junisa Kalesa nazvana je Hizb-i-Islami, i svi pod njegovom vlašću morali su u nju da se učlane. Izvan Pe-šavara nicala su čitava naselja šatora pod pokrovitelj-stvom nečega što se zove Ujedinjene nacije, a za šta Iz-met Kan nikada ranije nije bio čuo. Ujedinjene nacije su pristale da se svakom gospodararu rata koji je sada izi-gravao lidera političke partije dodeli zaseban izbeglički kamp, u kojem će biti zabranjen pristup svima koji nisu članovi odgovarajuće stranke.

Bila je tu još jedna organizacija koja se bavila raspo-

delom hrane i ćebadi. Njeno znamenje bio je crveni krst nabijenih krakova. Izmet Kan ni to ranije nije vidao, ali nije mu bila strana topla supa i, posle tegobnog prelaska preko planina, rado je progutao svoje sledovanje. Još jedan zahtev bio je postavljen pred žitelje kampova i sve one koji su se okoristili o darove Zapada, dostavljane -ko Ujedinjenih nacija i generala Zija ul Haka: dečaci araju da pohadaju škole u kojima se uči Kuran, to jest medrese, kojih će biti u svakom izbegličkom kampu. Biće ujedno i jedino obrazovanje koje će oni steći. Neće

90

Fredeńk Forsajt

učiti matematiku i prirodne nauke, istoriju i geografiju. Samo će beskrajno učiti da recituju stihove Kurana. Što se svega ostalog tiče, naučiće još samo kako se ratuje. Imame u ovim medresama većinom je dovela, plaćala i na druge načine podržavala Saudijska Arabija, i mahom su oni bili Saudijci. Sa sobom su doneli jedinu verziju islama i inače dozvoljenu u Saudijskoj Arabiji: vahabi-zam, najtwdu i najnetrpeljiviju sektu unutar islama. I tako je pod znakom krsta, gde su deljeni hrana i lekovi, čitavoj jednoj generaciji mladih Aygana ispiran mozak sve dok nisu stasali u fanatike.

Nuri Kan je dolazio da vidi porodicu kad god bi ulu-čio priliku, dva ili tri puta godišnje, prepuštajući koman-dovanje laškarom svom starijem sinu. Ali bilo je to teško putovanje, i Nuri Kan bi svaki put izgledao sve stariji. Kad je došao 1987. godine, bio je izboran i izgledao na-mučeno. Izmetov stariji brat poginuo je dok je vodio ostale na bezbedno, u pećine, za vreme jednog vazdu-šnog napada. Izmetu je tada bilo petnaest godina, i srce mu je zaigralo od ponosa kad ga je otac pozvao da se vra-ti, priključi pokretu otpora i postane mudžahedin.

Žene su, naravno, silne suze isplakale, dok je deda, koji neće preživeti narednu zimu u toj ravnici nadomak Pešavara, dugo nešto mrmljao. A onda su se Nuri Kan, jedini sin koji mu je ostao i još osmorica ljudi koje je do-veo da vide svoje porodice, okrenuli prema zapadu, ka planinskim vrhovima, iza kojih ih čekaju provincija Nan-garhar i - rat. Nije to bio isti onaj dečak koji je odavde svojevreme-no otišao, a i krajolik se porazno izmenio. U svim zavi-čajnim dolinama jedva da je kamen na kamenu ostao. Bombe ispuštane iz borbenih letelica tipa suhoj i mitra-ljeska vatra iz helikoptera hind razorile su planinske udoline od Pandžšira na severu, gde je vojevao šah Ma-sud, pa dole do Paktije i planinskog venca Šinkaj. Avga-nistanskoj armiji ili Hadu, tajnoj policiji koju je obuča-

Aygcmistanac

vao i uzeo pod svoje soyjetski KGB, nije bilo teško da drže pod kontrolom narod iz ravničarskih predela.

S druge strane, ljudi iz planina, kao i svi oni iz ravni-ca i gradova koji su odlučili da im se priključe, bili su ne-uhvatljivi i, kako će se kasnije ispostaviti, nepobedivi. Uprkos podršci iz vazduha, koju Britanci nikada nisu imali, Soyjeti su doživeli nešto slično usudu britanske kolone masakrirane na samoubilačkom maršu od Kabu-la do Džalalabada. Putevi nisu bili bezbedni, zasede su odasvud vrebale, a planinama se moglo prići samo iz vazduha. A otkako su u mudžahedinske ruke dospele američke stinger rakete, septembra 1986. godine, Sovjeti su morali da lete na ve-ćim visinama - suviše, zapravo, visoko da bi ciljeve poga-dali s dotadašnjom tačnošću - jer bi, u protivnom, riziko-vali da ih neprijatelj obori. Soyjeti su beležili sve veće gubitke, njihove snage bile su dodatno desetkovane posle-dicama ranjavanja i bolesti, pa je čak i u jednom kontroli-sanom društvu poput SSSR moral počeo naglo da pada.

Bio je to bespoštedan, okrutan rat. Ni jedna ni druga strana nisu često bivale u prilici da zarobe neprijateljske vojnike, a kad bi se to i dogodilo, oni što umru odmah bi-li su pravi srećnici. Pripadnici planinskih klanova s naročitom su se omrazom odnosili prema ruskim letaćima; ako bi im ovi pali u ruke, dešavalo se da ih privežu za kočice i ostave na milost i nemilost sunčevoj jari, prethodno im napravivši mali zasek u trbušnom zidu, tako da creva od toplote pokuljaju napolje i prže se na suncu dok smrt ne donese olakšanje. Ili bi ih zadesilo da ih bace ženama, koje su čekale s noževima za dranje stoke.

Soyjeti su na to uzvraćali tako što su bombardovali, raketirali i, u brišućem letu, mitraljirali sve što se >omera: muško, žensko, decu, životinje. Milione i miliona neeksploziviranih mina posejali su po planinama, i tako će kasnije nastati nacija ljudi sa štakama i veštačkim udovima. Potkraj rata broj stradalih Avgana dostigao je 92

Fredeňk Forsajt

milion, milion ih je bilo obogaljeno, a pet miliona otišlo je u izbeglištvo.

Izmet Kan je u izbegličkom logoru naučio sve o oružju, a najomiljeniji bio mu je kalašnjikov - zloglasni AK-47. Najveća je ironija da je ovo soyjetsko oružje, de-santna puška omiljena među pripadnicima disidentskih pokreta i terorističkih organizacija širom sveta, sada bi-lo upotrebljavano - protiv Sovjeta. Amerikanci su, međutim, imali valjan razlog da šalju upravo kalašnjikove; svaki Avgan mogao je da se snabde municijom iz rančeva palih Rusa, što znači da nije sam morao po planinama da hoda s odgovarajućom municijom na ledima.

Sem kalašnjikova, odluka je pala da se snabdevaju i granatama na raketni pogon, RPG,* prostim oružjem, lakim za rukovanje, lakim za punjenje i ubojitim na kratkim i srednjim razdaljinama. I to je obezbedio Zapad.

Izmet Kan je bio krupan za jednog petnaestogodišnjaka, očajnički je pokušavao da pusti bradicu, a u planinama je ubrzo očvrstnuo. Ima ljudi koji su videli Paštun gorštaka kako se, poput divojaraca, kreću po svom terenu, noge kao da im ne znaju za umor, a pri tom dišu lako dok ostali jedva dolaze do daha.

Godinu dana je prošlo otkako se vratio kući kada ga je otac pozvao sebi. S ocem je bio i neki neznamac; lice mu beše preplanulo od sunca, nosio je crnu bradu, a na sebi imao kamiz i šaljvare od sive vune, glomazne čizme i gunj. Pred njim je na zemlji ležao najveći ruksak koji je dečak u životu video i dve cevi umotane u ovnujsku kožu. Na glavi je nosio pašunski turban.

- Ovaj nam je čovek gost i prijatelj - rekao je Nuri Kan. „Došao je da nam pomogne i bori se s nama. Mora da odnese ove cevi šahu Masudu u Pandžšir, i ti ćeš ga tamo odvesti.

* Engl.: Rocket-propelled grenade - reč je o wsti bazuke. (Prim. prev.)

5.

Mladi Paštun gledao je u neznanca. Ovaj kao da nije razumeo šta je maločas rekao Nuri Kan.

- Je li on Avgan? - upita. -Ne, Englezje.

Izmet Kan je bio zaprepašćen. Pa ovaj je jedan od nekadašnjih neprijatelja! I ne samo to; od onih je ljudi koje je imam u medresi neumoljivo osuđivao. Mora da je ka-fir, nevernik, nasrani, hrišćanin, osuđen da večno gori u paklenom ognju. A njemu je, Izmetu, zapalo da prati ovog čoveka na više od sto šezdeset kilometara dugom putovanju do velike doline tamo, na severu? Da provodi s njim dane i noći? A opet, njegov otac je bio dobar čovek, valjan musliman, i otac je tog čoveka nazvao prijateljem. Kako je to moguće?

Englez se lako lupnu kažiprstima po grudima, u predelu srca.

- Selam alejkum, Izmete Kane - reče on. Otac nije znao ni reč arapskog iako je po planinama tada bilo mno-go arapskih dobrovoljaca. Arapi su gledali svoja posla, stalno nešto kopali po planini, i nije ni bilo razloga da se Avgani mešaju s njima, pa ni da uče njihov jezik. Ali Iz-

et je ko zna koliko puta pročitao Kuran od prvog do po-

iednjeg slova; Kuran je bio napisan na arapskom, a nje-

->ov Imam, Saudijac, obraćao im se isključivo na svom

maternjein, arapskom. Izmet je stekao dobro školsko

~Alejktim as-selam - uzvratilo on. - Kako se zoveš? - Majk -reče onaj.

Frederik Forsajt

Ma-i-k - pokuša Izmet da izgovori. Čudno neko

Avga.nista.nac

95

ime.

- Dobro, da popijemo čaj - reče njegov otac. Zakloni-li su se u ulaz pećine petnaestak kilometara udaljene od razvaline njihovog zaseoka. Dublje u pećini gorela je va-trica, daleko od ulaza, da se ne bi oteo neld pramičak di-ma i privukao pažnju soyjetskih pilota.

- Ovde ćemo prenoćiti. Jutrom krećete na sever. Ja idem na jug da se priključim Abdulu Haku. Opet se ide u neku operaciju kod Džalalabada, na kandaharskom putu.

Žvakali su kozje meso, grickali kolače od pirinča. A onda pospaše. Ona dvojica što

putuju na sever ustali su pre zore i krenuli. Put ih je vodio kroz lavirint medusob-no

povezanih kotlina gde će moći da pronadu zaklon. Ali između tih dolina isprečile su se

planinske litice na str-mim padinama prekrivenim stenjem i škrljcem, gde ret-ko nailaziš

na kakav-takav zaklon. Mudro bi bilo da se tuda penju pri mesečini, a da se za obdanice

drže kotlina.

Zla ih je sreća zadesila drugog dana putovanja. Ne bi li ubrzali, napustili su bivak pre

zore, i u samo presko-zorje morali da predu veliko prostranstvo prekriveno stenjem i

škrljcem pre nego što će zaklon pronaći u no-vom nizu brda. Da su odlučili da

sačekaju, potrajalo bi to ceo dan, dok se ne smrkne. Izmet Kan je insistirao na to-me da

produ ovuda pri dnevnom svetlu. Negde na pola puta začuli su režanje helikopterskih

motora.

I odrasli muškarac i golobradi mladić bacili su se na zemlju i primirili se - ali ne na

vreme. Iznad vrha koji se nadnosio pred njima, preteći poput kakvog smrtonosnog vilin-

konjica, naišao je soyjetski mil M1-24D, poznatiji kao hind. Mora da je jedan od pilota

primetio pokret ili odsjaj metala na stenovitom terenu, jer hind je uto skre-nuo s kursa i

poleteo u njihovom pravcu. Zvuk dvaju mo-tora marke izotov sve se bolje čuo, kao i

ritmično tika-ta-ka-tika-taka elise glavnog rotora.

Glave zaronjene u podlaktice, Majk Martin se osme-lio da nakratko baci pogled. Ni

trunke sumnje nije bilo da su primećeni. Dvojica soyjetskih pilota, sedeći jedan iza

drugoga, pri čemu je onaj pozadi sedeo iznad onog napred, gledali su pravo u njega, i

hind je prešao u na-pad. Da će ga na otvorenom, kad nigde nema zaklona, za-teći

helikopter s mitraljezom - to je noćna mora svakog pešadinca. Osvrnuo se oko sebe.

Stotinak metara dalje nalazila se usamljena grupa stena; nisu bile visoke kao odrastao

čovek, ali su ipak bile dovoljno masivne da se iza njih sakriješ. Doviknuvši nešto malom

Avganu, on skoči na noge i potrča, ostavivši svoj, pedeset kilograma teški vojnički

ruksak tamo gde je i dotad stajao, ali je pri tom poneo jednu od dve cevi koje toliko behu

zakopkale njegovog vodiča.

Čuo je kako dečak trči za njim, čuo je kako mu krv ključa u ušima, a uz to i odgovarajući

bruj hinda, koji je ponirao. Nikada se ne bi odlučio na to da nije primetio nešto u vezi s

helikopterom što je u njemu probudilo na-du. Helikopterska ležišta za rakete bila su

prazna, a is-pod trupa nisu se videle bombe. On kratko uzdahnu, u nadi da nije pogrešno procenio. I nije.

Pilot Simonoy i njegov kopilot Grigorijev bili su u ra-nojutarnjoj patroli, sa zadatkom da uznemire uzanu do-linu gde se - po izveštajima agenata - kriju mudžahedi-ni. Bombe su bacili s velike visine, a onda se spustili niže ' bi li raketama pogodili pukotine u stenama. Tušta i tma koza iskoči iz pukotine u planinama, na osnovu č-

e videlo da zaista ima ljudi koji su unutra našli pri-sžište. Simonoy je pocepao životinje

30-milimetarskim topom, utrošivši na njih najveći deo municije.

vratio se potom na bezbednu visinu i zaputio nazad, i soyjetsku bazu nedaleko od Džalalabada, kad Grigori-jev primeti, u deliću sekunde, da se nešto kreće na pad-

ju. njima dole sleva. Primitivši da su se ta dva obličja da-

u trk, pripremio je top i obrušio se na njih. Daleko

96

Frederik Forsajt

dole, dva obličja u trku približavala su se grupi stena. Si-monov je zaustavio hind na visini od oko šest stotina me-tara, posmatrao dva obličja kako jure prema stenama i -- pripucao. Dvostruke cevi topa GSH podrhtavale su dok su zrna kuljala iz njih, a onda je sve stalo. Simonov je opsovao videvši da mu je nestalo municije. Topovska zr-na potrošio je bio na koze, a sad je tu trebalo pobiti mu-džahedine, a on municije više nije imao. Podigao je kljun letelice i okrenuo se, u širokom luku, da izbegne planin-ske vrhove. Hind je sad, klepećući, leteo nad dolinom.

Martin i Izmet Kan čučali su iza onog jadnog grozda od stenja. Mali Avgan gledao je kako Inglez brzo razmo-tava ovnujsku kožu i vadi kratku cev. U jednom trenut-ku mu se, kao kroz maglu, učinilo da ga je neko udario u desnu butinu, ali nije osećao bol. Samo utrnulost.

Prsti ovog sasovca su, što su brže mogli, sastavili jed-nu od one dve zolje koje je Martin želeo da odnese šahu Masudu u Pandžšir. Nije to oružje bilo moćno kao ame-rički stinger, ali je bilo prostije, lakše za nošenje i jedno-stavnije za rukovanje.

Neke rakete zemlja-vazduh ka meti se usmeravaju uz pomoć radarske „podrške" s tla. Druge u kljunu nose sopstveni majušni radarski uredaj. Treće same emituju infracrveni talas. To su one što jašu na talasima. Ostale traže izvor toplote i njihovi kupasti kljunovi mogu da „nanjuše" toplotu koju emituju motori ciljane letelice, pa da ih onda pronadu. Zolja je znatno primitivnija; ona je osmišljena tako da se njome „upravlja unutar vidnog po-lja", to jest - CLOS;* što znači da onaj koji puca mora da stoji i usmerava raketu celim putem do cilja tako što će iz majušne kontrolne palice slati radio signale ka pokret-nim perajima na glavi rakete.

Slaba tačka zolje oduvek je bila to što su mnogi stra-dali stojeći licem u lice s borbenom letelicom koja im ide pravo u susret. Martin je gurnuo raketu s dvostepenim

* Engl.: Command to Line of Sight. (Prim. prev.)

Avcjanistanac

,istvom u lansirnu cev, uključio bateriju i žiro, zaškiljio kroz nišan i video kako hind ide pravo prema njemu. Umirio ie ruku i opalio. Suknuo je plamen iz cevi na nje-aovom ramenu kad je raketa izletela i poletela, naslepo, put neba. Budući apsolutno neautomatska, sada joj je bi-lo potrebno da je neko usmeri, naviše ili naniže, nalevo ili nadesno. Procenio je da udaljenost iznosi oko 430 me-tara i da se brzo smanjuje. Simonov je otvorio mitralje-

sku vatru. Sa samog hindovog kljuna, iz četiri cevi, poletela je zavesa mitraljeskih zrna velikih kao prst. A onda je so-yjetski pilot ugledao majušan, treptavi plamen - to se njemu približavala zolja. Sad je već sve postalo pitanje hrabrosti.

Meci su cepali stenje, komadići kamena leteli su na sve strane. Potrajalo je to dve sekunde, ali pri brzini is-paljivanja od dve hiljade metaka u minuti, nekih sedam-deset metaka pogodilo je ono stenje pre nego što je Si-monov pokušao da izbegne zolju, pa je kiša metaka minula u stranu.

Dokazano je da, kad se nade u opasnoj situaciji, čo-vek ne razmišljajući, instinktivno, obično skrene levo. Zato je i vožnja levom stranom kolovoza, premda ovaj propis važi u vrlo malo zemalja, zapravo bezbednija. Kad se vozač uspaniči, on skrene s puta na leđinu, a ne u su-protnu traku gde rizikuje da izazove čeonu sudar. Simo-nov se uspaničio i okrenuo hind ulevo.

Zolja je, posle prve faze, odbacila teret i sad je letela nadzYučnom brzinom. Martin ju je skrenuo u svoju de-nu stranu baš pre nego što će Simonov manevrisati. Do-TO je naslutio. Hindu je sad bio izložen trup, i bojeva ilava udarila je pravo u njega. Bila je teška jedva nešto e od dva kilograma, a hind je veoma jaka mašina. Pa ipak, uolika glava pri brzini od hiljadu šeststo kilometa-i na čas izazove strašan udarac. Probila je trup, prodrila unutra i eksplodirala.

98

Frederik Forsajt

Mokar od znoja na sledenoj padini, Martin je gledao kako se zver tetura od siline udara, a onda je počela da se puši, da bi se najzad survala u duboku dolinu.

Buka je minula kad je helikopter udario u rečno ko-rito. Dok su dva Rusa umirala, podigao se, nečujno, pla-meni cvet iznad letelice, a za njim pramen tamnoga di-ma. I samo to bilo je dovoljno da privuče pažnju Rusa iz Džalalabada. Koliko god putovanje kopnom teško i dugo bilo, svega je nekoliko minuta bilo potrebno suhoju da stigne na lice mesta.

- Idemo - reče on svom vodiču na arapskom. Momak je pokušao da ustane, ali nije mogao. Uto je Martin pri-metio krvavu mrlju na njegovoj butini. Bez reči je odlo-žio lansirnu cev za višekratnu upotrebu, pošao po svoj ruksak i vratio se s njim.

Yojničkim nožem rasekao je nogavicu šalvara. Rana je bila čista i mala, ali se činilo da je duboka. Ako ju je za-radio od topovskog zrna, onda je to bio samo komadić košuljice, ili možda parčence stene, ali Martin nije znao koliko bi blizu mogla biti butna arterija.

Prošao je bio obuku na Odeljenju za nesrećne i hitne slučajeve u He-refordu, i solidno je znao prvu pomoć; ali padina avgani-stanske planine, sa sve Rusima koji dolaze, nije bila pra-vo mesto za jedan složen hirurški zahvat.

- Hoćemo li umreti, Inglez? - upita momak.

- Inšalah, nećemo danas, Izmete Kane. Ne danas -reče on. Našao se sada u teškoj nedoumici. Potreban mu je bio ruksak i sve što je u njemu nosio. A mogao je da nosi ili ruksak ili momka, nikako i jedno i drugo.

- Poznaješ li ovu planinu? - upita on dok je čeprkao po rani tražeći gelere.

- Naravno - reče Avgan.

- Onda ću morati da se vratim s drugim vodičem. Moraš mu reći gde tačno da dode. Zakopaću ovde torbu i rakete.

Ayganistanac

99

Otvorio je glatku čeličnu kutiju i izvadio špic. Mo-mak ga je posmatrao, beo kao krpa. Pa neka bude što biti mora, pomisli Izmet Kan. Ako nevernik hoće da me muči, neka muči. Glasa neću pu-stiti.

Inglez mu je zario iglu u butinu. Izmet Kan nije ni pi-

snuo. Nekoliko sekundi kasnije, kad je morfyum počeo da deluje, strašan bol u butini počeo je da jenjava. Ohra-brivši se, pokušao je da ustane. Englez je odnekud izva-dio mali ašov na rasklapanje i sad je kopao rupu u škri-lju između stena. Kad je završio posao, zatrpao je ruksak i dve raketne cevi kamenjem tako da se ništa ne vidi. Ali je dobro upamtio oblik te gomile. Ako ga ponovo dovedu na ovu padinu, povratice svu svoju opremu.

Dečak se bunio tvrdeći da može da hoda, ali Martin ga je prosto prebacio preko ramena i krenuo. Kost i ko-ža, sav od mišića i žila, Avgan nije bio teži od ruksaka -nekih četrdeset pet kilograma. Pa ipak, kretati se uzbr-do, u sve redem vazduhu, protiv sile gravitacije, svakako mu nije pogodovalo. Martin je postrance napredovao preko oblutaka i polako se spuštao u dolinu. Ispostaviće se da je to bio mudar izbor.

Oborene sovjetske letelice poslovično su privlačile

Paštune, koji su jedva čekali da opelješe olupinu u potrazi za bilo čim što bi moglo biti od kakve koristi ili vred-

. Sovjeti još ne behu opazili pramen dima, a posled-

Simonovljevi raport bio je u stvari vrisak na osnovu kojega niko nije mogao zaključiti gde se ovaj nalazi. Dim

ledutim, privukao grupicu mudžahedina iz obližnje >Ime. Spustivši se u dolinu, Martin ih je opazio, a i oni njega.

Izmet Kan je objasnio šta se dogodilo. Gorštaci su se,

evljeni, osmehivali i lupkali sasovca po ledima. On

je insistirao na tome da je njegovom vodiču potrebna

ozbiljna pomoć, a ne tek šolja čaja u nekoj čaj-hani u

uma. Potreban mu je prevoz do bolnice gde će biti

100

J^rederik Forsajt

operisan. Jedan od mudžahedina poznao je nekog čoveka koji je držao mazge i živeo samo dve doline od tog mesta. Otišao je po njega. Smrkavalo se kad se vratio.

Martin je momku dao još jednu dozu morfijuma.

S novim vodičem, posadivši Izmeta Kana na mazgu, barem su mogli da napreduju dalje kroz noć, samo njih trojica, dok u zoru nisu došli do južnog oboda Spin Gara, i tu vodič stade. Pokazao je napred.

- Džadži - reče. - Arapi.

Zatražio je da mu vrate mazgu. Martin je nosio mom-ka poslednja tri kilometra. Džadži je bio kompleks od pet stotina pećina, i takozvani avganistanski Arapi radili su na njima pune tri godine, šireći ih, produbljujući, kopa-jući i opremajući ih kao jednu veliku gerilsku bazu. Mada to Martinu nije bilo poznato, unutar kompleksa nalazila se kasarna, džamija, biblioteka s religijskim tekstovima, a behu tu i kuhinje, prodavnice i potpuno opremljena bolnica u kojoj su izvodene hirurške intervencije.

Dok se približavao, Martina su zaustavili stražari na prvom kontrolnom punktu. Jasno je bio šta on ovde tra-ži; na lečtima je nosio ranjenog čoveka. Stražari su se među sobom dogovarali šta da rade s ovom dvojicom, i Martin je prepoznao arapski koji se govori u severnoj Africi. Prekinuo ih je dolazak nekog starijeg čoveka koji je govorio kao Saudijac. Martin je razumeo sve do poslednje reči, ali je procenio da ne bi bilo mudro da bilo šta kaže. Jezikom znakova saopštio im je da njegovog prijatelja hitno treba operisati. Saudijac je klimnuo glavom i pozvao ga da podeli sa njim.

Izmet Kan je operisan u roku od sat vremena. Opasni geler od košuljice topovskog zrna odstranjen je iz noge.

Martin je sačekao da se dečko probudi. Čučao je, kako to čine u ovim krajevima, u senkama, u ćošku odeljenja, i niko nije ni posumnjao da on nije Paštun, gorštak koji je doveo svog prijatelja.

Avganistanac

Prošao je još jedan sat, a onda neka dvojica udoše na odeljenje. Jedan je bio veoma visok, mladolik, s bradom. Preko arapske odore nosio je jaknu od maskirne uniforme, a na glavi beli turban. Drugi je bio niskog rasta, de-žmenkast, i on otprilike u srednjim tridesetim, prćastog nosa na čijem su vrhu visile okrugle naočare. Nosio je hi-rurški mantil. Pošto su pregledali dvojicu svojih ljudi, njih dvojica pridoše Avganu. Onaj visoki progovori na sa-udijskom arapskom.

- I, kako se oseća naš mladi avganski borac?

- Inšalah, mnogo mi je bolje, šeiče.

Izmet je odgovorio na arapskom, oslovivši starijeg čoveka s dužnim poštovanjem.

Onom visokom je to pri-jalo. Nasmešio se.

- A, pa ti govoriš arapski, a tako si mlad.

- Sedam godina proveo sam u medresi u Pešavaru. Yratio sam se prošle godine da se borim.

- A za koga se boriš, sinko moj?

- Borim se za Ayganistan - reče momak. Nešto poput oblaka uto prede preko Saudijčevog lica. Avgan se dose-tio da možda i nije rekao ono što je ovaj želeo da čuje.

- A borim se i za Alaha, šeiče - dodade on.

Onog oblaka nestade, i Saudijac se ponovo blago osmehivao. Nagnuo se napred i pomilovao mladića po ramenu.

Doći će dan kad Avganistanu više nećeš biti potre-

an, ali milostivom će Alahu vazda biti potrebni ratnici

kao što si ti. A sad, kako je rana našeg mladog prijatelja?

vo pitanje postavio je debeljuškastom doktoru. i 7. ?a ^di™ ~ reče doktor i odmota zavoj . Rana je bi-'išćena, još modra po obodima, ali zatvorena sa šest >avova i dezinfikovana. Promrmljao je nešto, očito zado-]an, i ponovo previo ranu.

- Hodaćeš za nedelju dana - reče dr Ajman el Zava-
n i Osama bin Laden napustiše odeljenje.

L

Frederik Forsajt

Niko nije ni obratio pažnju na oznojenog mudžahedina koji je čučao u uglu s glavom na kolenima, kao da spava. Martin ustade i pride mladiću koji je ležao na kre-vetu.

- Moram da idem - reče mu. - Arapi će se starati o tebi. Potražiću nekako tvog oca i zamoliti ga da mi pošalje novog vodiča. Alah nek je s tobom, družo moj.

- Čuvaj se, Ma-i-k - reče momak. - Ovi Arapi nisu kao mi. Ti si kafir, neverujući. Oni su kao imam iz moje medrese. Mrze sve nevernike.

- Onda ću ti biti załwalan ako im ne kažeš ko sam -reče Englez.

Izmet Kan je zažmurio. Pre bi umro pod mukama ne-go izdao svog novog prijatelja.

Takav je bio nepisani za-kon. Kad je otvorio oči, Ingleza \tise nije bilo. Kasnije će čuti da je stigao do šaha Masuda u Pandžširu, ali ga više nikada nije video.

Posle šest meseci provedenih iza sovjetskih linija u Avga-nistanu, Majk Martin se vratio kući neprimećen, preko Pakistana, a svoj jezičld arsenal sada je pojačao i pašun-skim jezikom, koji je govorio tečno. Poslat je na odsu-stvo, vraćen u vojsku i, budući da je još bio na službi u SAS-u, u jesen 1988. ponovo je dobio Severnu Irsku. Ovoga je puta, međutim, sve bilo drugačije.

Pripadnici IRA zaista su se plašili samo sasovaca, i ubiti - bolje reći: zarobiti živog, mučiti pa ubiti - jednog, kako to oni kažu, sasadžiju* bio je svakome u IRA san snova. Majk Martin se obreo u 14. obaveštajnoj četi, po-znatoj kao „Detašman" ili, skraćeno, „Det".

Bili su to posmatrači, tragači, prislušivači. Posao im je bio da, neprimetniji od senki, blagovremeno dolaze do

* U originalu sassman; pridev sass znači drzak, bezobrazan, bahat. (Prim. prev.)

Avganistanac

103

informacija o planiranim napadima ubica iz IRA. Na ovom zadatku oni su izvodili izvanredne poduhvate.

U kuće lidera IRA ulazili su preko krova, pa ih ozvučivali od tavana do podruma. Bubice su postavljane u sanduke pokojnih pripadnika IRA, jer kumovi behu na-vikli da obavljaju dogovore dok, tobože, odaju počast po-čivšem. Kamere dugog dometa snimale su usta učesnika u razgovoru, a onda bi čitači sa usana dešifrovali reči. Mikrofonima širokog opsega snimani su razgovori i kroz zatvorene prozore. A kad bi „Det“ naišao na pravi biser, prosledio bi ga ekipi za grubu obradu.

Pravila ponašanja bila su striktna. Prvi su morali da zapucaju ljudi iz IRA, i to da pucaju na ljude iz SAS-a. Ako pod pretnjom pobacaju oružje, morali su da budu zarobljeni. Pre nego što će otvoriti vatru, i sasovci i pare morali su da budu maksimalno pažljivi.

Oskora su bri-tanski političari i advokati uveli tu praksu da neprijatelji Britanije imaju građanska prava, ali ne i vojnici koji Bri-taniju brane.

Uprkos svemu tome, u toku osamnaest meseci koliko je proveo kao kapetan SAS-a u Alsteru*, Martin je uče-stvovao u noćnim zasedama. Svaki put iznenadili bi grupu naoružanih pripadnika IRA i pozvali ih da odlože oružje. Svaki put ovi su bili dovoljno glupi da potegnu oružje. Svaki put je Kraljevska vojna policija u Alsteru sutradan jutrom pronalazila leševe.

U drugoj jednoj pucnjavi Martin je i sam zaradio me-tak. Imao je sreće. Ranjen je u meso, u levi biceps, ali je to bilo dovoljno da ga pošalju kući, a potom na oporavak u Hedli Kort, u Leterhed. Tu je upoznao jednu medicinsku sestru, Lusindu, koja će mu, posle kraćeg zabavljanja, postati žena.

Vrativši se u redove para u proleće 1990, Majk

artin je dobio nameštenje u Ministarstvu odbrane, u

ondonskom Yajtholu. Pošto se nastanio u iznajmljenoj

. (Prim. prev.)

104

Fredeňk Forsajt

kućici nedaleko od Čobama, kako bi Lusinda mogla da nastavi da se bavi svojim poslom, Martin se prvi put u ži-votu našao u koži čoveka u tamnom odelu koji svakoga jutro vozom putuje u London. Po činu je bio štabni ofi-cir trećeg reda i radio je u kancelariji MOSP-a*, jedinice za specijalne projekte pri Komandi za vojne operacije. Još jednom će ga strani agresor izvući iz kancelarije.

Drugog avgusta te godine Iračanin Sadam Husein iz-vršio je irvaziju na susedni Kuvajt. Margaret Tačer ni ovoga puta to nije htela da trpi, a s njom se složio i pred-sednik Sjedinjenih Američkih Država, Džordž Buš stari-ji. Manje od nedelju dana trajale su ubrzane pripreme u cilju stvaranja multinacionalne koalicije koja će uzvratiti na ovu invaziju i osloboditi državicu bogatu naftom.

Iako je MOSP-u nedostajalo ljudi, domašaj i uticaj Tajne obaveštajne službe bio je dovoljno veliki da se Martin locira, da bi mu potom bilo „sugerisano“ da se s nekolicinom „prijatelja“ nade na ručku.

Ručak je upriličen u jednom diskretnom klubu u Sent Džejmsu, a Martinovi domaćini bila su dvojica sta-rešina iz Firme. Za stolom se obreo i jedan analitičar, Jordanac rodnom, inače naturalizovani Britanac, doveden iz štaba u Čeltenamu. Njegov posao je bio da preslušava i analizira prislušivane radio-talase unutar arapskog sveta. Njegova uloga za ovim ručkom bila je, međutim, drugačija.

Razgovarao je s Majkom Martinom na tečnom arap-skom, i Martin mu je parirao. Naposljetku se analitičar okrenuo prema dvojici tipova iz Senčeri Hausa i klimnuo glavom.

- Nikada ništa ovako nisam čuo - primetio je on. S ovakvim licem i ovim glasom, može on da prode.

Rekavši to, ustao je od stola, očito obavivši ono zbog čega je doveden.

* Engl.: MOSP - Military Operations, Special Projects Unit. (Prim. prev.)

Avganistanac

105

- Bićemo ti dozlaboga zahvalni - rekao je uto stariji od dvojice glavonja - ako udeš u Kuvajt i pogledaš malo šta se to tamo događa.

- A šta ćemo s yojskom? - upitao ga je Martin.

- Mislim da će i oni stvar sagledati iz našeg ugla -promrmljao je onaj drugi.

Yojsci nije bilo pravo, ali ga je pustila. Neku sedmicu kasnije, provukavši se kao beduin koji goni kamile, Mar-tin je prešao granicu što Saudijsku Arabiju deli od Kuvaj-ta, koji je u tom času bio pod iračkom okupacijom. Taba-najući na sever ka Kuvajt Sitiju, susreo se s više iračkih patrola, ali one nisu obratile pažnju na bradatog nomada koji vodi dve kamile na pijacu. Beduini su inače u toj me-ri apolitični, i ne odstupaju od takvog stava, da su hilja-dama godina gledali razne osvajače kako plave Arabiju i nikada ništa nisu preduzeli. Zato su i osvajači njih ma-hom ostavljali na miru.

Posle više sedmica provedenih u Kuvajtu, Martin je pristupio tek nastajućem kuvajtskom pokretu otpora, naučio te ljude nekim zanatskim cakama, mapirao irač-ke položaje, jake i slabe tačke, pa napustio zemlju.

Još jednom je uspeo da ude u jednu zemlju za vreme Zalivskog rata, ovoga puta u sam Irak. Prešao je saudij-sku granicu sa zapada i, jednostavno, seo u irački auto-bus na liniji za Bagdad. Prerušen je bio u prostog seljaka, ne ispuštajući iz ruku pletenu korpu sa žMnom.

Vrativši se u grad koji je tako dobro poznao, zaposlio se kao baštovan pri jednoj raskošnoj vili, smestivši se u kolibu u dnu dvorišta. Zadatak mu je bio da prikuplja i šalje poruke; za to je dobio malu, zakrivljenu satelitsku tenu na rasklapanje, čije „blic“ poruke iračka tajna policija nije mogla da presretne, a koje su stizale do Rijada.

Jedna od najbolje čuvanih tajni u tom ratu bilo je to Firma ima svoj izvor, „aktivu“, u samom vrhu Sada-we vlade. Martin tog čoveka nikada nije sreo; samo u ugovoreno vreme preuzimao poruke iz poštanskog

106

Fredeńk Forsajt

faha za neisporučenu poštu, ili „čorave kutije“, i slao ih u Saudijsku Arabiju, u glavni štab koalicije predvodene Amerikom, gde je njegov učinak praćen s čudenjem i zahvalnošću. Sadam je kapitulirao 26. februara 1991, j Majk Martin je napustio zemlju, zamalo stradavši pod vatrom francuske Legije stranaca dok je, obnoć, prelazio granicu. U jutarnjim časovima 15. februara 1989. general Boris Gromov, komandant soyjetske 40. armije, koja je držala Ayganistan pod okupacijom, sam je preko Mosta prijatelj-stva na reci Amu Darji prešao u soyjetski Uzbekistan. Ce-la njegova armija prošla je tuda pre njega. Rat je završen. Euforija nije potrajala. Sovjetski Yijetnam okončan je katastrofom. Evropski sateliti Sovjetskog Saveza sada su se uzjogunili, otvoreno se buneći, a privreda zemlje razbila se u paramparčad. U novembru su Berlinci sruši-li Zid, i Soyjetska se imperija prosto raspala.

Soyjeti su u Avganistanu za sobom ostavili vladu ko-joj je većina analitičara predvidala kratak vek, računaju-ći da će gospodari rata, osokoljeni pobedom, formirati stabilnu

vladu i preuzeti vlast. Znalci nisu bili u pravu. Ylada predsednika Nadžibulaha, Avgana sklonog viskiju koga su Soyjeti ostavili u Kabulu, opstala je nekako iz dva razloga. Prvi je bio taj što je avganistanska vojska bi-la, naprosto, jača od bilo koje druge oružane sile u ze-mlji, uz podršku tajne policije Kad, pa je bila u stanju da kontroliše gradove i, samim tim, gro stanovništva.

Sem toga, gospodari rata jednostavno su se razbuca-li u opštem metežu gde je svako na svakog režao, svako gledao da prigrabi sebi što više može, svako se sa svakim svadao. Bili su to oportunisti koji su služili isključivo se-bi samima, i nije im bilo ni nakraj pameti da formiraju stabilnu vladu, već su učinili potpuno suprotno: raspirili su gradanski rat.

Avganistanac

107

Sve to uopšte se nije doticalo Izmeta Kana. Sa svojim ocem, koji je još bio glava porodice, premda ometen ko-stoboljom i ostareo pre vremena, i uz pomoć komšija, Izmet je učestvovao u obnovi zaseoka Maloko-zaija. Ka-men po kamen, stenu po stenu, i raščistili su oni sav šut koji su za sobom ostavile bombe i rakete, pa ponovo ogradili porodično imanje gradom od dudovih i narovih stabala.

Kad mu je noga sasvim zacelila, vratio se u rat i pre-uzeo komandu nad očevim laškarom, na šta je polagao pravo ne samo prezimenom, i ljudi su ga sledili kao čo-veka koji je prolio krv. Po uspostavljanju mira, njegova gerilska grupa pronašla je ogromno tajno skladište oruž-ja koje Sovjeti nisu mogli da nose kući.

Odneli su sve to preko Spin Gara do pakistanskog Pa-račinara, grada koji u stvari i nije ništa drugo nego tržni-ca oružjem. Tu su ono što je zaostalo za Soyjetima tram-piži za krave, koze i ovce, da obnove stada.

Život je i ranije bio težak, a još je teže bilo krenuti iz početka, ali on je uživao u radu i pobedničkoj radosti što se život vraća u Moloko-zai. Čovek ne može bez korena, a njegovi su koreni bili ovde. U svojoj dvadesetoj, on je, petkom u seoskoj džamiji, i pozivao na molitvu i vodio molitve.

Prolazili su tuda nomadski Kuči, pričajući o sumornim zbivanjima u ravnici. Vojska Demokratske Republike Avganistan, lojalna Nadžibulahu, i dalje je držala gradove, ali su gospodari rata harali po unutrašnjosti emlje. Oni i njihovi ljudi ponašali su se kao razbojnici. a glavnim putevima naplaćivana je drumarina, a putnicima su oduzimani novac i roba, ili bi čak dobijali teške batine.

Pakistan, oličen u komandi ISI, podržavao je Hekmara u nastojanju da preuzme kontrolu nad celom teriom Ayganistana, a u oblastima koje su bile pod njegovom upravom vladao je teror. Oni što su svojevremeno

108

Frederik Forsajt

formirali Pešavarsku sedmorku, kako bi se borili protiv Soyjeta, sada su jedan drugog lwatali za gušu, a narod je grcao. Mudžahedini, u kojima su ljudi nekada videli he-roje, sada su smatrani tiranima. Izmet Kan je zahvaljivao milosrdnom Alahu<što je pošteden jada u kojem živi na-rod iz ravnice.

Po okončanju rata Arapi su, gotovo listom, napustili planine, ostavivši svoje dragocene pećine. Onaj koji je, potkraj rata, postao njihov nekrunisani voda, visoki Sau-dijac iz pećinske bolnice, takode je otišao. Ostalo je ne-kih pet stotina Arapa, ali oni nisu bili omiljeni; raštrkali su se na sve strane, i živeli kao prosjaci.

Jednom prilikom, pošto je navršio dvadesetu, Izmet Kan je otišao do obližnje doline i tamo osmotrio devojku kako pere rublje na potoku. Od bučne vode nije čula to-pot konjskih kopita, i pre nego što je stigla da navuče veo na lice, pogledali su se oči u oči. Ona je, uznemirena i osramoćena, smesta pobegla. Ali njemu nije promaklo da je devojka prelepa.

Izmet je učinio ono što bi i svaki mladić na njegovom mestu. Posavetovao se s majkom. Ona se silno obradova-la, i uskoro su ona i dve Izmetove tetke, presrećne, sko-vale plan kako da pronadu tu devojku i ubede Nurija Ka-na da se poveže s njenim ocem i ugovori brak. Devojka se zvala Marjam, a svadba je održana u pozno proleće 1993. Slavlje je, naravno, upriličeno pod vedrim nebom, i vazduh je bio pun cvasti koju je vetar razneo s krošnji orahovih stabala. Priredena je gozba, a mlada je iz svog sela dojahala na ukrašenom konju. Sviralo se u frule, plesao se atan pod drvećem, što je, naravno, bilo rezend-sano isključivo za muškarce. Vaspitavan u medresi, Izmet je negodovao zbog pesme i plesa, ali njegovog oca ceo taj događaj kao da je podmladio, pa nije hteo ni da čuje. I ta-ko se Izmet, za taj jedan dan, odrekao strogog vahabit-skog učenja, pa je i on plesao po livadi, dok ga je mlada neprestano pratila pogledom.

Ayganistanac

109

Između onog prvog pogleda na potoku i venčanja moralo je da protekne izvesno vreme kako bi dve porodi-ce utanačile pojedinosti oko miraza, a i kako bi na pose-du Kanovih bila sagrađena nova kuća za mladence. Tu je Izmet odveo nevestu kad je pala noć a iscrpljeni seljani se razišli kućama, i njegova je mati, nekih četrdesetak metara odatle, zadovoljno klimnula glavom kad se kroz noć prolomio usamljen krik koji joj je poručio da je nje-na snaha postala žena. Tri meseca kasnije jasno se vide-lo da će, negde u snežnom februaru, snaha doneti dete na svet.

Dok je Marjam nosila Izmetovo dete, Arapi su se vra-tili. Yisoki Saudijac koji ih je predvodio nije sada bio me-du njima; nalazio se negde daleko, u nekom Sudanu. Ali poslao je mnogo novca i, plaćajući danak gospodarima rata, kupio pravo da podiže kampove za obuku. I tako su ovamo, u Kalid ibn Yalid, El Faruk, Sadik, Kaldan, Dži-had Val i Daruntu, hiljade novih dobrovoljaca s arapskog govornog područja pristizale da se obuču za rat.

Ali za koji to rat? Koliko je Izmet Kan video, nisu oni prilazili nijednom plemenskom satrapu u građanskom ratu, pa za koji se to boj, i protiv koga, obučavaju? Do-znao je da je sve to zato što je onaj visoki, koga su sled-benici nazivali šeikom, objavio džihad protiv vlade u svo-joj zemlji, Saudijskoj Arabiji, i protiv Zapada.

Izmet Kan nije imao ništa protiv Zapada. Zapad je oružjem i novcem pomogao da se poraze Soyjeti, a jedi-ni kafir koga je on u životu sreo - spasao mu je život. Od-lučio je da to neće biti njegov sveti rat, njegov džihad. Njegova je briga bila njegova zemlja, koja je tonula u lu-dilo.

6

Padobranski puk prihvatio je povratnika Majka Martina ne postavljajući pri tom nikakva pitanja, jer on je učinio kako mu je rečeno, ali je Martin već tad izbio na glas kao tip koji pomalo odskače. Dva neobjašnjena odsustva s dužnosti u roku od četiri godine, pri čemu je u oba na-vrata odsustvovao po šest meseci - sasvim dovoljno da se u ma kojoj vojnoj jedinici, za doručkom, ljudi zgedaju i podižu obrve. Godine 1992. poslat je u oficirsku školu u Kemberli, a potom, s činom majora, natrag u ministar-stvo.

I ovoga je puta postavljen u komandu za vojne ope-racije, ali sada kao štabni oficir drugoga reda, i to na Tre-ćem odeljenju, koje se bavi Balkanom. Rat je još besneo, Srbi pod Miloševićem imali su premoć, a svetu je bilo do-sta masakara poznatih pod nazivom etničko čišćenje. Gušila ga je sama pomisao na to da nikakve akcije nema na

vidiku, i tako je proveo dve godine putujući u tamnom odelu svaki dan na posao iz londonskog predgrada.

Oficiri koji su služili u SAS-u mogu i drugi put da uđu u službu, ali samo po pozivu.

Majka Martina su iz Hereforda pozvali krajem 1994. Mogao je samo da se na-da takvom božićnom poklonu. Lusindi se, međutim, po-klon nije dopao.

Dece nisu imali; behu to dve karijere koje se razvija-ju u različitim pravcima. Lusindi je bilo ponudeno zna-čajno unapređenje; ona sama nazivala je to svojom ži-votnom šansom, ali je ta šansa podrazumevala selidbu u Srednju Englesku. Bračni život postao je napet, a Majku Martinu je naredeno da preuzme komandu nad „B" eska-

111

dronom 22. SAS-ovog puka i u potaji ga prebaci u Bosnu. Tamo će figurirati kao jedinica u sastavu UNPROFOR-a, mirovne misije Ujedinjenih nacija. A u stvari će goniti i hvatati ratne kriminalce. Zabranjeno mu je bilo da Lu-sindi otkriva pojedinosti, mogao je da joj kaže samo toli-ko da ponovo odlazi.

Ta kap je prevršila meru. Ona je odmah pretpostavi-la da ga ponovo premeštaju u Arabiju, pa mu je postavi-la jasan ultimatum: ili eto ti ih ti tvoji padobranc i SAS pa putuj u prokletu pustinju, ili hajdemo u Birmingem da živimo ko muž i žena. Razmislio je i odabrao pustinju.

Izvan zaklona udolina smeštenih u visovima Belih plani-na, preminuo je stari lider Izmetove partije, Junis Kales, i punu vlast nad strankom Hizb-i-Islami preuzeo je sada Hekmatjar, na glasu zbog svoje okrutnosti, koga se Iz-met zbog toga gnušao.

Kad se njemu rodilo dete, februara 1994. godine, predsednik Nadžibulah beše već pao s vlasti, ali je i dalje bio živ, zatočen u zgradi UN u Kabulu. Njega je, tobože, nasledio profesor Rabani, ali Rabani je bio Tadžik, te sto-ga neprihvatljiv Paštunima. Izvan samoga Kabula, svaki gospodar rata bio je glavni u svom ataru, pri čemu su ze-mljom uistinu vladali haos i bezvlašće.

Još nešto se u to vreme dogadalo. Posle rata sa Soyje-tima, hiljade mladih Avgana vraćalo se u paldstanske me-drese da dovrše obrazovanje. Oni drugi, koji su za vreme rata bili premladi da bi se borili, prelazili su granicu u že-lji da steknu ovakvo ili onakvo obrazovanje, samo da je obrazovanje. Predstojale su im godine i godine vahabit-skog ispiranja mozga. Sada su se vraćali u Avganistan, ali behu drugačiji nego svojevremeno Izmet Kan.

Budući da je stari Junis Kales, iako izrazito pobožan, PO prirodi bio umeren čovek, i njegove medrese po iz-begličkim kampovima islam su podučavale s izvesnom

112

Fredeňk Forsajt

suzdržanošću. Ostali su bili usredsređeni na ultraagre-sivne odlomke iz Stihova o Maču u svetom Kuranu. Premda i sam odan veri, stari Nuri Kan odlikovao se čo-vekoljubljem i nije video nikakve štete u pevanju, plesu, bavljenju sportom i trpeljivom odnosu prema drugima. Pošto su učili kod jedva opismenjenih imama, po-watnici behu slabo obrazovani. O životu nisu znali ništa, kao ni o ženama (većina je čitav vek provodila i umirala ne okusivši telesnu ljubav), a strana im je bila i kultura sopstvenog plemena, s kojom je Izmeta upoznao njegov otac. Mimo Kurana, samo su za jedno znali: za rat. Veći-na je poticala s dalekog juga, gde se islamu oduvek pri-stupalo s mnogo izraženijom strogošću nego bilo gde drugde na tlu Avganistana.

U leto 1994. Izmet Kan i jedan njegov rođak napusti-li su svoju planinsku kotlinu i zaputili se u Džalalabad. Kratko su na tom putu izbivali, ali sasvim dovoljno da prisustvuju jezivom masakru kojem su Hekmatjarove pristaše izložile selo koje je, posle nekog vremena, odbi-lo da im plaća danak. Dvojica putnika naišla su na tela mučenih i pobijenih muškaraca, na prebijene žene, spa-ljeno selo. Izmetu Kanu se smučilo. U Džalalabadu će shvatiti da je to što je video - uobičajena pojava.

A onda se nešto dogodilo dole na jugu. Otkad je pala provizorna centralna vlada, nekadašnja zvanična avgani-stanska armija jednostavno se stavljala u službu onom lokalnom gospodaru rata koji je mogao najviše da plati. Nedaleko od Kandahara, neki vojnici oteli su dve mlade devojke, odveli ih u svoj logor i tamo ih masovno silovali. Propovednik iz sela koje su poharali, što je držao sop-stvenu versku školu, zaputio se u vojni logor s trideseto-ricom svojih učenika. Ukupno su imali šesnaest pušaka. Suočivši se s nadmoćnim neprijateljem, potukli su vojni-ke do nogu i obesili im komandanta za tenkovsku cev. Propovednik se zvao Muhamed Omar, to jest mula Omar. U boju je izgubio desno oko.

Ayganistanac

113

Vest se proširila. I drugi su mu se obraćali tražeći po-moć. Njegova družina brojno je jačala i odgovarala na pozive. Nisu uzimali novac, nisu silovali žene, nisu krali letinu, ništa zauzvrat nisu tražili. Postali su lokalni hero-ji. Decembra meseca 1994. snage mule Omara brojale su dvanaest hiljada ljudi, koji su, po uzoru na mulu, nosili crne turbane. Nazivali su se učenicima. Na pašunskom se „student“ kaže talib, a množina je - taliban. Od seo-skih straža izrasli su u pokret, a kad su zauzeli grad Kan-dahar oformili su vladu u senci.

Preko ISI-ja, koji je neprestano rovario, Paldstan je pokušavao da svrgne Tadžika Rabanija s vlasti u Kabulu tako što će podržati Hekmatjara, ali mu to u više navra-ta nije polazilo za rukom. A kad su se ultrapravoverni muslimani infiltrirali duboko u ISI, Pakistan je prome-nio kurs i počeo da podržava talibane. Zauzevši Kanda-har, nov pokret nasledio je ogromno skladište oružja, plus tenkove, oklopna vozila, kamione, topove, šest so-yjetskih migova 21 i isto toliko teških helikoptera. Poče-li su da napreduju prema severu. Godine 1995. Izmet Kan je zagrlio ženu, poljubio bebu i sišao s planine da im se pridruži.

Kasnije, na podu ćelije na Kubi, tih dana koje je sa ženom i detetom proveo na planinskom imanju sećaće se kao najlepših dana u životu. Bile su mu tada dvadeset tri godine.

Prekasno je uvideo da talibanski pokret ima i svoju tamnu stranu. U Kandahanu su Paštuni, premda odrani-je pobožni, bili podvrgnuti najsurovijem režimu koji je islamski svet ikada video.

v Sve devojačke škole bile su smesta pozatvarane. Zenama je bilo dozvoljeno da izlaze jedino u društvu ne-kog muškarca iz kuće. Burka, odora koja pokriva celo te-lo, bila je propisana za svako doba dana; klepetanje žen-skih sandala po pločniku takode je ukazom zabranjeno, kao previše seksi.

114

Frederik Forsajt

Zabranjeno je bilo svako pevanje, plesanje, izvQdenje muzike, kao i sport i papirnati zmajevi, omiljena nacio-nalna zabava. Molitva je sad bila obavezna pet puta dnevno. Muškarci su morali da nose brade. Za poštova-nje zakona starali su se, često, fanatični momčići s crtim turbanima na glavama, koji su u životu znali samo za Sti-hove o Maču, okrutnost i rat. Oslobodioci su postali tira-ni, ali nemoguće ih je bilo zaustaviti. Njihovo poslanje je bilo da sruše vlast gospodara rata, a ovih se narod gnu-šao, pa je otuda i pristao na novoustanovljen strogi po-redak. Barem su sad yladali zakon i red, nije više bilo korupcije, silovanja i zločina; ostalo je samo fanatičko pravoverje.

Mula Omar je bio ratnik-sveštenik, ali ništa više od toga. Započevši revoluciju tako što je silovatelja obesio o cev tenka, povukao se u osamu svoje tvrdave na jugu, u Kandahar. Njegovi sledbenici behu kao da su iz srednjeg veka došli, a jedna od mnogih stvari za koje nisu znali bio je strah. Obožavali su jednookog mulu skrivenog iza zi-dina, i pre sloma talibana, njih osamdeset hiljada za nje-ga će položiti život. Daleko u Sudanu,

visoki Saudijac pod čijim je vodstvom bilo dvadeset hiljada Arapa staci-oniranih u Avganistanu - pratio je sve to i čekao.

Izmet Kan se priključio laškara formiranom od mu-škaraca prognanih iz njegove provincije, Nangarhara. Ubrzo je stekao poštovanje saboraca jer je bio zreo, bo-rio se protiv Rusa i u tom ratu zadobio ranu.

Talibanska vojska nije bila vojska u pravom smislu reči; nije imala glavnokomandujućeg, nije imala general--štab, a ni oficirski korpus, činove, infrastrukturu. Svaki laškar imao je polusamostalnost pod vodstvom plemen-skog vode koji je prevlast neretko održavao snagom svo-je ličnosti i smelošću iskazanom u borbi, te pobožnošću. Poput muslimanskih ratnika iz prvih kalifata, raznosili su svoje neprijatelje s fanatičnom hrabrošću, i tako izbi-li na glas zbog svoje nepobedivosti, u toj meri da bi se nji' Avganistanac

115

nrotńmici često predavali i bez ispaljenog metka.

ad su konačno naišli na pravu vojnu silu, snage hari-zmatičnog Tadžika šaha Masuda, pretrpeli su neizrecive subitke. Nisu imali medicinsku službu, tako da su im ra-njenici, prosto, umirali pored puta. Ali su i dalje nadirali.

Pre'd kapijama Kabula pregovarali su s Masudom, ali on je odbio da prihvati njihove uslove i povukao se na svoj sever, u planine u kojima se svojevremeno borio i prkosio Rusima. I tako je počeo nov gradanski rat, ovoga puta između talibana s jedne i Severnog saveza Tadžika Masuda i Uzbeka Dostuma sa druge strane. Bilo je to 1996. Jedino su Pakistan (koji ju je organizovao) i Sau-dijska Arabija (koja je dala novac) priznali tu novu, čud-novatu avganistansku vladu.

Što se Izmeta Kana tiče, kocka je bila bačena. Njegov stari saveznik šah Masud sada mu je bio neprijatelj. Da-leko dole na jugu, sleteo je jedan avion. Njime je doputo-vao onaj visoki Saudijac koji je s Izmetom razgovarao osam godina ranije u pećini u Džadžiju, kao i onaj zde-pasti doktor koji je izvukao parče sovjetskog čelika iz njegove noge. Obojica su se zakleli na poslušnost muli Omaru, plativši ogroman danak u novcu i opremi, čime su osigurali njegovu doživotnu vernost.

Posle događaja u Kabulu, nastupio je predah u rat-nim dejstvima. Bezmalo, prva aktivnost koju su talibani preduzeli zauzevši Kabul bila je da izvuku swgnutog ne-

<adašnjeg predsednika Nadžibulaha iz kućnog pritvora, ņ ga potom mučili, osakatili i pogubili pre nego što će jegov leš obesiti o banderu. Tada se jasno mogla nazre-

ština nove vlasti. Izmet Kan nije bio sklon okrutno-koja će samoj sebi biti svrha. Teško se borio za svoju *kv U' prešao put od dobrovoljca do komandira laškara,

iko se glas o njegovom leaderskom umeću širila, i nje-

v Je odred prerastao u jednu od četiri divizije tali-ke vojske. Onda je zatražio da mu se dozvoli da se u rodni Nangarhar, gde je postavljen za namesnika

116

Frederik Forsajt

provindje. Sada je bio smešten u Džalalabadu, i mbgao je da posećuje svoju familiju, ženu i dete.

Nikada on ranije ne beše čuo za Najrobi ili Dar es Sa-lam.* Nikada nije čuo za čoveka koji se zove Yilijam Dže-ferson Klinton. Čuo je, istina, štošta o grupi stacionira-noj u Avganistanu, nekakvoj Al Kaidi, i znao je da su njeni pripadnici, na globalnom nivou, objavili džihad protiv svih nevernika, a naročito protiv Zapada i, na pr-vom mestu, neke zemlje Amerike. Ali to nije bio njegov džihad.

On se borio protiv Severnog saveza u nastojanju da jednom zasvagda ujedini svoju otadžbinu, i Savez je sate-ran u dve male, zabačene enklave. U jednu se bila sklo-nila

grupa pripadnika plemena Hazara koji su pružali ot-por opkoljeni u planinama Dara-i-Sufa, dok je u drugoj enklavi, neosvojivoj dolini Pandžšir i severoistočnom de-lu zemlje, Badakšanu, pribežište našao sam Masud.

Sedmog avgusta 1998. godine bombe su eksplodirale ispred američkih ambasada u dvema afričkim prestoni-cama. On za to nije ni čuo. Zabranjeno je bilo slušati strane radio-stanice, i on se zakonu povinovao. Dana 20. avgusta Amerika je lansirala sedamdeset krstarećih ra-keta tipa tomahavk na Avganistan. Doletele su s dva no-sača Kaupen i Šajlo u Crvenom moru i sa razarača Brisko, Eliot, Hejkr i Milijus, kao i s podmornice Kolumbija, koji su svi bili stacionirani u Persijskom zalivu, južno od Pakistana.

Rakete su bile namenjene Al Kaidinim kampovima za obuku i pećinama Tora Bore. Neke od njih su zalutale, a jedna je ušla u ždrelo prirodne, inače prazne, pećine vi-soko u planini poviše Maloko-zaija. Detonacija koja je odjeknula duboko u unutrašnjosti pećine rascepila je planinu, i čitava padina se obrušila. Deset miliona tona stenja survalo se u dolinu.

* Glavni gradovi istočnoafričkih država Kenije i Tanzanije. (Prim. prev.)

Kad je Izmet Kan stigao na planinu, ništa više nije mogao da raspozna. Čitava dolina bila je zatrpana. Ni po-toka više nije bilo, ni farme, ni torova, ni džamije, ni šta-la ni ograda. Izginula mu je cela familija i sav komšiluk. Njegovi roditelji, stričevi, tetke, sestre, žena i dete bili su mrtvi pod milionima tona granitnog krša. Niti je čovek znao gde da kopa, niti je imao šta da iskopa. I tako je Iz-met Kan postao čovek bez korena, bez rodbine, bez roda svog.

Na umirućem avgustovskom suncu, kleknuo je na škrljac visoko gore iznad mesta gde su svi njegovi počivali, okrenuo se na zapad prema Meki, pognuo glavu do zemlje i pomolio se. Drugačija je, međutim, to bila molitva od onih koje je ranije izgovarao; beše to moćan za-vet, zakletva na osvetu, lični džihad do smrtnoga trena, džihad protiv ljudi koji su učinili ovo. Objavio je rat Americi.

Nedelju dana kasnije podneo je ostavku na name-sničku funkciju i vratio se na ratište. Tri godine borio se protiv Severnog saveza. A dok njega nije bilo, briljantni taktičar Masud izveo je brojne kontranapade i naneo ogromne gubitke manje veštima talibanima. U Mazar-i--Serifu odigrali su se masakri: prvo su se lokalni Hazari pobunili i pobili šest stotina talibana, da bi se potom osvetnički raspoloženi talibani vratili i poklali više od dve hiljade civila.

Dejtonski sporazum je bio potpisan; rat u Bosni praktično je okončan. Ali rat je za sobom ostavio košmar. Muslimanska Bosna bila je glavna pozornica rata u kojem su učestvovali Bošnjaci, Srbi i Hrvati. Bio je to najkrvaviji Aob u Evropi posle Drugog svetskog rata.

Okrutnost su mahom raspirivali Hrvati i Srbi, daleko «je naoružani. Duboko, i opravdano, osramočena Evro-a osnovala je Sud za ratne zločine u Hagu, u Holandiji, i sad je čekala prve presude. Nevolja je bila u tome što krivci nisu imali nameru da izlaze iz skrovišta s rukama podignutim uvis. Milošević nije želeo da pomogne; on je, zapravo, u to vreme pripremao nove jade za drugu oblast nastanjenu muslimanima, Kosovo.

U delu Bosne, onoj trećini koja je pripala Arbibima, proglašena je Republika Srpska, i većina ratnih zločinaca krila se na njenoj teritoriji. To je bio zadatak: pro-naći te ljude, identifikovati ih, oteti i izvesti pred sud. Yreme provodeći uglavnom po poljima i šumama, sasov-ci su 1997. godinu proveli loveći ljude koje su nazivali PIFWIC* - osobama osuđenim za ratne zločine.

Godine 1998. Majk Martin se vratio u Britaniju i u pare, kao potpukovnik i predavač na Oficirskoj školi u Kemberliju. Naredne godine imenovan je za komandanta Prvog bataljona, poznatog kao Para 1. NATO je ponovo intervenisao na Balkanu, ovoga puta malo brže nego ranije, a opet ne bi li sprečio masakr dovoljno veliki da natjera medije na upotrebu već istrošene reči „genocid“.

Obaveštajne službe ubedile su i britansku i američku vladu da Milošević namerava da „očisti“ pobunjenike na Kosovu i da u tome planira da bude temeljan. Učiniće to tako što će proterati većinu od ukupno 1.800.000 stanovnika u susednu Albaniju. Pod stegom NATO-a, saveznici su Miloševiću postavili ultimatum. On na to nije obraćao pažnju, i kolone uplakanih Kosovaca, bez igde ičega, proterane su preko planinskih prelaza u Albaniju.

NATO nije odgovorio kopnenom invazijom već vazдушnim napadima koji su potrajali sedamdeset osam dana i ostavili u ruševinama i samo Kosovo i srpsku Jugoslaviju. Pošto mu je zemlja razorena, Milošević je konačno popustio, i NATO je ušao na Kosovo, da pokuša da uspostavi neki poredak u tom lomu. Glavni je bio doživljaj: Engli: PIFWIC - Persons Indicted For War Crimes. (Prim. prev.)

Avganistanac

119

votni para, general Majk Džekson, a s njim je došao i bataljon Para 1.

To bi, verovatno, bila poslednja „akcija“ Majka Martina da ne beše Vest sajd bojsa. Devetog septembra 2001. kroz redove talibanske armije prostrujala je vest koja će vojnike navesti da u nedogled uzvikuju Alahu akbar, Bog je veliki. Yazduh ponad logora nedaleko od Bamijana, gde se nalazio i Izmet Kan, pucketao je od metaka ispaljenih u nastupu nekontrolisane radosti. Neko je ubio Ahmeda šaha Masuda. Njihov neprijatelj je mrtav. Nema više čoveka koji je svojom harizmom održavao beskorisnog Rabanija, čija je lukavost u gerilskom ratovanju nagnala Soyjete da ga pominju s najvećim poštovanjem, čije je vodstvo raznelo talibanske snage u paramparčad.

A njega su, zapravo, likvidirala dvojica bombaša samoubica, ultrafanatičnih Marokanaca koji su se predstavili kao novinari s ukradenim belgijskim pasošima, a koje je Osama bin Laden, da učini uslugu svome prijatelju, poslao muli Omaru. Nije Saudijac smislio plan; Egipćanin Ajman el Zavahiri, znatno prepedeniji od njega, uvideo je da, ako Al Kaida učini ovu uslugu Omaru, jednooki mula nikada neće moći da im uskrati pravo da učestvuju u onome što će se odigrati kasnije.

Jedanaestog dana u mesecu, četiri aviona oteta su iznad američke istočne obale. U roku od devedeset minuta dve letelice uništiće Svetski trgovinski centar na Menhetnu, jedan avion će teško oštetiti zgradu Pentagona, dok će se četvrti, pošto su se putnici pobunili i nagnuli u pilotsku kabinu da preuzmu komande od otmičara, srušiti na neku njivu.

U danima koji su usledili, utvrđen je identitet, kao i motiv otmičara; prošlo je zatim još nekoliko dana pre nego što će američki predsednik muli Omaru postaviti

Avganistanac

121

izričit ultimatum: predaj kolovode ili ćeš snositi posledice. Zbog Masuda, Omar nije mogao da kapitulira. Takav je nepisani zakon.

U paklu Sijera Leonea, u zapadnoj Africi, dugo razdoblje gradanskog rata i varvarstava pretvorilo je nekadašnju bogatu britansku koloniju u pejzaž kojim dominiraju haos, pljačkaši, prljavština, bolest, sirotinja i bogalji. Godinama ranije Britanci su odlučili da intervenišu u ovoj zemlji, i u Ujedinjenim nacijama isposlovana je odluka da se pošalje petnaest hiljada vojnika koji su, listom, samo sedeli u kasarni u glavnom gradu Fritaunu. Prašuma koja se prostire izvan grada smatrana je, jednostavno, suviše opasnom. U

sastavu snaga UN bio je i britanski kon-tingent, i britanski su vojnici, ako ništa drugo, patrolirali po unutrašnjosti.

Krajem avgusta 2000. godine patrolu sastavljenu od jedanaest pripadnika Irske kraljevske desantne jedinice neko je namamio s glavnog puta, pa dalje, neldm pu-
teljkom, do sela u kojem se nalazio štab pobunjeničke bande zvane Vest sajd bojs*. Bile su to, u stvari, razula-rene psihopate. Satirali su se od urodeničkog čistog al-kohola; kokain su utrljavali u desni ili bi zasecali kožu na rukama da ih droga brže „udari“. Užasi kojima su podvrgavali seljake u širem okruženju bili su neopisivi. Bilo ih je četiri stotine, i svi su bili do zuba naoružani. Komandosi su brzo poľwatani i zadržani kao taoci.

Posle obavljenog zadatka na Kosovu, Majk Martin je poveo Paru 1 u Fritaun, gde su stacionirani u logoru Va-terlo. Usledili su složeni pregovori posle kojih su petori-ca zarobljenih komandosa otkupljeni, dok je preostaloj šestorici, činilo se, sudeno bilo da završe iseckani na ko-madiće. U Londonu je šef ministarstva odbrane, ser

' West Side Boys - Momci sa zapadne strane, ili Momci iz Vest Sajda. (Prim. prev.)

Čarls Gatri, izdao naredenje: ulazite tamo silom i vadite ih odande.

Zadatak je poveren jedimci koja je formirana od ce-trdeset osam pripadnika SAS-a, njih dvadeset četiri iz SBS-a* i devedeset iz Pare 1. Desetorica sasovaca u ma-skirnim uniformama ubačeni su u prašumu nedelju da-na pre napada, gde su, neprimećeni, boravili u neposred-noj blizini banditskog sela, posmatrajući i osluškujući. Sve što su Vest sajd bojsi govorili i radili dopiralo je do ušiju sasovaca sakrivenih nekoliko metara dalje u žbu-nju, da bi oni to preneli dalje. Tako su Britanci i došli do zaključka da nema nade da će svoje ljude odatle moći da izvuku mirnim putem.

Majk Martin je u selo ušao u drugom jurišu, pošto je zlosrećna pobunjenička minobacačka granata ranila njih šestoricu, uključujući i oficira koji je predvodio prvi na-pad. Ljudi su morali da budu evakuisani bez uobičajenih formalnosti.

Selo - ili, bolje reći, dva susedna sela Gberi Bana i Magbeni - nalazilo se na obalama muljevite, smrdljive reke Rokel Krik. Sedamdeset dvojica specijalaca zauzeli su Gberi Banu, gde su se nalazili taoci, izbacili ih i odu-prli se seriji sumanutih protivnapada. Devedeset pado-branaca zauzelo je Magbeni. U zoru se u dvama selima nalazilo po oko dve stotine Vest sajd bojsa.

Šestorica su zarobljena, vezana i odvedena u Fritaun. Nekoliko njih pobeglo je u prašumu. Niko nije ni poku-šavao da prebroji mrtve, kako u razvalinama dvaju sela, tako ni u okolini, ali niko, isto tako, nije ni opovrgao po-datak da je smrtno stradalo tri stotine ljudi.

Sasovci i pare brojali su dvanaest ranjenih, a jedan pripadnik SAS-a, Bred Tinion, preminuo je od posledica ranjavanja. Majk Martin, pošto je u prvom jurišu izgubio svog neposredno pretpostavljenog, stigao je u drugom

* Special Boat Squadron - Specijalna pomorska eskadra. (Prim. prev.)

122

Fredeńk Forsajt

čajniku* i poveo ljude u čišćenje Magbenija. Bitka je vo-dena na starovremski način, s pucanjem iz neposredne blizine i rvanjem. Na južnoj obali Rokel Krika, pod dej-stvom minobacača, pare su, sem bez oficira koji je pred-vodio napad, ostale i bez radio-stanice. Tako više ni heli-kopteri koji su kružili nad njihovim glavama nisu mogli da im javljaju gde će izručiti svoj smrtonosni tovar, a pra-šuma je bila suviše gusta da bi odozgo videli gde gadaju. Na kraju su pare odlučile da krenu u opšti juriš; krv im je udarila u glavu kad su, urlajući i psujući, jurnuli na Vest sajd bojse, koji su se dotle nasladivali mučeći selja-ne i zatvorenike, a sad bežali, ginuli, opet bežali i ginuli dok nijednome glava na ramenima nije ostala.

Dvanaest meseci kasnije, gotovo u dan, Martin je bio u Londonu i upravo doručkovao, kad se trgnuo ugWav-ši na TV ekranu neverovatne prizore kako putnički avio-ni, puni

putnika i goriva, lete pravo u kule bliznakinje. Nedelju dana kasnije postaće jasno da će SAD morati da uđu u Avganistan u potrazi za odgovornima, s pris-tankom vlade u Kabulu ili bez njega.

London je istoga časa pristao da sa svoje strane obezbedi sve što je potrebno, a u tom trenutku pojavila se hitna potreba za vazдушnim tankerima za snabdevanje gorivom i specijalnim snagama. Šef ispostave SIS-a u Islamabadu rekao je i to da će im biti potrebna sva po-moć koju su u mogućnosti da im pošalju.

Bio je to zadatak za Yoksol Kros, a onda je i vojni ata-še u Islamabadu zatražio pomoć. Majka Martina su po-digli od radnog stola u padobranskom glavnom štabu u Olderšotu i uskoro je sedeo u avionu za Islamabad, u funkciji oficira za vezu specijalnih snaga. Na lice mesta stigao je četiri nedelje po razaranju Svetskog trgovinskog centra, onoga dana kad su savezni-d izveli prve napade.

* Čajnik ili činuk (Chinook), helikopter tipa boing CH-47, nazvan po jednom starosedelačkom narodu Severne Amerike. (Prim. prev.)

7.

Izmet Kan je još predvodio svoje ljude na severu, na ba-dakšanskom frontu, dok su bombe pljuštale po Kabulu. Dok je svet analizirao Kabul i taktiku odvlačenja pažnje neprijatelju, kojoj je pribegavano na jugu zemlje, ame-ričke specijalne snage ubacile su se u Badakšan da po-mognu generalu Fahimu, koji je u međuvremenu preu-zeo komandu nad Masudovom vojskom. Tu će se voditi prave borbe; sve ostalo bilo je samo fasada za medije. Ključne su bile kopnene snage Severnog saveza i američ-ka avijacija.

Nejaka avganistanska avijacija nije stigla ni da uzleti pre nego što je pretvorena u prah i pepeo. Ako bi nepri-jatelj opazio njihove tenkove i artiljerijska oruda, i oni bi bili „uklonjeni". Uzbečki vod Rašid Dostum, koji je godi-ne i godine proveo na sigurnom, s one strane granice, ubeden je sada da se vrati u Avganistan i otvori drugi front, na severozapadu zemlje, kao pandan Fahimovom frontu na severoistoku. I, u novembru je počeo veliki proboj. Ključni momenat predstavljalo je obeležavanje meta, tehnologija zaslužna za tihu revoluciju u tehnici ratovanja od prvog Zalivskog rata 1991. naovamo. Sakriveni, neprimetni mečtu ostalim pripadnicima sa-'ezničkih trupa, stručno osposobljeni pripadnici specijal-nih snaga piljili su kroz dalekometne doglede i tako otkri-vali neprijateljske položaje, topove, tenkove, skladišta ftionacije, magacine, zalihe i komandne bunkere. Svaka ta lokacija bivala je obeležena, ili „ofarbana", infracrvenom tačkom pomoću projektora koji se nosi na ramenu. Pu-tem radio veze potom bi bio prizvan udar iz vazduha.

Avganistanac

125

Tokom uništavanja talibanske armije, na terenu su-čeljene sa Severnim savezom, ovi udari dolazili su ili s dalekog juga, gde su nosači u sastavu američke morna-ricice kružili nedaleko od obale, ili iz protivtenkovskih bombardera A-10 koji su doletali sa teritorije valjano na-gradenog Uzbekistana. Pod bombama i raketama koje, budući navodene infracrvenim zrakom, nisu inogle da promaše, jedinica po jedinica talibanske vojske brisana je s lica zemlje, a Tadžici su jurišali u trijumfalnom pohodu.

Izmet Kan se povlačio i povlačio kako je njegova voj-ska gubila jedan po jedan položaj. U početku jetaliban-ska armija na severu brojala preko trideset hiljada voj-nika, ali sada ih je gubila po hiljadu dnevno. Nije bilo lekova, ljudi se nisu mogli evakuisati, nije bilo lekara. Ranjenici su izgovarali molitve i umirali kao muve. Zaur-lali bi Alahu akbar i zatrčavali se u bedeme tanadi.

Dobiwojci u sastavu talibanske vojske koji su se bV rili od početka odavno su već bili na izmaku snaga. Po-neki je i napustio vojsku. Talibanski odredi za regrutaci-ju nagnali su još desetine hiljada muškaraca u rat, ali mnogi nisu želeli da se bore. Pravih fanatika bilo je sve manje. A Izmet Kan je, uprkos svemu, morao nekako da ih zadrži, i uvek bi,

čineći to, bio uveren da on sam, s obzirom na to da je u svakoj bici bio u prvim borbenim redovima, neće dočekati sutrašnji dan. Osamnaestog no-vembra stigli su do grada Kunduza.

Sticajem istorijskih okolnosti, Kunduz je ostao jedna mala enklava u kojoj živi južnjačko pleme Gilzai, svi inače pripadnici pašunskog naroda, kao ostrvo u moru Ta-džika i Hazara. Zato je talibanska vojska tu i mogla da se skloni. Tu su i pristali da se predaju. Za Avgane nema ničeg nečasnog u pregovoriraa koji će dovesti do predaje. Dogovoreni uslovi uvek se poštu-ju. Čitava talibanska armija predala se generalu Fahimu, i Fahim je njihovu predaju prihvatio, što je izazvalo gnev američkih savetnika.

U sastavu talibana bile su dve grupe boraca neavga-i Šest stotina Arapa, svi listom odani Osami bin Lade-nu koji ih je u Avganistan i poslao. Mnogo više od tri hiljade Arapa već je poginulo, a Amerikanci su zauzeli stav na osnovu kojega je bilo jasno da neće roniti suze ako i ostali Arapi odu Alahu.

Zateklo se tu i oko dve hiljade Pakistanaca koji, zace-lo, neće služiti na čast Islamabadu ako budu otkriveni. Posle jedanaestog septembra, pakistanskom vladaru generalu Mušaravu nedvosmisleno je stavljeno do znanja da mora sam da odluči: ili će postati odani saveznik Sjedinjenim Američkim Državama i za to dobiti milijarde i milijarde dolara pomoći; ili će nastaviti da (posredstvom ISI-ja) podržava talibane i, posledično, Bin Ladena, pa snositi neposredne posledice. General se opredelio za SAD.

ISI je, međutim, i dalje imala pravu malu armiju age-nata u Avganistanu, a pakistanski dobrovoljci koji su se borili rame uz rame s talibanima neće se ustezati da ot-kriju kako su nekada huškani da krenu na sever. Tri no-ći zaredom, preko tajnog vazdušnog mosta, većina njih prebačena je natrag u Pakistan.

Odigrala se još jedna trgovina ispod žita: nekih četiri hiljade zatvorenika je prodato - za različite iznose nov-ca[^] u zavisnosti od toga koliko su pojedinačno zanimljivi - što Sjedinjenim Američkim Državama, što Rusiji. Rusi su tražili da im budu izručeni svi Čečeni i (da učine uslu-gu Taškentu) svi Uzbeci koji se bore protiv vlade u Ta-škentu.

Prvobitno se predalo bilo više od četrnaest hiljada yudi, ali taj broj je istrajno opadao. Naposletku je Sever-i savez saopštio svetskim medijima, čiji su predstavnici Pohrlili na sever u potrazi za pravom ratnom pričom, da drži svega osam hiljada zatvorenika.

126

Frederik Forsajt

Odlučeno je tada da se još preko pet hiljada zatvorenika preda uzbečkom komandantu, generalu Dostumu. General je izrazio želju da ih povede dalje na zapad, u Še-bergan, na teritoriji koju je on držao pod kontrolom. Po-pakovali su ih u čelične teretne kamione, bez hrane i vo-de, i toliko su bili zbijeni da su jedva mogli da stoje na nogama, upinjući se da dohvate malo vazduha iz mini-jaturnih otvora poviše svojih glava. Dok su putovali na zapad, usaglašeni su stavovi oko toga da im se obezbede rupe za dotok vazduha. To je obavljeno teškim mitralje-zima koji su štekali dok krici ne utihnuše.

Od preostalih zarobljenika, probrano je 3.015 Arapa. Bilo ih je iz svih krajeva muslimanskoga sveta: našlo se tu Saudijaca, Jemenaca, Marokanaca, Alžiraca, Egipćana, Jordanaca i Sirijaca. Ultraradikalni Uzbeci otpre-mljeni su nežnim i milosrdnim vlastima u Taškentu, kao i većina Čečena, premda je poneki i pretekao. Čečeni su u borbama stekli reputaciju najvatrenijih, najokrutnijih i najspremnijih da poginu u samoubilačkim akcijama.

Preostalih 2.400 ostali su u rukama Tadžika i otada se za njih nije čulo. Pričalo se da je Izmet Kan bio jedan od onih koji su iz mase izdvojeni kao Arapi. Na postavljeno pitanje odgovorio je na arapskom, i stoga su mislili da je Arapin. Nije nosio nikakve oznake, bio je prljav, rašču-pan, gladan i iznuren. Dok su ga gurali u željenom prav-cu, bio je previše umoran da bi im se suprotstavio. Tako je završio kao jedan od šestorice Avgana

u grupi koja je trebalo da bude poslata na zapad, u Mazar-i-Šerif, generalu Dostumu i njegovim Uzbekima. Zapadni mediji već su bili na licu mesta, a tek pristigli predstavnici Ujedinjenih nacija garantovali su zarobljenicima human tretman.

Negde su pronašli kamione, i potrpali u njih šest sto-tina ljudi koje je čekalo putovanje izlokanim drumom na zapad, k Mazaru. Njihovo konačno odredište neće, međutim, biti sam ovaj grad, već ogromno zatvorsko utvrđenje petnaestak kilometara dalje na zapad.

Ayganistanac

127

I tako su stigli u samo predvorje pakla, u tvrđavu Kala-i-Džangi.

Za osvajanje Avganistana, ako se računa od trenutka kad je pala prva bomba do časa kad je Severni savez zauzeo Kabul, potrebno je bilo pedesetak dana, s tim što su specijalne snage obeju savezničkih zemalja operisale po Avganistanu znatno pre toga.

Majk Martin je jedva čekao da stigne na lice mesta, ali su u britanskom Visokom komesarijatu u Islamabadu bili neumoljivi, insistirajući na tome da im je potreban tu gde se zatekao, kao veza s pakistanskim vojnim starešinama.

I bi tako do Bagrama. Bagram, nekadašnja sovjetska vazдушna baza severno od Kabula, prerašće u značajnu bazu savezničkih snaga u toku potonje okupacije. Ono što je preostalo tamo od talibanske avijacije behu sve same olupine, dok je kontrolni toranj bio u ruševinama. Ali zbog samih dimenzija piste, brojnih ogromnih hangara i stambenih prostorija u kojima je svojevremeno bio smešten sovjetski garnizon - vredelo je uložiti vreme i novac, i sve to obnoviti.

Bagram je zauzet u trećoj nedelji novembra, i tim SBS-ovih ljudi izašao je na lice mesta stavljajući svima do znanja da je namera Britanaca da oni preuzmu ovu bazu. Majk Martin je ovu vest upotrebio kao prvorazredno opravdanje da stopira neke Amerikance kod aerodroma u Ravalpindiju i ode - kako je sam obrazložio - da vidi malo kako stoje stvari na licu mesta.

Sumorno je tamo bilo, i neudobno pri tom, ali SBS je „oslobodio“ jedan hangar pre nego što su se smestili i Amerikanci, koji će se skupiti u jednom ćošku, što dalje od ledenog vetra.

Vojnici imaju taj neverovatan dar da od najčudnovatijih mesta naprave sebi dom, a specijalci su u tome bez premca, budući da se niko u životu nije nagledao tolikih

128

Frederik Forsajt

čudnih mesta kao oni. Jedinica SBS-a od svojih dvadeset pripadnika otišla je svojim dugačkim landroverima u po-tragu i potom su dovukli niz čeličnih kontejnera.

Uz pomoć buradi, dasaka i malčice genijalnosti, kontejneri su pretvoreni u stančiće s krevetima, kaučima, stolovima, električnim osvetljenjem i, što je bilo od posebnog značaja, imali su utičnice gde si mogao da udeneš kabl i skuvaš čaj.

Ujutro 26. novembra komandir jedinice saopštio je svojim ljudima: „Nešto se, tako se čini, događa u nekoj tamo Kali-i-Džangi, istočno od Mazara. Neki zarobljenici su se, izgleda, pobunili, oteli oružje od stražara i započeli borbu. Mislim da bi trebalo da odemo da pogledamo.“

Odabrano je šest pripadnika Pomorsko-desantne brigade, a za ovaj zadatak dodeljena su im i dva landrovera napunjena gorivom. Tamo kad su se spremali da pođu, Martin upita: - Je li bih mogao i ja s vama? Možda vam zatreba prevodilac.

Komandir male SBS-ove jedinice bio je mornarički kapetan. Martin je bio pukovnik u padobranskoj jedinici. Nisu imali šta da se zameraju jedan drugome. Martin je seo u drugo vozilo, pored vozača. Iza njega su sedela dvojica marinaca s mitraljezom M2 kalibra 0,50. Zaputi-li su se na sever i vozili se šest sati, preko prelaza Salang do nizija na severu, gde se nalaze grad Mazar i tvrđava Kala-i-Džangi.

Upravo u to vreme raspravljalo se o tome šta je tačno prethodilo masakru zatvorenika u Kali-i-Džangi, i odlučeno je da sve ostane na tome. Bilo je, međutim, izvesnih indicija na koje se nije moglo zažmuriti.

Zapadni mediji, koji se poslovično ne stide kad nešto potpuno pogrešno shvate, uporno su zatvorenike nazivali talibanima. A ovi su bili nešto sasvim suprotno od talibana. Oni su, u stvari, uz izuzetak šestorice Avgana koji su se tu slučajno obreli, bili pripadnici poražene armije

Ayganistanac

129

Al Kaide. Kao takvi, došli su u Avganistan s jednim jedinstvenim ciljem - da vode džihad, da se bore i umru. Oni koji su kamionima odvezeni na zapad od Kunduza behu šest stotina najopasnijih ljudi u Aziji.

U Kali ih je dočekalo stotinu delimično obučanih Uzbeka pod vodstvom jednog očajno nesposobnog komandanta. Rašim Dostum je bio otišao nekud; odmenjivao ga je njegov zamenik Sajid Kamel.

Medu onih šeststo našlo se i njih šezdesetak koji ni-su Arapi. Bilo je tu Čečena koji su, sluteći još tamo u Kunduzu da bi, u slučaju da ih pošalju Rusima, doživeli sigurnu smrt, izvrđali nekako. Bilo je tu i Uzbeka neprijateljski nastrojenih prema vladi u Taškentu koji su takođe dokonali da ih jedino čemerna smrt čeka ako se vrate u Uzbekistan, pa su se sakrili. Našlo se tu, pri tom, i Pakistanaca koji su, greškom, rešili da se ne vrate u Pakistan, gde bi ih kasnije pustili na slobodu.

Ostalo su bili Arapi. Za razliku od mnogih talibana ostavljenih u Kunduzu, behu to dobrovoljci, koje niko si-lom nije terao u rat. I behu ultrafanatični. Svi su oni prošli obuku u kampovima Al Kaide; borili su se sa žarom i umešnošću. I nisu mnogo držali do ovoga života. Od Alaha su tražili samo priliku da povedu sa sobom nekoliko zapadnjaka, ili zapadnjačkih prijatelja, i tako umru kao šehidi, to jest mučenici.

Utvrđenje Kala nije sazidano kao što se utvrđenja grade na Zapadu. To je jedna ogromna površina od deset jutara zemlje, s mnogo slobodnog prostora, drvećem i prizemljušama. Ceo prostor opasan je petnaest metara visokim zidom, nakošenim sa svake strane, tako da onaj što se penje može da se uspuže uz strminu i proviri preko parapeta na vrhu.

Unutar ovog debelog zida krije se lavirint kasarni, skladišta i prolaza, a podno njih je još jedan lavirint hodnika i podruma. Uzbeci su Kalu bili zauzeli tek deset dana ranije i verovatno još nisu znali da u južnom delu

130

Frederik Forsait

postoji talibansko skladište oružja i magacin. A tu su uterali zatvorenike.

Zarobljenicima su u Kunduzu oduzete puške i zolje, ali niko ih nije podrobno pretresao. Da su ih pomnije pregledali, tamničari bi uvideli da skoro svaki od njih u odori krije jednu ili dve ručne bombe. Sa svim tim oni su, u povorci, doterani do Kale.

Prvi nagoveštaj nemira usledio je prve subote uveče po dolasku. Izmet Kan, koji se nalazio u petom kamionu, začuo je eksploziju nekih sto metara dalje. Jedan Arapin, oko koga se prethodno okupilo više Uzbeka, aktivirao je bombu, raznevši i sebe i petoricu Uzbeka. Smrkavalo se. Nigde svetla. Dostumovi ljudi odlučili su da detaljan pretres zarobljenika ostave za sutradan ujutro. Nagnali su zatočene u ograđen prostor bez hrane i vode, i ostavili ih tako da čuče po zemlji okruženi naoružanim, ali već nerovnim stražarima.

U zoru je počeo pretres. Zatvorenici koji su se, ona-ko umorni od borbe, i dalje pokoravali, dozvolili su tamničarima da im vežu ruke iza leđa. Kad je ponestalo klopca, Uzbeci su zatvorenicima skidali turbane pa su ih vezivali njima. Nije, međutim, turban isto što i uže.

Zatvorenici su, jedan po jedan, dizani na noge i pre-tresani. Pronašli su kod njih revolvere, ručne bombe i -novac. Kad se novca nagomilalo, Sajid Kamel i njegov zamjenik odneli su ga u neku pomoćnu prostoriju. Kada je, malo kasnije, jedan uzbečki vojnik provirio kroz prozor, video je kako ova dvojica trpaju novac u džepove. Vojnik je ušao, pobunio se, da bi mu ovi nedvosmisleno predočili da se smesta gubi odatle. Otišao je, ali se vratio s pu-škom.

Dvojica zarobljenika videli su ovo, a onda su oslobo-dili ruke. Ušli su u prostoriju za vojnikom, dohvatili pu-šku i kundakom na smrt prebili trojicu Uzbeka. Kako pucnjave nije bilo, niko ništa nije primetio, a čitav taj ograđeni prostor polako se pretvarao u bure baruta.

Ayganistanac

131

Amerikanci iz CIA, Džoni Spen, zvani Majk, i Dejv Tajson, ušli su u utvrđenje, i Majk Spen je pod otvorenim nebom otpočeo seriju razgovora sa zarobljenicima. U tom času ga je okruživalo šest stotina fanatika čija je je-dina ambicija u životu bila da, pre nego što odu kod Ala-ha, ubiju jednog Amerikanca. Uto je jedan uzbečki stra-žar ugledao naoružanog Arapina i viknuo. Arapin je pripucao i ubio ga. Bure baruta odletelo je u vazduh.

Izmet Kan je čučao na zemlji čekajući pravi trenutak. Kao i ostali, i on je bio odvezao ruke. Onoga trenutka kad je pogodeni uzbečki vojnik pao, oni raspoređeni gore po zidinama otvoriše vatru iz mitraljeza. Pokolj je počeo.

Više od stotinu zatvorenika poginulo je tu, u prašini, yezanih ruku, pa su tako i pronadani kad su se konačno stvorili uslovi da dodu posmatrači UN. Ostali su odvezivali ruke onima do sebe, kako bi mogli da se bore. Izmet Kan je poveo grupu u kojoj su, pored ostalih, bila i jeda-naestorica njegove avganske sabraće, i oni su, krivudaju-ći i ševrdaju-ći kroz drveće, dotrčali do južnog zida, gde se nalazilo skladište oružja, što je Izmetu bilo poznato još od prethodnog boravka u tvrđavi, kada je ona bila u ru-kama talibana.

Dvadeset Arapa koji su neposredno okruživali Majka ^Spenu skočili su na njega i pesnicama i nogama ga prebi-li na smrt. Dejv Tajson je ispraznio šaržer u rulju, ubio trojicu, čuo kad je okidač škljocnuo uprazno i imao toli-ko sreće da u poslednji čas izjuri kroz glavnu kapiju.

U roku od pet minuta, na otvorenom nije bilo nikoga izuzev leševa i ranjenika koji su ležali i jaukali dok ih ne odnese smrt. Uzbeci su bili izvan zidina, glavna kapija bi-la je zamandaljena, a zatvorenici su ostali unutra. Otpo-čela je opsada koja će potrajati šest dana, pri čemu ni jedna ni druga strana nisu bile bogzna kako zaintereso-vane za hvatanje zarobljenika. I jedni i drugi behu ube-deni da je upravo ona druga strana odgovorna za kršenje uslova predaje, ali to više ionako nije bilo važno.

132

Fredeńk Forsajt

Yrata skladišta s oružjem brzo su provaljena, a silno oružje - razdeljeno ljudima. S tim što su u skladištu pro-našli mogli su da opreme pravu malu armiju, municije je bilo u izobilju, a ljudi svega pet stotina. Svi su imali pu-ške, bombe, zolje, RPG-ove i minobacače. Kad su uzeli sve što se uzeti moglo, raštrkali su se po hodnicima i prolazima dok ne osvojiše celu utvrdu. Kad god bi neki Uz-bek ma i promolio glavu iznad parapeta, neki Arapin bi, nišaneći kroz sitan prorez s drugog kraja čistine unutar bedema, ispalio metak.

Dostumovi ljudi nisu imali druge nego da zatraže po-moć, i to pod hitno. Pomoć je stigla u vidu novih stotina Uzbeka koje je poslao general Dostum, što su pohrlili ka Kali-i-Džangi. Pristizale su i američke zelene beretke, zapravo njih četvorica iz Fort Kembela u Kentakiju, jedan čovek iz ratnog vazduhoplovstva SAD da bi koor-dinisao dejstva

avijacije i šestorica iz Desete planinske divizije. Njihov je posao, u suštini, bio da osmatraju, iz-veštavaju i zatraže udare iz vazduha kako bi slomili otpor pobunjenika. Sredinom prepodneva, iz baze Bagram, severno od nedavno zauzete prestonice Kabula, stigla su dva dugač-ka landrovera sa šestoricom pripadnika britanskih specijalnih snaga iz Specijalne pomorske službe (SBS) i pre-vodiocem, potpukovnikom Majkom Martinom iz sastava SAS-a.

U utorak su Uzbeki počeli da organizuju protivnapad. Zaklonjeni iza jednog tenka, ponovo su ušli u tvrđavu i počeli da tuku po pobunjeničkim položajima. Izmetu Ka-nu je, kao iskusnijem komandantu, povereno vodstvo nad jednim krilom na južnoj strani. Kad je tenkušao, naredio je svojim ljudima da se sklone u podrume. A kad je bombardovanje utihnulo, ponovo su izašli napolje.

Bio je svestan da je sve sada samo pitanje vremena. Izlaza nije bilo, kao ni šanse da će neprijatelj imati milo-sti. Niti je on milost tražio. Konačno je, u svojoj dvadeset devetoj godini, pronašao mesto gde je želeo da umre, i bolje mesto za to nije mogao ni da zamisli.

U utorak su, takode, počeli udari američke avijacije. Četiri zelene beretke i onaj vazduhoplovac ležali su tik iza parapeta, na vrhu nakošenog zida sa spoljne strane, navodeći bombardere na ciljeve. Toga dana je bačeno tri-deset projektila, od čega su njih dvadeset osam pogodili građevinu unutar koje su se krili pobunjenici, pobivši stotinak njih, jer su prevashodno stradali od urušavanja kamene strukture. Dve bombe nisu bile tako precizne.

Majk Martin se nalazio pokraj zida, stotinak metara daleko od zelenih beretki, kad je prva bomba promašila cilj. Udarila je usred kruga koji su formirala petorica Amerikanaca. Da je to kojim slučajem bila kontaktna protivpešadijska naprava, iskidala bi ih na licu mesta. Činjenica da su preživeli, svi, s probijenim bubnim opnama i ponekom slomljenom kosti - predstavljala je pravo čudo. Bomba je bila tipa JDAM, namenjena razaranju bun-kera i konstruisana tako da probije zid i ude duboko unutra pre nego što eksplodira. Kako se zarila u šljunak, dubila je zemlju punih petnaest metara pre nego što će pući. Amerikanci su se našli iznad samog epicentra zemljotresa, koji ih je razbacao na sve strane, ali su - preživeli.

Drugi promašaj bio je još zlosrećniji. Bomba je pogodila uzbečki tenk i komandni položaj iza vozila.

U sredu su stigli zapadni mediji, čiji su se predstavnici razmislili po tvrdavi, to jest, bolje reći, oko nje. Možda toga i sami nisu bili svesni, ali isključivo je njihovo prisustvo i sprečilo Uzbeke da sve pobunjenike, do poslednjeg čoveka, zbrišu s lica zemlje. Za tih šest dana, dvadesetorica pobunjenika okušali su sreću i pokušali da pobegnu pod okriljem noći, ne bi li spas potražili izvan tvrđave. Sve njih pohvatali su seljaci - Hazari koji nisu zaboravili kako su im talibani, tri godine ranije, klali sunarodnike - pa ih linčovali.

134

Frederik Forsajt

Majk Martin je ležao na vrhu zida, vireći kroz parapet na čistinu unutar utvrde. Leševi koji su tu ležali još od prvog dana borbe užasno su zaudarali. Amerikanci, s onim crnim vunenim kapama, nisu pokrivali lica, i kamermani i filmadžije već su ih posnimali. Sedmorici Britanaca dra-ža je bila anonimnost. Svi su nosili šemag, pamučnu tkaninu kojom se obmotava cela glava i koja štiti od muva, peska, prašine i radoznalih pogleda. U sredu im je već poslužila još jedna svrha, kao filter protiv smrada.

U suton je preživeli čovek iz CIA, Dejv Tajson, koji se vratio posle jednog dana privedenog u Mazar-i-Šerifu, bio dovoljno hrabar da ude u tvrđavu s jednom TV ekipom što je očajnički želela da snimi film koji će pobrati nagrade. Martin ih je posmatrao kako puze duž zida pre-ko puta. Jedan marinac je ležao pored njega. Dok su ta-ko osmatrali,

grupa pobunjenika izašla je iz nekih vrata u zidu koja se dotad nisu videla, zgrabila četvoricu za-padnjaka i uvukla ih unutra.

- Neko bi trebalo da ih izvadi odande - primetio je marinac ravnodušnim tonom.

Pogledao je oko sebe. Šest pari očiju nemo je zurilo u njega.

Promrmljao je dve beskrajno iskrene reči - Koje sra-nje - opkoračio zid, spustio se niz kosinu s unutrašnje strane i potrčao preko čistine. Trojica SBS-ovaca pošli su za njim. Preostala dvojica i Martin pokrivali su ih snaj-perima. Pobunjenika je sada bilo samo kod južnog zida. Čisto ludilo četvorice marinaca iznenadilo je pobunjeni-ke. Ni metak nije ispaljen dok oni nisu stigli do vrata u zidu preko puta.

Marinac je ušao prvi. Oslobođanje talaca dugo uve- ' žbavaju i u SAS-u i u SBS-u, sve dok im to ne prede u na-viku. U Herefordu SAS ima „kuću smrti" koja uglavnom služi za tu svrhu; i u štabu SBS-a u Pulu imaju isto to.

Četvorica SBS-ovaca ušli su na ta vrata bez suvišnih formalnosti, identifikovali trojicu pobunjenika po odeći i bradama i - otvorili vatru. Ova procedura naziva se „du-pla overa" - dva metka pravo u lice. Trojica Arapa nisu pogodena, ali su trčala u pogrešnom pravcu. Dejv Tajson i britanska TV ekipa dogovorili su se tada da o ovome in-cidentu nikada i nikome ne pričaju, i toga su se i držali. U sredu uveče Izmet Kan je uvideo da on i njegovi ljudi ne mogu više da ostanu na zemlji. Stigla je i artilje-rija, počela da dejstvuje po utvrdenju, i južni deo pretva-rao se u gomilu šuta. Podrumi su bili poslednje pribeži-šte. Manje od trista pobunjenika bilo je ostalo u životu. Neki među njima odlučili su da ne silaze pod zemlju već da umru pod otvorenim nebom. Izveli su tako samo-ubilački protivnapad, izgurali nekih stotinu metara, po-bili nešto neopreznih Uzbeka koji nisu stigli da reaguju. Uto je zaštektao mitraljez iz drugog tenka koji su Uzbe-ci doterali, i Arapi su popadali kao snoplje. Mahom su to bili Jemenci i pokoji Čečen.

U četwtak, po savetu Amerikanaca, Uzbeci su pova-dili burad s naftom iz tenka i kroz cevi sipali naftu u po-drume. Onda su to zapalili.

Izmet Kan se nije nalazio u tom delu podruma, i vonj zapaljenih tela nadjačao je miris nafte, ali je čuo kad je zašištalalo i osetio vrelinu. Više ih je pomrlo nego prete-klo, a preživeli su izlazili iz dima teturajući se. Svi su ka-šljali, gušili se. Izmet Kan se s otprilike sto pedeset ljudi zaključao u poslednju podrumsku prostoriju, sprečivši priliy dima. Umirući su spolja lupali u vrata, ali sve sla-bije, da bi naposljetku lupnjava utihnula. A odozgo se ču-lo kako granate udaraju u prazne prostorije.

Iz poslednjeg hodnika vodio je drugi hodnik, s čijeg je kraja dopiralo nešto svežeg vazduha. Pokušali su tuda da produ, da vide nema li slučajno neki izlaz, ali su nai-šli samo na slivnik. Te noći je novopostavljenom uzbeč-kom komandantu Dinu Muhamedu palo na pamet da kanal za navodnjavanje zemljišta skrene u tu cev. Posle novembarskih kiša, kanal je bio pun, a voda - ledena.

136

Frederik Forsait

U ponoć su preostali ljudi bili do pasa u vodi. Slabi od gladi i iscrpljenosti, počeli su jedan po jedan da padaju i dave se.

A gore, na površini, Ujedinjene nacije preuzele su sve u svoje ruke, okružene predstavnicima medija, sa zadat-kom da spasu zarobljenike. Kroz šut od srušenih zgrada, poslednji pobunjenici čuli su kako im neko preko mega-fona naređuje da izadu napolje, nenaoružani i s podignu-tim rukama. Dvadeset časova je prošlo pre nego što će prvi pobunjenik, teturajući se, poći prema stepenicama. Ostali su krenuli za njim. S još šestoricom Avgana, pora-žen na kraju, i Izmet Kan je pošao s njima.

Kad su izašli gore, posrćući po skršenim kamenim blokovima koji su nekada činili južni bedem utvrdenja, poslednjih osamdeset šestorica pobunjenika našli su se pred šumom uperenih cevi i raketa. Subota je bila, zora, i pri još oskudnom dnevnom svetlu oni su

ličili na straši-la iz filmova strave i užasa. Prljavi, smrdljivi, pocrneli od korditske gareži,* pocepani, raščupani, obrasli u brade i promrzli, teturali su se naokolo, a neki i padoše. Među njima je bio i Izmet Kan.

Kako se okliznuo niz gomilu šuta, pokušao je da se ulvati za nešto i usput se zakačio za oveci kamen. Ka-men se okrunio, i njemu je malo ostalo u ruci. Pomisliv-ši da se ovaj sprema da ga napadne, nervozni mladi Uz-bek ispalio je RPG.

Ognjena granata prozujala je pored Avgančevog uha i udarila u veliku stenu iza njegovih leđa. Stena se razle-tela u paramparčad, pri čemu ga je komad veličine košarkaške lopte razornom silinom udario u potiljak.

Na glavi nije imao turban. Njime su mu šest dana ra-nije bili vezali ruke, i posle ga nije našao. Kamen bi mu smrskao lobanju da ga je pogodio pod uglom od devede-set stepeni. Ali on je samo rikošetirao, okrznuvši kožu glave, a udarac je bio takav da je Izmet Kan pao u pret-

* Kordit - vrsta dinamita. (Prim. prev.)

137

omatozno stanje. Stropoštao se na onaj krš, krv je šik-nula iz rane. Ostali zarobljenici poterani su prema kamini-nima koji su čekali napolju.

Sat kasnije sedmorica britanskih vojnika hodali su po tvrđavi i zapisivali važne pojedinosti. Majka Martina, kao višeg oficira, premda ovde formalno u ulozi prevo-dioca, čekalo je pisanje dugog izveštaja. Prebrojavao je mrtve, iako je i sam znao da ih tek pod zemljom ima na gomile, možda i dve stotine. Jedno telo mu je posebno privuklo pažnju; još je krvarilo. Leševi ne krvare.

Okrenuo je to strašilo da mu vidi lice. Nešto nije bilo u redu s odećom. Ovo je pašunsko odelo. A ovde ne bi trebalo da ima i Paštuna. Skinuo mu je šemag sa glave i obrisao prljavštinu s lica. Učinilo mu se odnekud poznatim.

Kad je izvadio nož, neki Uzbek koji je stajao u blizini samo se iskezio. Ako stranac hoće malo da se zabavi, što da ne? Martin je rasekao nogavicu oko desne butine.

Još je tu bio ožiljak sa šest šavova, na mestu gde je ge-ler od soyjetske granate ušao trinaest godina ranije. Dru-gi put u životu prebacio je on Izmeta Kana preko rame-na, kao vatrogasac, i odneo dalje od mesta gde je ovaj ležao. Kod glavne kapije naišao je na beli landrover sa znakom Ujedinjenih nacija.

- Ovaj je živ, ali ranjen - reče on. - Ima gadnu povre-du glave.

Obavivši dužnost, seo je u SBS-ovlandrover, i krenu-' su natrag u Bagram.

Američki tim zadužen za lov na teroriste pronašao je wgana u mazarskoj bolnici tri dana kasnije i zatražio da i ga ustupe radi saslušanja. Odbacili su ga zatim do Bagrama, ali u njihov deo, gde se nalazila ogromna vazdu-lovna baza, i tamo je on, dva dana kasnije, usporen i nljen, legao na pod improvizovane ćelije. Bilo mu je io,nosiojeokove, alijebioživ.

138

Frederik Forsajt

Četrnaestog januara 2002. godine prvi pritvorenici doputovali su iz Kandahara u zaliv Gvantanamo na Kubi. Oči su im bile povezane, nosili su okove, i bili gladni, žedni i kaljavi. Među njima je bio i Izmet Kan.

Pukovnik Majk Martin watio se u London u proleće 2002. i naredne tri godine proveo kao zamenik načelni-ka štaba pri Komandi za specijalne snage u kasarni „Voj-voda od Jorka" u Čelsiju. U penziju je otišao decembra 2005. posle žurke na kpjoj je ekipa njegovih drugara, uključujući Džonatana Šoa, Marka Karlton-Smita, Dži-ma Dejvidsona i Majka Džeksona, bezuspešno pokušala da ga nadmaši u piću. Januara 2006. na

kataloškoj pro-daji kupio je jedan ambar u dolini Meona, u Hempširu, i krajem leta počeo da radi na restauraciji ambara u seo-sku kuću.

Prema kasnije objavljenim dokumentima Ujedinje-nih nacija, u Kali-i-Džangi život je izgubilo 514 Al Kaidi-nih fanatika, dok su njih osamdeset šestorica, zadobivši rane, preživela. Svi oni prebačeni su u zaliv Gvantanamo. Poginulo je i šezdeset stražara Uzbeka. General Rašid Dostum postao je ministar odbrane u novoj vladi Avga-nistana.

TREĆI DEO

Ćuskija

8.

Prvi zadatak inicijatora operacije Ćuskija bio je da pro-nadu priču koja će poslužiti kao pokriće, tako da svi oni koji rade na tome ne saznaju ništa o Majku Martinu, kao ni o ideji da se dvojnici infiltrira u redove Al Kaide.

Odabrana je, tako, „šema" po kojoj će ova operacija biti zajednički anglo-američki poduhvat protiv narasta-juće opijumske pretnje koja s avganistanskih polja maka stiže do kujni za rafinisanje droge na Bliskom istoku. Odande se rafinirani heroin ubacuje na Zapad, s ciljem da uništava ljudske živote i pribavlja sredstva za buduće terorističke aktivnosti.

„Scenario" je, dalje, uključio opciju da su svi naponi Zapada da teroristima uskrati pristup sredstvima polože-nim na račune u svetskim bankama naveli fanatike da se okrenu narkoticima - kriminalnoj delatnosti koja se na-plaćuje isključivo u gotovini. I, na kraju, mada je Zapad u borbi protiv narkotika već bio angažovao moćne agencije, poput američke DEA* i britanske carine, vlade dveju zemalja dogovorile su se da Ćuskija bude specifična operacija sa samo jednim ci-ljem: da se, mimo finih diplomatskih manira, angažuju specijalne snage koje će u potaji pronaći i uništiti svaku fabriku u bilo kojoj stranoj zemlji koja je zažmurila na ovakve rabote.

Što se tiče modusa operandi, ljudi angažovani na Ću-skiji saznaće sve što treba da znaju kad budu postavljeni na svoja mesta. Moći će, pored ostalog, da se oslone na Drug Enforcement Administration - Uprava za borbu protiv narko-tika. (Prim. prev.)

142

Frederik Forsajt

najvišu tehnologiju poznatu ljudskom rodu, kako za pri-slušivanje, tako i za osmatranje, kako bi identifikovali vodeće kriminalce, glavne maršrute, skladišta, rafinerije, ali i brodove i avijaciju koji bi mogli biti uključeni u či-tav posao. Ispostavilo se da nijedan od članova novofor-miranog tima nije posumnjao u jednu jedinu reč.

Bila je to samo zvanična verzija koja će ostati na sna-zi sve dok, jednostavno, za njom bude potrebe, pa dok traje, nek traje. Posle skupa u Fort Midu, međutim, nije bilo nikakvih izgleda da će se zapadne obaveštajne slu-žbe osloniti samo na operaciju Ćuskija. I na drugim po-ljima nastaviće se s mahnitim, premda maksimalno dis-kretnim naporima da se otkrije šta bi to sve s Al Izrom moglo da znači.

Ali, obaveštajne agencije našle su se u dilemi. Imale su gomilu doušnika u svetu islamskog fundamentalizma, kako onih koji su za njih radili dobrovoljno, tako onih pod prisilom.

Pitanje je bilo: koliko daleko možemo stići pre nego što istinske vode shvate šta sve znamo o Al Izri? Yarijan -ta da se Al Kaidi pokaže kako ništa nije izvučeno iz lap-topa bankara stradalog u Pešavaru imala je svoje nedvo-smislene prednosti.

Ovo mišljenje potvrđeno je onoga časa kad je u toku razgovora sa stručnjacima za Kuran, za koje se znalo da gaje izvesne simpatije prema ekstremizmu, ovaj termin prvi put pomenut. Odgovorili su učtivo, ali tako da se na osnovu njihovog iskaza ništa nije moglo zaključiti.

Ko god bio taj koji je znao pravo značenje ove rečeni-ce, svakako se krio u najužem rukovodstvu Al Kaide, i ubrzo je postalo jasno da do tog nivoa zapadni doušnici nisu

prodrli. Odlučeno je, stoga, da se na tajnost odgovo-ri - tajnošću. Zapadna protivmera biće, dakle, Ćuskija i samo Ćuskija.

Drugi posao u sklopu ovog projekta bio je da se pro-nade i opremi nov štab u nekoj zabiti. I Marek Gumijeni

Ayganistanac

143

i Stiv Hil bili su mišljenja da bi to trebalo da bude negde daleko od Londona i Yašingtona. Usaglasili su se i oko toga da se baza iz koje će Ćuskija biti vodena nade negde na Britanskim ostndma.

Posle analize koja je obuhvatila pitanja dimenzija, smeštaja, prostora i pristupa, utanačeno je da to obave-zno bude neka napuštena vazduhoplovna baza. Takva mesta se obično nalaze daleko od većih gradova, imaju menze, kantine, kuhinje i sobe u izobilju. Tome valja do-dati i hangare za skladištenje, te pistu za tajna sletanja i poletanja. Sem ako baza nije odavno napuštena, neće mnogo vremena biti potrebno da se kompleks renovira i vrati u prvobitno stanje, pri čemu bi taj zadatak bio po-veren dMziji za održavanje pri službi u sastavu oružanih snaga. U ovom datom slučaju, Kraljevskom vazduho-plovstvu.

Kad se došlo do pitanja koja bi to baza tačno mogla biti, izbor je pao na bivšu američku bazu, a takvih je, za vreme Hladnog rata, na desetine posejano na britan-skom tlu. U uži izbor je ušlo, a potom i pregledano pet-naest baza, uključujući Ćiksends, Alkonberi, Lejkenhit, Ferford, Molsvort, Bentvoters, Gornji Hejford i Grinem Komon, Nijedna od ovih opcija nije prošla.

Neke od tih baza još su bile u funkciji, i osoblje je ne-godovalo. Druge su bile u rukama preduzimača; kod ne-kih su piste preorane i zasadene poljoprivrednim kultu-rama. Dve su i dalje bile u upotrebi kao kampovi za obuku obaveštajaca. Ćuskija je zahtevala mesto gde ne-ma nikoga. Filips i Mekdonald su se složili da je pravi iz-bor RAF-ova baza u Edzelu, pa su obojica od svojih pret-postavljenih zatražili odobrenje.

Mada je RAF oduvek imao suverena vlasnička prava nad edzelskom bazom, nju je godinama pod zakupom dr-žala američka mornarica, premda je kilometrima udalje-na od mora. Baza se, zapravo, nalazi u škotskom okrugu

144

Frederik Forsajt

Angus, severno od Brikina i severozapadno od Montro-uza, na južnim obroncima škotskog Gorja.

Baza je smeštena prilično daleko od autoputa A90, između Forfara i Stonhevna. Samo selo Edzel je raštrka-no i zauzima veliko prostranstvo prekriveno šumom i vresom, a kroz njega protiče reka Severni Esk.

Posetivši bazu, dvojica oficira konstatovali su da će im u svakom pogledu poslužiti. Zaklonjena je bila od znatiželjnih pogleda, tako da se samo poželeti može; imala je dve valjane piste s kontrolnim tornjem, i kom-pletnu infrastrukturu potrebnu za smeštaj osoblja. Tre-balo je još samo da dodaju bele kupole u obliku loptica za golf u koje će sakriti antene za prisluškivanje što mo-gu da čuju lepet krilaca nekog insekta na kraju sveta, te da nekadašnji blok zgrada u kojem su radili i boravili operativci američke mornarice pretvore u nov komuni-kacioni, ili kom-centar.

Ovaj kompleks biće povezan sa Štabom za komunika-ciju Britanske vlade u Ćeltenamu i sedištem NSA u Me-rilendu; imaće direktne, bezbedne linije s Yoksol Kro-som i Lenglijem, kako bi Marek Gumijeni i Stiv Hil mogli u svako doba da kontaktiraju sa svojim pretpostavljenim, kao i stalni „dotok" koji će im obezbeđivati osam drugih agencija za prikupljanje obaveštajnih podataka, kako britanskih, tako američkih, pri čemu će glavna uloga pri-pasti američkim svemirskim satelitima pod nadzorom Nacionalne službe za izyićtanje* u Yašingtonu.

Kad je odobrenje stiglo, „majstori“ iz Kraljevskog va-zduhoplovstva poslati su na „blic“ radove sa zadatkom da kompleks osposobe za rad. Dobri narod sela Edzel pri-metio je da se nešto događa, ali je - uz sporadično žmir-kanje i gladenje po nosevima - prihvatio da je opet na delu nešto o čemu se ne govori, kao u stara dobra vreme-na. Mesni krčmar je naručio dodatne zalihe piva i viski-

* National Reconnaissance Office (NRO). (Prim. prev.)

Ayganistanac

145

i u nadi da će se poseta vratiti na nivo kakav je bio pre gašenja baze. Niko, inače, ni reč nije o tome prozborio.

Dok su moleri prevlačili četkama po zidovima oficirskih soba u škotskoj vazduhoplovnoj bazi, u kancelariji firme Zibart i Aberkrombi, u skromnoj Ulici Kljastih fratara u londonskom Sitiju, sedeo je jedan klijent.

Gospodin Ahmed Lampong došao je u posetu u dogo-voreno vreme, pošto je prethodno razmenjena elektron-ska pošta na relaciji London-Džakarta, i u kancelariju ga je uveo gospodin Zibart, sin osnivača. Londonski špedi-terski posrednik nije znao da ta reč, lampong, označava zapravo jedan od manje zastupljenih jezika kojima se go-vori na ostrvu Sumatra, odakle i potiče njegov gost Indo-nežanin. Lampong je, pri tom, bio tek pseudonim, a pa-soš mu je bio besprekoran.

Bez mane je bio i njegov engleski, a uzvraćajući na komplimente Aleksa Zibarta priznao je da je jezik usavr-šio studirajući na londonskom Ekonomskom fakultetu. Govorio je tečno, urbanim rečnikom, s puno šarma; sem toga, odmah se videlo da bi s ovim čovekom mogao da se napravi posao. Ništa nije nagoveštavalo da je reč o fana-tičnom pripadniku islamističke terorističke organizacije Džemaat Islamija, odgovorne za talas bombaških napada na Baliju.

U redu su bili i akreditivi koje je sa sobom poneo kao stariji partner u kompaniji Sumatra trejding internešend, kao i preporuka banke. Kad je zamolio da mu se dozvoli da iznese svoj problem, gospodin Zibart se sav u uši pre-tvorio. Da napravi uvod, gospodin Lampong je svečano položio list ispred britanskog posrednika.

Na listu je bio jedan dugačak spisak. Počinjao je od Oldernija, jednog od britanskih ostrva u Lamanšu, a za-tim su se nizali Angvila, Antigva i Aruba. To je bilo samo na slovo „A“. Pobrojane su bile ukupno četrdeset tri

146

Fredeńk Forsajt

zemlje, završno s Urugvajem, Yanuatuom i Zapadnom Samoom.

- Sve ove zemlje su poreski rajeve, gospodine Zibarte - reče Indonežanin - i sve poštuju pravilo diskrecije u bankarskom poslovanju. Svidalo se to nekome ili ne, i neki izrazito sumnjivi poslovi, uključujući kriminalne poduhvate, tajne svog finansijskog poslovanja kriju na ovakvim mestima. A ove ovde su - produži on prilažući drugi list - jednako sumnjive na svoj način. To su zemlje čiji su brodovi najpogodniji za poslovanje.

Opet je Antigva bila u čelu liste, a za njom Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Bermudska ostrva, Bolivija, Burma i Kambodža. Dvadeset sedam zemalja našlo se na spisku, zaključno sa Sv. Yinsentom, Šri Lankom, Ton-gom i Yanuatuom.

Našla se tu i poneka afrička bestragija poput Ekvato-rijalne Gvineje, mrljica na karti sveta kao Sao Tome i Principe, Komori i koralno ostrvo Yanuatu. Među zano-snijim stavkama izdvojiše se Luksemburg, Mongolija i Kambodža, koja uopšte i nema obalu. Gospodin Zibart se zbunio, mada ništa od onoga što je upravo video za nje-ga nije bila novost.

- Svrnite ova dva spiska i - šta ćete dobiti? - upita gospodin Lampong pobedničkim glasom. - Prevaru, dra-gi moj gospodine, prevaru, i to rasprostranjenu i sve pri-sutniju. I, avaj, ti prevaranti odnose prevagu u delu sve-ta u kojem ja i moji partneri trgujemo. Zato

sam i odlučio da ubuduće poslujem isključivo s institucijom poznatom po integritetu. Londonskim Sitijem.

- Yeoma lepo s vaše strane - promrmlja gospodin Zi-bart. - Može kafa?

- Kradu robu, gospodine Zibart. Neprestano i sve vi-še. Hvala vam, ne bih, maločas sam doručkovao. Pošalje-te robu, i to robu velike vednosti, a ona prosto iščezne. Nestane brod bez traga i glasa, nigde ni slova o zakupcu, posredniku, posadi, robi, a kamoli o vlasnicima. Svi se

Ayganistanac

147

oni sakriju u toj šumi raznoraznih zastava i banaka. A moeo ih je koji su ogrezli u korupciju.

- Užasno - složi se Zibart. - Kako bih ja tu mogao da pomognem?

- Moji partneri i ja smo se dogovonli da necemo vise to da trpimo. Istina, koštaće nas malo više. Ali želja nam je da ubuduće poslujemo jedino i isključivo brodovljem britanske trgovačke flote koje nosi crvenu zastam*, is-plovljava iz britanskih luka, s kapetanima Britancima, i da za njih jemči londonski posrednik.

- Odlično. - Zibart je prosto blistao. - Mudar izbor, pri čemu, naravno, ne bismo smeli zaboraviti troškove oko punog osiguranja za samo plovilo i robu kod london-skog Lojda. Kakvu to robu želite da prevezete?

Odabir određenih kontejnera za određen tip tovara upravo je ono čime se špediterski posrednik bavi, a fir-mu Zibart i Aberkrombi prati glas dugotrajućeg stožera starog londonskog udruženja, Baltičke razmene.

- Dobro sam se raspitao - reče gospodin Lampong, vadeći nova pisma s preporukama. - U pregovorima smo s ovom kompanijom - uvoze skupocene britanske limu-zine i sportske automobile u Singapur. Što se nastiče, mi prevozimo finu graćtu za nameštaj kao što su palisandro-vo drvo, bela topola i paduk, iz Indonezije u SAD. Grada je iz Severnog Bornea, ali biće to samo deo tovara, dok će ostatak činiti kontejneri, smešteni na palubu, s yezenom svilorii iz Surabaje na ostmi Java, koja takode ideu SAD. Ovo ovde su - reče on pa spusti na sto i poslednje pismo - podaci o našim prijateljima u Surabaji. Svi smo se usa-glasili oko toga da želimo da poslujemo s Britancima. To, fazume se, podrazumeva da će britanski teretni brod pu-tovati, je l' te, u trouglu. Da li biste za ovaj posao mogli aa nam nadete odgovarajući teretni brod s britanskom Red Ensign - specijalna oznaka za plovila sa syim'neophod-nim, zakonom propisanim papirima. (Prim. prev.)

148

Frederik Forsait

registracijom? Ja ovde računam na jednu redovnu i du-goročnu saradnju.

Aleks Zibart je bio potpuno siguran da bi istoga časa mogao da nade desetak odgovarajućih plovila s crvenom zastavom. Moraće još samo da se raspita za željene di-menzije plovila, cenu i datume.

Naposletku su se dogovorili da on gospodinu Lam-pongu da „meni" s raznim brodovima odgovarajuće to-naže koji mogu da ponesu dvostruki tovar po ceni zaku-pa. Gospodin Lampong će, posle konsultacije sa svojim partnerima, saopštiti željene termine kada bi roba treba-lo da bude preuzimana u dvema dalekoistočnim lukama i isporučena na odredište u Sjedinjenim Američkim Dr-žavama. Rastali su se ne štedeći izraze medusobnog po-verenja i dobre volje.

- Kako je lepo - uzdahnuo je otac Aleksa Zibarta kad mu je ovaj sve ispričao za ručkom u Rulsu* - poslovati sa staromodnim i civilizovanim džentlmenima.

Majk Martin ni u kom slučaju nije smeo da se pojavi u vazduhoplovnoj bazi Edzel. Stiv Hil je, međutim, na ras-polaganju imao čitavu mrežu kontakata koja, uostalom, postoji u svakom poslu, a zovu je „veteranskom mre-žom".

- Veći deo zime neću boraviti kod kuće - rekao mu je čovek koga je pozvao na ručak u Klub specijalnih snaga. - Gledaću da uhvatim malo više karipskog sunca. Cenim, stoga, da biste mogli da iznajmite kuću.

- To će vam, naravno, biti plaćeno - reče Hil. - Koli-ko moj skromni budžet dopušta.

- A nećete mi porazbijati stvari? - upita gost. - Do-bro onda. Kad mogu da se vratim?
Ayganistanac

149

* Engl.: Rules - najstariji restoran u Londonu, nalazi se u Kovent Gar-denu, a osnovan je 1798. godine. (Prim. prev.)

- Nadamo se da nam neće biti potrebna duže od, ne-ede, sredine februara. Poslužiće nam za neke nastavne seminare. Dolaziće neki profesori, takve stvari. Neće bi-ti nikakvih... radova.

Martin je avionom stigao iz Londona u Aberdin, gde ga je sačekao nekadašnji narednik SAS-a koga je on do-bro poznao. Beše to jedan žilavi Škot koji se, po svemu sudeći, posle penzionisanja vratio u rodna vresišta.

- Kako ide, šefe? - upita Škot, upotrebivši stari žar-gon kojim su se sasovci obraćali oficirima. Bacio je Mar-tinovu torbu na zadnje sedišta i krenuo s aerodromskog parkinga. Stigavši do periferije Aberdina, skrenuo je na sever i izašao na put A96, pa krenuo ka Irwernesu. Nije prošlo nekoliko kilometara a planine škotskog Gorja po-češe da niču oko njih. Nekih jedanaest kilometara posle skretanja, ponovo je skrenuo levo s glavnog puta.

Na tabli je pisalo samo „Kemnaj“. Prošli su kroz selo Monimask i izbili na put Aberdin-Alford. Posle četiri i po kilometra vožnje, landrover je skrenuo desno, prošao kroz selo Yajthaus i produžio ka Kajgu. Put je išao doli-nom reke; Martin se pitao da li u njoj ima lososa ili pa-strmke, ili uopšte nema riba.

Odmah ispred Kajga, makadam je skrenuo, prešli su reku, i počeli da se uspinju dugim, vijugavim kolskim prilazom. Posle dve krivine ugledaše moćnu kamenu gtadevinu, drevni zamak na blagoj izbočini odakle se pružao zadivljujući pogled na nenaseljena brda i klisure.

Na kapiji se pojaviše neka dvojica, pridoše i predsta-više se.

- Gordon Filips. Majkl Mekdonald. Dobrodošli u za-mak Forbs, dom porodice lorda Forbsa. Pukovniče, jeste li lepo putovali?

- Zovi me Majk, a vidim da ste moj dolazak očekiva-li, Otkud to? Angus nikome nije telefonirao.

- Ovaj, u stvari, jedan naš čovek je bio u avionu. Is-ključivo bezbednosti radi - reče Filips.

150

Frede; ik Forsajt

Avganistanac

151

Majk Martin je promumlao nešto. Nije primetio da ga prate. Očito je ispao iz forme.

- Nema problema, Majk - reče čovek iz CIA, Mek-donald. - Sada si ovde. Moraćeš punu pažnju da posvetiš gomili profesora s kojima ćeš raditi u narednih osamna-est sedmica. Što se ne bi lepo osvežio, pa da posle ručka obavimo prvi razgovor.

Za vreme Hladnog rata, CIA je držala čitav lanac „sigur-nih kuća“ širom Sjedinjenih Američkih Država. Neke od tih kuća bile su stanovi po gradovima, gde su održavani tajni sastanci zato što je njihovim učesnicima bilo bolje da se ne pojavljuju u centrali. Druge su, pak, bile seoske nastambe, poput renoviranih seoskih gazdinstava gde su agenti mogli da se opuste i odmire posle napetih akcija, a da ih pri tom, do poslednjeg detalja, propitaju o svemu što su videli i čuli tokom boravka u inostranstvu.

Bilo je i takvih „sigurnih kuća“ koje su tražene po zabačenim krajevima, tako da su u njima, uz sve pogod-nosti, mogli da drže nekog soyjetskog dezertera dok pro-veravaju

autentičnost njegovog iskaza, a da pri tom osve-toljubivi KGB, koji je delovao preko sovjetske ambasade ili konzulata, ne može do njega da dopre.

Yeterani agencije još se mršte na pomen pukovnika Jurčenka, koji je prebegao u Rim da bi mu, iz neobjašnji-vih razloga, bilo dozvoljeno da izade na večeru u Džordž-taun s oficirom koji ga je saslušavao. General je otišao u toalet i nikada odande nije izašao. S njim je, zapravo, prethodno stupio u vezu KGB, podsetivši ga da njegova porodica još živi u Moskvi. Pod bremenom griže savesti, bio je dovoljno lud da poveruje u obećanja da će ga am-nestirati, pa je ponovo prebegao. Nikada se za njega više nije čulo.

Marek Gumijeni je imao samo jedno, prosto pitanje za službenike malog odeljenja u Lengliju koje se bavi održavanjem sigurnih kuća: „Koji je najdalji, najzabače-niii i najnedostupniji objekat kojim raspolazemo?

Kolega zadužen za nekretnine odgovono je ne caseci

^

' - Tu kuću zovemo Koliba. Ljudska noga tamo ne kro-či. Nalazi se negde gore u Pasajtensoj divljini, na Ka-skadskim planinama.

Gumijeni se raspitao za sve pojednosti i zatražio da mu pokažu slike. Trideset minuta pošto je dobio komple-tan dosije, doneo je odluku i izdao naredenja.

Istočno od Sijetla, u divljim predelima savezne drža-ve Yašington, nalazi se venac strmih, pošumljenih i, u zimskom periodu, snegom zaogrnutih Kaskadskih plani-na.

Oblast Kaskada podeljena je na tri zone: Nacionalni park, šumski zabran i Pasajtensoj divljini. Do prvih dveju zona može se stići putem, a ponegde i žive ljudi.

Stotine hiljada posetilaca dolaze u taj nacionalni park svake godine, u radnoj sezoni, i njegova je teritori-ja prošarana putićima i stazama. Putići su prohodni za jača vozila, a stazama mogu da se kreću planinari i konji. Upravnici znaju svaki pedalj.

Šumski zabran je zatvoren za javnost iz bezbedno-snih razloga, ali i tu postoji čitava mreža staza kojima bučni kamioni obično vuku oborena debla do ispostava, odakle ih preuzimaju pilane. U jeku zime ni zabran ni Nacionalni park ne rade budući da sneg maltene onemo-gućava svako kretanje.

Ali istočno od zabrana i parka, sve gore do kanadske granice, prostire se Divljina. Ovde nema puteljaka, samo jedna-dve staze, a na krajnjem jugu, nedaleko od Jelen-skog prevoja, sagrađeno je nekoliko brvnara. .

I zimi i leti Divljina vrvi od raznih zveri i divljači; ono malo vlasnika brvnara običavaju da leto provode u DMji-ni, a onda sve poisključuju, zaključaju kolibe i odu da prezime u gradovima. Ne postoji, verovatno, nijedan ta-ko zabačen i pust kraj u SAD kad dode zima, izuzev

152

Frederik Forsajt

možda severnog Yermonta, gde se nalazi oblast koju na-zivaju jednostavno „Kraljevina", pošto tu čovek može da nestane pa da ga pronadtu tek na proleće, otwdlog kao kamen, kad sneg počne da kopni.

Godine su prošle otkad je ta zabačena brvnara sta-vljena na prodaju, a CIA ju je kupila. Učinjeno je to na-gonski, kasnije su mnogi žalili zbog te kupovine, iako su u brvnari povremeno letovali viši oficiri. U oktobru me-secu, kad se Marek Gumijeni zainteresovao za zabačene sigurne kuće, bila je pod ključem. Uprkos činjenici da se bližila zima i da će ovaj poduhvat iziskivati troškove, Gu-mijeni je zatražio da se brvnara otvori, i da se krene u njeno renoviranje.

- Ako tako nešto želite - rekao mu je čelnik Odelje-nja za nekretnine - šta fali

Severozapadnoj kazneno-po-pravnoj ustanovi u Sijetlu?

Uprkos činjenici da razgovara s kolegom, Gumijeni nije imao izbora. Morao je da slaže.

- Nije ovde samo važno da se jedna maksimalno važna aktiva drži podalje od znatiželjnih očiju, pa ni da se tom čoveku onemogućí bekstvo. Moram da vodim računa o njegovoj bezbednosti. Čak i u najsigurnijim zatvorima događaju se smrtni slučajevi. Šef sigurnih kuća razumeo je suštinu. Ili mu se ma-kar učinilo da je razumeo. Skroz-naskroz neprimetno, skroz-naskroz sigurno za slučaj da aktiva pokuša da po-begne. I svim i svačim snabdeveno za najmanje šest me-seci. Nije to, istina, bila njegova specijalnost. On je stajao iza tima koji je osmislio bezbednosni sistem u ozloglašeno-m zatvoru u kalifornijskom zalivu Pelikan.

Do te kolibe, kao prvo, jedva da se moglo stići. Naj-gori mogućí put vodio je nekoliko kilometara na sever od yarošice Mazama, a onda stizao do svog kraja, nekih še-snaest kilometara od kolibe. Nije se moglo dalje sem va-zdušnim putem. S ovlašćenjima koja su mu pripala, Ma-rek Gumijeni je naložio da se za ovu prigodu angažuje

Ayganistanac

153

teški helikopter tipa čajnik iz vazduhoplovne baze Mak-čordjužnoodSijetla.

Gradevinsku ekipu uzeli su iz sastava vojnog inženje-rijskog korpusa; materijal je, po savetu policije države Jašington, nabavljen kod lokalnih prodavaca. Svi su bili obuhvaćeni ograničavajućim faktorom strogo poverljivih informacija, pa je tako puštena priča da će koliba, u stva-ri, biti pretvorena u istraživački centar pod ultrajakim obezbedenjem. A trebalo je, u stvari, da postane zatvor za jednoga čoveka.

Režim u zamku Forbs bio je oštar od samoga početka, da bi se iz dana u dan sve više pooštravao. Od Majka Marti-na su zahtevali da zapadnjačku odeću zameni odorom i turbanom kakve nose pripadnici plemena Paštuna. Re-čeno mu je da pušta bradu i kosu, pa koliko porastu.

Kućepaziteljki je dozvoljeno da ostane; nju ni najma-nje nije zanimalo ko će nawaćati u ovu jazbinu, kao uo-stalom ni baštovana Hektora. Treći i poslednji stanar zamka bio je Angus, bivši narednik SAS-a, koji je u me-duvremenu postao upravnik imanja lorda Forbsa, to jest faktor. Kad bi se neko i drznuo da ude na imanje, bilo bi to krajnje nesmotreno s njegove strane, jer Angus je uvek bio na oprezu.

Što se ostalih tiče, behu to „gosti“ koji su dolazili i odlazili, izuzev njih dvoje koji će ovde boraviti sve vre-me. Jedan od to dvoje bio je Nadžib Kureši, Avgan roden u Ayganistanu, nekadašnji kandaharski učitelj koji je iz-begao iz zemlje i dobio azil u Britaniji, tako da je sada bio statusu naturalizovanog državljanina i radio kao pre-ilac pri Štabu u Čeltenamu. Privremeno je oslobođen ih redovnih dužnosti i premešten u zamak Forbs. Nje-v zadatak je bio da Martina podučava jeziku i raznim cima ponašanja koji se mogu očekivati od jednoga 'astuna. Podučavao ga je govoru tela, gestikulaciji, pa

154

Frederik Forsajt

kako da čuči na petama, kako da jede, kako da hoda, i ko-je položaje da zauzima prilikom molitve.

Druga je bila dr Tamijan Godfri: žena u srednjim še-zdesetim, s olovnosivom pundom na zatiljku; ona je go-dinama bila udata za višeg oficira u bezbednosnoj službi MI5, sve do njegove smrti, otkad su protekle bile dve go-dine. Pošto je dr Godfri Jedna od nas", kako je to rekao Stiv Hil, nisu joj bile strane bezbednosne procedure i kult strogo poverljivih informacija, te nije iskazivala ni najblažu nameru da ikome ikad ma i natukne da je bila u Škotskoj.

Ona je, sem toga, mogla da pristupi svom poslu a da niko i nije morao posebno da joj skreće pažnju na to da čoveka koga će podučavati čeka velika opasnost, i bila je čvrsto rešena da ne načini nikakav propust, jer on ne sme stradati zbog nečega što ona

smetne s uma. Bila je stručnjak za Kuran; enciklopedijsko je bilo njeno znanje u ovoj oblasti, a arapski joj beše besprekoran.

- Jeste li čuli za Muhameda Asada? - upita ona Martina. Priznao joj je da nije.

- Onda da počnemo od njega. Roden kao Leopold Vajs, nemački Jewejin, prešao je u islam i postao jedan od yrhunskih stručnjaka u ovoj oblasti. Njegovo je delo verovatno najbolje tumačenje Al Izre, putovanja od Arabije do Jerusalima i odande do neba. Na osnovu tog događaja uveden je običaj da vernik pet puta dnevno pristupa molitvi, temeljnom načelu vere. Ovo biste naučili kao dečak, u medresi, a vaš imam bi, kao vahabit, živeo u potpuno uverenju da je to bilo jedno stvarno, telesno putovanje, a ne samo vizija u snu. I vi, dakle, verujete da je tako. A sada, o dnevnim molitvama. Ponavljajte za mnom..."

Nadžib Kureši je bio pod snažnim utiskom. Pa ona o Kuranu zna više nego ja, razmišljao je on.

Avganistanac

155

Za lekcije su izlazili napolje i šetali se, dobro obučeni, po brdima, a pratio ih je Angus, uredno, po zakonu opremljen lovačkom puškom.

Majk Martin jeste znao arapski, ali mu se zavrtelo u glavi kad je shvatio koliko još ima da nauči. Nadžib Kureši ga je podučavao arapskom s pašunskim naglaskom, pošto je glas Izmeta Kana, dok se na arapskom obraćao drugim zatvorenicima u kampu Delta, potajno snimljen, za slučaj da im otkrije neku tajnu. Tajne Kan nije otkrio, ali je za gospodina Kurešija snimak s naglaskom vredeo neprocenjivo sada, kad je svog učenika imao priliku da nauči da ga oponaša.

Premda je Majk Martin, za vreme sovjetske okupacije, šest meseci proveo s mudžahedinima u planinama, otada beše prošlo punih osamnaest godina, i on je mnogo toga u međuvremenu zaboravio. Kureši ga je uvodio u tajne pašunskog, mada su odmah u početku raščistili da Martin među Paštunima nikada neće moći da prođe kao Paštun.

Mahom se sve svodilo na dva segmenta: molitve i ono što se Izmetu Kanu dogodalo u zalivu Gvantanamo. Islednici u kampu Delta većinom su regrutovani iz redova CIA; Marek Gumijeni je pronašao trojicu-četoricu koji su imali kontakte s Izmetom Kanom od časa kad je deportovan.

Majkl Mekdonald je doputovao u Lengli da provede nekoliko dana s tim ljudima, iscedivši iz njih svaku pojedinost koje su mogli da se sete, plus beleške i snimci tih razgovora. Obrazloženje je bilo da se razmatra mogućnost da Izmet Kan bude pušten kao NVP - nije više opasan - te da u Lengliju hoće da se uvere da li je zaista tako.

Nijedan islednik nije gajio ni trunku sumnje u to da je ovaj gorštak, pašunski ratnik i talibanski zapovednik, najžilaviji čovek u zatvoru. Udostojio ih je tek poneke reči, nikada se ni na šta nije žalio, saradivao je minimalno,

156

Fredeňk Forsajt

a sva lišavanja i kazne primao stički. Ali - u jednom su se složili - kad pogledaš u te crne oči, prosto znaš da bi te rado skratio za glavu.

Kad je Mekdonald dobio što je tražio, seo je u grupu u vlasništvu CIA i sleteo pravo u vazduhoplovnu bazu u Edzelu. Odande je automobilom dovezen do zamka Forbs i o svemu je izvestio Majka Martina.

Tamijan Godfri i Nadžib Kureši usredsredili su se na svakodnevne molitve. Martin će morati da se moli pred drugima, i bolje da molitve savlada kako treba. Po Nadžibu, postojao je tračak nade da će sve ispasti kako treba. Martin nije rođen kao Arapin; Kuran je napisan isključivo na klasičnom arapskom i ni na jednom drugom jeziku. Ako mu se omakne jedna reč, moći će to da se pripisuje pogrešnom izgovoru. Ali za momka koji je sedam godina proveo u medresi, cela pogrešno izgovorena rečenica bila bi

nešto neoprostivo. I tako su oni, dok se kraj njega Nadžib dizao i klanjao, čelom do ćilima, a Tamijan Godfri (zbog slabih kolena) isto to činila sedeći u stolici, beskrajno ponavljali stihove.

Yidan je bio napredak i u vazduhoplovnoj bazi Edzel, gde je anglo-američki tehnički tim radio na instaliranju i po-vezivanju svih britanskih obaveštajnih službi, kao i onih iz SAD, u jedinstvenu mrežu. Osposobljene su i sobe za smeštaj osoblja, kao i sanitarije. Dok su u njoj bili smešteni pripadnici američke mornarice, ova baza je, izuzev radnih prostorija i smeštajnih kapaciteta, imala i kugla-nu, kozmetički salon, kantu sa suhomesnatim proizvo-dima, poštu, košarkaški teren, teretanu i pozorišnu salu. Svestan budžeta kojim raspolaže, uz to sa Stivom Hilom koji mu je neprestano disao za vrat, Gordon Filips je od-lučio da sve te kerefeke ostanu u stanju u kojem su se za-tekle - van funkcije.

Ayganistanac

157

RAF je obezbedio osoblje za dobavljanje i pripremu namirnica, dok se puk Kraljevskog vazduhoplovstva po-brinuo za bezbednost baze i njene najbliže okoline. Niko nije ni posumnjao da će baza služiti za bilo šta drugo ne-go kao stanica za prisluškivanje trgovaca opijumom.

DžinoYske letelice tipa galaksi i starlifter dopremile su iz SAD monitore za prisluškivanje koji snimaju sve što se događa u svetu. Prevodioci s arapskog nisu dovedeni, jer time će se ionako baviti štabovi u Čeltenamu i Fort Midu, koji će biti na stalnoj, sigurnoj vezi s centralom Ćuskije, kako je glasio šifrovani naziv nove stanice za prisluškivanje.

Pre Božića, montirano je i pušteno u rad dvanaest kompjuterskih centrala. Biće to samo srce sistema koji će šest operatera opsluživati danju i noću.

Centrala Ćuskije nije bila osmišljena kao nova, po-sebna obaveštajna agencija, već jednostavno kao kratko-ročna, „namenska“ (tj. za jednu svrhu) operacija, u okvi-ru koje će sve britanske i američke agencije, zahvaljujući autoritetu Džona Negropontea, saradivati bez ikakvih ograničenja i kašnjenja.

Uz sve to, Ćuskijini kompjuteri opremljeni su maksimalno bezbednim ISDN BRENT linijama, tako da je sva-ka od šest računarskih centrala imala po dva BRENT ključa. Svaka je imala zaseban, uklonjiv hard-disk koji će, čim nije u upotrebi, biti sklanjan i čuvan u sefu, pod stražom.

Ćuskijini kompjuteri bili su direktno povezani s ko-munikacionim sistemima glavnog štaba, ili GO, kako je glasio naziv za centralu SIS-a na Yoksol Krosu, i Grosve-norom, pri čemu je ovaj termin upotrebljavan za ispota-vu CIA u američkoj ambasadi na londonskom skveru Grosvenor.

Da bi se operacija sačuvala od bilo kakvih neželjenih upada sa strane, adresa Ćuskije za sve kontakte bila je

158

Fredeńk Forsajt

sakrivena pod pristupnom šifrom STRAP3 koja je pozna-ta bila samo malobrojnima: tek nekolicini viših oficira.

A onda je Ćuskija počela da osluškuje svaku reč izgo-vorenu na Bliskom i Srednjem istoku, na arapskom jezi-ku uopšte i u samom islamskom svetu. Činila je tada, uo-stalom, ono što su već činili i drugi, ali privid se morao održati.

Kad je Ćuskija proradila, oslanjala se na još jedan pri-stup informacijama. Mimo zvuka, mogla je da prati i sli-ku. U zabačenu škotsku vazduhoplovnu bazu stizali su i snimci koje je Nacionalna služba za izvidanje pribavljala posredstvom svojih satelita tipa KH-11, zvanih „ključao-nica“, postavljenih iznad arapskog sveta, te sve popular-nijih bespilotnih letelica predator čiji su snimci visoke rezolucije, napravljeni s visine od preko šest kilometara, pristizali u Centralnu komandu američke vojske, tj. CENTKOM, sa sedištem u Tampi, u saveznoj državi Flo-ridi.

Pronicljiviji umovi okupljeni u Edzelu razlučili su ta-da da je Ćuskija spremna i da samo čeka nešto, ali nisu znali šta bi to moglo biti.

Neki dan pre Božića 2006. godine gospodin Aleks Zibart ponovo je kontaktirao s gospodinom Lampongom u sedi-štu njegove kompanije u Indoneziji i ponudio mu jedan od dva teretna broda za prevoz komadne robe, registro-vana u Liverpoolu, koji odgovaraju njegovim zahtevima. Sticajem okolnosti, oba broda bila su u vlasništvu jedne male špediterske kompanije, i firma Zibart i Aberkrombi iznajmljivala ih je i ranije u ime klijenata koji su uslu-gom bili u potpunosti zadovoljni. Kompanija Mekendrik šiping bila je, zapravo, porodični biznis; u pomorskoj trgovini trajala je već čitav vek. Čelnik kompanije bio je glava porodice Lijam Mekendrik; on je bio kapetan bro-
Ayganistanac

159

da Grofica od Ričmonda, dok je njegov sin Šon bio kape-tandrugogbroda.

Grofica od Ričmonda imala je osam hiljada tona, plo-vila pod crvenom zastavom i koštala umereno, a po novi tovar mogla je da isplovi iz neke britanske luke već prvo-ga marta, ako ne i ranije.

Aleks Zibart je prećutao da je on sam toplo preporu-čio Lijamu Mekendriku da potpiše ugovor, i da je stari kapetan pristao. Ukoliko mu firma Zibart i Aberkrombi nade i tovar s kojim bi se iz SAD vratio u Britaniju, na proleće ga čeka jedno baš lepo i unosno putovanje u tro-uglu.

Mimo Zibartovog znanja, gospodin Lampong je po-zvao svog čoveka u britanskom gradu Birminghamu, pro-fesora s Univerziteta Aston, koji je seo u kola i odvezao se do Liverpoola. Uz pomoć moćnog dogleda pomno je pregledao Groficu od Ričmonda i uz pomoć dalekometnog objektiva snimio više od stotinu fotografija ovog broda iz raznih uglova. Nedelju dana kasnije gospodin Lampong je odgovorio na Zibartovo elektronsko pismo. Izvinio se što se nije odmah javio, obrazloživši to putovanjem po unutrašnjosti zemlje, gde je išao u obilazak pilana, a on-da poručio da mu se čini kako će ta Grofica od Ričmonda dobro obaviti posao. Njegovi prijatelji u Singapuru upo-znaće se sa svim pojedinostima povezanim sa isporukom limuzina koje iz Ujedinjenog Kraljevstva treba da budu dopremljene na Daleki istok.

Ti singapurski prijatelji, u stvari, nisu bili Kinezi već Malajci; i nisu bili obični muslimani, već ultrafanatični islamisti. Omogućen im je pristup sredstvima na novom bankovnom računu koji je na Bermudskim ostrvima ot-vorio pokojni Tufik el Kur, prebacivši tamo gotovinu ko-ja je dotad stajala u jednoj maloj privatnoj banci u Beču, gde niko ništa nije posumnjao. Nisu čak ni planirali da izgube na tim limuzinama, već da povrate uloženi novac tako što će automobile prodati kad posluže svrsi.

160

Frederik Forsait

Objašnjenje koje je Marek Gumijeni dao islednicima CIA, da Izmeta Kana možda čeka sudenje, nije bilo nei-stinito. Gumijeni je upravo to nameravao da isposluje, te da obezbedi oslobadajuću presudu i puštanje na slobodu. Godine 2005. Apelacioni sud SAD izdao je uredbu po kojoj se sva prava koja zakonom propadaju ratnim zaro-bljenicima ne odnose i na pripadnike Al Kaide. Federal-ni sud je podržao predsednika Buša u nameri da naredi početak sudenja osumnjičenima za terorizam pred po-sebnim vojnim sudovima. To je, prvi put posle četiri go-dine provedene iza rešetaka, zatvorenicima pružilo mo-gućnost da ih zastupa branilac. Gumijeni je nameravao da odbranu Izmeta Kana utemelji na činjenici da on ni-kada nije bio pripadnik Al Kaide, već da je službovao kao oficir u avganistanskoj vojsci, čak i u vreme talibanskog režima, te da nema ama baš nikakve veze s onim što se odigralo jedanaestog septembra i sa islamskim terori-zmom uopšte. Po njegovoj zamisli, sud bi ovo trebalo da uvaži.

Za to će biti potrebno da direktor Nacionalne obave-štajne službe zatraži od svog kolege državnog sekretara za odbranu da „popriča“ sa sudijama vojnog suda o ovom slučaju.

Noga Majka Martina lepo je zaceljivala. Čitajući tanušni dosije Izmeta Kana posle onog odgovora u voćnjaku, za-pazio je da ovaj nikada nije opisao kako je zaradio ožiljak na desnoj butini. Ni Martin nije video razloga da to po-mene. Ali kad se Majkl Mekdonald vratio iz Lenglija s nešto većim zapisnicima sa brojnih saslušanja Izmeta Kana, Martina je zabrinula mogućnost da su islednici pritiskali Avgana da objasni otkud mu ožiljak, ali da od-govor nisu dobili. Ukoliko za taj ožiljak, nekim slučajem,

Ayganistanac

161

zna iko unutar Al Kaide, a Majk Martin takav ožiljak ne-ma, odmah će ga „počistiti“. Martinu to nije smetalo, jer već se u njegovoj glavi začela jedna zamisao. Jedan hirurg je avionom prebačen iz Londona u Edzel, a zatim tek pribavljenim helikopte-rom tipa bel džetrendžer do travnjaka ispred zamka Forbs. Beše to hirurg iz Harli strita s dozvolom za rad na poverljivim poslovima, čovek na koga se moglo osloniti da će, kad zatreba, operativnim zahvatom odstraniti po-neld metak i posle o tome ćutati kao zaliven.

Sve je obavljeno pod lokalnom anestezijom. Rez je lako bilo napraviti, jer unutra nije bilo ni metka ni ge-lera koji treba izvaditi. Problem je bio kako da rana za-celi za svega nekoliko nedelja a da pri tom izgleda mno-go starija.

Hirurg Džejms Njutn zasekao je malo potkožnog tki-va, zasekao je i oko reza, da rana izgleda dublja, kao da je nešto iz nje izvadeno, i tako napravio šuplinu u mesu. Šavovi su mu bili debeli, trapavo izvedeni, nepravilnog oblika, i povlačili su krajeve rane tako da se dobro nabe-re kad zaceli. Želeo je da to liči na rad obavljen u jednoj poljskoj bolnici, u pećini, i napravio šest šavova.

- Morate razumeti - reče on odlazeći - ovaj ožiljak bi trebalo da izgleda kao da je više od petnaest godina star. Hirurg bi verovatno odmah zapazio da ovaj ožiljak pro-sto ne može biti toliko star, ali čovek koji nije prošao me-dicinsku obuku ništa ne bi trebalo da primeti. Naročito ako se ima u vidu da ima vremena, dvanaest nedelja, da se slegne. Bilo je to početkom novembra. Do Božića, što sama priroda, što zdravo telo četrdesetčetvorogodišnjeg Mar-tina, učinili su svoje. Nestalo je dotle i otoka i crvenila.

Ayganistanac

163

9

- Ako nameravaš da ideš tamo gde si rešio, mladi Majk -reče Tamijan Godfri za vreme jedne od njihovih sva-kodnevnih šetnja - moraćeš da se izboriš s različitim vrstama agresivnosti i fanatizma s kojima ćeš se verova-tno susretati. U samoj srži stvari je taj samoproklamova-ni džihad, ili sveti rat, ali različita učenja do džihada sti-žu različitim putevima i ponašaju se različito. Kad se sve sagleda iz jedne šire perspektive, nisu oni svi isti.

- Meni se čini da sve počinje s vahabizmom - reče Martin.

- Jeste tako, na neki način, ali ne zaboravimo da je yahabizam državna religija u Saudijskoj Arabiji, a da je Osama bin Laden proglasio rat protiv saudijskih vlasti optužujući ih za jeres. Ima mnogo grupacija koje su mnogo dublje zagazile u ekstremizam a ne drže se uče-nja Muhameda el Yahaba.

- On je bio jedan sveštenik iz osamnaestog veka, ro-dom iz Nedžda, najpustošnijeg i najsurevijeg dela unu-trašnjosti Arabijskog poluostrva. Za sobom je ostavio najsurevije i najnetrpeljivije od brojnih, brojnih tumače-nja Kurana. To je bilo nekad, a danas je - danas. Njego-vo učenje je potisnuto. Nije saudijski vahabizam progla-sio rat Zapadu i hrišćanstvu, niti on zagovara masovna ubistva, a kamoli ubijanje žena i dece. Yahab je, medu-tim, uzorao njivu krajnje netrpeljivosti na kojoj današnji gospodari straha mogu da zasade mladice koje će pretvo-riti u ubice.

- Kako su se onda proširili s Arabijskog poluostrva? - upita Martin.
- To je zato - uskoči Nadžib Kureši - što je Saudijska Arabija trideset godina svojim dolarima zaradenim na nafti novčano pomagala internacionalizaciju državne ve-re, a to uključuje sve muslimanske zemlje na svetu, pa i onu gde sam ja rođen. Nema nikakve sumnje da nijedna od tih zemalja nije uvidala kakav je monstrum pušten s lanca i kako će se to završiti masovnim ubistvima. Danas, uistinu, postoje valjani razlozi da se poveruje - premda je malo prekasno - da je Saudijska Arabija i sama pre-stravljena kad vidi kakvo je čudovište finansirala tri de-cenije.
- Zašto je onda Al Kaida objavila rat izvoru svoje ve-re i glavnim finansijerima?
- Zato što su se u međuvremenu pojavili drugi proro-ci, neki još netrpeljivi, još ekstremniji. Oni propoveda-ju ne samo netrpeljivost prema svemu što ne pripada islamu već da to drugo treba napadati i uništavati. Saudijska vlada je optužena zbog poslovanja sa Zapadom, zbog toga što je dozvolila da američki vojnici gaze njeno sveto tlo. Osuda se odnosi i na sve sekularne musliman-ske vlade u svetu. Jer, u očima fanatika, sve one krive su jednako kao hrišćani i Jevreji.
- I šta ti misliš, s kim ću se ja sretati na svojim puto-vanjima, Tamijan? - upita Martin, Naučnica je pronašla stenu veličine stolice i sela da odmori noge.
- Ima mnogo grupacija, ali je osnovna podela na dve. Je li ti poznata reč „Salafi“?
- Čuo sam negde - snobljivo će Martin.
- Oni se bore za povratak korenima. Zaista žele da obnove ono sjajno, zlatno doba islama. Onog islama kakav je bio u vreme prva četiri kalifata, pre više od hiljadu godina. Duge brade, sandale, odore, šerijat -zbornik strogih zakona i odbacivanje svega što je mo-derno i Zapada koji je to doneo. Ne može se, naravno, na zemlji stvoriti takav raj, ali fanatike nikada i nije zaustavljala činjenica da je nešto neizvodljivo. Čeznući

164
Fredeňk Forsait

- za ostvarenjem svog suludog sna, nacisti, komunisti, ma-oisti i sledbenici Pola Pota pobili su na stotine miliona ljudi, od čega polovinu iz svoga roda i naroda, samo zato što nisu bili dovoljno ekstremni. Seti se samo Staljinovih i Maovih čistki - tolild saborci komunisti iskasapljeni sa-mo zato što su skrenuli s pravog puta.
- Opisujući Salafe, ti si, u stvari, govorila o talibani-ma - reče Martin.
- Između ostalih. Oni su bombaši samoubice, prosti vernici; veruju svojim gospodarima, slede duhove vode, nisu naročito bistri, ali su bespogovorno poslušni i veru-ju da će sva ta njihova besomučna mržnja goditi moć-nom Alahu.
- A ima i gorih? - upita Martin.
- Nego šta nego ima - reče Tamijan Godfri, pa usta-de i nastavi da hoda, ali odmah upravi družinu prema zamku, čija se kula videla nedaleko, iza dve nevelike doline.
- Ekstremisti, pravi ekstremisti - tako bih ih opisala u samo jednoj reči. Takfir. Što god to značilo u Vahabovo doba, sada se izmenilo. Pravi Salafi ne puši, ne kocka se, ne pleše, ne podnosi da se muzika izvodi u njegovom pri-sustvu, ne pije alkohol i ne opšti sa zapadnjačkim žena-ma. Po svojoj odeći, izgledu i pobožnosti odmah se može prepoznati. Sa stanovišta unutrašnje bezbednosti, ta prepoznatljivost je pola dobijene bitke.
- Neki među njima će, ipak, i primiti sve moguće obi-čaje Zapadnog sveta, koliko god ih se gnušali, samo da bi prošli kao potpuno pozapadnjačeni i, samim tim, bezo-pasni. Sva devetnaestorica bombaša koji su učestvovali u akciji od jedanaestog septembra uspeali su da se provuku jer su izgledali i ponašali se kao zapadnjaci. Isto je s četvoricom londonskih bombaša: naizgled obični mladi lju-di koji idu u teretanu, igraju kriket, ljubazni su, predu-sretniji, jedan od njih je čak učitelj za decu s posebnim

Ayganistanac
165

potrebama i on se stalno osmehivao a planirao pri tom masovno ubistvo. Na takve treba motriti.

- Mnogi su obrazovani, podšišani, uredno obrijani, doterani, nose odela, imaju pristojno obrazovanje. Ti su najgori; ti, koji su spremni da, poput kameleona, privid-no okrenu leđa svojoj veri samo da bi, upravo za tu veru, počinili masovno ubistvo. Hvala nebesima, stigismo, iz-daju me stare noge... Yreme je za podnevnu molitvu. Majk, ti ćeš pozvati na molitvu, a posle ćeš i da je vodiš. Možda će to od tebe tražiti. To je velika privilegija.

Ubrzo posle Nove godine, elektronsko pismo stiglo je u Džakartu iz kancelarije firme Zibart i Aberkrombi. Crofi-ca od Ričmonda, do vrha natovarena limuzinama jaguar spakovanim u sanduke, isploviće za Singapur iz Liverpu-la tačno prvoga marta. Posle istovara u Singapuru, brod će produžiti do Severnog Bornea po skladišni tovar drv-ne grade, pre nego što skrene za Surabaju, po sanduke sa svilom koji će biti transportovani na palubi.

Gradevinska ekipa koja je radila u Pasajtensoj divljini bila je duboko zahvalna što je posao obavljen pre isteka januara meseca. Da održe radni tempo, ljudi su i noći provodili na gradilištu, u uslovima velike hladnoće, sve dok nije uvedeno centralno grejanje. Čekala ih je, među-tim, izdašna i izazovna novčana nagrada. Podneli su svu tu neudobnost i posao završili u roku.

Spolja gledano, Koliba je izgledala isto kao pre, samo malo veća. A zapravo je bila potpuno preuređena. Za dvjicu oficira dovoljne su bile dve spavaće sobe, ali je za potrebe osmorice stražara koji će dvadeset četiri časa dnevno nadzirati zarobljenika podignut prateći objekat sa zasebnom trpezarijom.

166

Fredeńk Forsajt

Prostrana dnevna soba ostala je kakva je bila, ali je dodatno proširenje bilo neophodno zbog prostorije za re-kreaciju s bilijarskim stolom, bibliotekom, televizorom s plazma ekranom i širokim izborom DVD-a. Sve prosto-rije bile su iznutra izolovane masivnom oplatom od bo-rovih panjeva.

Treća dodatna prostorija bila je, reklo bi se na prvi pogled, s običnom rustičnom lamperijom, ali su spoljni zidovi bili od rascepljenih debala; unutar zidova naliven je beton. U zatvorsko krilo nije se moglo prodreti spolja, a nemoguće je bilo i pobeći iznutra.

U krilo se ulazilo iz stražarskih prostorija kroz jedna jedina čelična vrata s otvorom za doturanje hrane i špi-junkom. Iza tih vrata bila je samo jedna, mada prostrana odaja. U njoj se nalazio čelični krevetski ram, duboko zaliven u betonski pod. Golim se rukama nikako nije mo-gao pomeriti, kao ni zidna polica, takode zalivena be-tonom.

Pod je, međutim, bio prekriven tepisima, a toplota je dopirala iz rešetaka u nivou struka koje se nisu mogle otvoriti. Soba je imala još jedna vrata, tačno preko puta špijunke, i njih je zatvorenik mogao da otvara i zatvara po sopstvenom nahodenju. Kroz njih se ulazilo u vežba-lište.

U vežbalištu nije bilo ničega sem jedne betonske klu-pe u samom središtu prostorije, tako da se s nje ne mogu dosegnuti zidovi. Zidovi pak behu nešto više od tri metra yisoki i glatki kao bilijarski sto. Nema tog čoveka koji bi se mogao približiti njihovom vrhu, niti je išta od name-štaja moglo da se odvali, prisloni uza zid i posluži za pe-njanje. Što se sanitarija tiče, u prostoriji koja je služila kao dnevni boravak i spavaća soba nalazio se čučavac za oba-vljanje fizioloških potreba i tuš, pri čemu su vodu sa spoljne strane puštali i zatvarali čuvari.

Ayganistanac

167

Kako je i do tada sav materijal dovožen helikopte-rom, jedina primetna novina sada je bila platforma za sleta'nje, prekrivena snegom. Izuzme li se to, usamljena Koliba stajala

je na imanju od svojih petsto jutara zemlje, sa svih strana okružena borovima, arišem i smrčom, premda je šuma posečena u krugu od stotinak metara.

Od deseterice čuvara koji će raditi u verovatno naj-skupljem i najekskluzivnijem zatvoru u zemlji, dvojica su bila iz CIA, oficiri srednjih činova iz Englija, a osmo-rica mladi štabni oficiri koji su prošle sve mentalne i fizičke testove na „Farmi“, u školi za obuku, i sada su se nadali da će im priti zadatak biti posebno uzbudljiv. Kad ono, obreli se u šumi zavejanoj snegom. Svi su, međutim, bili u dobroj formi i željni da ostave dobar utisak.

Yojno sudenje u zalivu Gvantanamo počelo je potkraj januara, a održavano je u jednoj od većih prostorija u bloku za saslušanja, preuređenoj sada u sudnicu. Ko bi se ponadao nekakvom polusumanutom pukovniku Džesapu ili bilo kom od likova portretisanih u filmu Nekoliko do-brih ljudi* doživeo bi gorko razočaranje. Govorilo se tiho, i sve je bilo kako pravila službe nalažu.

Razmatrano je puštanje osmorice zatvorenika, za koje je procenjeno da više ne predstavljaju opasnost, a od kojih su sedmorica na sav glas tvrdila da su uistinu bezopasni. Samo je jedan istrajao u prezrivom ćutanju. Njegov je slučaj poslednji došao na red.

- Zatvoreniče Kan, na kojem jeziku želite da vam bude prevoden tok sudjenja? - upitao je s podijuma u dnu prostorije, pod grbom Sjedinjenih Američkih Država,

* Po komadu A Few Good Men autora Arona Sorkina koji je oduševio brodvejsku pozorišnu publiku u smiraj osamdesetih, Rob Rajner je 1992. godine režirao film istog naslova u kojem je, pored ostalih holivudskih vedeta, zaigrao i Džek Nikolson u roli pukovnika Nejtana R. Džesapa. (Prim. prev.)

168

Frederik Forsajt

predsedavajući suda, pukovnik, kome je s jedne strane sedeo major, a s druge jedna žena s činom kapetana. Sve troje bili su iz pravne službe američke vojske.

Zatvorenik je stajao licem okrenut njima; stražari marinci koji su mu sedeli s leve i desne strane prethodno su ga podigli na noge. Behu tu i dva stola, okrenuti jedan drugome, rezervisani za advokate tužilaštva i odbrane. Tužilac je bio vojno lice, branilac civil. Zatvorenik je bla-go slegnuo ramenima i nekoliko sekundi zadržao pogled na kapetanici; a onda se zagledao u zid poviše sudija.

- Ovome sudu poznato je da zatvorenik razume arapski jezik, i zato se sud odlučio za taj jezik. Ima li prigovora, zastupniče?

Pitanje je bilo upućeno braniocu, koji je na to zavrteo glavom. Upozorili su ga prethodno, čim je preuzeo ovaj slučaj, s kakvim će klijentom imati posla. Na osnovu svega što je čuo, bio je sad ubeden da nema nikakvih izgleda za uspeh. Bila je to samo jedna fasada, u stilu borbe za građanska prava, a on je dobro znao šta svi ovi marin-ci oko njega misle o vitezovima na belim konjima iz pokreta za ljudska prava. Lepo bi bilo kad bi klijent hteo da saraduje. Pa opet, mozgao je branilac, ovakvo Avganovo držanje barem skida svaku odgovornost s njegovog pravnog zastupnika. I tako je samo zavrteo glavom. Nema prigovora; može arapski.

Arapski prevodilac je prišao i smestio se blizu marincovog čuvara. Mudar je to bio izbor; postojao je samo jedan prevodilac sa paštunskog, i taj se gadno proveo s Amerikancima jer ništa nije uspeo da izvuče iz svog zemljaka Avgana. Sada više ništa nije mogao da učini nego da gleda kako se približava kraj prilično udobnog perioda života.

U „Gitmu“ je bilo smešteno samo sedam Paštuna, i sva sedmorica behu pogrešno optuženi da su s borcima iz inostranstva učestvovali u borbama kod Kunduza. Četvorica su se watile u otadžbinu, jer behu to obična se-

Ayganistanac

169

liačka deca koja su se sa zavidnim entuzijazmom odrekla svakog vida muslimanskog ekstremizma; preostala dvoji-ca doživela su nervne slomove, u toj meri teške da su još bili na psihijatrijskoj nezi. Sedmi, i poslednji, beše tali-banski komandant.

Kako je tužilac progovorio, prevodilac počeo da prosi-pa arapske reči pune suglasnika. Suština je u tome da će Jenkiji da te vrata u buvaru i bace ključeve, ti, nadmeno talibansko govno. Izmet Kan je lagano oborio oči i fiksi-rao prevodioca. Oči su rekle sve. Amerikanac rođen u Li-banu vratio se na doslovno prevodenje. Jeste ovaj obu-čen u taj smešni narandžasti kombinezon, jeste on vezan i za ruku i za nogu, ali s tim dubretom nikad se ne zna.

Tužilac je ubrzo rekao što je imao. U svom izlaganju posebno se osvrnuo na podatak da je zatvorenik pet go-dina proveo bezmalo ćuteći, da je odbio da imenuje sa-radnike u terorističkom ratu protiv SAD, kao i na činje-nicu da je uhvaćen u zatvorskoj pobuni, u toku koje je jedan Amerikanac zverski izgažen na smrt. A onda je seo. Ni najmanje nije sumnjao u ishod sućenja. Ovaj tu ima još godine i godine da provede u zatvoru.

Zastupniku ljudskih prava trebalo je malo više vre-mena. Njemu je bilo drago što ovaj zatvorenik, kao Av-gan, nema apsolutno nikakve veze sa strahotom koja se odigrala 11. septembra. On je u to vreme učestvovao u avganistanskom građanskom ratu i ni na koji način nije bio povezan s Arapima koji stoje iza Al Kaide. Što se tiče mule Omara i avganistanske vlade koja je pružila utoči-šte Osami bin Ladenu i njegovim drugarima, to je bila diktatura kojoj je gospodin Kan služio kao vojnik, ali ni-je učestvovao u vlasti.

- Moram izričito da zamolim ovaj sud da uvaži real-nost - reče on na kraju. - Ako ovaj čovek uopšte predsta-vlja problem, on je avganistanski problem. Tamo sada postoji nova, demokratski izabrana vlada. Trebalo bi nji-ma da ga predamo, pa neka se oni njime pozabave.

170

Frederik Forsajt

Troje sudija se povukoše. Odsustvovali su trideset minuta. Kad su se vratili, kapetanica je bila ružičasta od gneva. Još nije mogla da poveruje vlastitim ušima. Samo su pukovnik i major prethodno razgovarali s predsedava-jućim i vodstvom udruženih oružanih snaga, i dobili od-govarajuće naredenje.

- Zatvoreniče Kan, ustanite. Ovaj sud je upoznat s pristankom vlade predsednika Karzaija da budete vra-ćeni u /emlju u kojoj ste roćeni, gde vas čeka kazna do-životnog zatvora. Imajući to u vidu, ovaj sud iskazuje re-šenost da vama više ne opterećuje američke poreske obveznike. Dogovoreni su uslovi o vašem povratku u Ka-bul.

Yratićete se tamo kako ste odande i došli - u okovi-ma. To je sve. Neka svi ustanu.

Nije kapetanica jedina bila u šoku. Tužilac se pitao kako li će ovo uticati na njegovu radnu biografiju. Brani-lac je osetio blagu vrtoglavicu. Prevodilac se u jednom trenutku uspaničio, pomislivši da će ljudi pukovnik nare-diti da se zatvoreniku skinu lisice s ruku, a u tom sluča-ju bi on, dobro dete bejrutsko, izleteo pravo kroz prozor.A

Britansko ministarstvo za inostrane poslove i Komonvelt nalazilo se u Ulici kralja Čarlsa, nedaleko od Yajthola, i lepo se može videti s prozora preko puta Parlament skve-ra, gde je svojevremeno odrubljena glava kralju Čarlsu I. Kako su novogodišnji praznici počeli da padaju u zabo-rav, malobrojni tim zadužen za protokol, čiji članovi be-hu imenovani prethodnog leta, nastaviše s radom.

Njihov zadatak je bio da koordinišu sve aktivnosti s Amerikancima, i to do poslednjeg, najkompleksnijeg de-talja, uoči dolazećeg samita G8 2007. godine. Sastanak šefova vlada osam najbogatijih zemalja sveta 2005, odr-žan je u hotelu Gknigls u Škotskoj, i do izvesne mere mo-že se smatrati uspešnim. Tu je meru, kao i uvek, odredi-la gomila zapenušalih demonstiranja. Svake godine oni

Ayganistanac

171

priredivali sve veće muke organizatorima samita. U vreme održavanja samita u Gkniglsu, pertširski krajolik morao je da se naruši kilometrima i kilometrima žičane oerade, kojom je stvoren bezbednosni obruč oko celoga imanja. I prilazni put morao je da bude ograden i pod stražom.

Pod vodstvom dveju pop zvezda, milion demonstra-ta pozvano je da izadu na ulice obližnjeg Edinburga, na protestni marš protiv siromaštva u svetu. To je bila samo ta grupa, koja se bori protiv siromaštva. A onda su kohorte boraca protiv globalizacije pobacale svoje bra-šnjave bombe i počele da mašu transparentima.

- Zar ovi ludaci ne shvataju da upravo globalna trgo-vina stvara kapital kojim se bori protiv siromaštva? - lju-tito je upitao jedan diplomata. Odgovor je glasio: oči-gledno ne shvataju.

Ljudi su se ježili od samog prisećanja na događaje u vreme održavanja samita u Denovi. Zato je zamisao da se samit 2007. održi u Beloj kući bila prihvataćena kao jedno-stavna, elegantna, briljantna. Lokacija raskošna, a pot-puno izolovana; otporna na napade spolja, nepristupač-na, bezbedna, pod punom kontrolom. Tim zadužen za protokol morao je da vodi računa o gomili pojedinosti, a i bližila se sredina aprila meseca. I tako je britanski tim prihvatio sve što je dogovoreno i saopšteno, pa nastavio s izvršenjem pozadinskih zadataka.

Daleko na jugoistoku, dve ogromne američke C-5 galak-sije otpočele su sletanje na teritoriju Omanskog sultana-ta. Uzletele su sa istočne obale SAD i usput jednom u va-zduhu natankovale gorivo, negde iznad Azorskih ostrva. Dve masivne teretne letelice pojavile su se u suton na ne-bu iznad Dofarijskih brda i produžile na istok, zatraživši usput od anglo-američke pustinjačke vazduhoplovne baze u Tumrajtu uputstva za sletanje.

172

Fredeńk Forsajt

U svojim prostranim, zamraćenim trupovima, ova dva vazdušna diva prevozila su čitavu jednu vojnu jedi-nicu. U jednom su bili obezbedeni uslovi za udoban bo-ravak: od pljosnatog kućišta i po svim propisima monti-ranih kućica, preko generatora, klima-uredaja, frižidera i TV antena, do vadičepa za tehničku ekipu sastavljenu od petnaest osoba. Druga letelica je nosila „ono pravo“: dve bespilotne izviđačke letelice zvane „predator“, opre-mu za navođenje i snimanje, kao i muškarce i žene koji će ovim sistemom upravljati.

Nedelju dana kasnije sve je bilo montirano. Na samom obodu vazduhoplovne baze, izvan sektora gde boravi redovno osoblje baze, podignuti su bungalovi, kli-ma-uredaji su zujali, iskopane su septičke jame, proradi-le kuhinje, a dva predatora čekala su u dobro obezbe-denim zaklonima da krenu na prvi zadatak. Jedinica za nadzor iz vazduha bila je povezana s bazama u Tampi, u Floridi, i u škotskom Edzelu. Bližio se dan kada će im odande stizati poruke šta da posmatraju - i danju i noću, i po kiši i po vetru - šta da fotografišu i, potom, šalju snimke. Dotle će ljudi i mašine čekati na žezi. Poslednji deo obuke Majka Martina potrajao je puna tri dana, a bio je u toj meri značajan da je Marek Gumijeni doleteo u zamak agencijskim grumanom. Stiv Hil je do-šao iz Londona, i tako su se dvojica majstora špijunaže pridružili svojim izvšiteljima Mekdonaldu i Filipisu.

Samo su njih petorica bili u sobi, jer Gordon Filips je sam baratao onim što je nazvao „slajd šouom“. Znatno je razvijeniji bio taj sistem od standardnih projektora juče-rašnjice; demonstrator je nabacivao sliku za slikom na plazma ekran visoke rezolucije, koji se odlikovao savrše-nom bojom i vidljivošću čak i najmanjeg detalja. Dovolj-no je bilo pritisnuti dugme na daljinskom upravljaču, i

Ayganistanac

173

svaki detalj slike mogao je da se vidi izbliza i uveća do di-menzija celog ekrana.

Svrha ovog skupa bila je da se Majku Martinu predo-či svaka, ali baš svaka informacija do koje je do tog časa doprla čitava paleta zapadnih agencija, a u vezi s ljudima koje bi na svom putovanju mogao da sretne.

Nisu anglo-američke agencije bile jedini izvori tih in-formacija. Obaveštajne agencije preko četrdeset zemalja unosile su svoja saznanja u centralne baze podataka. Izuzev otpadničkih država*, Irana, Sirije, i zemalja koje su, poput Somalije, izneverile očekivanja, vlade zemalja iz svih delova sveta razmenjivale su informacije o terori-stima ultraagresivnih islamskih frakcija.

Rabat nije bio ni od kakve koristi u pokušaju otkriva-nja i lociranja svojih Marokanaca; Aden je prikupio neka imena i lica iz Južnog Jemena; Rijad je prenebregnuo stid i poslao čitave serije fotografija ljudi sa saudijske liste.

Martin ih je pomno posmatrao kako su se pojavljiva-le na ekranu. Bilo je tu portreta anfas, snimljenih u poli-cijskim stanicama; druge su napravljene pomoću daleko-metnih objektivna na ulicama i po hotelima. Lica su prikazana i u raznim mogućim varijantama: sa ili bez brade, u arapskoj ili zapadnjačkoj odeći, s dugom kosom, kratkom kosom ili izbrijanih glava.

Bilo je tu mula i imama iz raznih džamija u kojima su se okupljali ekstremisti, zatim mladića za koje se verova-lo da su obični kuriri, pa lica ljudi za koje se zna da po-mažu teroriste obezbeđujući im novčana sredstva, tran-sport, sigurne kuće.

Behu tu i snimci krupnih igrača, onih koji rukovode raznim divizijama što operišu na globalnom nivou; ti lju-di imali su pristup samome vrhu.

* U današnjem zapadnom svetu, otpadničkim, ili „nevaljalim“, drža-vama (rogue states) nazivaju se sve one zemlje za koje se sumnja ili zna da poseduju oružje za masovno uništenje ili finansijski podrža-vaju terorizam. (Prim. prev.)

174

Frederik Forsait

Neki su bili pokojni, poput Muhameda Atefa, prvog šefa operative, koji je stradao od američke bombe u Av-ganistanu, a bio je tu i jedan od njegovih naslednika, ko-ji se u tom času nalazio na odsluženju doživotne kazne zatvora bez prava žalbe, pa onaj što je njega nasledio, koji je takode poginuo, i čovek za koga se verovalo da sa-da obavlja tu funkciju.

Našlo se tu i učeno lice Tufika el Kura, koji se - beše otad prošlo pet meseci - bacio s jedne terase u Pešavaru.

Nekoliko lica se izredalo, a onda ugledaše Sauda Hamu-da el Utaibija, novog čelnika Al Kaide u Saudijskoj Ara-biji, za koga se verovalo da je živ i, pri tom, vrlo aktivan.

Bilo je na spisku i čoraka, gde su se videle samo kon-ture glave, crno na belo. U ovoj grupi našao se šef Al Kaide za jugoistočnu Aziju, Hanbalijev naslednik, čovek koji je, verovatno, stajao iza novih bombaških napada na turističke centre Dalekog istoka. Na nemalo iznenade-nje, bio je tu i šef Al Kaide za Yeliku Britaniju.

- Znali smo ko je do pre nekih šest meseci - reče Gor-don Filips. - A onda je otišao, u poslednji čas. Yratio se u Pakistan, i tamo ga gone danju i noću. Uhvatiće njega ISI na kraju...

- I prebaciti ga kod naših u Bagram - promumla Ma-rek Gumijeni. Svi su oni znali da u sastavu te američke baze u Kabulu postoji jedno specijalno odeljenje gde svi na kraju „propevaju“.

- Ovoga ćete svakako tražiti - reče Stiv Hil kako se sumorno lice nekog imama pojavilo na ekranu. Fotogra-fija je snimljena na nevideno, negde u Pakistanu. - I ovo-ga, takode.

Beše to neki postariji čovek, blagog izgleda i otmenog držanja; i on je snimljen a da nije znao da ga snimaju, na obali; svetloplava voda videla se u pozadini. Za snimak su bili zaslužni pripadnici specijalnih snaga Ujedinjenih Arapskih Emirata u Dubaiju.

Ayganistanac

175

Napravili su predah, jeli, nastavili rad, odspavali, pa sve iz početka. Samo kad bi kućepaziteljka ulazila u so-bu s poslužavnicima s hranom, Filips bi isključio TV. Tamijan Godfri i Nadžib Kureši su bili ili u svojim sobama, ili se zajedno šetali po brdima. I najzad projekciji dode kraj.

- Sutra letimo - reče Marek Gumijeni.

Gospoda Godfri i avganski analitičar došli su do uzle-tišta za helikoptere, da isprate Majka Martina. Bio je do-yoljno mlad da prode kao sin nekog kuraniste.

- Čuvaj se, Majk - reče mu ona, pa opsova. - Majku mu, kako sam glupa, nešto me steglo u grlu... Bog neka je s tobom, momče.

- Ako ništa drugo ne pomogne, neka ga Alah sačuva

- reče Kureši.

Džetrendžer je mogao da ponese samo dvojicu viših oficira i Martina. Dvojica izvršitelja će kolima otići do Edzela i vratiti se poslu.

Bel je sleteo daleko od znatiželjnih pogleda, i trojica koja su u njemu sedeli potrčase ka grumanu V, vlasništvu CIA. Našavši se na škotskom kijametu, svi se umotaše u kabanice, tako da niko nije primetio da jedan od njih ne nosi zapadnjačku odeću.

Posada grumana beše navikla na putnike čudnovatog izgleda, pa im nije ni palo na pamet čak ni da se zgleda-ju kad se pojavio neki Avgan guste brade koga je zame-nik direktora operativne službe pratio preko Atlantika, zajedno s gostom iz Britanije.

Nisu odleteli do Yašingtona, već do zabačenog polu-ostrva na jugoistočnoj obali Kube.

Tek što beše svanuo taj 14. februar, sleteli su u Gvantanamo i, klizeći po tlu, ušli u hangar, čija se vrata odmah zatvoriše za njima.

- Bojim se, Majk, da ćeš morati da ostaneš u avionu

* reče Marek Gumijeni. - Izvući ćemo te odavde kad Padne mrak.

176

Frederik Forsait

U tropima se začas smrkne, i već u sedam uveče bio je mrkli mrak. Tada su četvorica iz CIA, pripadnici jedi-nice za „spedjalne zadatke“, ušli u ćeliju Izmeta Kana. On je ustao, osetivši da nešto nije kako treba. Redovni čuvari behu izašli iz hodnika ispred njegove ćelije nekih pola sata ranije. To se ranije nije dogodalo.

Ona četvorica nisu bili grubi, ali ni voljni da prihvate „ne“ kao odgovor. Zgrabili su Avgana, jedan oko trupa, objumivši mu ruke, a drugi oko butina. Hloroformu, ko-jim behu natopili parče vate, trebalo je dvadesetak se-kundi da počne da deluje. Batrganje je prestalo, i zatvo-renik se otromboljio.

Polegli su ga na nosiljku, a zatim na nosila s točkići-ma. Prebaciše onda preko zatvorenika pamučni čaršav pa ga izvezoše napolje. Tamo je čekao sanduk. Ni jednog jedinog čuvara nije bilo u celom zatvorskom bloku. Niko ništa nije video. Nekoliko sekundi pošto su ga izveli iz-nutra, Avgan je bio u sanduku.

A unutra i nije bilo tako loše opremljeno. Spolja je to izgledalo kao obična, oveća drvena kutija, poput onih u kojima se najčešće prevozi raznovrsna roba. Čak i ozrha-ke na sanduku behu sasvim autentične.

Iznutra je sanduk bio tako izolovan da ništa živo od-onud nije moglo da se čuje. U krov je bila ugrađena ma-la pokretna ploča, zarad priliva svežeg vazduha, ali to ne-će pomerati dok avion ne bude na sigurnom, u vazduhu. Dve udobne fotelje behu zavarene u patos, a žuto svetlo dolazilo je od slabe sijalice.

Izmet Kan je, onako ležeći, spušten u stolicu s kaiše-vima. Taman tako da mu ne prekinu cirkulaciju, zatvore-nik je bio vezan pa je mogao da se opusti, ali ne i da usta-ne iz fotelje. A on je još spavao.

Zadovoljan obavljenim poslom, peti čovek iz CIA, onaj koji će putovati u tom sanduku, glavom je dao znak kolegama, i sanduk je zatvoren. Sanduk je zatim vilju-škarom podignut na nekih trideset centimetara od tla i

Ayganistanac

177

odvezen na pistu, gde je čekao herkules. Bio je to model AC-130 kandža, iz sastava specijalnih snaga, opremljen rezervoarima za duge letove, koji je bez problema mogao da stigne do planiranog odredišta.

Neočekivana sletanja i poletanja u Gitmu su redovna pojava, kao smena dana i noći; s kontrolnog tornja, kao odgovor na morzeovski stakato, stiglo je odobrenje da helikopter može da poleti, i herkules se vinuo u visine, zaputivši se ka bazi Mekčord, u saveznoj državi Vašin-gton.

Jedan sat kasnije, blindirani automobil prispeo je do kampa Eho, i iz njega je izašla grupica ljudi. Uveli su čo-veka u praznu ćeliju i dali mu da obuče narandžasti kombinizon i meke papuče. Avgan je, onako u nesvesti, foto-grafisan pre nego što će ga prekriti čaršavom i odvesti. Uz pomoć snimka načinjenog polaroidom, napravljene su neke manje intervencije na bradi i kosi njegovog dvoj-nika. Svaka dlaka koja mu je otpala s glave bila je poku-pljena i uklonjena.

Kad je sve završeno, razmeniše nekoliko hladnih oproštajnih reči, i družina se razide, zaključavši vrata će-lijе za sobom. Dvadeset minuta kasnije yratili su se voj-nici, začudeni, ali ne i znatiželjni. Dobro je to sročio pe-snik Tenison: „Njihovo da rasuduju nije."

Baciše pogled na prepoznatljivu priliku dragocenog im zarobljenika, pa sačekaše zoru. Jutarnje sunce taman je provirilo iznad vrhova Ka-skadnih planina kad je AC-130 sleteo u svoju matičnu bazu u Mekčordu. Komandantu baze rečeno je da je reč o nekoj pošiljci CIA, zapravo poslednjoj isporuci za novi istraživački objekat u šumama Divljine. Ni oficir njego-vog ranga nije morao više da zna, pa se nije dalje ni ras-pitivao. Papiri su bili u redu, a čajnik je čekao.

Avgan se osvestio pošto su poleteli. Krovna ploča bi-la je otvorena, i unutar trupa herkulesa vazduh je sad bio svež, pod punim pritiskom. Pratilac mu se dobrodušno

178

Fredeńk Forsajt

m

osmehnuo i ponudio mu hrane i vode. Zatvorenik se za dovoljio sokom na slamčicu. Na pratiočevu iznenađenje, zatvorenik je izgovorio nekoliko rečenica na engleskom, očitо pokupljenih za vreme pet godina provedenih u Gvantanamu. U dva navrata u toku putovanja zapitao je koliko ima sati, a jednom je pognuo glavu koliko je mogao i promrmljao molitvu. Osim toga ništa nije govorio.

Malo pre sletanja, krovna ploča je uklonjena, i vozač viljuškara, koji ih je čekao na pisti, uopšte nije sumnjao da podiže običan tovar dok ga je od zadnje platforme herkulesa prevezio do čajnika.

Opet su se vrata platforme zatvorila. U sanduku je ostala uključena slaba sijalica koja se strujom napajala iz baterije, tako da se ništa spolja nije moglo videti, kao što se uostalom i nikakav zvuk proizveden napolju nije čuo unutra. A zatvorenik se - kako će kasnije Kanov pratilac izvestiti Mareka Gumijenija - držao kao neka pičkica. Nikakvih problema nije bilo, gospod'ne.

S obzirom na to da je bila sredina februara, imali su sreće s vremenom. Nebo je bilo vedro, ali je bila ciča zi-ma. Yeliki čajnik dvomotorac sleteo je na heliodrom is-pred

Kolibe, a onda su se otvorila zadnja vrata. Sanduk je ostao unutra. Lakše je bilo iskrcati dva putnika pravo iz sanduka na sneg.

I jedan i drugi su se stresli od zime kad je uklonjen zadnji zid sanduka. Ekipe za privođenje iz Gvantanamo doletela je što herkulesom, što samim čajnikom, s tifi što su sedeli u prednjem delu letelice. Čekali su da se obavi i poslednja formalnost.

Zatvoreniku su okovane i ruke i noge pre nego što si uklonjeni sigurnosni kaiševi. Onda mu je naloženo o ustane, da bi ga zatim odgurali niz platformu, na sneg-Osoblje Kolibe, sva deseterica, stajali su raspoređeni u polukrug, s uperenim puškama.

-

Avganistanac

179

S tako brojnom pratnjom, koja se jedva provlačila kroz vrata, talibanski komandant odveden je preko heli-odroma u Kolibu, pa unutra do svojih odaja. Kako su se vrata zatvorila, presekaвши dotok ledenog vazduha, pre-stao je da se tresu.

Šestorica čuvara okružili su ga u prostranoj ćeliji, pre nego što će mu najzad skinuti okove. Povlačeći se una-traške, izašli su iz ćelije, a onda se čelična vrata s treskom zatvoriše. Osvrnuo se oko sebe. Ćelija je bila bolja od one stare, ali ipak je bila ćelija. Setio se uto nečega iz sudnice. Pukovnik mu je rekao da ga vraćaju u Avgani-stan. Opet su lagali.

Sredinom prepodneva, dok se kubanski pejzaž kupao u suncu, sleteo je još jedan herkules. I ovaj je bio opremljen za dugačke letove, ali za razliku od kandže nije bio onako naoružan i nije pripadao specijalnim snagama. Ova je letelica poslata iz MATS-a, Uprave za transport fatnog vazduhoplovstva. Jednog jedinog putnika prebačiću na drugi kraj globusa.

Neko je naglo otvorio vrata ćelije. - Zatvoreniče Kan, ustanite. Okrenite se licem prema . Zauzmite položaj.

Preko dijafragme su mu vezali pojas, lancima pove-s lisicama na gležnjevima i zglavcima. Ruke mu sad ehu vezane napred, u visini struka. U takvom položaju Hiogao je nekako da se vuče, ali ne više od toga.

Nije mnogo imalo da se hoda do kraja bloka u pratnji Y^storice naoružanih stražara. U kamion koji je zadovoljavao visoke bezbednosne kriterijume ulazilo se otpozad, preko ugrađenih stepenika, prozori su bili zatamnjeni, a vozača je od zatvorenika delila mrežica. . Kad su ga izveli na pistu, zatvorenika zaseni jako Hince.

180

Frederik Forsajt

Otresao je kosmatu glavu, zverajući oko sebe. Kako su mu se oči privikavale na to bleštavilo, piljio je oko sebe i ugledao herkulesa i grupu američkih oficira koji su gledali pravo u njega. Jedan istupi iz grupe i pozva ga da priče.

Krotko ga je pratio preko usijanog asfalta. Iako je bio u okovima, šest naoružanih vojnika pratili su ga u stopu, sve vreme. Okrenuo se da još jednom pogleda mesto gde je piweo pet nesrećnih godina. A onda se uvukao u trup letelice.

U kontrolnom tornju, tačnije u prostoriji u koju se stepeništem silazilo iz komandnog odeljenja, stajala su dva čoveka i pratila ga pogledom.

- Ide, evo, naš čovek - reče Marek Gumijeni.

- Ako slučajno otkriju ko je on u stvari - na to će Stiv Hil - neka mu se Alah smiluje.

ČETVRTI DEO

Putovanje

10.

Bio je to dug i zamoran let. Letelica nije bila opremljena skupim sistemom za snabdevanje gorivom u vazduhu. Ovaj herkules bio je, u stvari, leteći zatvor, a ovoga puta upotrebljen je kako bi se izašlo u susret avganistanskoj vladi, koja je trebalo da pokupi svog čoveka na Kubi, ali nije imala odgovarajuću letelicu za taj zadatak.

Leteli su preko američkih baza na Azorima i u Ram-štajnu, u Nemačkoj, i sutradan, kasno po podne, C-130 je sleteo u veliku vazduhoplovnu bazu u Bagramu, na južnom obodu puste ravnice Šomali.

Posada se dvaput menjala, ali pratnja je ostala sve vreme; ljudi su čitali, igrali karte i dremali dok su ih četiri propelera istrajno nosila na istok. Zatvoreniku okove nisu skidali. I on je spavao, koliko je mogao.

Dok je herkules klizio po platformi pored ogromnih hangara što dominiraju američkom zonom unutar ba-gramske baze, odbor za doček je čekao. Pratioci, predvođeni majorom američke vojske, sa zadovoljstvom su konstatovali da Avgani ništa ne prepuštaju slučaju. Pored zatvorskog kombija, bila su tu dvadesetorica pripadnika specijalnih snaga avganistanske vojske, na čelu s komandantom čete, brigadnim generalom Jusufom.

Major je lagano sišao niz platformu, da prvo sredi pa-
* pre nego što preda dužnost. To je završeno u roku od
oliko sekundi. Onda je glavom dao znak svojim kole-
ma. Oni odvezaše Avgana, yezanog za rebro u avion-
om trupu, i izvedoše čoveka koji je vukao noge u lede-
u avganistansku zimu

184

Fredeńk Forsajt

Yojnici ga okružiše, odvedoše do zatvorskog kombija i ubaciše ga unutra. Yrata se s treskom zatvoriše. Američki major je pomislio da se nipošto ne bi menjao s njim.

Pozdravio je brigadnog generala, i ovaj mu uzvati pozdrav.

- Dobro ga čuvajte, gospodine - reče Amerikanac - to vam je jedan veoma tvrd čovek.

- Ne brinite, majore - reče avganistanski oficir. - On ide u zatvor Pul-i-Čarki, i ostaće tamo dok je živ.

Nekoliko minuta kasnije krenuo je zatvorski kombi, a za njim i kamion s avganistanskim specijalcima. Izašao je na put što vodi od Kabula na jug zemlje. Tek kad je pala noć, kombi i kamion će se odvojiti, što će kasnije biti službeno objašnjeno kao posledica nesrećnih okolnosti. Kombi će dalje produžiti sam.

Pul-i-Čarki je zloglasno, turobno mesto nalik na gubilište koje se nalazi istočno od Kabula, nedaleko od klanca na istočnom obodu kabulske nizije. U vreme sovjetske okupacije držala ga je tajna policija Had, i zgrada se ne-prestano prolamala od zapomaganja mučenih.

Za vreme gradanskog rata, više desetina hiljada zatvorenika ostavilo je kosti na tom mestu. Uslovi su se poboljšali od stvaranja nove Republike Avganistan, izgledane na izborima, ali hodnicima i tamnicama ovog kamenog zdanja kao da su još odjekivali krici duhova. Na sreću, zatvorski kombi donde nije ni stigao.

Petnaest kilometara pošto je kombi ostavio za sobom vojnu pratnju, s bočnog puta pojavio se kamionet i počeo da ih prati. Videvši da mu šofer kamioneta ablenjuje, vozač kombija je skrenuo s puta na unapred određen komad ravnog zemljišta, iza nekog šumarka zakrčjalog drveća. Tu se odigralo „bekstvo“.

Zatvoreniku su skinute lisice čim je kombi prošao poslednji kontrolni punkt u širem krugu bagramske baze. Još u kombiju, presvukao se u topli sivi yuneni šalvar-

Avganistanac

185

-kamiz, i nazuo čizme. Malo pre nego što će stati, obmotao je oko glave zloglasni crni turban kakav nose talibani.

Sada ga je preuzeo brigadni general Jusuf, koji je prethodno sišao iz kabine kamiona i ušao u kamionet. U otvorenoj prikolici ležala su četiri leša.

Sva četiri tek što su stigla iz gradske mrtvačnice. Dvojica su imali brade, i nosili talibansku odeću. Behu to, za-pravo, radnici građevinci koji su stajali navrh vrlo nesigurno sklepanih skela kad su se ove srušile i oni poginuli.

Druga dvojica poginula su u saobraćajnim udesima. Avganistanski putevi toliko su izrovašeni da je najudobnije voziti po izbočini na sredini drumu. A kako se smatra da jednom muškarcu ne dolikuje da se uplaši i skrene sa-mo zato što mu neko ide pravo u susret, žrtava ima u izobilju. Dva sveže obrijana leša imala su na sebi robijaška odela. Zatvorski čuvari biće pronadani sa isukanim revolverima, ali mrtvi; meci su bili nasumično ispaljeni u njihovu tela. Meci koji su ispaljeni iz stražarskih revolvera pronadani su i u razbacanim leševima talibana, koji behu čekali u zasedi. Yrata kombija bila su odvaljena pijukom i sad su se klatila. U tom stanju će, sutradan u neko doba, kombi biti pronaden.

Kad je predstava privedena kraju, brigadni general Jusuf seo je na suvozačko sedište u kamionetu. Bivši zatvorenik popeo se na prikolicu s dvojicom specijalaca ko-je je poveo sa sobom. Njih trojica obmotaše turbane oko lica da se zaštite od zime.

Kamionet je vozio obodom grada Kabula, pa presekao kroz unutrašnjost zemlje dok nije izašao na autoput što vodi na jug, ka Gazniju i Kandaharu. Tu je, iz noći u noć, čekala duga povorka kamiona koje u Aziji nazivaju „zveč-kama“.

Svi ti kamioni, po izgledu njihovom sudeći, napravljeni su pre sto godina. Nema tog puta na Srednjem i Dalekom istoku po kojem oni ne brekću i ne brundaju,

186

Frederik Forsajt

ispuštajući stubove zagušljivog crnog dima. Često se mogu videti u jendeku kraj puta, kad se pokvare, a vozač -šta će, ionako je unapred bio spreman kilometrima da šipči dok ne nade potreban deo.

A oni su nekako uspevali da se provuku preko neve-rovatnih planinskih prelaza i duž goletnih padina, vozeći puteljcima s kojih se kamenčići krune u provaliju. Po-nekad se s tih mesta može ugledati skelet „zvečke“ koja se surva u ambis kraj drumu. Ti su kamioni, međutim, trgovinska krvna zrnca kontinenta koja kroz krvotok Azije pronose najraznovrsniju robu za najmanje i najza-bačenije naseobine i ljude koji u njima žive. Britanci su ih „zvečkama“ nazvali odavno, nadahnu-ti crtežima kojima su ova vozila ukrašena. Svaka raspo-loživa površina na ovim kamionima brižljivo je oslikana prizorima iz verske tradicije ili istorije. Ima tu prikaza iz hrišćanstva, islama, hinduizma, religije Sika i budizma, neretko maestralno smešanih. Kamioni su ukrašeni, pa i skroz obmotani trakama, posuti šljokicama i opremljeni, čak, zvončićima. Otud i to zveckanje. U koloni na autoputu južno od Kabula bilo je njih vi-še stotina. Šoferi su spavali u kabinama čekajući zoru. Kamionet je prikočio na kraju kolone. Majk Martin je skočio s prikolice i prišao kabini. Umotanom obličju ko-je je sedelo za volanom lice je bilo zaklonjeno šemagom od karirane tkanine.

A tamo pozadi, brigadni general Jusuf samo je klim-nuo glavom, ali ništa nije rekao. Kraj puta. Početak no-vog putovanja. Kako se Martin okrenuo, šofer progovori. - Srećno, šefe.

Opet to „šefe“. Samo sasovci tako zovu svoje oficire. Američki major u Bagramu ne samo da nije znao ko je taj zatvorenik koga izručuje već ni to da avganistanske specijalne snage, otkad je za predsednika postavljen Hamid Karzai, po predsednikovom zahtevu regrutuje i uvežba-va SAS.

Avganistanac

187

Martin se okrenuo pa pošao drumom, duž kolone kamiona. Zadnja svetla kamioneta koji se vraćao ka Kabulu izbledela su već u daljini. Narednik SAS-a mobilnim je iz kabine pozvao neki broj u Kabulu. Poziv je primio na-

čelnik ispostave. Narednik je izgovorio dve reči i preki-
nuo vezu.

Šef SIS-a za celu teritoriju Avganistana takode je okrenuo jedan broj, ali koristeći sigurnu liniju. U Kabu-lu je bilo pola četiri ujutro, a u Škotskoj - jedanaest uveče. P'oruka, jedna jedina rečenica, pojavila se na jednom od ekrana. Filips i Mekdonald već su bili u sobi, nadaju-ći se da će videti upravo ono što im se sad pojavilo pred očima. „Čuskijajeproradila.“

Hladno je bilo na tom izrovašenom autoputu kad je Majk Martin častio sebe još jednim pogledom unazad. Crvena štop-svetla kamioneta nisu se više videla. Okre-
nuo se i pošao dalje. Ni sto metara nije prešao, a postao je pravi Avgan.

Znao je šta traži, ali je morao da prode sto kamiona pre nego što je to i našao. Pakistansku registraciju, iz-datu u Karačiju. Mali su izgledi da će kamion s takvim tablicama voziti jedan Paštun, pa stoga taj neće ni pri-metiti da Martin ne stoji baš najbqlje s paštunskim. Ve-rovatno će to biti Beludž koji se vraća kući, u Beludži-stan, oblast na tlu današnjeg Pakistana.

Još je bilo prerano za šofere da se bude, a nije mudro buditi kamiondžiju; kad umornog čoveka trgneš iz sna, biće gadno raspoložen, a Martinu je ovaj čovek bio potre-ban u najvelikodušnijem izdanju. I tako je puna dva sata Martin proveo sklupčan na tlu, ispod kamiona, i tresao se od zime.

Oko šest časova začulo se komešanje, a na istoku se pojavio tračak rozikastog svetla. Neko je kraj puta potpa-no vatru i stavio kazan pun vode da prokuva. U central-noj Aziji važno mesto u životima ljudi zauzima čajdžini-ca, chai-khana, koja se može i improvizovati, čim negde

188

Fredeńk Forsait

imaš da pripališ vatru, skuvaš čaj i okupiš grupu muška-raca. Martin ustade pa priće vatri da ogreje ruke.

Čaj je pripremao jedan Paštun, ali beše to neki povu-čen čovek, što je Martinu savršeno odgovaralo. Skinuo je turban, razmotao ga i spakovao u veliku putnu torbu ko-ja mu je visila preko ramena. Ne bi bilo mudro razmeta-ti se time što si taliban dok ne vidiš kakvo raspoloženje u društvu vlada. Zagrabilo je šaku avganija, platio je za šolju vrelog čaja i stao zahvalno da pijucka. Posle nekoliko mi-nuta i onaj Beludž, još pospan, side iz kabine i pride da i on popije čaj.

Svanulo je. Neke kamiondžije uključiše motore, po-kulja crni dim. Beludž se zaputi ka kabini svog kamiona. Martin je išao za njim.

- Pozdravljam te, brate.

Beludž uzvati pozdrav, ali donekle sumnjičavo.

- Da ne ideš slučajno na jug, ka granici i Spin Bol-daku?

Ako se ovaj vraća u Paldstan, svakako će proći kroz granični gradić južno od Kandahara. Dotle će - Martin je toga bio svestan - njegova glava već biti ucenjena.

Peške će morati da zaobide granične prelaze.

- Ako Alah da - reče Beludž.

- Pa hoćeš li onda, u ime Milostivoga, povesti sa so-bom ovog sirotog čoveka koji pokušava da se vrati domu svom i najbližima?

Beludž je razmišljao. Na ova duga putešestvija do Ka-bula obično je išao s rodom, ali se ovaj sad nešto raz-boleo, pa je ostao u Karačiju. I tako je ovoga puta vozio sam, a putovanje je bilo iscrpljujuće.

- Umeš da voziš kamion? - upita on Martina.

- Istinu da ti kažem, vozim to već godinama. Yozili su se tako na jug u tišini koja je obojici godila,

slušajući istočnu pop muziku preko starog plastičnog ra-dija oslonjenog iznad instrument table. Radio je šištao i

Ayganistanac

189

pištao, a Martin nikako nije bio načisto da li je to od š ma, ili je takva melodija. Dan je odmicao, a oni brekćući minuše Gazni i nastaviše ka Kandaharu. Usput su zastali da popiju čaj, poje-du nešto - kozje meso i pirinač, standardno - i napune rezervoar. Martin se latio svežnja avganija kad je trebalo platiti, i Beludž od toga časa postade druželjubiviji.

Iako Martin nije govorio ni urdu ni belučki dijalekt, a čovek iz Karačija je tek nabadao pašunski, uspevali su lepo da se sporazumeju, što jezikom znakova, što arap-skim iz Kurana.

Ponovo su zastali kad se smrklo, negde severno od Kandahara, jer Beludž nije vozio po noći. Nalazili su se sad u oblasti Zabol, na divljoj zemlji nastanjenoj divljim svetom. Bezbednije je bilo voziti za obdanice, sa stotina-ma kamiona pred sobom i još više iza sebe. Razbojnicima će noć biti milija.

Na severnom prilazu Kandaharu, Martin reče da mo-ra malo da odspava, pa se tako sklupčao na klupi iza se-dišta koja je Beludžu služila mesto kreveta. U Kanda-haru se nalazilo sedište i glavno uporište talibana, i Martina nije radovala pomisao na to kako bi sad neki preobraćeni taliban mogao da pomisli da je u jednom od kamiona ugledao svog starog druga.

Kad odmakoše na jug od Kandahara, ponovo je od-menio Beludža za volanom. Još je bilo tu negde, oko sre-dine popodneva, kad stigoše do Spin Boldaka; Martin tad reče da živi na severnim obroncima planina, od srca se zahvali svome domaćinu i side s kamiona kilometrima pre kontrolnog punkta na granici.

Budući da ne govori pašunski, Beludž je radio držao uključen na nekoj stanici što stalno pušta pop muziku, pa tako usput nijednom nisu slušali vesti. Na granici su kolone bile duže nego inače, a kad je konačno stigao do barikade na prelazu, pokazali su mu jednu fotografiju. U

190

Fredeňk Forsait

njega je sa slike zurilo talibansko lice zaklonjeno crnom bradom.

On je bio pošten, marljiv čovek. Na umu mu je bilo samo da se vrati svojoj ženi s kojom je izrodio četvoro dece. Život je ionako dovoljno težak. Zašto sad dane, možda i sedmice, provesti u avganistanskom zatvoru dok nekako ne objasniš da stvarno nisi imao pojma o kome je reč?

- Proroka mi, nikada ga nisam video - zaldeo se on, i ovi ga pustiše.

Nikada više - pomisli on dok se truckao na jug, pu-tem za Kvetu. I neka je on poreklom iz najiskvarenijeg grada Azije, ali - ako ništa drugo - u svom rodnom gra-du znaš ko si i šta si. Avgani nisu njegov narod; što se uplitati u njihove stvari? Pitao se usput šta li je to onaj taliban uradio.

Martina behu upozorili da priča o otmici zatvorskeg kombija, ubistvu one dvojice koja su ga čuvala i bekstvu povratnika iz zaliva Gvantanamo - više ne drži vodu. Prvo će, uostalom, sama američka ambasada da digne galamu.

Do mesta na kojem se odigralo „ubistvo" prvo su sti-gle patrole koje su poslate niz bagramski put čim su vi-deli da zatvorski kombi nikako ne stiže u zatvor. To što se kombi odvojio od vojne pratnje pripisano je nesposob-nosti. Ali to što se zatvorenik oslobodio nedvosmisleno je protumačeno kao delo kriminalne grupe preostalih tali-bana. Na njih je podignuta hajka.

Ambasada SAD je, nažalost, izvestila Karzaijevu vla-du da raspolaže fotografijom, i vlada tu uslugu nije mo-gla da odbije. Šefovi ispostava CIA i SIS-a pokušali su malo da uspore stvari, ali više od toga nisu mogli. U ča-su kad je fotografija telefaksom otpremljena na poslednji granični prelaz, Martin se još nalazio severno od Spin Boldaka.

Aygcmlstanac

Mada o svemu ovome ništa nije znao, Martin je bio čvrsto rešen da ni pod kojim uslovima neće rizikovati na sraničnom prelazu. Pritajao se u brdima poviše Spin Bol-daka i čekao da padne noć. S mesta do kojeg se uzverao, imao je dobar pregled terena, a video je i put kojim će, kad se sasvim smrkne, produžiti dalje.

Gradić se nalazio nekih osam kilometara od tog me-sta, i oko osamslo metara vazdušnom linijom ispod nje-ga. Yideo je kako put krivuda na prilazu u grad, i kamio-ne na putu. Odatle se videla i ogromna stara tvr-dava, nekadašnje uporište britanske vojske.

Znao je da je prilikom osvajanja te tvr-dave 1919. go-dine britanska vojska poslednji put upotrebila klasične, srednjovekovne merdevine. Prišunjali su se tada pod okriljem noći; izuzme li se to što bi zanjakala pokoja mazga, kutlača zveknula o zid kazana ili vojnik opsovao povredivši nožni prst - u britanskim je redovima bilo ti-ho kao u grobu, jer najvažnije je bilo ne probuditi bra-nitelje.

Merdevine su bile kraće za tri metra, i oni popadaše u suvi rov, njih stotinu, sve jedan drugom na glavu. Pa-štunski branitelji, koji su čučali iza zidova, pretpostavili su da neprijatelj mora da ih napada s nekom silom nevi-denom, pa pobegoše na zadnja vrata i gore, u brda. Tvr-dava je pala bez i jednog ispaljenog metka.

Pre ponoći, Martin se prošunjao pored zidina ovog utvrđenja i samog grada, i ušao u Pakistan. Zora ga je za-tekla petnaestak kilometara dalje, na putu za Kvetu. Tu je naišao na jednu chai-khanu, i sačekao da naide kamion koji je primao putnike za novčanu nadoknadu, pa da ga odbaci do Kvette. Ako ništa drugo, makar mu je taliban-ski crni turban, koji u ovim krajevima prepoznaju u tre-nu, od otežavajuće okolnosti postao - prednost. I tako je išao dalje.

Ako je Pešavar u priličnoj meri grad islamskih ekstre-mista, Kveta je to još više, iako i ona zaostaje za žarkom

Fredeńk Forsait

Ayganistanac

naklonošću koja se prema Al Kaidi gaji u Miram Šahu Grad se nalazi u sastavu Severozapadnih graničnih obla-sti, gde vlada zakon mesnih plemena. Premda formalno s druge strane avganistanske granice, i na ovom tlu preo-vladavao je pašunski živalj, kao i pašunski jezik i bes-pogovorna odanost ultratradicionalnom islamu. Ovde talibanski turban ukazuje na čoveka na koga se može ra-čunati.

Iako glavni južni put iz Kvette vodi ka Karačiju, Mar-tinu je bilo savetovano da ide manje prometnim autopu-tom što vodi na jugoistok, ka bednoj luci Gvador.

Ova luka nalazi se gotovo na samoj iranskoj granici, na krajnjoj zapadnoj tački Beludžistana. Nekada dremlji-vo, smrdljivo ribarsko selo, razvilo se u veliki lučki grad, s mnogim skladištima, gde se najpriležnije bavilo šver-com, naročito opijuma. Jeste da islam zabranjuje upotre-bu narkotika, ali to se odnosi na muslimane. Ako već ne-yernici sa Zapada žele da se truju, i još za tu povlasticu neštedimice da plate, to nema ama baš nikakve veze s vernim slugama i sledbenicima Prorokovim.

I tako se mak uzgajao u Iranu, Pakistanu i, najviše, Avganistanu, da bi ga tu i preradivali u bazični morfi-jum, pre nego što ga prokrijumčare dalje na Zapad, gde će to postati heroin i sejati smrt. U ovom svetom trgovač-kom pregnuću, i Gvador igra odredenu ulogu.

Martin je u Kveti, gledajući kako da izbegne svaki razgovor s Paštunima koji bi mogli da ga raskrinkaju, opet pronašao nekog Beludža, šofera, koji je vozio svoj kamion za Gvador. Tek u Kveti je Martin saznao da je njegova glava ucenjena na sumu od pet miliona avganija - ali to je važno samo u Avganistanu.

Trećegjutra pošto je čuo reči „srećno, šefe“, sišao je s kamiona i zahvalno prionuo na šolju slatkog zelenog čaja u jednom kafeu na pločniku. Tu ga je čekao neko ko nije bio od lokalnog življa.

Prvi od dva predatora uzleteo je iz Tumrajta dvadeset četrnaest časa ranije. Ukoliko lete na smenu, UAV-i* mogu ne-prestano, dvadeset četrnaest časa, da patroliraju iznad nad-zirane oblasti.

Na prvi pogled, UAV-RQ 1L predator, proizvod kompanije Dženeral atomiks, ne izgleda bogzna kako impresivno. Liči na žvrljotinu iz notesa nekog avio-modelara.

Dugačak je svega devet metara i tanak kao olovka. Zašiljena krila kao u galeba imaju raspon od šesnaest metara. Pozadi, u srednjem delu, smešten je motor rotaks od 113 konjskih snaga koji pokreće propelere, pri čemu rotaks cevči gorivo iz rezervoara ukupne zapremine 380 litara.

Uprkos nejakom pogonskom agregatu, može da dostigne brzinu od 117 čvorova i da, sa isključenim motorom, održava brzinu od sedamdeset tri čvora. Maksimalnu autonomiju u letu dostiže četrdeset časova, i prilagodeni je standardnim misijama, kad leti u prečniku od 400 nautičkih milja od matične baze, i provede dvadeset četrnaest časa na zadatku, pa se vrati kući.

Kako je reč o napravi sa zadnjim pogonom, ili „na gurku“, komande mu se nalaze napred. Njima se može upravljati ručno ili pomoću daljinskog upravljača, a na osnovu kompjuterskog programa, tako da obavlja sve što se od njega traži, sve dok ne stignu nova uputstva.

Istinska predatorova moć krije se u njegovom lop-tastom kljunu: avioelektronskoj čauri skajbol** koja se odvaja.

Kompletna komunikaciona oprema usmerena je na gore, sa zadatkom da šalje i osluškuje poruke satelita u svemiru. A ovi pak primaju fotografije i snimljene razgovore, pa ih prosleđuju u bazu.

* Unmanned Aerial Vehicles (UAV) - bespilotne letelice. (Prim. „prev.) Leteća lopta (engl. Skyball). (Prim. prev.)

194

Frederik Forsajt

Nadole je usmeren jedino linksov radar sa sintetičkom blendom i veskamov fotografski aparat L-3. Sa yremenije verzije, poput one dve koje su kružile nad Omanom, zahvaljujući multispektralnom sistemu odabira meta mogu da snimaju i noću, i kad je oblačno, kao i kad pada kiša, grad ili sneg.

Posle upada u Avganistan, kad su na licu mesta zapažene najsočnije mete, ali nisu postojali uslovi da se na vreme napadnu, predator je vraćen konstruktorima, i uskoro je lansirana nova verzija. Nosila je rakete pakleni oganj, i tako se ovo nebesko oko pojavilo i u naoružanom izdanju.

Dve godine kasnije, čelnik Al Kaide u Jemenu izašao je u landkruzeru, s četvoricom drugara, iz svoje dobro zaklonjene utvrde. On toga nije bio svestan, ali mnoge američke oči su ga tog časa motrile na jednom ekranu u Tampi.

Pakleni oganj je, po izricanju naredbe, napustio trup predatora, i nekoliko sekundi kasnije landkruzer i svi u njemu prosto su isparili. Sve je to, posredstvom kolor plazma ekrana, u direktnom prenosu videno u Floridi.

Dva predatora iz Tumrajta nisu bila opremljena oružjem. Jedini njihov zadatak bio je da patroliraju na visini od šest i po hiljada metara, izvan vidnog polja, nečujni, otporni na radare, i da snimaju tlo i more pod sobom.

U Gvadoru su postojale četiri džamije, ali su Britanci, diskretno se raspitujući preko pakistanskog ISI-ja, došli do informacije da je upravo ona četvrt, i najmanja, označena kao leglo fundamentalističke aktivnosti. Poput mnogih manjih džamija u islamskom svetu, i ovu je vodio jedan imam, a opstajala je zahvaljujući darovima vernika. Džamiju

je podigao i vodio imam Abdulah Halabi. On je dobro poznao svoju pastvu i sa uzdignute stolice, odakle je vodio molitve, mogao je krajičkom oka Ayganistanac

195

da opazi nekoga ko ranije nije dolazio. Čak i s kraja dža-mije, crni talibanski turban priwkao mu je pažnju.

Nešto kasnije, pre nego što je crnobradi stranac sti-gao da nazuje sandale i izgubi se u uličnoj vrevi, imam ga povuče za rukav.

- Nek te prati blagoslov našeg milostivog Gospodara - promrmlja on. Rečenicu je izgovorio na arapskom, ne na jeziku urdu.

- I tebe, imame - reče stranac. I on je govorio arap-ski, ali imamu nije promakao paštunski naglasak. Sum-nja se potvrdila; ovaj čovek dolazi s plemenske teritorije.

- Moji prijatelji i ja sada ćemo preći u madafu - reče on. - Da li bi nam se pridružio uz šoljicu čaja?

Paštun razmisli načas, a onda svečano pognu glavu. Uz većinu džamija priključena je madafa, neka vrsta okupljališta gde se ljudi, u opuštenijoj, prisnijoj atmos-feri, mole, ogovaraju ili stiču religijska saznanja. Uvode-nje adolescenata u ultraekstremizam u zapadnim ze-mljama se najčešće obavlja upravo na ovakvim mestima.

- Ja sam imam Halabi. Da li naš novi brat u molitvi imaime?

Bez oklevanja, Martin izgovori ime avganistanskog predsednika i prezime onog brigadnog generala specijal-nih snaga.

- Ja sam Hamid Jusuf - reče on.

- Dobro nam došao, Hamide Jusufe - reče imam. -Primetih da se usuduješ da nosiš talibanski turban. Jesi liitijedan odnjih?

- Otkad se devedeset pete pridružio muli Omaru u Kandaharu.

Bilo ih je desetak u madafi, trošnoj kućici iza džami-je. Poslužen je čaj. Martinu nije promaklo da jedan od okupljenih muškaraca netremice gleda u njega. Isti taj uzbuđeno je odvuкао imama u stranu i nešto mu mahni-to šaputao na uvo. Ne bi njemu - objašnjavao je čovek -ni u snu palo na pamet da gleda televiziju i njene prljave

196

Fredeńk Forsait

slike, ali prolazio je pored jedne prodavnice televizora, i pogledao u aparat koji je stajao u izlogu.

- Siguran sam da je to ovaj čovek - siktao je taj. - Po-begao je iz Kabula pre tri dana.

Martin nije razumeo urdu, naročito ne s belučkim akcentom, ali je znao da ona dvojica o njemu razgovara-ju. Možda imam osuđuje sve što dolazi sa Zapada i sve što je moderno, ali kao i mnogi drugi, i on misli da je mo-bilni baš zgodna sprava, makar ga pravila Nokija u hri-šćanskoj Finskoj. Zamolio je trojicu prijatelja da zaoku-pe strančevu pažnju i ne puštaju ga da ode. A onda se povukao u svoje skromne odaje i obavio nekoliko razgo-vora. Yratio se vidno impresioniran.

U talibanima od samog početka; Amerikanci mu po-bili celu familiju i rod; držao pod komandom pola sever-nog fronta za vreme irwazije Jenkija; prodro u skladište oružja u Kali-i-Džangi, preživio pet godina u američkom paklu, umakao iz kandži kabulskog režima odanog Va-šingtonu - ovaj čovek nije izbeglica, već heroj.

Jeste imam Halabi bio Pakistanac, ali se najiskrenije gnušao vlade u Islamabadu zbog saradnje s Amerikom. Bio je u potpunosti naklonjen Al Kaidi. Budimo pošteni prema njemu: nagrada u iznosu od pet miliona avganija, koja bi ga obezbedila do kraja života, nije ga ni najmanje dovela u iskušenje.

Okrenuo se prema hodniku i pokretom ruke pozvao stranca.

- Znam ko si - reče mu upola glasa. - Ti si onaj koga zovu Avganistanac. Kod mene si na sigurnom, ali u Gva-doru nisi. Agenata ISI-ja ima posvuda, a tebi je glava ucenjena. Gde si se smestio?

- Nigde. Maločas sam stigao sa severa - reče Martin.
- Znam odakle si ti; sve je bilo na vestima. Moraš ostati ovde, ali ne dugo. Moraš nekako da izadeš iz Gva-dora. Papiri će ti biti potrebni, nov identitet, bezbedan izlaz odavde. Možda poznajem jednog čoveka za to.

Ayganistanac

197

Jednog dečaka iz medrese poslao je u luku, i mali otr-ča. Brod koji je imam tražio nije bio u luci. Stigao je dva-deset četiri časa kasnije. Dečko je sve vreme strpljivo če-kao kod sidrišta gde bi brod redovno pristajao.

Fejsal bin Selim bio je Kataranin rodnom. Na svet je došao u siromašnoj ribarskoj porodici, koja je živela u stračari na obali muljevitog zatona nedaleko od sela koje će kasnije izrasti u bučnu prestonicu Dohu. Do toga je, međutim, došlo tek pošto je otkrivena nafta, kada su iz Država Primirja* nastali Ujedinjeni Arapski Emirati, kad su Britanci otišli, a Amerikanci došli, i sve to mnogo, mnogo pre nego što će novac pokuljati kao nezadrživa plima.

U detinjstvu je iskusio siromaštvo, i posledično se u njemu razvilo poštovanje prema gospodskoj beloj puti stranaca. Ali još u ranim danima Bin Selim je čvrsto bio rešio da će postići nešto u ovom svetu. Put koji je oda-brao bio je jedini njemu znan: put što vodi preko mora. Postao je mali od palube na jednom obalskom tovarnom brodu, i kako je brodio duž obale od ostrva Mazira i Sa-lalaha u omanskoj provinciji Dofari, pa sve do kuvajtskih i bahreinskih luka na severu Persijskog zaliva, mnogo je toga naučio zahvaljujući svom bistrom umu.

Naučio je tada da uvek postoji neko ko nešto želi da proda i pri tom je spreman da to proda po niskoj ceni. Kao i da uvek, negde, postoji neko drugi, spreman da to kupi i plati za to više. Između ove dvojice stoji instituci-ja koja se zove carina. Fejsal bin Selim imetak je počeo da stiže baveći se krijumčarenjem.

Na putovanjima je video mnogo toga čemu će se di-viti: lepu odeću i tapiserije, dela islamske umetnosti,

* Trušal stejts (engl. Trucial States), odnosno Države primirja - ovako se do 1971. zvala teritorija koja pripada današnjim Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Stari nazivponela je pošto je postignut spora-zum o primirju koji su u XIX veku Britanci sklopili s većim brojem arapskih šeika. (Prim. prev.)

198

Frederik Forsajt

pravu kulturu, drevne primerke Kurana, dragocene ru-kopise i krasotu velikih džamija. Naišao je i na druge pojave, one koje će prezreti: bogate zapadnjake, čija svinjasta lica na suncu pocrvene kao rakovi, odurne že-ne u lakim bikinijima, pijane aljkavce, sav taj nezaslu-ženi novac.

Nije mu promakla ni činjenica da su i vladari zaliv-skih država umeli da se okoriste o novac koji je, u crnim mlazevima, prosto navirao iz pustinjskog peska. Kako su ti vladari prihvatili zapadne običaje, pili uvozni alkohol i spavali sa skupim kurvama, prezreo je i njih.

Kad je bio u srednjim četrdesetim, dakle dvadeset go-dina pre nego što će ga belučki dečak sačekati na doku u Gvadoru, dve su stvari zadesile Fejsala bin Selima.

Zaradio je i uštedeo dovoljno novca da naruči, naba-vi i održava jednu izvanrednu trgovačku davu*, rad naj-boljih majstora brodograditelja iz Sura u Omanu, i na-zvao je brod Raša, što će reći Biser. I, postao je okoreli vahabit.

Kad su se pojavili novi proroci, sledbenici učenja Maududija i Sajida Kutba, i objavili sveti rat protiv sna-ga jeresi i izopačenja, i on je bio uz njih. Dok su mladići polazili u borbu protiv bezbožnih Soyjeta u Avganista-nu, molio se za njih; kad su oni drugi posedali za koma-nde putničkih aviona i zarili se u kule zapadnog boga novca - kleknuo je i molio se da oni zaista udu u Alaho-ve vrtove.

Spolja gledano, i dalje je bio učitivi, štedljivi, profinje-ni, pobožni gazda i vlasnik Raše. Proširio je sada trgovi-nu na celu obalu Zaliva, uključujući i drugu stranu polu-ostrske obale, koju zapljuskuje Arabijsko more. Nevolju je izbegavao, ali ako bi mu se neki pravi vernik obratio za pomoć, bilo da mu pruži milostinju ili da ga prebaci na sigurno - uvek bi učinio sve što je u njegovoj moći.

* Engl: dhow (dau) - vrsta arapske lade. (Prim. prev.)

Ayganistanac

199

Pažnju zapadnih bezbednosnih snaga Selim je privu-kao pošto je jedan aktivista saudijskog ogranka Al Kaide, koga su zarobili u Hadramautu pa je, potom, sve priznao u ćeliji u Rijadu, natuknuo i to da su poruke od najviše tajnosti, upućene Bin Ladenu lično, u toj meri tajne da su mogle isključivo usmeno da se prenesu glasniku koji bi ih doslovce upamtio i sam sebi oduzeo život ukoliko iskrnsne opasnost da će ga zarobiti - a pri tom je postojala mogućnost da bi mogao da napusti Arabijsko poluostr-vo, i to brodom. Izaslanik bi se iskrcao na belučku oba-lu, i odatle se s porukom zaputio na sever, do neznanih pećina Yaziristana, gde je obitavao Šeik. Za plovidbu preko mora služila je Raša. Uz pristanak i pomoć ISI-ja, brod nije presretan, samo je držan pod prismotrom.

Fejsal bin Selim stigao je u Gvador s tovarom belačke robe iz magacina djuti-fri šopa u Dubaiju. Ovde, ispred skladišta u slobodnoj luci, frižideri, veš-mašine, mikro-talasne pećnice i televizori prodavani su uz neznatni procenat maloprodajne cene.

Pre nego što će otići naručio je pakistanske ćilime, koje su svojim prstićima istkali dečaci robovi, da ih po-nese sa sobom nazad u Zaliv, a da bi na njima gazili bo-gati zapadnjaci što kupuju luksuzne vile, sazidane po ostrvima nedaleko od Dubaija i Katara.

Ozbiljnog lica saslušao je dečaka s porukom, klimnuo glavom i, dva časa kasnije, s tovarom spakovanim na si-gurno bez ikakvog uznemiravanja pakistanskih carinika, prepustio brigu o Raši malom od palube, nekom Oman-cu, pa se smireno prošetao Gvadorom, došavši naposlet-ku do džamije.

U godinama kad je trgovao s Pakistanom, učitivi Ara-pin dobro je naučio urdu, i sada su on i imam razgovara-li na tom jeziku. Pijuckao je čaj, pojeo dva slatka kolačića i obrisao prste o malu maramicu od batista. Za to vreme je klimao glavom i povremeno bacio pogled na Avgana.

200

Frederik Forsait

Kad je čuo za bekstvo iz zatvorskog kombija, nasmešio se, s odobravanjem. A onda je prešao na arapski.

- I ti bi sad, brate moj, da odeš iz Pakistana?

- Nije ovo mesto za mene - reče Martin. - U pravu je imam. Pronaći će me tajna policija i izručiti me kabul-skim psima. A ja ću pre toga skončati.

- Šteta bi to bila - promrmlja Kataranin. - Kakav ži-vot... do sada... A ako te povedem sa sobom u zemlje Za-liva, šta ćeš tamo raditi?

- Pokušaću da pronadem druge prave vernike i po-nudim im ono što imam.

- A šta bi to moglo biti? Šta umeš da radiš?

- Da se borim. I spreman sam da umrem za Alaha u svetom ratu.

Učitivi kapetan stao je malo da razmisli.

- Ćilimi će biti utovareni u zoru - reče on. - Potraja-će to više časova. Moraju biti dosta ispod palube da se usput ne nakvase. Kad to bude obavljeno, ja ću isploviti, sa spuštenim jedrima. Proći ću sasvim blizu vrha lučkog gata. Ako tada neki čovek skoči s betona na palubu, niko ništa neće primetiti.

Pošto se pozdraviše kako obredi nalažu, on otide. Martina je, po mraku, onaj dečak odveo do doka. Tamo je Martin pažljivo razgledao Rašu da bi sutradan ujutro mogao da

je prepozna. Pored gata je prošla neki minut pre jedanaest. Obali je prišla na nešto manje od tri me-tra, što je Martin, posle kratkog zaleta, lako preskočio. Omanac je bio na kormilu. Fejsal bin Selim dočekaao je Martina s blagim osmehom na licu. Ponudio je gosti sveže vode, da opere ruke, a onda ga poslužio ukusnim urmama s muskatskih palmi.

U podne je ovaj postariji čovek raširio dve prostirke po širokom opseku što štiti ulaz u brodsko skladište. dan kraj drugoga, klekla su njih dvojica za podnevni molitvu. Martinu je ovo bilo prvi put da se moli ovako,

201

mase u kojoj se svaki pojedinačni glas stapa sa ostalim. Izgovor mu je bio savršen. Kad se agent nade na mucu, na „crnom“, opasnom zadatku oni što kod kuće vode računa o njegovom kretanju jed'va čekaju da im on, na bilo koji način, stavi do znanja da je dobro; da vide da je još živ, da je još na slobodi, da još funkcioniše. Ovaj znak može im uputiti agent lično, telefonskim pozivom, porukom u novinskom oglasnom sektoru ili tako što će kredom poruku ispisati na zidu, na prethodno ugovorenom mestu. Može to, takode, učiniti i posmatrač koji s agentom ne stupa u vezu, ali ga posmatra i izveštava o njegovim aktivnostima. U takvim prilikama kaže se da dotični daje „znake života“. Posle dugih dana tišine, kontrolore Martinovog kretanja počela je da hvata nervoza, jer on nikakve znake još nije davao.

U Tumrajtu je bilo podne; u Škotskoj - vreme doručku; a u Tampi - sitni sati. U Tumrajtu i Tampi mogli su da vide isto što i predator, ali nisu znali šta bi to trebalo da znači. Strategija stroge poverljivosti; ništa im nije rečeno, pa zato i nisu znali. Ali oni u vazduhoplovnoj bazi u Edzeli - jesu.

Kristalno čisto, istrajno spuštajući čelo do palubnih asaka pa ga podižući ka nebu, Avganistanac je izgovarao molitve na Rašinoj palubi. Povikaše operatori na nmalu u operativnom sektoru. Nekoliko sekundi kasnije, Stiv Hil primi telefonski poziv za stolom, dok je došao, i iznenada strastveno poljubi ženu.

a mmuta kasnije, telefon je zvonio i Mareku Guju, koji je ležao u svom krevetu u Staroj Aleksandriji. Se' saslušao sagovornika, nasmešio se, i rekao „samo tako“ i ponovo zaspao. Avganistanac Jejosbiouigri.

11.

S dobrim vetrom sa juga, Raša je razvila jedra, motor je ugašen, i sada su tutnjavu iz broskog trupa odmenili mirni zvuci mora: pljuskanje vode o pramac, uzdah vetra u jedrima, škripa koloturnika.

Dava, u neprimetnoj senci predatora koji je leteo na visini od šest i po kilometra iznad nje, vukla se duž obale južnog Irana pre nego što će uploviti u Omanski zaliv. Ovde je naglo skrenula desno, jedra su podešena kako je vetar udario po krmu, i zaplovila kroz uzani prolaz između Irana i Arabije zvani Hormuski moreuz.

Kroz ovaj uzani prolaz, gde je špic omanskog poluo-strva Muzandam svega trinaest kilometara udaljen od persijske obale, neprestano su promicali moćni tankeri; neki duboko porinuti, puni sirove nafte za energije vazda gladni Zapad; drugi lagani, što brode uz Zaliv, da se natankuju saudijskom ili kuvajtskom nepreradenom naftom. Manji brodovi, kao dave, recimo, držali su se bliže obali kako bi ovim levijatanima oslobodili dubok gaz. Su-pertankeri, ukoliko im se nešto nade na putu, jednostavno, ne mogu da se zaustave.

Budući da nikud nije žurila, Raša je zanoćila među ostrvljem istočno od omanske pomorske baze Kumzar. Sedeći na uzdignutoj krmenoj palubi u toj blagoj noći - i dalje se, pri tom, razgovetno video na plazma ekranu u škotskoj vazduhoplovnoj bazi - Martin

je pri mesečini opazio dva „duvan-čamca" i čuo tutnjavu njihovih jakih, spoljnih motora dok su hitali van omanskih teritorijalnih voda, k jugu Irana.

Avganistanac

203

Bili su to krijumčari za koje je prethodno bio čuo; oni koji su njih terali u šverc nijednoj se državi ne behu za-kleli na vernost. U zoru bi se sastali s nalogodavcima na nekoj pustojoj plaži u Iranu ili Beludžistanu, isporučili im tovar jeftinih cigareta, pa ukrcali - gle iznenađenja - an-gorske koze, koje u Omanu behu na ceni.

Na mirnom moru, tanušni aluminijumski brodići, s tovarom vezanim u srednjem delu palube i posadom ko-ja je samo gledala kako da izwče živu glavu, behu ojača-ni dvama ogromnim vanbrodskim motorima od po 250 konjskih snaga, kojima su mogli da dostignu brzinu i preko pedeset čvorova. Bilo ih je, bezmalo, nemoguće uhvatiti, jer njihove su posade znale svaku uvalu, svaki morski rukavac, i behu navikli na vožnju bez uključenih svetala, u totalnom mraku, sekući putanje tankera, do pribežišta koje ih je čekalo na drugoj obali.

Fejsal bin Selim se trpeljivo nasmešio. I on je bio kri-jumčar, ali osetno dostojanstveniji od ovih zalivskih skit-nica koje je sada jasno čuo iz daljine.

- A kad te dovedem u Arabiju, prijatelju moj, šta ćeš činiti? - upita on tihim glasom. Onaj Omanac, mali od palube, stajao je sada na pramcu i zabacivao strunu, po-kušavajući da ulovi sveže ribe sutra za doručak. Priklju-čio se bio prethodno ovoj dvojici na večernjoj molitvi. Sad je bilo vreme za opušteno razgovore.

- Ne znam - priznade Avganistanac. - Znam samo to da se u svojoj otadžbini mogu nadati samo smrti. U Pa-kistanu nemam šta da tražim, jer oni su tamo kao psi verni Jenkijima. Nadam se da ću pronaći još neke prave vernike i pitati ih mogu li s njima u borbu.

- U borbu? Ali ne vode se borbe u Ujedinjenim Arap-skim Emiratima. Oni su u najčvršćem savezu sa Zapa-dom. U unutrašnjosti poluostrva je Saudijska Arabija, gde će te odmah pronaći i vratiti nazad. Znači...

Avganistanac slegnu ramenima.

204

Fredeńk Forsait

- Ja samo želim da služim Alahu. Život sam proživeo. Njegovoj ću brizi prepustiti svoju veru.

- I kažeš da si spreman za Njega da umreš - reče uč-tivi Kataranin.

Majk Martin se setio svog detinjstva i vremena pro-vedenog u privatnoj školi u Bagdadu. Mahom su tu ško-lu pohadali irački dečaci, ali behu to sinovi društvenog krema, i njihovi očevi su želeli da im naslednici savršeno govore engleski i, jednoga dana, stanu na čelo velikih korporacija koje posluju s Londonom i Njujorkom. Na-stava je vodena na engleskom, što je podrazumevalo uče-nje tradicionalne engleske poezije.

Martinu je jedna pesma bila najdraža: pripovest o to-me kako je Rimljanin Horacije branio poslednji most pred nadirućom vojskom kuće Tarkvinijevaca, dok su za to vreme Rimljani, iza njegovih lečta, rušili most. Našla se tu i strofa koju su dečaci umeli zajedno da pevaju:

Svaki čovek na zemlji Pre il' kasnije mre. A ima li bolje smrti od one Kad silnika se ne bojiš Dok braniš pepeo predaka I hmmove bogova svojih?

- Ako mi se ukaže prilika da umrem kao šehid, u slu-žbi Njegovog džihada, naravno da sam spreman - odgo-vori on.

Ylasnik dave razmislio je malo pa promenio temu.

- Odeća kakvu ti sad imaš na sebi nosi se u Avgani-stanu - reče on. - Odmah će te zapaziti. Sačekaj.

Sišao je u potpalublje, da bi se odande vratio sa sve-že opranim dišdašom, haljinom od belog pamuka što po-kriva celo telo, od ramena do gležnjeva, u neprekinutoj liniji.

- PresYuci se - naloži mu on. - Baci te šalvare i tali-banski turban u more.

Ayganistanac

205

- Kad se Martin presvukao, Bin Selim mu dodade no-vu pokrivku za glavu, kufliju* s crvenim tačkama, kakve se nose u Arapskom zalivu, povezanu crnom vrpcom.

- Sad je bolje - reče stari ugledavši svog gosta potpu-no preobraženog. - Sad možeš da prodeš kao Arabljanin iz Zaliva, samo ako ne pričaš. Ali postoji jedna avganska naseobina u oblasti Džede. Oni su već generacijama u Saudijskoj Arabiji, ali govore baš kao ti. Kaži da si i ti odande, i neznanci će ti verovati. A sad, hajde da spava-mo.

Ustajemo u zoru, sutra je poslednji dan plovidbe.

Predator ih je pratio dok su dizali sidro i kad su na-pustili ostrva, lagano oplovili stenoviti rt El Ganam i skrenuli na jugozapad, obalom Ujedinjenih Arapskih Emirata.

U sastavu UAE je sedam emirata, ali zvučna su samo imena onih najvećih i najbogatijih - Dubaija, Abu Dabi-ja i Šarže. Ostala četiri emirata su manja, siromašnija i gotovo nepoznata. Dva među njima, Adžman i Um al Kvain, u tesnoj su vezi s Dubaijem, koji je zahvaljujući naftnom bogatstvu najrazvijeniji od sedam emirata. Jedino se Fudžaira nalazi na drugom kraju poluostrva, i okrenuta je na istok, prema Omanskom zalivu.

Sedmi je Ras al Hajmah.

Ras al Hajmah se nalazi na istoj obali kao i Dubai, ali mnogo bliže Hormuskom moreuzu. Kraj je sirotinjski i izrazito tradicionalistički nastrojen. Iz tog razloga, na ovom su tlu s najvećom radošću prihvaćeni darovi Sau-dijske Arabije, uključujući i izdašno finansirane džamije i škole gde se učio isključivo - vahabizam. Ras-al-H, ka-ko ga zapadnjaci zovu, ovdašnje je utočište fundamenta-lista i simpatizera Al Kaide i džihada. Ko bude posma-trao kopno s desne strane dave koja je lagano brodila, prvo će ugledati ovaj emirat. I ugledaše ga, baš kako je zalazilo sunce.

* Vrsta čalme, nazvana po iračkom gradu Al Kufi. (Prim. prev.)

206

Frederik Forsajt

- Nemaš isprave - reče kapetan svome gostu - a i nisam u mogućnosti da ti ih obezbedim. Nije bitno, ti pa-piri su oduvek bili puki bezobrazluk zapadnjaka. Novac je važniji. Uzmi ovo.

Tutnuo je Martinu u ruku svežanj emiratskih dirha-ma. Plovili su kraj grada pri dnevnom svetlu koje je čile-lo, na nekih kilometar i po od obale. Na zgradama se po-pališe prva svetla.

- Iskrcaću te malo dalje niz obalu - reče Bin Selim. -Naći ćeš put koji prati obalu i vratiti se natrag. Ima jed-no konačište u staroj čaršiji. Jeftino je, čisto i diskretno. Tamo se smesti. Ne izlazi napolje. Bićeš na sigurnom i, inšalah, možda nadem neke prijatelje koji bi mogli da ti pomognu.

Bilo se sasvim smračilo kad je Martin ugledao svetla hotela, a Raša se tiho primicala obali. Bin Selim je dobro znao: preobražena tvrđava Hamra na plaži je imala klub za goste iz inostranstva, a klub je bio na nasipu. Kad pad-ne mrak, tu više nema nikoga.

- Silazi s dave - reče glas u operativnoj sobi edzelske vazduhoplovne baze. Iako je bio mrak, pomoću termič-kog teleskopa predator je s visine od šest i po kilometra registrovao kad je neko ljudsko obličje vešto skočilo sa dave na nasip, a trgovački brod krenuo u rikverc i vratio se u dublju vodu.

- Pusti taj brod, prati ovo telo u pokretu - reče Gor-don Filips, nagnuvši se preko operateiwog ramena. Uputstvo je prosledeno u Tumrajt, i predatoru je nalože-no da prati termički snimalc čoveka koji se obalom vraća k Ras-al-H-u.

Imalo je tu da se pešači jedno osam kilometara, ali Martin je u staru čaršiju stigao već oko ponoći. Dvapat je zastao da se raspita, i uputili su ga na adresu konačišta-Ono se

nalazilo na nekih 4 50 metara od porodične kući El Šehija, onog Marvaha el Šehija što je pilotirao putnic-kim avionom koji će jedanaestog septembra udariti

207

žnu kulu Svetskog trgovinskog centra. U ovom kraju još ie siovio za heroja.

Ylasnik konačišta bio je nabusit i sumnjicav sve dok Martin ne pomenu Fejsala bin Selima. Yazduh se rašči-stio kad je čuo to ime i bacio pogled na svežanj dirhama.

Rekao je Martinu da ude i pokazao mu jednu jednostav-no opremljenu sobu. U objektu su, po svemu sudeći, bi-la još dva gosta, koji se već behu povukli u svoje sobe.

Pošto se sad raskravio, gazda je pozvao Martina na šolju čaja pre spavanja. Dok su pili čaj, Martin je morao da mu objasni da dolazi iz Džede, ali da je poreklom Pa-štun.

Onako tamnoput, guste crne brade, stalno pominjući Alahovo ime, kako i dolikuje istinski pobožnom čoveku, Martin je svog domaćina ubedio da je pravi vernik. Ra-stali su se poželevši jedan drugome dobar san.

Kapetan dave brodio je kroz noć. Odredište mu je bi-la luka poznata kao Zaton, u srcu Dubaija. Nekada je ova luka i bila samo to - muljeviti zaton što vonja po uginu-loj ribi, gde su ljudi krpili mreže po dnevnoj žezi, da bi iz-rasla u poslednji „pitoreskni" prizor u prestoničkoj vrevi, nasuprot zlatnom suku* podno prozora moćnih zapad-lih hotela. Ovde trgovačke dave pristaju, jedna kraj dru-ge, a turisti dolaze da pilje u poslednje preostalo parče „stareArabije".

iin Selim je zaustavio taksi i naložio vozaču da ga od-e nekih četiri-pet kilometara dalje uz obalu, do sulta-' Adžman, najmanjeg i drugog po siromaštvu od se-emirata. Tu je izašao iz taksija, uronio u prekriveni izgubio se u kolopletu vijugavih prolaza i pijačnog °ra, zamevši trag svakoj eventualnoj „pratnji" - za >lucaj da ga iko prati.

A niko ga nije pratio. Predator je sad bio usredsreden nšte u srcu Ras al Hajmaha.

Ylasnik dave se,

juwliřn" ~ trgovačka ulica u Dubaiju u kojoj se nalaze isključivo 'repune nakita i predmeta od srebra i zlata. (Prim. prev.)

208

Fredeńk Forsajt

prošavši kroz suk, ušunjao u neku džamijicu i zatražio da vidi imama. Ovi poslaše nekog dečka do grada, i on se vrati s mladim čovekom koji je, zapravo, još učio na me-snom tehničkom koledžu. Taj je mladić, pri tom, za so-bom imao iskustvo stečeno u kampu za obuku u Darun-ti, nedaleko od Džalalabada, koji je do 2001. držala Al Kaida. Stari prošaputa mladiću nešto na uvo, a ovaj klimnu glavom i zařwali mu. Onda se kapetan dave vrati kroz po-kriveni suk, izade odonud, zaustavi taksi i vrati se svom brodu, ukotvljenom u Zatonu. Učinio je sve što je mogao. Sad neka mladi nastave. Inšalah.

Istog tog jutra, ali - zbog wemenske razlike - nešto ka-snije, Grofica od Ričmonda iz estuara reke Merzi isplovila je na Irsko more. Kormilo je preuzeo kapetan Meken-drik, i teretni brod se zaputio na jug. Posle nekog vreme-na, Grofica će, duž obale Yelsa sa svoje leve strane, proći kroz Irsko more i pored Gušterovog rta, pa izbiti na La-manš i, dalje, u istočni Atlantik. A onda će produžiti na jug, pored portugalske obale, pa kroz Sredozemlje do Su-eckog kanala, da bi odatle stigla u Indijski okean.

U potpalublju, dok je hladno martovsko more zaplju-skivalo Grofičin pramac, nalazio se brižljivo zaštićeni to-var, u sanduke popakovane jaguar limuzine, namenjene singapurskim izložbenim salonima.

Četiri su dana prošla pre nego što je Avganistanac koji se krio u Ras al Hajmahu primio prve posetioce. Kako mu je rečeno, nikuda nije izlazio, ili se, ako i izačte, nije uda-ljavao od hotela. Izlazio je, međutim, na svež vazduh u zatvoreno dvorište iza kuće, od ulica ograđeno dvostru-kom kapijom visokom dva i po metra. Tu su ulazili i izla-zili kombiji koji dostavljaju raznu robu.

209

Dok bi tako boravio u dvorištu, spazio bi ga predator, i tako su kontrolori u Škotskoj primetili da se Martin preobukao.

A ti posetioci nisu dosli da isporuce hranu, pice ili

čist veš, već da nešto sa sobom odnesu. Kombi su parki-rali blizu zadnjeg ulaza u zgradu. Šofer je ostao za vola-nom; ostala trojica ušla su unutra.

Druga dvojica stanara behu na poslu, a gazda u kupo-vini. Tročlani tim sledio je direktive. Neprimetno su do-šli do pravih vrata i ušli bez kucanja. Onaj što je unutra sedeo i upravo čitao Kuran, ustao je i našao se pred cevi revolvera u ruci čoveka koji je prošao obuku u Avgani-stanu. Sva trojica su bila maskirana.

Tihi su bili, i efikasni. Martin je dovoljno znao o bor-cima da bi smesta uvideo kako su njegovi posetioci maj-stori svog zanata. Prebaciše mu kapuljaču preko glave tako da mu je pala na ramena. Ruke su mu plastičnim li-sicama vezali iza leđa. Onda je prošao, to jest - naterali su ga da prode, kroz vrata, pa nastavio popločanim hod-nikom, dok ga nisu ugurali u kombi. Legao je na bok, ne-ko je zalupio vrata, kombi se zaneo, prošao kapiju i iza-šao na ulicu.

Predator je sve to video, ali su kontrolori pomislili da je reč o još jednoj isporuci čistog veša. Posle nekoliko mi-nuta kombi se više nije video. Mnoga su čuda izvodljiva kad raspoložete savremenom špijunskom tehnologijom, ali ipak je moguće preyariti kontrolore i mašine. Ot-mičari pojma nisu imali da iznad njihovih glava kruži predator, ali je njihova lukava odluka da akciju izvedu sredinom prepodneva, a ne, recimo, u ponoć - prevarila

posmatrača u Edzelu.

Tri dana će proći pre nego što oni ustanove da njihov covek više ne izlazi svaki dan u dvorište da im da znak ži-vota. Ukratko, covek je nestao. Nadzirali su praznu ku-cu. I pojma nisu imali koji ga je od onolikh kombija od-vezao.

210

Fredeńk Forsajt

A onaj kombi, u stvari, i nije otišao daleko. U zaleđu luke i grada Ras al Hajmaha prostire se surova, stenovi-ta pustinja što se uspinje ka planinskom vencu Rus al Džibala. Ništa tu živo ne opstaje sem divokoza i dažde-vnjaka.

Kidnaperi, međutim, nisu želeli da rizikuju, za slučaj da je covek kog su oteli pod nadzorom, bio on toga sve-stan ili ne. Do brda su vodili razni putevi, i oni su pošli jednim od njih. Martin je, ležeći pozadi, tačno osetio kad je vozilo sišlo s asfaltiranog puta i počelo da se trucka po neravnom drumu.

Da ih je neko vozilo i pratilo, ne bi moglo da ostane neprimećeno. Čak i da se drži na većoj udaljenosti, iz-van vidnog polja, neminovno bi dizalo oblak pustinjske prašine, koja bi ga odala. Helikopter bi bilo još lakše primetiti.

Popevši se nekih osam kilometara gore u brda, kom-bi je stao. Voda grupe, onaj s revolverom, uzeo je moćan dogled, pa osmotrio dolinu i obalu, sve tamo do stare čaršije, odakle su došli. Niko ih nije pratio.

Zadovoljan onim što je video, seo je u kombi, i krenu-še ponovo, ali sad nizbrdo. Pravo odredište bila im je, za-pravo, vila na jednom zidovima ograđenom imanju na krajnjoj periferiji grada. Kad se spoljne kapije zaključaše za njima, dovezoše kombi u rikverc do jednih otvorenih vrata, izvedoše Martina napolje i uvedoše u hodnik koji, kao i onaj u konačištu, beše u pločicama.

Skinuli su mu plastične lisice, i on sad oseti hladni metal na zglobu jedne ruke. Biće tu, znao je, i lanac, i al-ka u zidu koja ne može da se odvali. Pre nego što će mu skinuti kapuljaču, kidnaperi su sami pokrili glave. Povukli su se koračajući unazad, i vrata se s treskom zatvoriše. Čuo je kako reze škljocaju.

Nije to bila ćelija u pravom smislu reči. Beše to utvrđena soba u prizemlju. Prozor je bio zazidan i - premda to Martin nije mogao videti - spolja je bio oslikan prozor, Ayganistanac

211

da obmane one koji bi dogledom pokušali da provire pre-ko zidina imanja.

Imajući u vidu kroz šta je sve svojevremeno prošao kao polaznik SAS-ovog programa za pružanje otpora pri isledivanju, njemu je ovde bilo čak udobno. S tavanice je visila sijalica, zaštićena žicom za slučaj da je zatvorenik odozdo nečim gada. Svetlo je bilo prigušeno, ali dovoljno.

U prostoriji je bio jedan poljski krevet, a lanac je bio taman tako podešen da Martin može da legne i spava. Sem toga, u sobi se nalazila i jedna stolica s naslonom i hemijski toalet. Onako vezan, sve je mogao da dohvati, ali je za svakim od tih predmeta morao da posegne u drugom pravcu.

Oko levog zgloba imao je narukvicu od nerđajućeg čelika povezanu s lancem, dok je lanac išao do zidnog nosača. Nije mogao ni blizu da pride watima kroz koja će ulaziti islednici, ako ih uopšte bude, pri čemu je po vratancima za hranu i vodu i špijunci na vratima odmah znao da oni u svakom trenutku mogu da provere šta on radi, a da ih on pri tom ne može ni čuti ni videti.

U zamku Forbs vodene su duge i žučne rasprave u vezi s jednim problemom: da li da mu se ugradi neki uređaj za praćenje?

Danas postoje tako majušni transmiteri da se mogu ubrizgati pod kožu a da uopšte ne oštete epidermu. Veličine su glave čiode. Greje ih krv i nije im potreban dodatni izvor energije. Ali im je domet ograničen. Što je još gore, postoje ultrasosetljivi detektori koji mogu da ih registruju.

„Ti ljudi nipošto nisu glupi“, naglasio je tada Filips. Njegov kolega iz odeljenja CIA za borbu protiv terorizma složio se s tom ocenom.

„Oni najbolje obrazovani među njima“, rekao je Mekdonald, „poseduju fenomenalna znanja u oblasti visoke tehnologije, a naročito kompjuterskih nauka.“

212

Frederik Forsait

Ayganistanac

213

Niko u Forbsu ni sumnjao nije da bi Martina, ukoliko bi bio podyrgnut pretrazi tela uz pomoć sredstava visoke tehnologije, pa mu nešto pronadu - ubili u roku od nekoliko minuta.

Naposletku je odlučeno: neće mu ugrađivati nikakvo pištalo. Ništa što šalje signale. Prošao je jedan sat, i otmičari su došli po njega. Opet su kapuljačama pokrili glave. Pretraga tela bila je duga i temeljna. Prvo su ga skinuli do gola, a onda je odveden, na dalje ispitivanje, u neku drugu prostoriju.

Nisu čak ni pribegavali invazivnoj pretrazi grla i anusa. Sve je obavio skener.

Centimetar po centimetar, prelazio je preko njegovog tela, za slučaj da nešto zapišti, što bi značilo da je skener naišao na strano telo. Samo su mu usta detaljno pregledali. Na silu su mu raščepili vilice i pregledali svaku plombu. Izuzev toga, nisu ga dirali.

Yratili su mu odeću i taman se spremali da krenu, kad im zatvorenik reče:

- Kuran mi je ostao u onom konačištu. Nemam ni časovnika ni prostirke, ali mora da je već vreme za molitvu.

Onaj glavni ga je gledao kroz proreze za oči. Ništa nije rekao, ali se dva minuta kasnije vratio s prostirkom i

Kuranom. Martin mu je dostojanstveno zahvalio.

Hranu i vodu su mu redovno donosili. Svaki put bi mu, pokazavši oružje, stavili do znanja da treba da se udalji, a onda bi odložili poslužavnik na mesto do kog je, čim oni napuste prostoriju, mogao da dopre. Na isti na-čin su mu menjali hemijski nužnik.

Tri dana kasnije počeo je ispitivanja; glavu su mu pokrili da ne bi mogao da gleda kroz prozor, pa ga proveli kroz dva hodnika. Kad su mu skinuli vreću s glave, našao se u čudu. Pred njim je smireno, za izrezbarenim trpeza-rijsldm stolom, sedeo neki čovek, koji je držanjem podse-ćao na potencijalnog poslodavca koji inteiyyjuiše kandi-data za posao. Mladolik je bio, i elegantan, civilizovan, radski lik, i nije bio maskiran. Govorio je na savršenom falivskom arapskom.

„Ne znam čemu maskiranje - rece on - ili om glupi nadimci Ja se, uzgred budi rečeno, zovem dr El Hatab. Nema ovde nikakve misterije. Ako me uverite da ste zai-sta onaj za koga se izdajete, rado ćemo vas primiti u na-še redove. A vi nas, u tom slučaju, nećete izdati. Ukoliko me, pak, ne uverite u to - bojim se da ćete istoga časa bi-ti ubijeni. Pa dajte, onda, da se ne pravimo ludi, gospo-dine Izmete Kane. Jeste li vi stvarno taj koga zovu Avga-nistanac?

„Dve stvari će ih zanimati“, upozorio ga je Gordon Fi-lips za vreme jedne od beskrajnih instruktaža u zamku Forbs. „Jesi li ti stvarno Izmet Kan, i da li si isti onaj Iz-met Kan koji se borio u Kali-i-Džangi? I, da li te je izme-nilo pet godina provedenih u Gvantanamu?“ Martin je netremice posmatrao nasmejanog Arapina. Dosetio se uto i onoga na šta ga je upozoravala Tamijan Godfri. Nisu bitne one bradonje što urlaju; pazi se onih sveže izbrijanih koji puše, piju, izlaze s devojkama, izgle-daju kao da su od naših. Skroz pozapadnjačeni. Ljudskih kameleona, koji kriju mržnju - njih se pazi. Jer oni su na smrt opasni. Ima reč za njih... takfir.

- Mnogo ima Avganistanaca - reče Martin. - Ko to mene zove Ayganistanac?

- A, pa ti si pet godina proveo izvan sveta. Pročuo si e posle Kale-i-Džangi. Ti mene ne znaš, ali ja mnogo to-
znam o tebi. Neki tvoji ljudi su pušteni iz kampa Del-
Om te visoko cene. Tvrde da si svemu odoleo. Je l' to istma?
Ispitivali su me u vezi s mojim ličnim stvarima. To sam im rekao.

- Ah druge nisi odao? Nisi pominjao imena? Tako ovi i kažu.
su mi familiju. Tada je i veći deo mene umro. kazniš čoveka koji je već mrtav?

214

Fredeńk Forsajt

- Yalja ti taj odgovor, prijatelju. Pa, da razgovaramo o Gvantanamu. Pričaj mi o Gitmu. Martin je satima instruisan u vezi sa svim onim što mu se događalo na tom kubanskom poluostnm. Počev od toga kako je tamo stigao, dana 14. januara 2002, gladan, žedan, prljav od mokraće, povezanih očiju i tako čvrsto vezan da su mu ruke sedmicama ostale utrnule. Pa kako su njemu i ostalima obrijane brade i glave, pa kako su obučeni u narandžaste kombinezone, kako su posrtali i spotali se u mraku pokrivenih glava... Doktor El Hatab je mnogo toga beležio, pišući nekim starovremskim nalivperom po žutom sudskom papiru. Kad je njegov sagovornik stigao do perioda o kojem je doktor sve znao, prestao je da piše i, s blagim osmehom na licu, zagledao se u zatvorenika. Popodne beše poodmaklo kad mu je pokazao jednu fotografiju.

- Poznaješ li ovog čoveka? - upita on. - Jesi li ga ikad video?

Martin je zavrteo glavom. Bila je to fotografija gene-rala Džefrija D. Milera, koji je na mestu komandanta lo-gora odmenio generala Rika Bakusa. Ovaj potonji je prisustvovao saslušanjima, dok je general Miler taj posao prepuštao timovima CIA.

- Tako je - reče na to El Hatab. - On je tebe video, ako je verovati jednom od tvojih drugova koji su pušteni na slobodu, ali tebi je glava bila stalno pokrivena, tako su te kažnjavali što nećeš da saraduješ. A kad su uslovi po-čeli da se poboljšavaju? Razgovarali su do sutona, a onda Arapin ustade.

- Mnogo toga moram da piwerim - reče on. - Ako mi govoriš istinu, nastavićemo za nekoliko dana. Ako ne, bojim se da ću morati Sulejmanu da izdam odgovarajuća naređenja.

Martin se vratio u ćeliju. Doktor El Hatab je na brzi-nu izdao naređenja grupi čuvara, pa ode. Seo je u skro-

Ayganistanac

215

n iznajmljen automobil i vratio se u hotel Hilton u Ras 1 Haimahu, elegantnu gradevinu što dominira lukom s dubokim gazom, El Sakra. Tamo je prenoćio, a sutradan > otputovao. Na sebi je tad već imao po meri skrojeno tropsko odelo krem boje. Na šalteru Bñtiš ervejza na Me-dunarodnom aerodromu u Dubaiju prijavio se na bes-prekornom engleskom.

Ali Aziz el Hatab bio je, u stvari, Kuvajćanin rodom, sin visokog bankarskog činovnika. Po standardima važe-ćim u zemljama Zaliva, to znači da je bez po muke školo-van, uz sve moguće povlastice. Godine 1989. otac mu je dobio službu u Londonu, kao zamenik upravnik Kuvajt-ske banke. Porodicu je poveo sa sobom, i tako su izbegli napad Sadama Huseina na njihovu zemlju 1990. godine.

Ali Aziz, koji je u to vreme već dobro govorio engle-ski, kao petnaestogodišnjak je upisan u britansku školu, odakle je tri godine kasnije izašao s engleskim bez trun-ke akcenta i - odličnim ocenama. Kad mu se porodica vratila kući, odlučio je da ostane u Britaniji i diplomira na Tehničkom koledžu u Lafborouu, Četiri godine kasni-je stekao je diplomu u oblasti hemijskog inženjeringa i počeo da radi na doktoratu.

U Londonu je, a ne u Zalivu, Ali Aziz počeo da odlazi u džamiju koju je vodio propovednik što je vernike hu-škao na mržnju protiv Zapada, tako da je i mladi El Ha-tab uskoro ušao u red onih koje mediji rado nazivaju „ra-dikalizovanima". A on je, zapravo, u svojoj dvadeset i prvoj godini bio čovek ispranoga mozga i fanatični pri-stalica Al Kaide.

Jedan „lovac na talente" uto mu je napomenuo da bi možda bilo dobro da ode u Pakistan; poslušao je predlog i ušao, preko prelaza Kajber, u ovu zemlju, gde će prove-sti šest meseci u jednom od Al Kaidinih kampova za obu-ku terorista. Tada mu je već bila namenjena uloga „spa-vača" koji će se pritajiti negde u Engleskoj, tako da ne skrene na sebe pažnju vlasti.

216

Fredeñk Forsajt

Avganistanac

217

Vrativši se u London, učinio je što svi oni čine: izve-stio je svoju ambasadu da je izgubio pasoš, pa mu je iz-dat novi, u kojem nije bila ulazna viza za Pakistan koja bi ga odala. Za slučaj da ga neko nešto pita, imao je sprem-nu priču: išao je da poseti rodbinu i prijatelje u Zalivu, i nikada nije prišao ni blizu Pakistana, a kamoli Avgani-stana. Godine 1999. obezbedio je sebi posao predavača na Univerzitetu Aston u Birmingemu. Dve godine kasni-je, anglo-američke snage ušle su u Avganistan.

Nekoliko sedmica proživeo je u strahu da nije, mo-žda, u nekom terorističkom kampu ostao neki trag kojim bi moglo da se dokaže da je i on tamo boravio, ali za nje-gov slučaj se pobrinuo lično šef kadrovske službe Al Kaide, Abu Zubajdah. Nije pronadeno ništa što bi ukazi-valo da je El Hatab ikada tamo bio. Nisu ga otkrili, a on je s vremenom napredovao do mesta glavnog agenta Al Kaide na tlu Ujedinjenog Kraljevstva.

Dok je avion dr El Hataba poletao za London, Zvezda Jave napustila je pristanište u Brunejskom sultanatu, na obali indonežanskog Severnog Bornea', i zaplovila ka pućini.

Odredište ovog broda bila je, kao i obično, zapadno-australijska luka Frimentl, a kapetan Knut Herman, Norvežanin, ni po čemu nije mogao ni da nasluti da će se ovo putovanje razlikovati od uobičajenih, rutinskih plovidbi bez neočekivanih događaja. Znao je da su ova mora i dalje najopasnije vode na planeti, ali ne zbog plićaka, naglih plima i oseka, stena,

* Govoreći o „indonežanskom Severnom Borneu“ („Indonesian North-ern Borneo“), autor čini materijalnu grešku. Severni Borneo, koji zauzima prostranu teritoriju na severozapadu i severu ostrva Borneo (Kalimantan), pripada državi Maleziji, a čine ga provincije Sarawak i Sabah. To je tzv. Istočna Malezija, čije kopnene granice sa svih strana okružuju bogatu državicu Brunej. Ostatak ostrva Bornea u sastavu je Indonezije. (Prim. prev.)

oluja, grebena ili cunamija. Opasnost ovde predstavljaju napadi pirata.

Svake godine između Malačkog moreuza na zapadu i Celebeskog mora na istoku, dogodi se i po više od petsto piratskih napada na trgovačko brodovlje, a bude i po stotinu otmica. Ponekad otmičari od vlasnika broda zatraže otkupninu za posadu; ponekad kompletnu posadu pobeju, da se ni za kog od njih više nikad ne čuje; u tim slučajevima, napadači prisvoje tovar i prodaju ga na crnom tržištu.

Kapetan Herman je ka Frimentlu plovio „kao po loju“, isključivo iz tog razloga što je bio ubeden da tovar koji njegov brod prevozi ne može morskim pljačkašima biti ni od kakve koristi. Ovoga je puta, međutim, pogrešio.

U prvoj etapi puta plovi se na sever, bezmalo na suprotnu stranu od konačnog odredišta. Šest časova bilo je Hermanu potrebno da prođe pored opustošenog grada Kudata i zaobide krajnju severnu tačku Sabaha i ostrvo Borneo. Tek tada je mogao da zaplovi na jugoistok, prema arhipelagu Sulu.

Nameravao je da prođe između koralnih ostrva pod prašumom kroz duboki moreuz između ostrva Tavi Tavi i Holo. Južno od tih ostrva otvorao mu se put ka Celebeskom moru i, konačno, Australiji.

Isplovljavanje Zvezde Jave iz Bruneja budno je praćeno, i tada je obavljen jedan razgovor preko mobilnog telefona. Čak i da je neko prisluškivao, mogao je samo da čuje vesti o oporavku nečijeg bolesnog ujaka koji će iz bolnice izaći za dvanaest dana. To je značilo: dvanaest časova do presretanja broda.

Poziv je obavljen iz jednog zatona na ostrvu Holo, a primio ga je gospodin Aleks Zibart iz Kljastih fratara, u londonskom Sitiju. Nazvao ga je gospodin Lampong, koji se više i nije trudio da izgrava nekakvog biznismena sa Sumatre.

218

Frederik Forsajt

Dvanaestorica koja su se pod njegovom komandom našla u toj baršunastoj tropskoj noći bili su obični koljači, ali sada su bili dobro plaćeni i spremni da se povinuju narednjima. Pored kriminalnog pedigrea, bili su i muslimanski ekstremisti. Pokret Abu Sajaf s južnih Filipina, čije najisturenije poluostrvo do indonežanske teritorije deli svega nekoliko kilometara plovidbe preko Sulu mora, proćuo se po tome što okuplja ne samo verske ekstremiste već i ubice. Ponuda gospodina Lamponga omogućila im je da o istom trošku nastupe u obema ulogama.

I tako su oni, u zoru, seli u dva motorna čamca, zauzeli busiju između dva ostrva i čekali. Sat kasnije, do prelaza iz Sulu u Celebesko more stigla je Zvezda Jave. Preuzeti ovaj brod bio je za njih prost zadatak, jer ovi se gangsteri u tome behu veoma izveštili. Kapetan Herman je upravljao brodom preko noći i, kako je svanulo nad Pacifikom, njemu s leve strane, prepustio je kormilo prvom oficiru, Indonežaninu, pa sišao u kabinu. Posada, koju su činila deseterica laskara, spavala je na uzanim krevetima podno pramčane platforme.

Indonežanski oficir je prvo primetio kako neka dva motorna čamca jure ka brodu, po jedan sa svake strane. Tamnopusi, bosonogi, gipki ljudi bez po muke poskakali su s čamaca na palubu i potrčali prema pramčanoj nad-gradnji i broskom mostu, gde je on stajao. Taman je sti-gao da pritisne dugme za alarm koji se u kapetanovoj ka-bini oglasio trenutak pre nego što će oni ljudi provaliti s mosta unutra. Stavili su mu nož pod grlo, a onda je za-čuo vrištanje: „Kapetane, kapetane...”

Nije ni trebalo da ga doziva. Umorni Knut Herman već se peo na palubu da vidi šta se dešava. On i gospodin Lampong stigli su na most u isto vreme. Lampong je dr-žao uzi. Norvežaninu na pamet nije padalo da pruži ot-

* Mornari ili vojnici najamnici iz Indokine. (Prim. prev.)

Ayganistanac

219

nor Pirati i njegov poslodavac iz Frimentla utanačiće uslove otkupa.

- Kapetane Herman...

Dubre je znalo kako se zove. Sve je, znači, bilo planirano.

- Pitajte, moliću, svog prvog oficira da nije slučajno slao neku poruku preko radio-stanice u proteklih pet minuta.

Nije bilo potrebe da se pita. Lampong je govorio en-gleski. Norvežanin i indonežanski oficir i inače su se sporazumevali na tom jeziku. Prvi oficir je, vrišteći, re-kao da nije ni pipnuo dugme za emitovanje poruka.

- Odlično - reče Lampong pa izdade seriju naredenja na mesnom narečju. Prvi oficir je sve razumeo i smesta otvorio usta da ponovo vrisne. Norvežanin nije razumeo ni jednu jedinu reč, ali mu je sve bilo jasno kad je pljač-kaš koji je držao njegovog zamenika povukao pomorčevu glavu unazad i jednim jedinim potezom prerezao mu gr-kljan. Prvi oficir se batrgao, koprcao, pa stropoštao i - iz-dahnuo. Kapetanu Hermanu se punih četrdeset godina nije bilo slošilo na moru, ali sada se oslonio o kormilo i ispraznio želudac.

- Sve ste usvinjili, sad mora da se čisti - reče Lam-pong. - Dobro onda, kapetane, ukoliko ne budete činili kako vam kažem, na svaki minut ovo će se desiti po jed-nom vašem čoveku. Je l' jasno?

Norvežanina su otpratili do kabinice s radio-stani-com, koja se nalazila iza broskog mosta, i on odabra 16. kanal, međunarodnu frekvenciju za pozive u pomoć. Lampong uto izvadi ispisan list hartije.

Pročitajte ovo, kapetane, ali ne mirnim glasom. Kad pritisnem „šalji" i klimnem vam glavom, ima da ci-•ite, da vam se panika čuje u glasu dok čitate ovu poru-

Spremni?

protivnom, ljudi će da vam izginu, jedan po jedan.

220

Frederik Forsajt

Kapetan Herman je klimnuo glavom. U nevolji u ka-kvoj se našao, neće ni morati da glumi staloženost.

- Mejdej, mejdej, mejdej.* Zvezda Jave, Zvezda Jave... Katastrofalan požar na mašinskom odeljenju... Ne mogu da spasem brod... Nalazim se na...

Dok je čitao podatke o položaju znao je da nisu is-pravni. Naznačeno mesto nalazilo se nekih sto pedeset kilometara na jug u Celebeskom moru. Ali nije namera-vao da se prepire. Lampong je prekinuo emitovanje po-ruke. Držeći ga na nišanu, izveo je Norvežanina natrag na most.

Dvojica njegovih pomoraca kao mahniti su ribali krv i powačku s mosta. Ostalu osmoricu ugledao je preplaše-ne i postrojene iznad otvora na palubi, dok su ih šestorica pljačkaša budno motrila.

Još dvojica otmičara stajala su na mostu. Preostala četvorica bacali su u jedan od motornih čamaca splavove i pojaseve za spasavanje, kao i dva prsluka na naduvavanje. Na sredini tog čamca behu montirani dodatni rezervoari za gorivo.

Kad su završili s tim, motorni čamac se odvojio od Zvezde Jave i krenuo na jug. Po mirnom tropskom moru, pri laganoj brzini od petnaest čvorova, za sedam časova preći će sto pedeset kilometara na jug i, za dodatnih de-set sati, watiti se u piratske drage.

- Menjamo kurs, kapetane - reče Lampong uljudno. Ton mu je bio blag, ali mu je u očima tinjala neumoljiva mržnja koja Norvežanina nije štedela saznanja da u ovom čoveku nema ni trunke čovečnosti.

Novi kurs vodio ih je natrag, na severoistok, dalje od grupe ostrva koja čine arhipelag Sulu i preko međuna-rodne granice, u filipinske teritorijalne vode.

* EngL: Mayday, u doslovnom prevodu „majski dan“; u šifrovanom je-ziku ova poruka znači: „Pomozite!“, „U pomoć!“ i emituje se u slu-čaju smrtno opasnosti. (Prim. prev.)

Ayganistanac

221

Snage lojalne vladi Filipina jednostavno ne zalaze u pojedine delove Zamboange, oblasti na jugu ostrva Min-danao. Tu teritoriju drži Abu Sajaf, koji ovde na miru vr-buje i obučava nove pripadnike pokreta, te dovozi plen. Zvezda Jave svakako je bila dobra lovina, čak i ako se ne može direktno unovčiti. Lampong je glavnom među pira-tima rekao nešto na mesnom žargonu. Čovek mu je po-kazao napred, prema ulazu u uzani zaton okružen ne-prohodnom džunglom.

Lampong ga je, zapravo, pitao: „Mogu li tvoji ljudi odavde do tamo da upravljaju brodom?“ Pirat je na to klimnuo glavom. Lampong je izdao naredenja grupi koja je na pramcu držala laskare. I bez odgovora, oni satera-še mornare do ograde i otvoriše vatru. Ljudi su vrištali i padali u toplo more. Negde dole, ajkula se prenula ose-tivši miris krvi.

Kapetan Herman je bio u toj meri iznenaden da dve--tri sekunde nije stigao ni da se pomeri. Neće to, istina, nikada ni stići. Lampong ga je pogodio posred grudi, pa se i kapetan s palube iznad brodske kabine stropoštao u more. Pola sata kasnije, uz pomoć dva tegljača ukradena nekoliko nedelja ranije, i uz dosta cike i dreke, Zvezda Ja-ve stigla je do svog novog pristaništa, pokraj jake brane od tikovine.

Bujno rastinje zaklonilo je brod od pogleda sa svih strana, pa i iz vazduha. Niotkuda se nisu mogle videti ni dve duguljaste, oniske, limenim krovovima pokrivene ra-dionice s čeličnim pločama, testerama, opremom za za-varivanje, elektrogeneratorom i farbom. Poslednji, očajnički poziv sa Zvezde Jave, emitovan na 16. kanalu, čuli su pomorci na desetak plovila, a najbliži licu mesta, prema datim koordinatama, bio je brod hlad-njača natankovan svežim, izrazito propadljivim voćem koje se preko Tihog okeana transportuje na američko tržište. Brodom je komandovao neki finski kapetan koji je, primivši poruku, istoga časa skrenuo ka naznačenom

222

Frederik Forsajt

mestu. Tamo je pronašao splavove za spasavanje kako plutaju po površini okeana, napumpane šatorčiče koji se automatski otvaraju i naduvavaju kad padnu u vodu. Napravio je jedan krug i zapazio pojaseve i prsluke za spasavanje. Svi behu obeleženi oznakom: Motorni brod Zvezda Jave. U skladu sa zakonima mora, kojih se on pridržavao, kapetan Rajkonen je isključio motore i spustio oveći čamac da izbliza osmotri splavove. Na njima niko-ga nije bilo, i kapetan naloži da se potope. Izgubio je u tome više časova, i nije više imao vremena. A nije bilo ni svrhe da se time bavi.

Teška srca izvestio je preko radio-stanice da je Zvezda Jave potonula s kompletnom posadom. Daleko odatle, u Londonu, vest su notirali agenti osiguravajućeg društva Lojd internešenel, a podatak o gubitku unesen je i u Loj-dov registar brodovlja u britanskom gradu Ipsviču. U oči-ma sveta, Zvezda Jave prosto je prestala da postoji.

12.

Islednika, u stvari, nije bilo čitavih nedelju dana. Martin je sve vreme bio u svojoj ćeliji, i društvo mu je pravio jedino Kuran. Uskoro će se, slutio je to, naći u visokoce-njenom društvu onih koji napamet znaju svih 6.666 sti-hova iz ove knjige. Medutim, zahvaljujući godinama pro-yedenim u specijalnim snagama on je imao dar koji se retko sreće među ljudskim bićima: beše to njegova spo-sobnost da izuzetno dugo miruje, potpuno nepokretan, prkoseći dosadi i nagonu za kretanjem.

I tako je ponovo podvrgao sebe disciplini ne bi li se priyikao na uslove isključivo unutrašnjeg, kontemplativ-nog života, što je za čoveka u samici jedini način da ne poludi.

Ovaj njegov talenat nije uticao na smanjenje napeto-sti u operativnom štabu u vazduhoplovnoj bazi u Edzelu. Izgubili su čoveka, i iz časa u čas bili pod sve većim pri-tiskom Mareka Gumijenija iz Lenglija i Stiva Hila iz Lon-dona. Predator je, pored osnovnog, dobio sad još jedan zadatak: da motri na Ras al Hajmah za slučaj da se Ću-skija ponovo pojavi, i da snima davu Raša kad se pojavi u Zalivu i pristane negde u Ujedinjenim Arapskim Emi-ratima.

Doktor El Hatab se watio dobivši potwde u vezi sa svim aspektima priče, tačnije njenog dela koji se tiče za-liva Gvantanamo. Nije to bilo lako. Doktor je strogo vo-dio računa da se ni na koji način ne oda pred četvoricom Britanaca koji su s Izmetom Kanom boravili u zatvoru, da bi potom bili pušteni kućama. Svi su oni u više na-vrata izjavljivali da nisu ekstremisti i da su u američku

224

Frederik Forsajt

bezbednosnu mrežu upali pukim slučajem. Što god mi-slili Amerikanci, sama Al Kaida može da potvrdi istini-tost njihovih iskaza.

Situaciju je dodatno otežavala činjenica da je Izmet Kan mnogo wemena proveo u samici, čime je kažnjavan za odbijanje saradnje, pa ostali zatvorenici nisu, zapravo, ni imali prilike dobro da ga upoznaju. Priznao je da je, tu i tamo, naučio pomalo engleskog, ali isključivo u toku beskrajnih saslušanja, kad je bivao primoran da sluša agente CIA, a za njima nekog od prevodilaca koji su zna-li pašunski.

Prema El Hatabovim saznanjima, njegov zatočenik nijednom nije poklekao. Ono malo podataka što se mo-glo napabirčiti iz samog Avganistana ukazivalo je na to da bekstvo iz zatvorskog kombija na putu od Bagrama za Pul-i-Čarki nije bila nameštaljka. Doktor, medutim, nije znao da je iza te epizode stajao vrlo sposobni šef SIS-ove kancelarije koja deluje u sastavu britanske ambasade. Brigadni general Jusuf veoma je ubedljivo odglumio sr-džbu, i agenti sad vaskrslog talibanskog pokreta otišli su uverenju da on govori istinu. Što su i potvrdili u razgo-voru s ljudima iz Al Kaide.

- Hajde sad malo da se vratimo u one rane dane pro-vedene u Tora Bori - predloži El Hatab nastavljajući sa-slušanje. - Pričaj mi o svom detinjstvu.

El Hatab je bio pametan čovek, ali nije ni mogao zna-ti da ovaj čovek koji sedi pred njim, premda dvojniki, bo-lje od njega poznaje avganistanske planine. Kuvajćanin jeste proveo tih šest meseci u kampovima za obuku tero-rista, ali isključivo među sunarodnicima Arapima, a ne u društvu pašunskih gorštaka. Sve je sad beležio, čak i na-zive voćaka u voćnjacima Maloko-zaija. Ruka mu je sa-mo letela, ispisujući list za listom sudske beležnice.

Trećeg dana druge serije razgovora, stigli su do dana koji je, ispostavilo se, doneo ključan preokret u životu

Ayganistanac

meta Kana: beše to 20. avgust 1998, dan kada je krsta-reća raketa tomahavk udarila u planinu.

- Ah da, prava tragedija - promrmlja El Hatab. - A i čudno je, jer ti mora da si jedini Avgan bez ijednog pre-živelog člana porodice koji bi potvrdio tvoj identitet. To je jedna izuzetna podudarnost, a ja, kao naučnik, mrzim podudarnosti. Kako je to uticalo na tebe?

Izmet Kan je u Gvantanamu, zapravo, bio odbio da objasni zbog čega tako strasno mrzi Amerikance. Infor-maciju koja je popunila prazninu preneli su drugi borci koji su preživeli Kalu-i-Džangi i stigli do kampa Delta. U talibanskoj armiji Izmet Kan je postao svojevrsna ikona, i o njemu se, kao čoveku koji ne zna za strah, šaputalo oko logorskih vatri. Ostali preživeli ispričali su islednici-ma priču o porodici zbrisanoj s lica zemlje. El Hatab je zastao i zagledao se u svog zarobljenika. I dalje je gajio velike rezerve prema njemu, ali u nešto je sada bio siguran: ovaj čovek je zaista Izmet Kan. Sumnje je u njemu budilo drugo pitanje: da ga nisu Amerikanci u međuvremenu „preobratali“?

- Ti, dakle, tvrdiš da si objavio neku vrstu svog pri-vatnog rata? Nekakav lični džihad? I da od toga ne odu-staješ? Ali šta si tačno preduzeo s tim u vezi?

- Borio sam se protiv Severnog saveza, koji su se bo-rili na strani Amerikanaca.

- Ali ne pre oktobra i novembra dve hiljade prve -reče El Hatab.

- Amerikanci su došli u jesen dve hiljade prve - reče Martin.

- Tako je. Borio si se, znači, za Avganistan... i izgu-bio. Sada želiš da se boriš za Alaha. Martin klimnu glavom.

- Kao što je Šeik i predvideo - reče.

3rvi put je tada dr El Hatab potpuno zaboravio na ugladene manire. Zagledao se u crnobrado lice s druge strane stola i zurio tako punih trideset sekundi, uperivši

Frederik Forsait

u njega olovku. Najzad je progovorio, šapatom: - Ti si... stvarno video Šeika?

Za sve one nedelje provedene u kampu za obuku, El Hatab se nijednom nije sreo s Osamom bin Ladenom. Samo je jednom video kako prolazi landkruzer sa zatam-njenim staklima, ali se vozilo nije zaustavljalo. Spreman bi bio on, bukvalno, satarom da odseče levu ruku samo kad bi mu se ukazala prilika da se sretne, a kamoli još i da popriča s čovekom koga je poštovao više nego ikoga živog na planeti. Martin ga pogleda u oči i klimnu gla-vom. El Hatab se povra-ti.

- Ispričaj mi sve o tom događaju, od početka, i tačno opiši šta se desilo. Ništa nemoj da izostaviš, ni najsitniju pojedinost.

I Martin mu je pričao. Ispričao mu je kako je služio u laškaru svoga oca kao golobradi mladić, tek što se vratio iz medrese nadomak Pešavara. Pričao je kako je s drugi-ma išao u izvidnicu i kako su napadnuti na planinskoj padini, s nekim stenama kao jednim zaklonom.

Nije pominjao britanskog oficira, ni zolju, ni to kako je oboren hind. Pričao mu je o mitraljezu koji štekće iz kljuna letelice; o gelerima i komadićima stena koji su zu-jali pored njega sve dok hindu - večna nek je slava Ala-hova - nije ponestalo municije da bi naposletku odleteo.

Opisao mu je to osećanje kao da ga je neko pesnicom ili čekićem udario u butinu, i kako su ga potom njegovi drugovi nosili kroz doline dok nisu naišli na nekog čove-ka koji je terao mazgu, pa mu je uzeli.

Ispričao je i kako su ga odneli do pećinskog komplek-sa u Džadžiju i predali Saudijcima koji su tamo stanova-li i radili.

- A Šeik, pričaj mi o Šeiku - uporno će El Hatab. I pričao mu je Martin. Kuvajćanin je zabeležio citirani di-jalog, od reči do reči.

- Ponovi to, molim te.

Ayganistanac

227

- Rekao mi je: „Doći će dan kad Avganistanu više ne-ćeš biti potreban, ali milostivom će Alahu vazda biti po-trebni ratnici kao što si ti.”

- I, šta je onda bilo?

- Promenio mi je zavoj na nozi.

- Šeik je to uradio?

- Ne, doktor koji je bio s njim. Egipćanin.

El Hatab se zavalio u stolicu i duboko uzdanuo. Taj doktor je, naravno, bio Ajman el Zavahiri, saborac i čo-vek od najvišeg poverenja, onaj koji je egipatski Islamski džihad priključio Šeiku, i tako je stvorena Al Kaida. El Hatab počeo da sređuje papire.

- Moraću opet da te ostavim ovde. Trebaće mi nede-lju dana, možda i više. Ti ćeš morati ovde da ostaneš. I to, bojim se, okovan. Previše si toga video; previše toga znaš. Ali ako si zaista pravni vernik, ako si stvarno taj Avgani-čanin, uz najveće počasti bićeš primljen u naše redove. Ako pak nisi...

Kad je Kuvajćanin otišao, Martina su watili u ćeliju. El Hatab se ovoga puta nije vratio pravo u London. Oti-šao je do Hiltona i čitav dan i noć neumorno nešto pisao. Kad je završio s pisanjem, obavio je više telefonskih raz-govora preko svog novog, krin-belog mobilnog koji će potom završiti u morskim dubinama u luci. I nisu ga, u stvari, prisluški-vali, a sve i da jesu - malo bi im značilo to što je rekao. Ali dr El Hatab ne bi ni bio na slobodi da ne beše veoma obazriv čovek.

Telefonom je bio ugovorio sastanak s Fejsalom bin Selimom, vlasnikom Raše, koja je bila ukotvljena u Du-bajju. Toga popodneva odvezao se jeftinim rentiranim automobilom do Dubaija i popričao sa starim kapeta-nom, koji je od njega uzeo dugačko lično pismo i dobro ga ušuškao u nabore svoje odore. A predator je neumor-no kružio na visini od šest i po hiljada metara.

Islamske terorističke grupe već su izgubile previše is-kusnih operativaca ne uvidevši da je za njih, ma koliko

228

Frederik Forsait

obazrivi bili, upotreba mobilnih i satelitskih telefona opasna. Tehnologija presretanja informacija, prisluški-vanja i dešifrovanja prosto je - previše dobra. Teroristi su imali još jednu slabu tačku - transfer novca unutar redovnog bankarskog sistema.

U nastojanju da izbegnu ovu potonju opasnost, oni se služe sistemom hundija, koji je, uz izvesna odstupanja, star koliko i prvi kalifat. Hundi se temelji na konceptu punog poverenja, što znači da nema advokata koji bi vam savetovao da se u nešto takvo upuštate. Taj sistem, me-dutim, funkcioniše zato što bi svako ko odluči da opere neki novac pa onda prevari svog klijenta uskoro nagla-vačke leteo iz posla - pod uslovom da ga ne zadesi nešto još gore.

Uplatilac preda novac, u gotovini, čoveku koji se u mestu A. bavi hundijem i zatraži da njegov prijatelj u me-stu B. primi isti taj iznos, umanjen naravno za hundijevu proviziju. Hundi ima partnera od poverenja, obično je to neki rođak u mestu B. On izvesti partnera o transakciji i upu-ti ga kako da obezbedi novac, u gotovini, za uplatiočevog prijatelja, koji će svoj identitet dokazati u skladu s una-pred datim opisom.

Imajući u vidu da desetine miliona muslimana šalju novac svojim u zavičaju, imajući u vidu da tu nema ni kompjutera ni nalepnica s adresama; imajući u vidu da se sve obavlja u kešu i da kako oni što daju pare, tako i oni što ih primaju mogu da se služe pseudonimima - to-kove novca gotovo je nemoguće presresti i ući im u trag.

Što se komunikacija tiče, rešenje je pronadeno u tro-cifrenim šiframa iza kojih se kriju poruke koje razme-njuju teroristi, a koje se mogu poslati elektronskom po-štom ili SMS-om do bilo koje tačke na planeti. Jedino primalac sa šifrnikom koji sadrži i svih tri

stotine ta-kvih brojeva može da razluči šta poruka znači. Ovim se, inače, služe za slanje kratkih uputstava i upozorenja. Po-

Avganistanac

229

ymeno se dešava da dugačke, u reč precizne tekstual-ne poruke proputuju i pola sveta.

Stvar je u tome što Zapad stalno nekud žuri. Istok ima strpljenja. Ako nešto mora dugo da traje, onda ima dugo da traje. Raša je te noći isplovila i watila se u Gva-dor. Tamo je već motociklom stigao poverljivi izaslanik, primivši prethodno SMS u Karačiju. Uzeo je pismo i po-hitao na sever, preko Pakistana, do malenog ali fanatič-nog gradića Miram Šaha.

Tamo je, u jednoj čajdžinici, čekao čovek od povere-nja koji će se zaputiti k visokim vrhovima južnoga Vazi-ristana, i zapečaćena pošiljka ponovo je prešla iz ruke u ruku. Odgovor će stići istim putem. Za to je bilo potreb-no deset dana.

Ali dr El Hatab nije sve to vreme proveo u Persijskom zalivu. Odleteo je do Kaira, pa još dalje, u Maroko. Tamo je obavio razgovore i odabrao četvoricu Severnoafrika-naca koji će ući u sastav druge ekipe. Budući da još nije bio pod nadzorom, radar ovo njegovo putešestvije nije registrovao.

Pošto su najbolje karte podeljene, gospodin Vaj Ving Li dobio je par dvojki. Niskog rasta, zdepast i nalik žabi kra-stači, na ramenima je nosio glavu koja je neodoljivo pod-sećala na fudbalsku loptu, dok mu lice beše izbrazdano ožiljcima od preležanih velikih boginja. U svom je poslu, međutim, bio dobar.

On i njegova ekipa behu stigli u skriveni zaton na po-luostmi Zamboanga dva dana pre Zvezde Jave. Putujući iz Kine, gde su poslovali u kriminalnom podzemlju Gu-angdonga, nisu imali nikal<vih neprijatnosti s pasošima i vizama. Prosto su se ukrcali na tegljač, izdašno nagradi-li kapetana broda, i tako stigli do ostrva Holo, odakle su ih povezla dva motorna čamca, prethodno stacionirana u filipinskim uvalama.

230

Frederik Forsajt

Avganistanac

231

Gospodin Vaj je pozdravio svog domaćina, gospodina Lamponga, i lokalnog velikaša iz Abu Sajafa, koji ga i be-še preporučio, a zatim pogledao prostorije u kojima će stanovati dvanaestorica članova njegove posade, uzeo pedeset odsto honorara „unapred" i zatražio da vidi i one radionice. Inspekcija se odužila, a onda je prebrojao re-zervoare s kiseonikom i acetilenom, pa konačno saopštio da je zadovoljan videnim. Proučio je, zatim, i fotografije snimljene u Liverpulu. Kad se Zvezda Jave konačno našla u zatonu, znao je šta mu valja činiti i bacio se na posao.

Transformacija brodova bila mu je specijalnost, i upravo je zahvaljujući gospodinu Yaiju preko pedeset to-varnih plovila krstarilo morima jugoistočne Azije pod la-žnim imenima, s lažnim papirima i izmenjenih karakte-ristika. Rekao je da će mu biti potrebne dve nedelje, i odmah su mu dali tri, ali ni sat više. Za to vreme Zvezda Jave postaće Grofica od Ričmonda. Gospodin Vai to nije znao. Nije ni morao da zna.

Na snimcima koje je proučavao, pravi naziv plovila bio je naknadno izbrisan. Gospodin Vai nije ni želeo da gubi vreme s imenima i papirima. Njega je zanimao izgled broda. Neke delove Zvezde Jave moraće da isteše, neke će morati da odbaci. Naći će se tu poneki deo koji će izradi-ti od čelika. Najvažnije je to što će napraviti šest dugač-kih, čeličnih kontejnera za prekomorsku plovidbu koji će zauzeti gro prostora na palubi, od mosta do pramca, u vrsti, dva po dva.

A opet, neće to biti pravi kontejneri. Sa svih strana i odozgo izgledaće kao pravi, sve s oznakama Hapag--Lojda. Inspekcija može da prode na metar od njih, ništa neće primetiti. Kontejneri, međutim, neće imati zidove s unutrašnje strane; biće to, u stvari,

dugačke galerije s po-kretnim krovom, u koje će moći da se ude na vrata koja će biti otvorena u pregradi ispod mosta, a onda zamaski-rana, tako da je vide samo oni koji znaju caku.

Gospodin Vai i njegov tim neće se baviti farbanjem. Xo rade filipinski teroristi, a ime novog broda biće ispi-sano tek pošto on ode.

Grofica od Ričmonda prolazila je kroz Suecki kanal kad su on i njegovi odjezdili u svojim oksii-acetilenskim kuterima.

Ali Aziz el Hatab vratio se u vilu kao izmenjen čovek. Naredio je da se njegovom zatvoreniku skinu okovi i po-zvao ga da sedne s njim za sto da ruča. Oči su mu svetlu-cale od iskrenog uzbuđenja.

- Poslao sam poruku Šeiku lično - reče on meko. - I on je, očito, pun poštovanja.

Odgovor nije poslat u pisa-nom obliku. Iz planina ga je doneo glasnik i usmeno mi ga saopštio, a ja sam je naučio napamet. I to je uobičajje-na praksa u komunikaciji s vrhom Al Kaide.

Glasnik je doveden skroz do Persijskog zaliva i, kad je Raša pristala uz obalu, El Hatabu je poruka prenesena od reči do reči.

- Ima još samo jedna formalnost - reče on. - Da li bi, molim te, podigao skute dišdaša do butine?

Martin učini što je od njega zatraženo. Nije tačno znao koja je El Hatabova specijalnost; znao je samo da ovaj ima doktorat. Molio se da nije dok-tor dermatologije. Kuvajćanin je naborani ožiljak proma-trao s najvećom pažnjom. Nalazio se tačno gde mu je re-čeno da će ožiljak biti. Bilo je ukupno šest šavova koje je, devetnaest godina ranije, u jednoj pećini u Džadžiju na-pravio čovek koga je El Hatab duboko uvažavao.

- Hvala ti, prijatelju moj. Sam Šeik šalje ti pozdrave. Kakva neslućena čast! On i doktor pamte mladog ratni-ka i reči koje su tada s njim razmenili.

- On me je ovlastio da te uključim u misiju koja će Velikom satani naneti tako užasan udarac, da će spram toga razaranje dveju kula ličiti na puku sitnicu.

232

Fredeńk Forsajt

Ayganistanac

233

- Svoj život dao si Alahu na volju. Ponuda je prihvaćena. Umrećeš u slavi, kao pravi šehid. O tebi i tvojoj sa-braći mučenicima pričaće se i za hiljadu godina.

Protraćivši tri sedmice, dr El Hatab je sada bio u žur-bi. Angažovani su svi resursi Al Kaide s obale. Došao je jedan berberin da od Martinove bujne grive načini frizu-ru u zapadnom stilu. Spremao se, takode, da ga obrije. Martin se pobunio. Kao musliman i Avgan, nije želeo da se odrekne brade. El Hatab je pristao na srednje rešenje: Martinu će ostaviti jarčevsku bradicu, ali ništa više od toga.

Sulejman ga je fotografisao i dvadeset četiri časa ka-snije došao sa savršenim pasošem na ime pomorskog in-ženjera iz Bahreina, osvedočenog prozapadno orijentisa-nog sultanata.

Pojavio se i krojač, uzeo meru, pa se vratio s cipela-ma, čarapama, košuljom, kravatom i tamnosivim ode-lom, popakovanim u omanji kofer.

Družina se pripremala za put, polazak je bio predvi-den za sutradan. S Avganistancem će do kraja ostati Su-lejman, za koga se ispostavilo da je iz Abu Dabija. Ostala dva stražara bili su „snagatori", momci iz kraja, potrošna roba. Vila je poslužila svrsi; biće počišćena i ispražnjena.

Pripremajući se da vilu napusti pre njih, dr El Hatab se okrenu prema Martinu.

- Zavidim ti, Avganistanče. Nikada nećeš znati koli-ko ti zavidim. Ti si se borio za Alaha, krvario za Njega, otrpeo za Njega i bol i gnusobu nevernih. A sad ćeš i umreti za Njega. E, kad bih samo mogao da budem s to-bom...

Pružio mu je ruku, kako to čine Englezi, pa se setio da je Arapin i zagrlio Avganistanca. Na vratima se još jednom osvrnuo.

- U raj ćeš stići pre mene, Avganistanče. Sačuvaj mi mesto. Inšalah.

A onda je otišao. Uvek je svoj rentirani auto parkirao nekoliko stotina metara od vile, iza dva čoška. Prošavši kroz kapiju, čučnuo je, kao i obično, da veže pertle i us-put bacio pogled levo-desno. Ništa nije primetio izuzev neke devojke koja je, dvestotinak metara odatle, poku-šavala da pokrene moped koji nikako da startuje. Ali mala je bila odavde, nosila je džilbab, prekriveni joj behu kosa i polovina lica. Pa ipak, uvredila ga je sama pomisao na to da žene uopšte poseduju motorizovana prevozna sredstva.

Okrenuo se i pošao prema automobilu. Devojka sa zaribalim motorom nagnula se napred i kazala nešto u košaru smeštenu iznad prednjeg blatobrana. Odsečni engleski odavao je studentkinju Čeltenamskog ženskog koledža.

- Mungos 1 u pokretu - rekla je.

Ko god da je ikada bio uključen u ono što Kipling zove „Velikom igrom“, a što Džejms Isus Englton iz CIA kva-lifikuje kao „svet dima i ogledala“ - sigurno će se složiti da nema goreg neprijatelja od NZ-a.

Neočekivani Zajeb verovatno je upropastio više taj-nih misija nego sama izdaja ili briljantna kontraobave-štajna služba protivničke strane. Malo je falilo da NZ sta-vi tačku i na operaciju Čuskija. A za sve je kriv bio taj novonastali ambijent saradnje, gde se svako trudio da doprinese koliko može.

Slike iz dva predatora koja su se „menjala“ iznad Uje-dinjenih Arapskih Emirata i Arabijskog mora slate su iz Tumrajta u edzelsku vazduhoplovnu bazu, gde su neki ljudi znali o čemu je reč, ali i u CENTKOM američke armije u Tampi, Florida, gde su mislili da su im se Bri-tanci prosto obratili za ispomoć oko rutinskog nadzora iz vazduha.

Martin je insistirao na tome da nipošto više od dvanaest osoba ne sme znati gde se on nalazi, i ta cifra

234

Frederik Forsajt

još nije bila prešla deset. A niko od tih desetoro nije bio u Tampi.

Kad god su predatori nadletali Emirate, slike koje su odatle slali vrvele su od Arapa, nearapa, automobila, tak-sija, dokova i kuća. Previše je svega toga bilo da bi se sva-ko ponaosob proveravao. Ali, znalo se za davu Raša i nje-nog starog vlasnika. I tako je posebna pažnja obraćana na svakoga ko bi došao na Rašu dok je ona usidrena u luci. A i tih posetilaca bilo je na pretek. Trebalo je, pre svega, iskrcati dovezeni tovar s broda, pa ukrcati novi, te snabdeti Rašu gorivom i namirnicama. Član posade Omanac koji je ribao palubu šalio se s prolaznicima na keju. Turisti su prilazili da vide kako izgleda prava trgo-vačka dava od tikovog drveta, tradicionalne grade. Kape-tanu su dolazili lokalni partneri i prijatelji. Kao jedan od mnogih, s Fejsalom bin Selimom se sastao i mladi, sveže obrijani Arapin iz Zaliva, u belom dišdašu s belom kapi-com na glavi. Edzelsko operativno odeljenje imalo je u arhivi hilja-du lica proverenih i potencijalnih pripadnika, te simpa-tizera Al Kaide, i svaka slika s predatora bila bi elektron-ski sravnjena s listom. Doktor El Hatab nije privukao pažnju kompjutera iz prostog razloga što se za njega ni-je znalo. I tako ga je Edzel mimoišao. Dogadaju se takve stvari.

Vitki mladi Arapin koji je navratio na Rašu nije iza-zvao pozor ni u Tampi, ali je vojska predusretljivo prosle-dila slike Agenciji za nacionalnu bezbednost u Fort Mi-du, u državi Merilend, i Nacionalnoj službi za izvidanje (Odsek za špijunske satelite) u Yašingtonu. Agencija će ih proslediti svojim britanskim partnerima u čeltenam-skom štabu koji su ih pomno, dugo razgledali; El Hatab im je promakao, i oni su slike poslali Britanskoj službi bezbednosti (kontraobaveštajnoj službi), poznatijoj kao MI5, sa sedištem u Domu na Temzi, malo dalje branom od zdanja Parlamenta.

Ayganistanac

235

Ovde je jedan mladi pripravnik, željan dokazivanja, provukao lica svih koji su dolazili na Rašu kroz bazu po-dataka za prepoznavanje lica.

Donedavno, posao prepoznavanja ljudskih lica bio je poveravan darovitim agentima koji su, nadnoseći se u polutama, s lupom u ruci, nad nerazgovetnim snimcima, pokušavali da pruže odgovor na dva pitanja: ko je taj mu-škarac, to jest žena na ovoj slici, i da li sam ga/je ranije video? Poslovično je to bilo usamljениčko pregnuće, i morale su da produ godine i godine pre nego što posve-ćeni istraživač razvije svojevrсно šesto čulo koje će mu signalizirati da je ovaj „druškan" na slici viden na nekom diplomatskom koktelu, pre pet godina u vijetnamskoj ambasadi u Nju Delhiju, i da, imajući to u vidu, sigurno radi za KGB.

A onda je došao kompjuter. Softver je bio programiran da redukuje ljudsko lice na više od šest stotina sitnih, precizno izmerenih delova i sve ih pohrani. Čini se da nema tog čoveka na svetu čije se lice ne može raščlaniti na te izmerene deliće. Može to biti u mikron tačna raz-daljina između dužica u očima, širina nosa u sedam punktova između obrva i vrha nozdrva, dvadeset dve merne jedinice samo za usne, a tek uši...

Ah, uši. Facijalni analitičari obožavaju uši. Svaki na-bor i brazdica, borica i vijuga, pregib i školjka - kod sva-kog su drugačiji. Uši su kao otisci prstiju. Čak se i razli-kuju kod istog čoveka - levo i desno uho nikada nisu potpuno identični. Plastični hirurzi na uši ne obraćaju pažnju, ali dajte iskusnom posmatraču lica kvalitetne snimke oba uha, i on će provaliti koje je kojem „par".

Kompjuterski softver raspolaže memorijom daleko većom od onih hiljadu lica pohranjenih u Edzelu. Ima tu i osuđivanih kriminalaca bez ikakvih političkih ubedenja, jer čak i oni mogu, za odgovarajuću na-doknadu, raditi za teroriste. Bilo je tu i imigranata, što legalnih, što ilegalnih, i to ne isključivo muslimanske

236

Fredeňk Forsajt

veroisповести. Bilo je i na hiljade lica s raznih uličnih protesta, demonstranata snimljenih skrivenim kamera-ma koji mašu transparentima i uzvikuju parole. Baza po-dataka, pri tom, nije bila ograničena samo na teritoriju Ujedinjenog Kraljevstva. Ukratko, bilo je tu više od tri miliona ljudskih lica iz celoga sveta.

Kompjuter je raščlaniо lice tog čoveka koji je raz-govaraо s vlasnikom Raše, nadoknadivši nedostatke sni-maka iskosa tako što je odabraо jedan jedini kada se vidi kako čovek podiže glavu da vidi avion koji je u tom tre-nutku uzletao s aerodroma u Abu Dabiju, aktivirao svih šest stotina mernih punktova i počeo da poredi. Mogao je, štaviše, da doda ili ukloni malje sa lica.

Koliko god brzo radio, kompjuteru je za to ipak bilo potrebno sat vremena. Ali ga je pronašao.

To lice snimljeno je u gomili ispred jedne džamije ne-posredno posle jedanaestog septembra. Čovek je polet-nim klicanjem propraćao svaku govornikovu reč. A go-vornik je bio Abu Katada, fanatični sledbenik Al Kaide u Britaniji, i gomila kojoj se obraćao tog poznoseptembar-skog dana 2001. bila je iz sastava El Muhadžiruna, eks-tremističke grupe koja se zalaže za džihad.

Uvećavši snimak lica tadašnjeg studenta iz postoje-ćeg dosijea, pripravnik ga je odneo svom pretpostavlje-nom. Odande je snimak prosleden opasnoj dami što vodi MI5, Elajzi Meningem-Buler. Ona je naredila da se tom čoveku ude u trag. Niko u tom času nije bio svestan da je dotični pripravnik razotkrio vodu Al Kaide u Britaniji.

Za dalju pretragu bilo je potrebno još vremena, ali se pojavio još jedan relevantan snimak; on kako prima dok-torsko zvanje na jednoj akademskoj svečanosti. Čovek se zvao Ali Aziz el Hatab, značajno poengleženi univerzi-tetski profesor zaposlen na Univerzitetu Aston u Birmin-gemu.

Sudeći po onome čime su raspolagale vlasti, on je bio ili izrazito uspešan spavač na duge staze, ili pak budala

koja se u studentskim danima petljala s ekstremističkom politikom. A ako bi svaki građanin iz ove potonje katego-rije bio uhapšen, više bi bilo zatvorenika nego policajaca.

Jedno je bilo sigurno: taj, po svemu sudeći, od onoga dana ispred džamije nije imao nikakvog dodira s ekstre-mistima. Ne vida se, međutim, tek tako jedan potpuno preobraženi budalasti student kako razgovara s kapeta-nom Raše u luci Abu Dabija. Znači... ipak je on iz prve kategorije: spavač Al Kaide. Dok se ne dokaže suprotno. Naknadnom diskretnom proverom došlo se do sazna-nja da se vratio u Britaniju i nastavio s laboratorijskim radom na Astonu. Pitanje je bilo: uhapsiti ga ili pratiti njegovo kretanje? Postojao je i problem: fotografija sni-mljena iz vazduha, čije postojanje i ne sme biti otkrive-no, neće moći da se koristi na sudu. Odlučeno je da se profesor stavi pod nadzor, pa šta košta nek košta.

Nedoumica je konačno otklonjena nedelju dana ka-snije, kad je dr El Hatab kupio avionsku kartu za Persij-ski zaliv. Tada na scenu stupa SRR*.

Britanija je godinama imala jednu od najboljih „tra-gačkih" jedinica u svetu, poznatu kao 14. obaveštajna če-ta, ili Detašman, skraćeno „Det". Ova jedinica operisala je u najvećoj tajnosti. Za razliku od SAS-a i SBS-a, nije bila sastavljena od najboljih boraca. Oslanjala se na kraj-nju nevidljivost i umeće u postavljanju bubica, pravljenje fotografskih snimaka s velikih razdaljina, prisluškivanje i praćenje. Naročito se delotvornom iskazala u borbi pro-tiv IRA u Severnoj Irskoj.

U više navrata upravo je informacija do koje je došao »Det" omogućila SAS-u da postavi zasedu nekoj tero-rističkoj jurišnoj jedinici i zbriše je s lica zemlje. Za razli-ku od borbenih jedinica, u „Detu" su masovno angažo-vane žene. Mnogo su veći izgledi da u ženi-tragaču niko videti pretnju i da se od nje neće strahovati. A

Special Reconnaissance Regiment (SRR) - Specijalni izviđački puk. (Prim. prev.)

Frederik Forsajt

informacije koje su one donosile uistinu su bile dostojne svakog strahovanja.

Godine 2005. britanska vlada donela je odluku da proširi polje delovanja i poboljša uslove rada pripadnika „Deta". Detašman je tako prerastao u Specijalni izviđač-ki puk. Upriličena je i inauguralna parada, kojoj je prisu-stvovao i nadležni starešina, general koji je tom prilikom snimljen samo od pojasa nadole. Niko nije znao gde se nalazi sedište puka; ako se za SAS i SBS može reći da de-luju u tajnosti, SRR je - nevidljiv. Ali dama Elajza je tra-žila njih, i njih je i dobila.

Kad se dr El Hatab ukrcao u putnički avion na lon-donskom Hitrouu, na letu za Dubai, u letelicu je ušlo še-storo pripadnika SRR-a, diskretno raštrkanih između tri stotine putnika. Jedan od njih bio je mladi računovoda koji je zauzeo mesto u redu iza Kuvajćanina.

Budući da je glavni cilj ove operacije bilo praćenje, nije postojao nikakav razlog da se ne zatraži saradnja specijalnih snaga Ujedinjenih Arapskih Emirata. Otkako se došlo do saznanja da je jedan od napadača na Svetski trgovinski centar, Marvan el Šehi, iz UAE, pa kad je još procurela vest da je Bela kuća bila na ozbiljnom iskuše-nju da bombarduje katarsku televizijsku stanicu Al Dža-zira, UAE su postali izrazito osetljivi na sve što se tiče islamskog ekstremizma, naročito u samome Dubaiju, u štabu specijalnih snaga. I tako su tim SRR-a, odmah po sletanju, čekala dva iznajmljena automobila i dva rentirana mopeda, tek za slučaj da neko dr El Hataba sačeka na aerodromu. Pri-mećeno je tada da on nosi samo ručni prtljag. Nisu ima-li razloga za brigu; doktor je iznajmio mali japanski grad-ski auto, tako da su imali vremena da zauzmu položaje. Prvo su ga pratili od aerodroma do Zatona u Dubai-ju, gde je Raša ponovo bila usidrena, doplovivši iz Gvado-ra. Ovoga puta nije ni prilazio brodu, već je stajao kraj

automobila, stotinak metara dalje, dok ga Bin Selim nije primetio.

Nekoliko minuta kasnije, neki nepoznati mladić iza-šao je iz Rašinog potpalublja, prošao kroz masu sveta i šapnuo Kuvajćaninu nešto na uvo. Bio je to onaj odgovor koji je preneo čovek pristigao iz planina Yaziristana. Na El Hatabovom licu videlo se da je nečim zadivljen.

Odvezao se zatim zakrčenim obalskim putem, kroz Adžman i Um al Kvain, do Ras al Hajmaha. Tamo je ušao u Hilton, uzeo sobu i presvukao se. Lepo s njegove strane, budući da su i tri mlade žene iz SRR-ovog tima imale wemena da se u ženskom toaletu presvuku u džilbabe, koji prekrivaju celo telo, i vrate se do kola.

Doktor El Habab se pojavio u belom dišdašu, seo u kola i krenuo kroz grad. Primenio je nekoliko manevara kojima je trebalo da se otarasi eventualne „pratnje“, ali -nije mu se posrećilo. U zemljama Persijskog zaliva moped je sveprisutna pojava, vozi ga i muško i žensko, a budući da je odeća u svih ista, vozače je uglavnom nemoguće međusobno razlikovati. Dobivši ovaj zadatak, pripadnici tima proučavali su putne mape svih sedam emirata dok nisu zapamtili svaki autoput. Tako su, sledeći ga, stigli za njim do vile. Ako je ikada i postojala sumnja da on smeru nešto naopako, razvejale su je ludorije koje je izvodio pokušavajući da zavara trag. Nedužni ljudi se tako ne ponašaju. Nije te večeri ostao da prespava u vili, a jedna žena iz SRR-a pratila ga je natrag do Hiltona. Druga trojica su zauzela busiju na vrhu brda s kojeg puca pogled na vilu, i bdela tamo čitavu noć. Niko nije ni dolazio ni izlazio.

Drugoga dana bilo je drugačije. Neki su došli u vilu. Posmatrači to nisu mogli znati, ali ovi su u vilu uneli novu odeću. Zabeleženi su brojevi registarskih tablica njihovih automobila kako bi se ti ljudi kasnije pronašli i pobapsili. Treći posetilac bio je berberin, koga su takode kasnije našli.

240

Frederik Forsajt

U smiraj tog, drugog dana, El Hatab se poslednji put pojavio. Tada je Kejti Sekston, koja je malo dalje odatle prčkala nešto na mopedu, izvestila kolege da je meta u pokretu. Kuvajtski profesor otkrio je svoje namere u Hiltonu, obavivši telefonski razgovor iz svoje sobe, koja je, u nje-govom odsustvu, bila ozvučena. Rezendsao je tada kartu za jutarnji let Dubai-London. Pratili su ga do kućne adrese u Birminghamu i za to vreme ništa nisu primetili.

M15 je obavio silan posao, i toga su bili svesni. Ge-nijalno otkriće cirkulisalo je po službi na bazi strategije „samo za tvoje oči“, tako da su za njega doznala samo četiri čoveka u čitavoj britanskoj obaveštajnoj zajednici. Jedan od njih bio je Stiv Hil. Malo mu je falilo da se lan-sira u vasionu.

Predatoru je sad dodeljen drugi zadatak, da nadzire vilu na krajnjoj, pustinjskoj periferiji Ras al Hajmaha. Ali, u Londonu je bilo negde oko sredine popodneva, a u Zalivu - po podne. Ptičica je videla samo kako ulaze higijeničari. I, zatim, prepad.

Prekasno je bilo da se emiratske specijalne snage spreče da pošalju svoj elitni odred pod komandom neka-dašnjeg britanskog oficira, Dejva de Foresta. Čelnik is-postave SIS-a u Dubaiju, inače njegov prijatelj, zagrizao je iz sve snage. I odmah je, uz pomoć dimnih signala, puštena glasina da iza „bisera“ stoji anonimna dojava mrzovoljnog komšije.

Dvojica higijeničara ništa nisu znali; oni rade za ne-ku agenciju, plaćeni su unapred i dobili ključeve vile. Sti-cajem okolnosti, još nisu bili završili posao, pa je za nji-ma ostala gomilica crnih dlaka, što od kose, što od brade - drugačija je tekstura malje. Sem toga nije bilo ni traga ni glasa od ljudi koji su u toj kući boravili.

Komšije su rekle da su videli neki kombi, ali niko ni-je mogao da se seti broja na tablicama. kasnije će taj kombi biti pronaden, ali napušten, i ispostaviće se da je Ayganistanac

241

ukraden, ali prekasno da bi im taj podatak mogao biti od kakve pomoći.

Krojač i berberin su, pak, bili bolja berba. Nisu okle-vali da pričaju, ali su jedino bili sposobni da opišu peto-ricu koju su videli u kući. El Hatab je već bio poznat. Opisali su i Sulejmana, pa ga identifikovali s policijskih snimaka, jer je on u lokalnoj stanici bio registrovan kao sumnjivo lice. Opisali su i drugu dvojicu, nižu po rangu, ali ti podaci nisu navodili ni na kakav trag.

De Forest, koji je savršeno govorio arapski, usredsre-dio se na petog čoveka. Šef lokalnog SIS-a mu se pridru-žio. Dvojica zalivskih Arapa, krojač i berberin, dolaze iz Adžmana i bave se isključivo svojim zanatima.

Niko u toj prostoriji nije znao za nekakvog Avgani-stanca; jednostavno su uzeli kompletan opis i prosledili to u London. Niko nije znao ni za kakav pasoš, jer je Sulejman to završio sasvim sam. Niko nije znao ni zbog če-ga u Londonu histerišu zbog tog krupnog čoveka bujne crne kose i guste brade. Javili su samo da je taj sada uredno obrijan i da, mogućno, nosi tamno dvodelno ode-lo od mohera.

Stiva Hila, Mareka Gumijenija i edzelsku ekipu odu-ševiče poslednji delić informacije izvučen iz berberina i krojača.

Ovi Arapi su njihovog čoveka tretirali kao uvaženog gosta. Očito su ga pripremali za neko putovanje. Nije, dakle, od njega ostao tek leš na podu neke kuće u Persij-skom zalivu.

Radovali su se, u Edzelu, i Majkl Mekdonald i Gordon Filips, ali su se, u isti mah, našli i u zabuni. Znali su da je njihov agent prošao sve testove i da je prihvaćen kao pravi sveti ratnik. Posle dugih sedmica brige, konačno su od njega dobili neki znak života. Ali, da li je njihov agent otkrio bilo šta u vezi s Ražom, zbog čega se u ceo ovaj po-duhvat i krenulo? Kuda li je sad otišao? Postoji li ikakav način da s njima stupi u vezu?

242

Fredeńk Forsajt

Čak i da su mogli da razgovaraju sa svojim agentom, on im nije mogao pomoći. Ništa nije znao, ni on.

A niko nije znao da se, u tom trenutku, s Grofice od Ričmonda u Singapuru istovaruju jaguari.

13.

Premda to putujuća družina nije ni mogla znati, pratioci su im bili za petama, sa zaostatkom od svega nekoliko sati. Uspeli su da umaknu čistom srećom.

Da su skrenuli prema obali, gde se nalazi šest emira-ta, verovatno bi ih połwatali. Oni su se, medutim, zapu-tili na istok, preko planinskoga zemljouza, ka sedmom emiratu, Fudžairi, u Omanskom zalivu.

Ubrzo su sišli s poslednjeg makadama, prešavši na lo-še puteve s ulegnućima od točkova što nestaju podno spečenih, mrkih vrhova Džebel Jibira. S planinskoga se-dla na vrhu tog lanca spustili su se prema lučkom gradi-ću Diba.

Dalje na jugu, na istoj toj obali, policija u gradu Fu-džairi primila je nalog i potpun opis iz Dubajja, pa podi-gla barikadu na putu, na ulazu u grad s planinske strane. Mnogi su kombiji tu zaustavljeni, ali ni u jednome ne be-hu četvorica terorista.

Nije ta Diba bogzna šta: šaka zbijenih belih kuća, džamija sa zelenom kupolom, omanja luka za ribarske lade i poneki čamac koji bi iznajmili ronioci zapadnjaci. Dve uvale dalje, čekao je jedan aluminijumski čamac, iz-vučen na šljunak, s glomaznim prilaznim daskama izba-čenim iz vode. U sredini plovila nalazio se prostor za to-var, gde su se

sada nalazili lancem privezani rezervoari sa zalihama goriva. Dvočlana posada beše pronašla za-klon u senci usamljene akacije na kamenitoj obali.

Za tvojicu tamošnjih mladića bio je to kraj puta. Oni će se ukradenim kombijem odvesti visoko u brda i ta-

ga ostaviti. Onda će prosto iščeznuti, u istim onim

244

Fredeńk Forsait

ulicama iz kojih je u svet otišao Marvan el Šehi. Zapad-njačku odeću još držeći u torbama, da je ne upropasti slana voda što je prštala na sve strane, Sulejman i Avganistanac su pomagali pri guranju duvan-čamca nazad u vodu, do pojasa duboku.

Sada, kad su se ukrcala obojica putnika i posada, krijumčarsko plovilo je, sa isključenim motorima, bro-dilo skoro do samoga špica poluostrva Muzandam. Tek kad padne noć, krijumčari će u punoj brzini preploviti moreuz.

Dvadeset minuta posle zalaska sunca, kormilar je na-ložio putnicima da se čvrsto drže, pa nagazio gas. Šver-cerski čamac je poskočio iz stena pune vode oko krajnjeg špica Arabijskog poluostrva i pojurio k Iranu. Guran si-lom od 500 konjskih snaga, kljun se izdigao, i plovilo je počelo da poskakuje po vodi, kao žabica. Martin je pro-cenio da idu brzinom od skoro pedeset čvorova. I najma-nji talasić uzdrmao bi čamac kao da su upravo tresnuli u kakav panj, i svi su bili mokri od vode koja je prštala na sve strane.

Sva četvorica behu umotala lica kuflijama, da se zaštite od sunca; sada im je ista zaštita služila da se spasu vode što pršti.

Za manje od trideset minuta, prva raštrkana svetla na persijskoj obali behu vidljiva njima sleva, i švercerska lada sad skrenu na istok, ka Gvadoru i Pakistanu. Istim putem, samo u drugom smeru, Martin je, mesec dana ra-nije, prošao pod mirnim jedrima Raše.

Yračao se sada de-set puta većom brzinom.

Ugledavši svetla Gvadora, posada je usporila i zausta-vila plovilo. Dobro im je došao taj predah. Što uz pomoć nekih cevi, što na mišiče, odnesoše burad na krmu i do vrha napuniše oba motora. Njihova je stvar kad će ih na-puniti ponovo, da imaju za povratak. Fejsal bin Selim je bio rekao Martinu da su ovi kri-jumčari sposobni da za jednu noć stignu iz omansldh te-ritorijalnih voda iz Gvadora i da se do zore vrate u počēt-Ayganistanac

245

nu tačku s novim tovarom. Ovoga puta, očito, idu negde dalje, pa će morati da putuju i za obdanice.

Zora ih je zatekla duboko unutar pakistanskih terito-rijalnih voda, ali dovoljno blizu obali da svako pomisli kako je to samo neki ribarski brodić koji plovi svojim po-slom, izuzev činjenice da nijedna riba ne pliva tako brzo. Bilo kako bilo, službenih lica nije bilo na vidiku, i golet-na, mrka obala hitro je promicala kraj njih. Martin je, negde oko podneva, uvideo da krajnje odredište mora da im je Karači. A otkud baš Karači - predstavu nije imao.

Još jednom su dopunili rezervoare na moru i, kako je sunce zašlo njima iza leda na zapadu, odložili burad kod nekog ribarskog sela iz kojeg se širio težak zadah, nado-mak najveće pakistanske luke.

Možda Sulejman ranije tu nije dolazio, ali mu je uputstva zacelo dao neko ko je prethodno išao u izvida-nje terena. Martin je znao da je Al Kaida obavila temelj-no istraživanje, ne štedeći ni weme ni sredstva; to je, uz još neke stvari, kod njih cenio. Arapin iz Zaliva zatražio je jedino vozilo koje se u tom selu moglo iznajmiti, i sad je pregovarao o ceni. Či-njenica da su se iz krijumčarske lade, u čiju vanzakonsku provenijenciju nije bilo nikakve sumnje, iskrcala dvojica stranaca, nije izazvala nikakvo vidljivo podozrenje. Belu-džistan je to; pravila koja vladaju u Karačiju namenjena su idiotima.

U kolima je bazdelo na ribu i ljudska isparenja, a iz-raubovani motor nije mogao da razvije brzinu veću od šezdeset pet kilometara na čas. Ni putevi, istina, nisu bili za bržu vožnju. Njima je, međutim, pošlo za rukom da pronadu autoput, pa su do aerodroma stigli i pre vremena.

Avganistanac je, kako i valja, bio unezveren i trapav. Samo je dvaput u životu putovao avionom, i to oba puta kao okovani zatvorenik u američkom herculesu C-130. Ništa on nije znao o aerodromskim šalterima, avionskim

246

Frederik Forsajt

kartama, pasoškoj kontroli. Sulejman ga je, s podruglji-vim osmehom na licu, svuda provodio.

Negde u nepreglednoj masi ljudi koji su se tiskali i gurali, u velikom holu Medunarodnog aerodroma u Karačiju, Arapin iz Zaliva pronašao je šalter Makzijan erlajnsa i kupio dve karte u jednom pravcu do Kuala Lumpura, u ekonomskoj klasi. Yaljalo je popuniti dugač-ke prijave za vizu, na engleskom, što je obavio Sulejman. Platilo je u gotovini, u američkim dolarima, valutom koja se odomaćila u celom svetu.

Leteli su ewopskim erbasom A330, i let je trajao šest časova, plus tri sata na konto prolaska kroz wemenske zone. Avion je sleteo u pola deset, pošto je putnicima poslužen doručak. Drugi put je Martin pokazao svoj nov, bahreinski pasoš i pitao se da li će pasoš proći. Prošao je; bio je sawšen.

Iz sektora za medunarodne dolaske, Sulejman ga je odveo do domaćih odlazaka i kupio dve karte u jednom smeru. Tek kad je morao da uzme bording kartu, video je Martin kuda putuju: na ostrvo Labuan.

Čuo je bio za Labuan, ali ništa više od toga. Ovo ostr-vo se nalazi nedaleko od severne obale Bornea i pripada Maleziji. Mada u turističkim prospektima piše da je to kosmopolitsko ostrvo u punom procvatu, sa zadiviljuju-ćim koralnim sprudovima u okolnim vodama, u zapad-njačkim izveštajima o kriminalnim aktivnostima i podze-mlju naglašena je i jedna drugačija, mračnija reputacija.

Nekada je ovo ostrvo bilo u sastavu Brunejskog sul-tanata, udaljenog tridesetak kilometara, na obali Bor-nea. Britanci su ga zauzeli 1846. i držali punih 117 go-dina, izuzev tri godine pod japanskom okupacijom za vreme Drugog svetskog rata. Britanci su Labuan predali državi Sabah godine 1963, u sklopu dekolonizacije, da bi ono 1984. bilo ustupljeno Maleziji.

To je jedna od onih čudnih teritorija na kojoj, gde god da se okreneš, nećeš primetiti nikakvu privrednu aktiv-

247

ti Na teritoriji od osamdesetak kvadratnih kilometa-° razvila se tako određena privredna grana. Oslanjajući se na status medunarodnog of-šor finansijskog središta, s lukom u kojoj su stranke bile oslobodene od poreza, bez obzira na zastavu i poreklo, dakle pravom švercer-skom Mekom - Labuan privlači izvesnu izrazito sumnji-vu klijentelu.

Martin je uvideo da putuje u samo srce jednog sveta kojim vladaju otmičari brodova, pljačkaši brodskih tova-ra i ubice posada. Morao je nekako da stupi u vezu sa svojom bazom, da im da znak života, i morao je nekako da nade načina kako bi to učinio. I to brzo.

Nakratko su se zadržali u Kučingu, prijemnoj vazdu-šnoj luci na Borneu, s tim što putnici koji nastavljaju da-lje nisu izašli iz aviona.

Četrdeset minuta kasnije poleteli su dalje na zapad, kružili nad morem pa skrenuli na severoistok, ka Labua-nu. Daleko ispod vazduhoplova koji je u visini menjao pravac kretanja, Grofica od Ričmoda je, već preoptereće-na, brodila ka Kota Kinabalu, da preuzme tovar paduka i palisandra.

Posle poletanja, stjuardesa je razdelila formulare za sletanje. Sulejman je uzeo oba i stao da ih popunjava. Martin je morao da se pravi kao da niti razume niti ume da piše na engleskom, te da taj jezik jedva nekako natu-ca. Svi su oko njega govorili engleski, pa je nešto poku-pio. Sem toga, premda su on i Sulejman u Kuala Lumpu-ru obukli košulje i odela, nije imao ni olovku ni razloga da od nekoga olovku posudi. Njih su dvojica, tobože, bi-Lijedan bahreinski inženjer i jedan omanski računovoda k°ji, pod ugovorom, putuju na Labuan radi posla u pro-izvodnji zemnog gasa, i to je Sulejman i upisao u odrede-ne rubrike.

Martin je uto promumlao da bi trebalo da ode do nu-znika. Ustao je i krenuo k zadnjem delu aviona, gde su e nalazila dva toaleta. Jedan je bio prazan, ali je Martin

248

Fredeńk Forsajt

odglumio kao da su oba zauzeta, okrenuo se i vratio oda-kle je došao. Nije to učinio tek tako. Boing 737 ima dva-put po dva toaleta: za ekonomsku i poslovnu klasu. Dve klase bile su odvojene zavesom, i Martin je morao da se piwuče iza nje.

Stojeći pred vratima toaleta u poslovnoj klasi, is-prečio se na putu stjuardesi, a onda se izvinio i, pri tom, izvukao iz njenog gornjeg džepa neispunjeni formular za sletanje, pozajmivši od stjuardese olovku. Nužnik je oslobođen, i on ude. Imao je taman toliko wemena da na brzinu nažvrlja poruku na poledini formulara, savije pa-pir i gurne ga u gornji džep na sakou, izade iz toaleta i vrati stjuardesi olovku. A onda je otišao do svog sedišta. Možda Sulejmanu i jeste rečeno da je Avganistanac čovek kome se može verovati, ali on se, ipak, za njega za-lepio kao pijavica. Moguće da je gledao samo kako da, dok je sva odgovornost na njemu, ne počini nikakvu gre-šku iz naivnosti ili neiskustva; može biti da se za takvo njegovo držanje moglo zahvaliti godinama koje je proveo u Al Kaidinim kampovima za obuku; bilo kako bilo, pa-žnja mu nikako nije popuštala, čak ni za vreme molitve. Labuanski aerodrom bio je prava suprotnost onome u Karačiju: mali i sreden. Martin i dalje predstavu nije imao kuda oni to idu, ali mu je već palo na pamet da će mu se, možda, upravo na ovom aerodromu ukazati po-slednja prilika da se ratosilja napisane poruke, pa se sa-da ponadao da će mu se sreća osmehnuti.

I iskoristio je taj jedan delić sekunde, našavši se na pločniku ispred glavne aerodromske zgrade. Uputstva koja je Sulejman napamet naučio mora da su bila van-redno precizna. Sulejman je, očito, bio navikao na puto-vanja, a sada je Martina doveo ovamo preko pola sveta. Martin nije mogao znati da je ovaj Arapin iz Zaliva već deset godina u Al Kaidi, te da je u tom pokretu služio i u Iraku i na Dalekom istoku, prevashodno u Indoneziji. Niti je mogao znati koja je Sulejmanova uža specijalnost.

Avganistanac

249

Sulejman je pažljivo motrio uz i niz put kojim se pri-lazi glavnoj aerodromskoj zgradi; njime su se služili i oni što dolaze i oni što putuju. Pogledom je tražio taksu, i upravo se tada jedan pojavio, približavajući se njima. Za-uzet je bio, ali se izdaleka videlo da će svakoga časa osta-viti mušterije na pločniku.

Izadoše neka dvojica, i Martin smesta primeti da go-vore čist engleski. Obojica behu krupni i mišićavi; oboji-ca su nosili kaki šortseve i košulje s cvetnim dezenom. Obojica behu mokri od nemilosrdnog sunca i vlage, na temperaturi od trideset stepeni što najavljuje monsun-ske kiše. Jedan odnekud izvadi malezijsku valutu, da pla-ti taksistu, a drugi povadi prtljag iz gepeka. Nosili su po jedan tvrdi kofer i torbu s ronilačkom opremom. Pret-hodne dane proveli su na jedrenju, prikupljajući materi-jal za reportažu u britanskom magazinu Sportski ronilac.

Onaj što je stajao kod prtljažnika nije mogao da iza-de na kraj sa sva četiri komada prtljaga, po dva s odećom i ronilačkim priborom. Sulejman nije stigao ni da bekne, a

Martin je pritrčao u pomoć roniocu, podigao jednu tor-bu s kolovoza i spustio je na trotoar. Dok ju je nosio, pre-savijeni formular za sletanje čušuo je u jedan od džep-čiča kojih na ronilačkim torbama ima koliko ti srce ište.

- Hvala, družo - reče ronilac, i onda on i njegov kole-ga krenuše prema šalteru za odlaske, da se prijave za let do Kuala Lumpura, gde ih čeka presedanje za London. Sulejman se vozaču Malajcu obraćao na engleskom; reče mu da ih odveze do jedne špeditorske agencije u sa-mom srcu luke. Tu su se, najzad, putnici sreli s nekim ko ih je očekivao. Kao i došljaci, ni on nije skretao na sebe pažnju napadnom odećom ili bradom. Poput njih, i on je bio takfir. Predstavio se kao gospodin Lampong i odveo ih na jahtu s kabinom dugom 16 metara, nakićenu kao sportsko-ribarski brod, usidrenu kraj lučkog bedema. U roku od nekoliko minuta isplovili su iz luke.

250

Fredeňk Forsait

Jahta je održavala brzinu od deset čvorova i skrenula na severoistok, ka Kudatu, ulazu u Sulu more i filipin-skoj provinciji Zamboanga, gde se kriju teroristi.

Iscrpljujuće je bilo to putovanje posle leta, budući da u avionu nisu uspeli čestito ni da odremaju. Prijalo im je ljuljanje na talasima, a i taj povetarac je posle Labuana, gde je bilo vruće kao u sauni, delovao osvežavajuće. Oba putnika su zaspala. Jahtom je upravljao čovek iz terori-stičke grupe Abu Sajač, koji je znao put; vraćao se kući. Sunce je zašlo, uskoro će ih zaogrnuti tropska tama. Jah-ta je jezdila kroz noć, kraj kudatskih svetala, kroz Bala-bački moreuz da bi, preko nevidljive granice, uplovila u filipinske teritorijalne vode.

Gospodin Vaj je završio posao u vezi s porudžbinom brže nego što je planirao, i već se vraćao kući, u rodnu Kinu. Njemu se sigurno i nije duže ostajalo. Sada je barem bio na kineskom brodu, a dobra kineska hrana bila mu je svakako draža od onog smeća koje su morski razbojnici služili u svom logoru u onom zatonu.

On nije znao šta je za sobom ostavio, niti ga je to za-nimalo. Za razliku od Abu Sajačovih ubica i dvojice-tro-jice indonežanskih fanatika koji su se molili na koljeni-ma, čelima dodirujući prostirke pet puta dnevno, Vaj Ving Li je pripadao trijadi Zmijska glava, i nikome se i ni-čemu molio nije.

A rezultat njegovog rada bila je jedna cakum-pakum kopija Grofice od Ričmonda, sagrađena od broda slične veličine, tonaže i dimenzija. Njemu nije bilo poznato ka-ko se prvobitni brod uopšte zvao, niti koje će ime poneti novi. Njemu je važan bio samo nabrekli svežanj krupnih dolarskih novčanica podignutih u jednoj labuanskoj ban-ci, jedna od tekovina pokojnog Tufika el Kura, nekada-šnjeg stanovnika Kaira, Pešavara i mrtvačnice.

Avganistanac

251

Za razliku od gospodina Yaja, kapetan Mekendrik se molio. Ne tako često - svestan je bio toga - koliko bi tre-balo, ali on je vaspitavan kao valjan katolik, liverpulski Irac; figuricu Bogorodice držao je na brodskom mostu, od-mah ispred kormila, a raspeće na zidu svoje kabine. Pre nego što će isploviti, uvek bi se pomolio za srećan put, da bi vrativši se zašwalo Gospodu za bezbedan povratak.

Nije morao da se moli dok je sabaški kormilar provo-dio Groficu između plićaka k mestu gde je bilo predvide-no da se ukotvi, na keju u Kota Kinabalu, nekadašnjoj kolonijalnoj luci Džeselson, gde su britanski trgovci, pre nego što je konstruisan frižider, kad im u redovnoj me-sečnoj pošiljci stigne i puter u limenkama morali da ga sipaju na hleb iz teglice.

Kapetan Mekendrik još jednom je šarenom mara-mom obrisao vrat pa zašwalo kormilaru. Najzad je mo-gao da pozatvara sva vrata i otvore na brodu, i priušti se-bi uživanje u klimatizovanoj prostoriji. To i hladno pivo, dokonao je on, baš će mu lepo leći.

Balast će ispustiti ujutro, a tovar je već video pod svetlima pristaništa. Ako momci budu dobro utovarali, do sutradan uveče mogli bi ponovo da isplave.

Posle presedanja u Kuala Lumpuru, dvojica mladih roni-laca bili su sada u mlaznjaku Britiš ervejsa na letu za Lon-don i, kako to nije bila „suva" linija, popili su već dovolj-no piva da utonu u dubok san. Let bi im uzeo dvanaest sati, ali će potrajati samo osam zbog vremenskih zona, tako da će na Hitrou sleteti sutradan u zoru. Tvrdi kofe-ri behu u prostoru za prtljag, dok su im torbe s ronilač-kom opremom bile iznad glava dok su spavali.

U torbama su bila peraja, maske, nepromočiva odela, regulatori i prsluci na napumpavanje, a jedino su ronilač-ke noževe morali da spakuju u kofere. U jednoj od torbi nalazio se, još neotkriven, malezijski formular za sletanje.

Ayganistanac

253

U jednoj uvali na poluostmi Zamboanga, pri svetlosti re-flektora izdignutih na platformu ponad krme, vešti mo-ler upravo je finiširao poslednje slovo, „D", iz naziva ukotvljenog broda. S jarbola je mlitavo visila crvena zastava. Na drugoj strani pramca i okolo krme behu ispi-sane reči „Grofica od Ričmonda" i, samo na krmi, reč „Li-verpul" ispod naziva. Kad je moler sišao, a svetla se po-gasila, preobražaj je bio dovršen.

U zoru je jedna jahta, spolja gledano sportsko-ribar-skog tipa, lagano uplovila u uvalu. Dovezla je poslednja dva člana nove posade nekadašnje Zvezde Jave, onu dvo-jicu koja će brod povesti na njegovo, i svoje, poslednje putovanje.

Utovar robe na Groficu od Ričmonda počeo je u zoru, dok je vazduh još bio svež i ugodan. Kroz tri sata ponovo će zavladati uobičajena yrućina kao u sauni. Dizalice na do-ku nisu bile baš supermoderne, ali su lučki radnici znali znanje, pa su povezana debla dragocenog drveta preba-civali na palubu, da bi ga u skladište pakovali članovi po-sade koji su dole rmbačili u znoju lica svog.

Na podnevnoj pripeci čak i lokalni Borneanci morali su da predahnu, i u naredna četiri časa luka za utovar drvne grade stišala se u kakvoj-takvoj hladovini. Do pro-lećnog monsuna ostalo je bilo još samo mesec dana, a vlažnost vazduha, koja se retko i spuštala ispod devede-set procenata, sada se opasno približavala stotki.

Kapetanu Mekendriku bi lepše bilo na moru, ali su utovar i zamena palubne pokrivke potrajali do zalaska sunca, a kormilar je najavio da će tek sutradan ujutro do-ći da sprwede tegljač natrag na otvoreno more. Pomiriv-ši se s tim da će još jednu noć provesti u ovom stakleni-ku, Mekendrik uzdahnu i opet pobeže u klimatizovano potpalublje.

Lokalni zastupnik, sav užurban, stiže s kormilalom u šest ujutro, pa potpisaše preostale papire. A onda je Gro-ftca lagano isplovila u Južnokinesko more.

Kao i Zvezda Jave pre nje, i Grofica je skrenula na se-yeroistok, da zaobide Borneo, pa onda nastavila na jug, kroz arhipelaž Sulu, ka Javi, ka Surabaji, gde je - tako je mislio kapetan - čeka šest pomorskih kontejnera punih istočnjačke svile. A nije znao da u Surabaji nit ima, nit je ikada ikakve svile bilo.

Tri čoveka sišla su s jahte na oronulih nasip, negde usred zatona. Gospodin Lampong ih je poveo ka dugačkoj na-stambi podignutoj na šipovima iznad vode. Kuća je slu-žila kao spavaonica i trpezarija ljudima koji će krenuti u misiju koju je Martin znao pod nazivom Raža, a Lam-pong - Al Izra. Ostali koji su trenutno boravili u toj kući ostaće u pozadini. Njihovim trudom oteta Zvezda Jave pripremljena je za novo isplavljanje. Beše tu raznolikog sveta: Indonežana iz Džemaat Islamije, grupacije koja je postavila bombe na Baliju i drugde duž tog ostrvskog niza, kao i Filipinaca lojalnih Abu Sajafu. I jezika je bilo raznih - od lokalnog tagalo-ga do javanskog dijalekta, a tu i tamo bi neki od prido-šlih sa zapadnijih strana promrmljali i nešto na arap-skom. Martin je pamtio lica jednog po jednog člana posade i specijalni zadatak namenjen svakom od njih ponaosob.

Inženjer, navigator i radio operater bili su Indonežani. Ispostavilo se da je Sulejmanova uža specijalnost - fotografija. Što god da se desi, njegovo je bilo da, pre nego što umre mučeničkom smrću, snimkom na digitalnoj radio kameri ovekoveči vrhunac planiranog do-gadaja i preko laptopa i satelitskog telefona sve to pre-baci televizijskoj mreži Al Džazira, koja će to pustiti u etar.

254

Fredeńk Forsajt

Beše tu i neki golobradi mladić, sudeći po izgledu najverovatnije Pakistanac, premda mu se Lampong ob-raćao na engleskom. Kad je i dečko progovorio, videlo se da mora da je rođen i odrastao u Britaniji, ali da je paki-stanskog porekla. Govorio je engleski s jakim severnjač-kim akcentom; Martin je procenio da momak mora da je iz Lidsa ili Bradforda. I nije mu palo na pamet šta će taj mali ovde, sem ako ga nisu uzeli kao kuvara.

Ostala su još trojica: što se Martina lično tiče, njego-vo prisustvo bilo je lični poklon Osame bin Ladena; dru-gi je bio hemijski inženjer i, verovatno, stručnjak za eks-plozive, a treći - zapovednik misije. Ali on trenutno nije bio tu. Svi će ga oni upoznati kasnije. Sredinom prepodneva, lokalni zapovednik Lampong primio je poziv preko satelitskog telefona. Razgovor je kratko trajao, i Lampong je bio vidno oprezan, ali je sa-znao sve što je trebalo. Grofica od Ričmonda isplovila je iz Kota Kinabalu i sada je na moru. Otprilike u suton tre-balo bi da prode između ostrva Tavi Tavi i Holo. Posada motornog čamca koji će je tamo presresti može da pode za četiri sata. Sulejman i Martin su se iz svojih elegant-nih zapadnjačkih odela presvukli u obične pantalone, košulje s cvetnim motivima kakve se u ovom kraju nose uz sandale. Dozvoljeno im je da se niza stepenice spuste u plićak zatona i operu se pre molitve i večere, za koju su im posluženi pirinač i riba.

Martinu je preostalo samo da posmatra, budući da je vrlo malo razumeo od onoga što pričaju, i da - čeka.

Dvojica ronilaca imala su sreće. Njihovi saputnici veći-nom behu iz Malezije, pa su odmah usmereni u red za putnike s nebritanskim pasošima, što je nekolicini Bri-tanaca omogućilo brz pristup carinskoj kontroli. Pošto su među pndma prišli aerodromskoj pokretnoj traci s

Avganistanac

255

prtljagom, lako su došli do svojih kofera, pa krenuli ka carini kao jedni od onih što „nemaju šta da prijave“.

Možda zbog njihovih obrijanih glava, možda zato što behu neobrijani, ili možda zbog potamnele kože što se videla ispod kratkih rukava cvetnih košulja u to hladno britansko martovsko jutro - tek, jedan od carinika ih po-zva da im pregleda bagaž.

- Mogu li da vidim vaše pasoše, molim?

To je puka formalnost. Oni su potpuno u redu,

- A odakle ste to doputovali?

- Iz Malezije.

- Svrha putovanja?

Jedan od mladića pokazao je na ronilačku torbu. Po izrazu njegovog lica sudeći, samo carinikovo pitanje bilo je u priličnoj meri neumesno, s obzirom da je na torba-ma bio logo čuvene firme za proizvodnju ronilačke opre-me. Nije, međutim, pametno rugati se cariniku. Ništa se s njegovog lica nije moglo pročitati, ali u svojoj dugoj ka-rijeri nailazio je on na razne količine egzotičnih supstan-ci za pušenje i ubrizgavanje, pristiglih s Dalekog istoka. Pokazao je prstom na jednu torbu.

Ničega unutra nije bilo izuzev standardne ronilačke opreme. Dok je zatvarao rajsferšlus torbe, gurnuo je pr-ste u bočne džepove. Iz jednog je izvadio presavijen for-mular, pogledao ga i pročitao.

- Odakle vam ovo, gospodine? Yidelo se da je ronilac stvarno zbunjen.

- Ne znam. Nikad to nisam video.

Drugi carinik, koji je stajao nekoliko metara dalje, po koleginoj primernoj učtivosti primetio je da se stvara ne-ka tenzija, pa je prišao bliže.

- Da li biste ostali ovde, moliću? - reče onaj prvi, pa nestade iza nekih vrata. Ona velika ogledala na carinskom odeljenju ne služe samo da podidu taštini dok se popra-vlja šminka. Kroz njih se vidi, a iza njih, po smenama,

256

Frederik Forsajt

Ayganistanac

257

dežuraju pripadnici unutrašnje bezbednosti - u konkret-nom, britanskom slučaju, MI5.

U roku od nekoliko minuta, oba ronioca, sve s prtlja-gom, uvedeni su u zasebne prostorije za razgovor. Cari-nici su pregledali prtljag peraje po peraje, masku po ma-sku, majicu po majicu. Nije bilo ničeg protivzakonitog.

Čovek u civilu razvio je i proučavao onaj list.

- Mora da ga je neko tu stavio, nisam ja - bunio se ronilac.

Bilo je pola deset. Stiv Hil je sedeo za stolom na Yoksol Krosu kad mu je zazvonio telefon, onaj na prival> noj vezi, čijeg broja, naravno, nema u imeniku.

- S kim govorim? - upita neko s druge strane. Hil se sav nakostrešio.

- Možda bi to ja trebalo da pitam. Čini mi se da ste pogrešili broj - odvrati on.

Oficir MI5 pročitao je poruku gurnutu u roniočevu torbu. I stekao utisak da putnik govori istinu. A u tom slučaju bi...

- Zovem sa Hitroua, s Terminala 3. Služba unutra-šnje bezbednosti. Zaustavili smo putnika koji dolazi s Dalekog istoka. U ronilačkoj torbi mu je nadena kratka, rukom pisana poruka. Znači li vama išta ovo „Ćuskija“?

Stiva Hila kao da je neko udario u stomak. Čovek ni-je okrenuo pogrešan broj; ovaj broj se greškom i ne mo-že dobiti. Hil se predstavio, rekao gde radi i kojeg je čina, i zatražio da obojicu zadrže, a da on kreće iz ovih stopa. U roku od pet minuta Hilov automobil je izleteo iz pod-zemnog parkinga, prešao Yoksolski most pa skrenuo na Kromvelov put, zaputivši se ka Hitrouu.

Ronioce je zadesio maler da izgube čitavo prepodne. Posle jednočasovnog saslušanja, Stiv Hil je bio sasvim si-guran da razgovara s dvojicom bezazlenih naivčina. Ude-sio je da im donesu obilan doručak iz kantine u kojoj se hrani osoblje i zamolio ih da se potrudite iz petnih žila ne

bi li se setili ko je to mogao da im ćušne poruku u bočni džep na torbi.

Pokušavali su da se sete svih ljudi koje su videli otka-ko su krenuli da pakuju stvari.

Najzad jedan reče:

- Mark, je l' se sećaš onog tipa što liči na Arapina ko-ji ti je pomogao s prtljagom na aerodromu?

- Kako, liči na Arapina? - upita Hil.

Opisali su mu čoveka što su bolje umeli. Crna kosa, crna brada. Uredno obrijan i ošišan. Tamne oči, taman ten. Oko četrdeset pet godina, lepo građen. Tamno ode-lo.

Hil je već imao opise koje dadoše berberin i krojač iz Ras al Hajmaha. Reč je bila o Ćuskiji. Iskreno je zahtvao roniocima i zatražio da ih šofer službenim kolima odba-ci do njihovih domova u Eseksu.

Nazvavši Gordona Filipa u Edzel i Mareka Gumijeni-ja, koji je upravo doručkovao u Yašingtonu, otkrio je sa-držaj škrabotine s lista koji je držao. A pisalo je prosto: „AKO YOLIŠ SYOJU ZEMLJU, YRATI SE KUĆII POZO-VI BROJ XXXXXXXXXXXX. SAMO IM RECI DA ĆUSKI-JA KAŽE DA ĆE TO BITI NEKI BROD.“

- Dižite sve na noge - glasila je njegova poruka Edze-lu. - Pretražite celu planetu, tražimo nestali brod.

Kao i kapetan Herman sa Zvezde Jave, i Lijam Mekendrik je odlučio da svojim brodom zaobide razne rtove, pa da kormilo prepusti oficiru pošto prođu kroz moreuz između ostrva Tavi Tavi i Holo. Pred njim se pružalo golemo prostranstvo Celebeskog mora, a put ih je vodio pravo na jug, ka Makasarskom tesnacu.

Šestočlana je bila njegova posada: pet Indusa iz Ke-rale, sve hrišćani, lojalni i efikasni, i prvi oficir s Gibraltara. Njemu već beše prepustio kormilo i sišao je bio u potpalublje kad su motorni čamci velikom brzinom jur-nuli ka krmi. Kao i u slučaju Zvezde Jave, ni ova posada nije imala nikakvih izgleda. Deset bandita preskočili su

258

Fredeńk Forsajt

ogradu u roku od nekoliko sekundi i potrčali ka brodskom mostu. Gospodin Lampong, koji je rukovodio otmičarskom operacijom, popeo se na brod mnogo opuštenije.

Ovoga puta nije bilo potrebe za ceremonijom, nisu morali da prete svakojakim nasiljem ukoliko ovi ne budu hteli da ih slušaju. Napadači su imali samo jedan zadatak: da Grofica od Richmonda nestane bez traga, sve s posadom, zauvek. Otpisano će biti ono što ju je u ove vode i namamilo - njen dragoceni tovar - što jeste bila šteta, ali tu sad pomoći nije bilo.

Posada je, prosto, saterana na gonji deo krme i streljena. Ta tela, koja su se trzala, kao da se jogune protiv nezaslužene smrti, bačena su pravo u more. Nije ni bilo potrebe da im se vezuje kamenje oko vrata da bi pali na dno. Lampong je ajkule poznavao u dušu. Lijam Mekendrik je poslednji stigao na red; gnevno grmeći na ubice, Lamponga je nazvao bezbožničkom svinjom. Muslimanski fanatik nije voleo da ga nazivaju svinjom pa se dobro postarao da liverpulski pomorac, premda izrešetan, bude još u životu kad padne u more.

Pirati Abu Sajafa potopili su dovoljno brodova da nauče gde se nalaze ventili na trupu broda. Kako je brodsko dno počelo da se puni vodom, napadači su napustili Groficu i, udaljivši se nekih šest-sedam stotina metara, gledali kako se propinje na krmu, s pramcem uvis, i klizi unatrag da bi lagano skliznula do dna Celebeskog mora. Kad je nestala, ubice se okrenuše i pohitaše kući.

Primivši još jedan u nizu kratkih Lampongovih poziva preko satelitskog telefona, družina u dugačkoj kući u onom filipinskom zatonu konačno je krenula na izvršenje zadatka. U povorci jedan po jedan sišli su do broda ukotvljenog u podnožju stepeništa. Dok su tako išli, Mar-

Ayganistanac

259

tin je uvideo da oni što ostaju, očigledno, ne osećaju zbog toea nikakvo olakšanje, već isključivo duboku zavist.

Za sve vreme provedeno u sastavu specijalnih snaga on, zapravo, nikada nije video bombaša samoubicu uoči kobnog čina. Sada je bio okružen takvima, i sam je postao jedan od njih.

U zamku Forbs mnogo je čitao o mentalnom stanju u kojem se ti ljudi nalaze; o njihovom nepokolebljivom ubedenju da to što čine - čine zarad ostvarenja jednog uistinu svetog cilja; da će taj njihov čin Alah istoga časa blagosiljati; da im je garantovan momentalan odlazak u raj; i da je sve to mnogo, mnogo jače od ono nešto ljubavi prema životu što je preteklo u njima.

Uvideo je, takode, koliko je duboka mržnja koju, uporedo s ljubavlju prema Alahu, proživljava jedan šehid. Jedno bez drugog ne ide. Ta mržnja mora da je kao ne-kakva kiselina koja iznutra nagriza dušu, a on je sad tom mržnjom bio okružen sa svih strana. Prepoznao ju je na licima Abu Sajafovih pljačkaša koji su se nasladivali kad god im se ukaže prilika da ubiju nekog zapadnjaka; prepoznao ju je u srcima Arapa dok se mole da im bude ukazana prilika da ubiju što više moćnih hrišćana, Jeweja i svetovnih ili nedovoljno pobožnih muslimana kada i sebi budu oduzimali život; a više nego igde

drugde, video je tu mržnju u očima El Hatabovim i Lampongovim, i to upravo zbog toga što su oni pristali da se okaljaju kako bi se neopaženi kretali iza neprijateljskih linija. Dok je brod, brekćući, lagano napredovao kroz zaton, a prašumsko se rastinje nadnosilo nad vodu i s jedne i s druge strane, zaklanjajući već i nebo nad njima, pomno je posmatrao svoje saputnike. Svima su im zajednički bili mržnja i fanatizam. I svi su se smatrali blagoslovenijima od svih drugih istinskih vernika na svetu.

Martin je bio ubeden da svi ti ljudi, u stvari, ništa bo-je od njega samoga ne znaju na koji će se način tačno

260

Frederik Forsajt

žrtvovati; kuda idu, šta im je tačno meta, i kojim će sredstvima postavljeni cilj da ostvare.

Jedino što su znali - budući da su sami izrazili spremnost da polože svoje živote, pa bili prihvaćeni i brižljivo odabrani - bilo je da će udariti na Yelikoga satanu, i to tako da će se o njihovom poduhvatu pričati i posle sto godina. I oni će, kao i Prorok nekada davno, poći na veliko putovanje u nebo; putovanje zvano Al Izra.

Pred njima se uvala delila na rukavce. Brektavi brodić krenuo je širim rukavcem, i iza okuke ljudi primetiše usidrenu ladu. Bila je okrenuta nizvodno, spremna da isplovi na otvoreno more. Palubni tovar očito je bio spa-kovan u šest kontejnera za pomorsku plovidbu koji su zauzimali prednji deo palube. Brod se zvao Grofica od Ričmonda. Na trenutak se Martin poigrao pomišlju da pobegne u džunglu. Nedelje i nedelje proveo je u džunglama Bru-neja, gde se pripadnici SAS-a obučavaju za snalaženje u tropskim uslovima. Ali istoga mu je časa bilo jasno da je to beznadežan korak. Neće bez kompasa i mačete preći ni kilometar-dva, i hajka će ga se dočepati u roku od sat vremena. Uslediće potom dani neopisive agonije, dok iz njega budu cedili i najmanju pojedinost o misiji koje se prihvatio. Nema svrhe. Moraće da sačeka bolju priliku, ako je uopšte bude.

Jedan po jedan uspeali su se uz merdevine na palubu tegljača: inženjer, navigator i vezista, sve Indonežani; hemičar i fotograf, obojica Arapi; Pakistanac iz Yelike Britanije s jakim severnjačkim akcentom, za koga se ispostavilo da je tu za slučaj da neko insistira da preko ra-dija stupi u vezu s Groficom; a bio je tu i Avganistanac, koga će naučiti da stane za kormilo i drži pravac. Za sve vreme koje je proveo na obuci u Forbsu, za onolike sate proučavanja lica poznatih osumnjičenih, nije video ni-jednoga od ovih. Kad se popeo na palubu, tamo ih je čeo kao čovek koji će ih predvoditi na putu u večnu slavu.

Avganistanac

261

Njega je bivši sasovac prepoznao. Od prvoga časa, pri-zvavši slike iz dosijea što su mu pokazane u zamku Forbs, znao je da pred njim stoji Jusuf Ibrahim, zamenik i desna ruka ubice El Zarkavija, njegovog zemljaka Jordanca.

Njegovo je lice bilo jedno od onih iz „prve lige“ u čitavoj galeriji koja mu je pokazana u zamku Forbs. Čovek je bio niskog rasta i nabijen, kao što je Martin i očekivao, a zakržljala leva ruka beživotno mu je visila niz telo. Bo-rio se svojevremeno protiv Soyjeta u Avganistanu i, za vreme jednog vazdušnog napada, više komada šrapnela zarilo mu se u ruku. Draže mu je bilo da mu ostane tako, da visi, nego da mu je amputiraju.

Govorkalo se da je tamo i ostavio kosti, što nije bila istina. Zakrpili su ga u pećinama, pa krišom prebacili u Pakistan, gde ga je čekao složeniji hirurški zahvat. Kad su Soyjeti napustili zemlju, njemu se izgubio svaki trag.

Čovek sa sparušenom levom rukom ponovo se poja-vio pošto je Koalicija izvršila iiwaziju Iraka. U meduvre-menu je obavljao dužnost šefa obezbedenja u jednom od Al Kaidinih kampova pod talibanskom upravom.

Majku Martinu je u tom času srce stalo: šta ako čo-vek prepozna Izmeta Kana iz onih, avganistanskih dana, pa mu se prohte s njim o tome da poprića? Ali zapoved-nik misije samo je zurio u njega svojim bezizraznim, sit-nim crnim očima.

Dvadeset punih godina taj je čovek ubijao i ubijao, i užiyao je u tome. U Iraku, kao adutant Musaba el Zarka-vija, odrublji-vao je ljudima glave pred kamerama, i uži-vao u tome. Uživao je da ih čuje kako mole, kako vrište. Martin je gledao u te crne, sumanute oči i pozdravio čo-veka na uobičajen način. Mir nek je s tobom, Jusufe Ibrahime, Kasapine iz Karbale.

14.

Ono što je nekada bila Zvezda Jave isplovilo je iz skrovi-tog filipinskog zatona dvanaest časova posle uništenja Grofice od Ričmonda. Brod je prošao kroz zaliv Moro i ušao u Celebesko more, zaputivši se u pravcu jug-jugo-zapad, s ciljem da izbije na trasu kojom bi plovila i Gro-fica, kroz Makasarski moreuz.

Brodom je upravljao kormilar Indonežanin, ali pored njega su stajali pakistanski momčić iz Britanije i Avgani-stanac, kome je prethodno rečeno da gleda kako se drži kurs na moru.

Mada nijedan od njegovih učenika toga i nije mogao biti svestan, agencije koje se protiv terorizma bore u sve-tu pomorske trgovine godinama ne umeju da odgonetnu šta to biva kad brodove u ovim vodama neko otme, pa ih - zaključavši prethodno posedu - tera ukруг satima, da bi ih naposletku napustio.

Razlog je bio jednostavan: kao što su otmičari aviona od jedanaestog septembra znanje sticali u američkim le-tačkim školama, tako i pomorci otmičari s Dalekog isto-ka na moru uče kako se upravlja velikim brodovima. In-donežanin koji je kormilario novom Groficom bio je jedan od takvih.

Inženjer koji je radio dole na mašinskom odeljenju zaista je bio pomorski inženjer i pre nego što je brod na kojem je radio pao u ruke pripadnicima Abu Sajafa. Dra-že mu je bilo da se pridruži teroristima i postane jedan od njih nego da umre.

Treći Indonežanin je bio naučio sve što se ima znati o uspostavljanju radio veza na relaciji brod-obala dok je

Avganistanac

263

radio u lučkoj kapetaniji u jednom trgovačkom primor-skom gradu na Severnom Borneu, da bi potom prihvatio ideje radikalnog islama i bio primljen u redove Džemaat Islamiye, te pomagao u postavljanju bombi u diskoteci na Baliju.

Jedino su ova trojica, od osmorice koliko ih je ukup-no bilo, morali da imaju neka tehnička znanja o brodovi-ma. Arapski hemičar će na scenu stupiti na kraju, kad to-var bude trebalo dići u vazduh; čovek iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, Sulejman, poslaće slike koje će uzdr-mati svet; mladi Pakistanac će, ukaže li se potreba, opo-našati severnjački naglasak kapetana Mekendrika, a Av-ganistanac će biti tu da „odmeni” kormilara tokom dugih dana plovidbe pred njima.

Kraj marta je bio, a na vencu Kaskadskih planina prole-ća nije bilo još ni u nagoveštaju. I dalje je bila čiča zima, i gust sneg pokrivaio je šumu izvan zidova Kolibe.

A unutra je bilo udobno i toplo. Uprkos danonoćnom teleyizijskom programu, filmovima na de-ve-deu, muzici i društvenim igrama, glavni neprijatelj bila je - dosada. Što se tiče posluge koja je održavala objekat, ljudi nisu imali bogzna kakvog posla, i u ovih šest meseci njihova sposobnost da podnesu samoću i budu dovoljni sami se-bi našla se na ozbiljnoj probi.

Sem toga, stražari su mogli da nazuju smučke ili kr-plje, pa da tabanaju kroz šumu ne bi li ostali u formi i od-morili dušu od spavaonice, trpezarije i sobe za razonodu. Što se pak tiče zatvorenika, otpornog na svako zbližava-nje s okolinom, pritisak je bio mnogo veći. Izmet Kan je čuo kad mu je predsedavajući vojnog suda u Gvantanamu saopštio da je slobodan, i bio je ube-den da ga u zatvoru Pul-i-Čarki neće držati više od go-dinu dana. Kad su ga doveli u ovu samotnu divljinu, a

264

Fredeńk Forsajt

činilo mu se da je to zauvek - teško je bilo sakriti gnev koji je u njemu narastao.

I tako je obukao jaknu postavljenu kapokom* koju su mu dali, izašao napolje i počeo da korača tamo-amo po ograđenom prostoru. Deset koraka u dužinu, pet u širi-nu. Mogao je i žmureći da hoda i nikad da ne naleti na beton. Jedino što se s yremena na vreme menjalo bilo je nebo.

Mahom je ono pokriveno teškim, olovnosivim oblaci-ma, iz kojih je padao sneg. Ali nešto ranije, u onim dani-ma kad hrišćani ukrašavaju drveće i pevaju pesme, nebe-sa su bila led-ledena, ali - plava.

Tada je vidao orlove i gavranove kako kruže visoko. Manje ptice bi doprhutale navrh zida i zagledale se odo-zgo u njega, možda u čudu što i on sad ne može da dode i pridruži im se na slobodi. On je, međutim, najviše vo-leo da gleda avione.

Za neke je znao da su ratne letelice, mada u životu ne beše čuo za Kaskadske planine, gde se sada nalazio, ili vazduhoplovnu bazu Mekčord, koja se nalazi osamdese-tak kilometara zapadno odatle. Ali gledao je svojevreme-no američke borbene letelice kako nadleću u bombaškim naletima iznad severnog Avganistana, i znao da su ovi koje sada vidi - isti onakvi.

Bilo je tu i putničkih aviona. Drugačije su izgledali, s raznolikim šarama na repovima, ali on je znao toliko da to nisu nacionalna obeležja, već znakovi određenih kom-panija.

Izuzev javorovog lista. Svaki čas pojavljivali su se avioni s tim listom na repu, uvek su se uspinjali i, tako-de poslovično, stizali sa severa.

Lako je bilo provaliti gde je sever; po sunčevim zraci-ma u suton znao je gde je zapad, pa se molio licem okre-nut u suprotnom smeru, prema Meki, daleko na istoku.

* Svileni vlakna koja se dobijaju od drveta seibe, koje raste u Jugoi-stočnoj Aziji i Okeaniji, ali i u Srednjoj i Južnoj Americi. (Prim. prev.)

Ayganistanac

265

Već je i sam dokonao da se nalazi u SAD, jer su njegovi stražari nedvosmisleno govorili s američkim akcentom. Otkud onda putnički avioni s drugačijim nacionalnim znamenjem stižu sa severa? To bi jedino moglo da znači da je tamo gore negde neka druga zemlja, zemlja gde se ljudi klanjaju crvenom listu na beloj pozadini. I tako je on koračao tamo-amo, amo-tamo, i pitao se koja li je to zemlja crvenog lista. Ono što je gledao behu, zapravo avi-oni Er Kanade što poleću iz Vankuvera.

U lučkoj prčvarnici u Port ov Spejnu, na Trinidadu, dvo-jicu pomorskih trgovaca napala je i usmrtila lokalna ban-da. Obojica su bili znalački izbodeni noževima.

Dok je trinidadska policija stigla na lice mesta, kod svedoka se javila amnezija, tako da niko nije mogao da se seti ničega do da su neka petorica izazvali kafansku tuču i da su svi bili s ostrva. Policija više od toga nije uspeła da sazna, pa niko i nije uhapšen.

Ubice su, zapravo, bile običan lokalni šljam i nema-hu nikakve veze sa islamskim terorizmom. Ali čovek ko-ji im je platio beše veteran u terorističkoj organizaciji Džamaat el Muslimin, glavnoj trinidatskoj grupaciji na strani Al Kaide.

Premda i dalje nedovoljno poznata u zapadnoj medij-skoj sferi, Dž-e-M je godinama istrajno rasla, kao i srod-ne grupacije na drugom obodu karipskog basena. U obla-sti poznatoj po pobožnom prostom hrišćanskom življu, islam je tiho rastao, jer doseljenici s Bliskog istoka, iz Centralne Azije i s Indijskog potkontinenta sada su dola-zili naveliko.

Novac kojim je Dž-e-M platio izvršioce ovog dvostru-kog ubistva obezbeden je iz finansijskih izvora koje je obezbedio pokojni Tufik el Kur, a konkretna naredenja izdao je izaslanik doktora El Hataba koji se još nalazio na ostnoi.

266

Fredeńk Forsajt

Niko se nije ni potrudio da ubijenima uzme novčarti-ke, tako da je policija Port ov Spejna žrtve brzo identifi-kovala kao gradane Yenecuele, članove posade jednog yencuelanskog broda koji je u to vreme bio ukotvljen u luci.

Zapovednil< ovog broda, kapetan Pablo Montalban, potresao se i rastužio kad mu je rečeno da je izgubio lju-de, ali nije mogao još dugo da se maje u luci.

Obavezu transporta posmrtnih ostataka u Karakas preuzele su yencuelanska ambasada i konzulat, dok je kapetan Montalban od svog lokalnog zastupnika zatražio da mu nade zamenu za dvojicu mornara koje je izgubio. Ovaj se raspitao naokolo i - posrećilo mu se. Pojavio se s dvojicom učtivih i posla željnih mladih Indusa iz Kerale koji već behu preplovili svet i koji su, premda nisu pose-dovali dokumenta naturalizovanih gradana, imali savr-šene kvalifikacije.

Indusi su primljeni, pa su se pridružili ostaloj četvo-rici mornara iz posade, i DonjaMarijaje već sutradan is-plovila.

Kapetan Montalban je otprilike znao da većinu indij-skog stanovništva čine hinduisti, ali predstavu nije imao da u toj zemlji živi oko sto pedeset miliona muslimana. Nije, takode, bio svestan činjenice da se proces radikali-zacije indijskih muslimana odvijao jednakim intenzite-tom kao i u Pakistanu, kao ni podatka da je ta Kerala, svojevremeno leglo komunizma, naročito plodno tlo za procvat islamskog ekstremizma.

Nova dva člana njegove posade zaista su se iz Indije otisnuli u svet kao momci od palube, ali sledeći odredena naredenja i, pre svega, da bi stekli iskustvo. Yencuelan-ski katolik, naposletku, pojma nije imao da oni - prem-da ni jednom ni drugom samoubistvo nije bilo na umu -rade za Džamaat el Muslimin. Ona dva nesrećnika u kafani ubijena su upravo zato da bi se dva indijska mor-nara ubacila na Montalbanov brod.

Ayganistanac

267

Primivši izveštaj s Dalekog istoka, Marek Gumijeni je od-lučio da leti preko Atlantika.

Ovoga puta sa sobom je po-veo stručnjaka u jednoj sasvim drugačijoj oblasti.

- Stručnjaci za arapski poslužili su svojoj svrsi, Stive -reče on Hilu pre nego što će poleteti. - Sada su nam po-trebni ljudi koji se razumeju u svetsku pomorsku trgovinu.

Poveo je sa sobom čoveka iz američkog Biroa za ca-rinu i zaštitu granica, tačnije iz odeljenja za pomorsku trgovinu. Stiv Hil je na dogovoreno mesto, severno od Londona, došao u društvu svojih kolega iz SIS-ovog ode-ljenja za borbu protiv terorizma, pomorski odsek.

U Edzelu su se srela dva mlada kadra: Čak Hemingvej iz Njujorka i Sem Simor iz Londona. Obojica behu čula jedan za drugoga iz novina i priča koje kruže po zapad-noj protivterorističkoj zajednici. Rečeno im je da imaju dvanaest časova da se zatvore i naprave procenu pretnje i plan akcije. Kad su najzad izašli pred Gumijenija, Hila, Filipsa i Mekdonalda, Čak Hemingvej prvi uze reč.

- Ovo nije običan lov, ovo će biti kao da tražimo iglu u plastu sena. Kad nekoga lovite, imate odrećtenu metu; a mi imamo samo nešto što nekud plovi po nekoj vodi. I to možda. Dozvolite da razradim ovaj momenat.

- U ovom trenutku, po svetskim okeanima saobraća četrdeset šest hiljada trgovačkih brodova. Polovina nosi zastavu druge zemlje, koja može da se zameni na jedan jedini kapetanov mig.

- Šest sedmina površine Zemlje pokrivaju okeani, i to je tako ogromna oblast da se u svakom trenutku, doslovno, hiljade i hiljade brodova koji plovo - ne mogu videti ni sa kopna ni sa nekog drugog broda.

- Osamdeset odsto svetske trgovine i danas se obavlja morskim putem, i tu govorimo o ukupnoj masi tovara koja je tek nešto manja od šest milijardi tona. A trenutno je, širom sveta, u funkciji četiri hiljade luka.

268

Fredeňk Forsajt

- Vi, naposljetku, želite da nadete jedan brod, a ne znate ni kojeg je tipa, ni kojih dimenzija, tonaže, oblika, koliko je star, ko mu je vlasnik, iz koje je zemlje, ko je kapetan, pa ni kako se brod zove. Da bismo uopšte mogli da se nadamo da ćemo tom brodu ući u trag - a takva plovidba nazivamo fantomskim brodovima - potrebno će nam biti više od toga; ili pak mnogo, mnogo sreće. Možete li nam nešto od toga dvoga ponuditi?

Ćutali su, obeshrabreni.

- Ovo baš ne miriše na dobro - reče Marek Gumijeni. - Sem, možeš li ti da nam daš neki tračak nade?

- Čak i ja se slažemo da mora postojati način da identifikujemo metu koja bi se mogla naći teroristima na nišanu, a onda da proveravamo svaki brod koji plovi ka toj meti i, pod pretnjom oružjem, zatražimo da nam se omogući pregled broda i tovara - reče Simur.

- Slušamo te - reče Hil. - Kakva bi to meta njima najpre mogla da bude interesantna?

- Ljudi iz naše branše zabrinuti su već godinama, već godinama ispisuju izveštaje.

Okeani su igralište za teroriste. Činjenica da je Al Kaida za svoj prvi veliki spektakularni udar odabrala napad iz vazduha bila je, zapravo, nelogična. Oni su se nadali da će uništiti makar četiri sprata kula Svetskog trgovinskog centra, pa im se i tu neverovatno posrećilo. A sve to vreme more kao da ih je zvalo sebi.

- Bezbednost u lučkim gradovima i lukama podignuta je na znatno viši nivo - obrecnu se Marek Gumijeni. - Ja bar znam, video sam budžet.

- Uz dužno poštovanje, gospodine, nije to doroljno. Nama je poznat podatak da broj otmica brodova u vodama oko Indonezije - to jest, u svim pravcima - neprestano raste od početka milenijuma. Neki brodove otimaju da zarade novac i popune riznice iz kojih se finansira terorizam. Drugi dogadaji ove vrste na moru prkose svakoj logici.

- Kao na primer?

Avganistanac

269

- Zabeleženo je deset slučajeva da su morski razbojnici otimali tegljače. Neki nikada nisu pronađeni. Ne može se na njima zaraditi prodajom, jer prilično su upadljivi i teško ih je zamaskirati. Čemu oni služe? Mi smatramo da bi tegljače mogli da upotrebe tako što bi njima odvaldi zarobljeni supertanker do neke prometne međunarodne luke kao što je Singapur.

- I da je dignu u vazduh? - upita Hil.

- Nema potrebe. Dovoljno je da potope brod s dignutim otvorima od skladišta. I luka se zatvara na deset godina.

- U redu - reče Marek Gumijeni - dakle... to je potencijalna meta broj jedan. Da preotmu supertanker i iskoriste ga da onesposobe trgovačku luku. Je li to spektakularno? Meni to izgleda nekako previše svetovno, sem ako nije reč o nekoj konkretnoj luci... Nema žrtava.

- Ovo može da bude i gore - reče Čak Hemingvej. - Još se štošta može uništiti kad brod blokira prolaz, to može da nanese ogromnu štetu svetskoj privredi. U videu snimku

emitovanom oktobra dve hiljade četvrte, Bin Laden je lično rekao da će se preorijentisati na nanoše-nje ekonomske štete.

- Niko u svim tim tržišnim centrima i na benzinskim stanicama ne uvida da se celokupna svetska trgovina da-nas odvija po sistemu isporuke u poslednji čas. Niko više ne želi da skladišti i gomila robu. Majica kineske proiz-vodnje koju u ponedeljak kupi neko u Dalasu, verovatno je u petak prispela u luku. Isto je s gorivom.

- A šta s Panamskim kanalom? Ili Sueckim? Zatvori te kanale, i eto haosa u globalnoj ekonomiji! Ovde je reč o šteti izraženoj u stotinama milijardi dolara. Postoji još deset tako uskih i tako važnih moreuza koji bi bili zatvo-reni za saobraćaj kad bi se neki stvarno veliki teretni brod ili tanker u njima potopio.

- U redu - reče Marek Gumijeni. - Vidi, ja sad mo-ram o ovome da izvestim predsednika i još pet šefova. Ti,

270

Fredeńk Forsajt

Stive, javi premijeru. Ne smemo da sedimo skrštenih ru-ku sad kad nam je stigla poruka od Ćuskije. Niti smemo da ronimo suze. Moramo da predložimo konkretne me-re. Oni će tražiti da budemo aktivni, da se vidi da nešto preduzimamo. Napravite spisak mogućih meta i istupite s protivmerama. Majku mu, pa imamo i mi valjda čime da se branimo.

Čak Hemingvej izvadi papir koji su on i Simur pret-hodno pripremili.

- U redu, gospodine, mi naslućujemo da postoji mo-gućnost da će verovatno preuzeti neki veoma veliki brod - tanker, šleper, ili brod koji prevozi rudu - i po-topiti ga u nekom pomorskom uskom grlu od vitalnog značaja. Koje mere protivtoga preduzeti?

Identifikova-ti sva takva uska grla i postaviti bojne brodove na prila-zima s obe strane. I da mornarica podrobno pregleda sve brodove koji tu prolaze.

- Isuse - reče Stiv Hil - pa to ima da napravi haos. Reći će da se ponašamo kao pirati. A šta sa zemljama u čijim se teritorijalnim vodama to dogada? Imaju li i one tu pravo glasa?

- Ako teroristi uspeju u onome što su naumili, biće to propast i za druge brodove i zemlje u priobalju. Ne sme se odugovlačiti - mornarica može da se prebaci na šleper a da ovaj i ne uspori. I, pošteno govoreći, ako na bilo kom od tih fantomskih brodova bude terorista, oni našima neće dozvoliti pristup. Moraće da zapucaju, odmah će se znati ko su, i brod će biti potopljen pre nego što stigne do odredišta. Mislim da će vlasnici brodova uvideti prednost naše strategije.

- A koja je druga potencijalna opasnost? - zapita Stiv Hil.

- Druga je da će fantomski brod krcat eksplozivom navesti na neku krupnu metu, kao što je ostrvo s nafto-vodom ili neku bušotinu, pa je razneti u paramparčad. To bi prouzrokovalo ugrožavanje životne sredine s nesa-

Ayganistanac

271

gledivim posledicama i ekonomski krah koji se godinama ne bi mogao sanirati. Sadam Husein je to učinio Kuvajtu kad im je popalio izvorišta nafte povlačeći se pred Koali-cijom, ostavivši Kuvajćane na sprženoj zemlji. Protivme-ra: ista kao i u prvom slučaju. Identifikovati i presresti svaki brod koji se ma i približi takvom postrojenju. Gle-dati da se identifikacija obavi na razdaljini od petnaestak kilometara, gde bi bio postavljen sanitarni kordon.

- Nemamo dovoljno bojnih brodova - pobuni se Stiv Hil. - Zar da obezbedujemo baš svako ostrvo, svaku rafi-neriju nafte na obali, svaku naftnu bušotinu u moru?

- Zato i dotične države moraju preuzeti deo troškova na sebe. I, ne moraju to biti bojni brodovi. Ako bi na ne-ki brod-presretač bila otvorena vatra, fantomski brod bi se bezmalo sam otkrio, i mogli bismo da ga potopimo iz vazduha, gospodine.

Marek Gumijeni prede šakom preko čela.

- Još nešto?

- Postoji i treća mogućnost - reče Simur. - Da deto-nacijom eksploziva izazovu stravičan masakr. U tom slu-čaju na meti bi najverovatnije bio neki turistički objekt na obali u trenutku kad vrvi od gostiju. Užasna je to mo-gućnost, podseća na uništenje Halifaksa u Novoj Škot-skoj 1917. godine, kada je brod s tovarom municije odle-teo u vazduh u srcu luke. Grad je izbrisan s karte. Ne računajući nuklearne udare, to se i dalje vodi kao najja-ča eksplozija u istoriji.

- O svemu ovome moraću da izvestim šefove, Stive, a njima se to, bogami, neće svideti - reče Gumijeni dok su se rukovali na asfaltu ispred zgrade. - Uzgred budi reče-no, ukoliko preduzmemo te protivmere, a moraćemo da ih preduzmemo, nema šanse da se ovo sakrije od medija. Trebalo bi da smislimo što bolju priču da bismo lošim momcima skrenuli pažnju s pukovnika Martina. Slldam ja njemu kapu, ali - kao što i sam vidiš - moramo da pri-hvatimo realnost. Yeliki su izgledi da je on odsvirao svoje.

272

Fredeńk Forsajt

Major Lari Dival provirio je iz kućice obasjane suncem Arizone i opet se, kao i uvek, zadivio ugledavši model F-15 orao koji ga je čekao. Već petnaest godina leteo je u modelu F-15E i shvatio da je to ljubav njegovog života.

U toku karijere pilotirao je modelima F-III mravo-jed i F-4G divlja lasica, i nema sumnje da su obe letelice bile ozbiljne mašine, te da mu je američko ratno vazdu-hoplovstvo odalo počast ukazavši mu poverenje da sedne za komande ovih aviona; orao je, međutim, i posle dva-deset godina iskustva u vazduhoplovstvu, za njega bio bolji od najboljeg.

Borbena letelica kojom će se toga dana iz vazduho-plovne baze Luk vinuti ka državi Yašington još je bila na popravci. Neosetljiva na ljubav i pohlepu, mržnju i strah, nemo se šćućurila dok je roj muškaraca i žena u kombi-nezonima vršljao po njenom masivnom telu. Zavideo je Lari Dival svome orlu; premda satkan od mnoštva kom-plikovanih sitnica, taj avion ništa nije osećao. I ničega se, nikada, nije plašio.

U bazu Luk ovaj avion prebačen je zarad temeljnog remonta uoči ovojutarnjeg probnog leta. Posle tolikih dana provedenih u radionicama, letelica je, u skladu s pravilima, morala prvo da prode probni let.

I tako je orao čekao na jarkom prolećnom suncu ari-zonskoga jutra; 20 metara dugačak, pet i po visok i 13 metara širok, težak 18,5 tona, s 37 tona maksimalne ukupne mase pri poletanju. Lari Dival se pojavio upravo kad i oficir za oružane sisteme, kapetan Niki Džons, ko-ji se krupnim koracima vraćao iz još jedne u nizu prove-ra pojedinih delova letelice. U orlu i WSO, ili vizo*, leti

* Weapons Systems Officer (WSO) - oficir za oružane sisteme. Skraćenica wizzo, koju smo, uz intervenciju u transkripciji, osta-vili u izvornom obliku, mogla bi se prevesti kao čarobnjak, budu-ći da je proistekla iz engleske reči wizard, što znači „čarobnjak". (Prim. prev.)

Ayganistanac

273

zajedno s pilotom, okružen avionskom elektronikom vrednom milione dolara. Na dugom letu do vazduho-plovne baze Mekčord, sve će on to testirati.

Dvočlana posada prebačena je nekih osamsto metara do borbene letelice koja je čekala na poletanje. Deset mi-nuta posvetili su poslednjim proverama, mada su izgledi da je mehaničarima nešto promaklo bili apsolutno zane-marljM.

Zauzevši mesta u kabini, vezali su se kaiševima, još jednom klimnuli glavom mehaničarima, koji tad sićtoše na pistu, udaljiše se od aviona i ostaviše ih na miru.

Lari Dival je uključio dva moćna motora F-100, za-škripao je hermetički zatvoren providni krov, i orao se pokrenu. Na pisti ga je uhvatio lald povetarac, letelica je stala i, pre nego što će biti podwgnuta poslednjoj prove-ri kočnica, dobila dozvolu za let. A

onda deset metara du-gi plamenovi suknuše iz dve komore za naknadno sago-revanje, i major Dival nagazi gas do daske.

Nekih kilometar i po niz pistu, pri brzini od 185 čvo-rova, točkovi se digoše s piste. Orao je uzleteo. Točkovi su se uvukli, digla se zakrilca, ventili smanjili dovod go-riva. Dival je podesio da se uspinju brzinom od hiljadu i šeststo metara u minutu, dok mu je vizo, koji je sedeo po-zadi, davao koordinate. Na \dsini od devet hiljada dvesta metara, na plavom nebu bez oblačka, orao se ispravio, nosa okrenutog ka severozapadu, u pravcu Sijetla. Pod njima su bile Stenovite planine, snegom zaogrnutе, čiji će ih visovi pratiti do kraja 1 ta.

U britanskom Forin ofisu* behu već gotovo utanačene sve pojedinosti o načinu prebacivanja predstavnika bri-tanske vlade i njihovih savetnika na aprilski samit G8.

Kompletna delegacija putovaće čarter letom s Hitroua na

* Ministarstvo inostranih poslova Yelike Britanije. (Prim. prev.)

274

Fredeńk Forsajt

\vganistanou

275

njujorški DžFK*, gde će ih po protokolu dočekati američ-ki državni sekretar.

Preostalih šest delegacija, izuzev domaće, američke, doputovaće iz šest različitih glavnih gradova, takode na medunarodni aerodrom Kenedi.

Sve delegacije ostaće „u vazduhu" i kad udu u prostor aerodroma, na kilometar i po od najbližih demonstrana-ta i bundžija u neposrednom okruženju. Predsednik, jed-nostavno, nije želeo da dozvoli da te „lujke", kako ih je on zvao, dovikuju uvrede njegovim gostima ili ih na bilo koji način uznemiravaju. Repriza Sijetla i Denove ne mo-že se dopustiti.**

Prevoz sa samog DžFK-a biće obezbeden pomoću he-likopterskog vazdušnog mosta koji će putnike prebaciti do drugog sa svih strana hermetički zatvorenog mesta. A odande će, prosto, peške otići do mesta gde se održava petodnevna konferencija, i dane provoditi u luksuzu i privatnosti. Sve prosto i bez greške.

- Nikome to do sada nije palo na pamet, ali kad ma-lo bolje pomisliš, ideja je stvarno genijalna - rekao je je-dan britanski diplomata. - Možda bi i mi trebalo ovako jednoga dana.

- Da ti kažem ja nešto još bolje - promrmlja jedan njegov stariji, iskusniji kolega - posle onoga u Gleniglsu mi još dugo, dugo nećemo doći na red. Neka malo drugi razbijaju glavu s bezbednosti.

Nije mnogo prošlo pre nego što će Marek Gumijeni uz-vratiti poziv Stivu Hilu. Zajedno s direktorom svoje agencije boravio je u Beloj kući, gde je šestorici glaveši-

* Aerodrom koji nosi ime bivšeg predsednika SAD Džona Ficžderalda Kenedija. (Prim. prev.)

** Misli se na samit Svetske trgovinske organizacije održan u Sijetlu, u američkoj sayeznoj državi Yašington, godine 1999. i samit G8 u italijanskoj Denovi tri godine kasnije. (Prim. prev.)

na izneo zaključke izvedene iz čudnovate poruke prispe-le s dotle nepoznatog ostrva Labuana.

- Kažu isto što su i pre govorili - izvestio je Gumije-ni Hila. - Što god to bilo, što god to bilo, pronadlte ga i uništite.

- Isto je i s mojom vladom - reče Stiv Hil. - Imate od-rešene ruke, uništavajte po videnju. I, oni hoće da zajed-no radimo na ovome.

- Nema problema. Ali, Stive, moji ljudi su ubedeni da će SAD, najverovatnije, biti meta udara, tako da će zašti-ta naših obala biti na prvom mestu u odnosu na sve osta-lo - Blisld istok, Aziju, Evropu. Imamo potpuni prioritet u korišćenju svih kapaciteta kojima

raspoložemo - sate-lita, bojnih brodova, svega. Ako lociramo fantomski brod bilo gde nadomak naših obala, u redu, usmerićemo kapa-citete na njega i uništiti ga.

Direktor američke Nacionalne obavestajne službe, Džon Negroponte, ovlastio je CIA da obaveste svoje bri-tanske kolege, i to isključivo u formi razgovora u četiri oka, o merama koje Sjedinjene Američke Države name-ravaju da preuzmu.

Odbrambena strategija razvijaće se na tri nivoa: nadzor iz vazduha, identifikacija broda i provera na licu mesta. Svako nezadovoljavajuće objašnjenje, svako neobrazloženo skretanje s kursa i trase prouzrokuje fizičko presretanje plovila. A svaki otpor povući će sa sobom potapanje.

Da bi odredili predmetnu morsku teritoriju, povuče-na je linija kako bi se stvorio zatvoreni krug prečnika 480 kilometara oko ostrva Labuana. Od severne strane te kružnice povučena je linija preko Tihog okeana, sve do Enkoridža na južnoj obali Aljaske. Druga linija povučena je s južne strane indonežanskog kruga, na jugoistok preko Tihog okeana, do obale Ekvadora.

Omedeni prostor zauzima je glavninu Tihog okeana. Unutar njega našla se i cela zapadna obala Kanade, SAD i Meksika, dole do Ekvadora, uključujući i Panamski kanal.

276

Frederik Forsait

Bela kuća je procenila da još nema potrebe da se ovo obelodani, ali je iskazala nameru da u tom trouglu motri na sva dva broda koji ide na istok, ka američkoj obali. Sve što izlazi iz trougla i plovi ka Aziji - neće dirati. Ostali će biti identifikovani, i biće obavljene neophodne provere. Budući da su izvesni organi, koje neretko nazivaju čangrizavim, izvršili pritisak - prvo je sve moralo da pro-de kroz izvesnu proceduru. Veće brodske kompanije iz sfere pomorske trgovine morale su da pristanu da ured-no prilažu podatke o plovidbama, kao što aviokompanije imaju raspored letova. Sedamdeset odsto brodova u kontrolisanoj zoni biće unapred registrovano, a kompanije u čijem su vlasništvu moći će da održavaju vezu s kapetanima. Po novoustanovljenim pravilima, kapetani plovidbe uvek će koristiti određenu reč, poznatu samo njihovim gazdama, ako je sve u redu. Ako ne upotrebi ugovorenu reč, biće to znak da je kapetan pod prinudom. Sedamdeset dva časa posle sastanka u Beloj kući, prvi satelit KH-11 ključaonica počeo je da pravi snimke indonežanskog kruga. Satelitski kompjuteri primili su naredbu da fotografišu, bez obzira na pravac kretanja, sva-ki trgovački brod u krugu prečnika 480 kilometara oko ostrva Labuan. Kompjuteri naredjenja slušaju, pa je tako i ovoga puta bilo. I, baš kad su oni počeli da slikaju, Gro-fica od Ričmonda, ploveći na jug kroz Makasarski more-uz, nalazila se tačno na 500 kilometara južno od Labua-na. I nije snimljena.

Iz londonskog ugla, opsednutost Bele kuće mogućnošću da dode do napada s Pacifika nije obuhvatala u potpuno-sti postojeću pretnju. Opomene s edzelskog skupa prosledene su nadležnim službama i u Britaniji i u SAD na dalje istraživanje, ali su nalazi u najvećoj meri potvrđeni. Dugačak privatni razgovor na wučoj liniji između Dauning strita i Bele kuće bio je potreban da bi se usa-

Ayganistanac

277

glasili stavovi u vezi s dva vitalna tesnaca istočno od Mal-te. U skladu s tim sporazumom, Kraljevska mornarica će, u saradnji s Egipćanima, nadgledati južni kraj Suec-kog kanala i presresti sve brodove, izuzev onih najmanjih, koji dolaze iz Azije. Američki bojni brodovi u Persijskom zalivu, Arabijskom moru i Indijskom okeanu patroliraće Hormuskim moreuzom. Ovde bi jedina pretnja mogla da potiče od nekog veoma velikog broda koji bi mogao da se potopi u dubokim kanalskim vodama koje teku sredinom moreu-za. Ovde mahom saobraćaju supertankeri koji s juga ula-ze prazni, a vraćaju se duboko porinuti, puni sirove naf-te natankirane na nekom od brojnih ostrva

raštrkanih duž obala Irana, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Katara, Bahreina, Saudijske Arabije i Kuvajta.

Dobra vest za Amerikance bila je da je kompanija koje poseduju takve brodove relativno malo i da su sve spremne da saraduju kako bi predupredile katastrofu ko-ja bi ih sve pogodila. Da bi se nekoliko marinaca, koji se iz helikoptera morski ždrebac iskrcaju na palubu nekog supertankera koga od moreuza deli još petsto kilometara, prošetalo po brodskom mostu - ne zahteva mnogo vremena i uopšte ne usporava brod.

Što se tiče druge i treće pretnje, vlada svake evropske zemlje koja ima veću morską luku upozorena je na mogućće postojanje fantomskog broda pod terorističkom komandom. Danskoj je prepušteno da zaštiti Kopenhagen; Švedskoj da se pobrine za Stokholm i Geteborg; Nemačkoj da motri na sve što ulazi u Hamburg i Kiel; Francuskoj je skrenuta pažnja da sama brani Brest i Marselj. Avioni u sastavu britanske mornarice uzleteli su s Gibraltara i počeli da patroliraju tesnacem između Herkulovih stubova, između Stene* i Maroka, spremni da identifikuju sve što stiže iz Atlantika.

* Stena, ili Gibraltarska stena, rt na krajnjem jugu španske obale i istočno Gibraltarskog moreuza. Visoka je 426 metara. (Prim. prev.)

278

Frederik Forsajt

Celim putem preko Stenovatih planina, major Dival je održavao brzinu svog orla i mašina ga je savršeno slušala. Ispod njega vreme se promenilo.

Plavo nebo Arizone bez i jednog jedinog oblačka pokvarilo su, prvo, dugački pramenovi oblaka koji su se zgušnjavali kako su iz Nevade prelazili u Oregon. Kad je, preletevši reku Kolumbija, prešao u državu Vašington, oblak pod njim bio je neprobojan od vrhova drveća do nekih šest i po hiljada metara visine i videlo se kako silazi sa severa, od kanadske granice. Pri visini od preko deset hiljada metara, oko njega je bilo vedro plavo nebo, ali sletanje će podrazumevati dugo lomatanje kroz gustu vodenu paru. Kada je bio na trista dvadeset kilometara od Mekčorda, pozvao je bazu i zatražio da mu odozdo pomognu prilikom sletanja.

Iz Mekčorda su mu rekli da produži na istok, skrene iznad Spokejna, a onda prati instrukcije prilikom sletanja. Orao je upravo skretao nalevo, prema Mekčordu, kad je deo o kojem se već govorilo kao o najskupljem natezaču iskliznuo iz ležišta između dva hidraulična voda u desnom motoru. Kad se orao ispravio u vazduhu, natezač je upao u turboelis.

Prvo se čuo neki snažan udar iz dubina desnog F-100 motora: to su lopatice kompresora, oštre kao satane, okrećući se brzinom gotovo jednakom brzini zvuka, počele da se kidaju. Svaka otkinuta lopatica kočila bi ostale. U obema kabinama, majoiwoj i vizovoj, napadno crveno svetlo bilo je jedini odgovor na povik Nikija Džonsa: - Šta to bi, jebote?

Lari Dival, koji je sedeo ispred njega, osluškivao je neki glas u glavi koji je urlao: „Ugasi ga!”

Posle toliko godina letenja, Divalovi prsti su sada maltene sami radili posao: isključivali su, jedno za drugim, gorivo, struju, hidraulične vodove. Ali desni motor

Avganistanac

279

ie buktao. Ugrađeni aparati za gašenje požara automatski su se uključili, ali bilo je prekasno. Desni F-100 ras-padao se na deliće. Dogodilo se ono što se naziva „kobnim kvarom motora”.

Iza Divala, vizo je javljao bazi Mekčord:

- Mejdej, mejdej, mejdej, zapalio se desni motor... Upola reči prekinula ga je opet neka tutnjava otpoza-

di. Desni motor se ni izbliza nije ugasio, njegovi delovi sada su probili zaštitni zid i ugrozili levi deo letelice. Opet se popališe crvena svetla. I drugi motor gori. Pošto je odmah smanjio dotok goriva, s jednim motorom Lari Dival je još i mogao da sleti. Ali, kad ostane bez oba motora, savremeni borbeni avion ne lebdi kao oni staro-yremski; on se, poput metka, sunowati u dubinu.

Kapetan Džons će kasnije, u istrazi, reći da je glas njegovog pilota sve vreme bio smiren i ujednačen. Radio vezu je ostavio otvorenu, tako da ne mora svaki čas da zove kontrolora leta u Mekčordu; mogao je sve vreme da ih sluša.

- Ostao sam bez oba motora - reče major. - Pripremi se za katapultiranje.

Vizo je još jednom pregledao instrumente. Visina: osam hiljada metara. Poniranje: ubrzano. Napolju je još sijalo sunce, ali su im oblaci hitali u susret. Okrenuo se, pogledao preko ramena. Orao se bio pretvorio u buktinju, plamen ga je svog zahvatio. Sprema je dopirao jedna-ko smiren glas.

- Katapultiraj se. Katapultiraj se.

Dvojica u istom trenutku dohvatiše ručku ispod sedišta i povukoše je. Ništa više i nisu morali da učine. Sa-yremena sedišta za katapultiranje tako su podešena da čak i ako su letači bez svesti - ona sve odrade umesto njih.

Ni Lari Dival ni Niki Džons nisu videli kako im se n pretvara u prah i pepeo. Njihova tela brže-bolje su ^bacena kroz raznesen providni krov, i oni se obreše u

280

Frederik Forsajt

ledenoj stratosferi. Noge i ruke behu im vezane za sedišta, da ne dode do trzanja i otkidanja udova. Sedišta su im, takode, štitila lica od siline vetra koji bi mogao jagodične kosti da im protera kroz lobanju.

Otvorio se mali padobran-stabilizator, sedišta su se umirila i počela lagano da poniru prema tlu. U roku od jedne sekunde izgubiše se u oblada. Čak i kad bi nešto uspeli da vide kroz vizire, pred očima dvojice avijatičara neprestano je promicao vlažni, sivi oblak. Sedišta kao da su osetila kada su stigla dovoljno bližu zemlji da otvore „padobrane“. Kaiševi su samo škljoc-nuli, i njih dvojica, koji se u letu behu odvojili jedan od drugoga, tako da ih je sad delio čitav kilometar i po, is-padoše iz sedišta, koja propadoše u dubinu.

I padobrani su bili automatski. I kod njih se prvo razvijao mali stabilizator, da obezbedi ravnomerno padanje, a onda se širila i glavna kupola. Oba avijatičara čestito se zaneše kad je brzina pada od 200 kilometara na sat naglo usporena na nekih dvadeset.

Sada im je već bilo veoma hladno u lakim najlonskim letačkim kostimima i antigravitacionim odelima. Činilo im se da su u nekim čudnovatim, vlažnim, sivim maglovitim predelima između raja i pakla, kad naleteše na najviše grane borova i smrča.

U polutama ispod oblaka, major je prizemljio na ne-kakvu čistinu, a pad mu ublažiše gipke grane četinara koje behu razbacane po zemlji. Nekoliko trenutaka bio je ošamućen i pokušavao da dode do vazduha, a onda je otkopčao glavnu sponu od padobrana, koja ga beše držala preko stomaka, i ustao. A onda se javio preko stanice, da bi spasioci mogli da utvrde tačan položaj na kojem se nalazi.

I Niki Džons je pao u šumu, ali ne na čistinu; pao je usred drveća. Kako je udario u grane, s njih je otpao sneg i dobro ga nakvasio. Čekao je „udar“ o tlo, ali nije ga dočekao. U ledenoj tmuši, gore u krošnjama, video je upe-

Ayganistanac

281

tljano padobransko platno. Zemlja se dole nije videla. Sneg i borove iglice, pomisli on, a visina - oko pet metara. Duboko je udahnuo, otkopčao sponu i - pao.

Da je imao sreće, prizemljio bi i odmah se digao na noge. A on je osetio kako mu je leva noga naprosto pukla u predelu cevanice kako je skliznula između dve debele grane prekrivene snegom. I znao je odmah da će studen i šok uskoro početi nemilosrdno da troše njegovu energiju. I on je uzeo predajnik i zatražio pomoć.

Orao je, pošto ga je posada napustila, još nekoliko se-kundi pokušavao da leti sam. Iskrenuo je nos naviše, po-čeo da se tumba, pa se nakosio, nastavio da ponire i, ka-ko je stigao do oblačnog sistema, prosto eksplodirao. Plamen je stigao do rezervoara za gorivo.

Dok se letelica raspadala, oba motora izleteše iz leži-šta i nastaviše da padaju. Do zemlje će stići posle šest i po hiljada metara leta; dve kugle od plamtećeg metala, sva-ka teška pet tona, pri brzini od osamsto kilometara na sat, udarile su negde u dMjnu Kaskada. Jedan motor uništio je dvadeset stabala. Drugi je postigao više.

Specijalcu iz operative CIA koji je komandovao odre-dom raspoređenim u Kolibu trebalo je dva minuta da se osvesti i podigne s poda sobe za ručavanje, gde je upravo sedeo za ručkom. Yrtelo mu se u glavi, pripala mu muka. U oblaku prašine, oslonio se o zid brvnare i počeo da do-ziva kolege. Ovi su mu odgovarali jaucima. Dvadeset mi-nuta kasnije imao je jasnu sliku pred očima. Dvojica ko-ja su igrala bilijar u sobi za razonodu behu mrtvi. Trojica su povredena. Sreće su imali oni što su bili izašli u šet-nju. Nalazili su se na nešto manje od sto metara od lica mesta kad je, kako se njima učinilo, meteorit udario u Kolibu. Kad je konačno utvrđeno da su od dvanaest čla-nova tima iz sastava CIA njih dvojica izgubila život, da trojica moraju pod hitno da se prebace u bolnicu, da su dvojica šetača sasvim dobro, a preostala petorica njihovih

282

kolega teško potreseni onim što se upravo odigralo - oti-šli su da vide štaje sa zatvorenikom.

Kasnije će ih optužiti da su bili prespori, ali je na kra-ju istrage, ipak, konstatovano da su imali valjanih razlo-ga da prvo zbrinu sami sebe. Neko je provirio kroz špi-junku u sobu u kojoj se nalazio Avgan i odmah primetio da je unutra, nekako, previše svetlo. Kad su utrčali unu-tra, zatekli su otvorena vrata što iz sobe vode u ozidano vežbalište. Sama soba, budući ojačana betonom, prežive-la je udar bez vidnih oštećenja.

Spoljni zid nije bio te sreće. Bio on betonski ili od če-ga drugoga, mlazni motor F-100 u padu je odvalio metar i po debelu masu pa rikošetirao u pravcu prostorija gde borave čuvari. Avgan je nestao.

15.

Kako se velika američka morska zamka zatvarala oko Fi-lipina, Bornea i istočne Indonezije, pa skroz preko Tihog okeana do američke obale, Grofica od Ričmonda tiho je is-plovila iz Floreskog mora, kroz Lombočki moreuz što Lombok deli od Balijsa, pa u Indijski okean. A onda je skrenula na zapad, ka Africi.

Poziv u pomoć iz umirućeg orla čulo je barem njih troje. U vazduhoplovnoj bazi Mekčord sve su, naravno, imali zabeleženo na traci jer su i oni bili u neposrednoj kon-taktu s posadom. Mornarička vazduhoplovna stanica na ostrvu Yidbi, severno od Mekčorda, takode je stalno osluškivala kanal 16, kao i jedinica američke obalske straže u Belingamu. Nekoliko sekundi posle poziva i oni su se javili, da izveste kako će se priključiti akciji locira-nja i pronalaženja nasilno prizemljenih avijatičara.

Oni dani kad su se piloti nemoćni, poput jo-joa, kla-tili s grana ili ležali u snegu čekajući da ih neko nade -davno su prošli. Današnji avijatičari nose prsluke za spa-savanje s najsavremenijim signalnim uređajem, malim ali moćnim, i odašiljače koji omogućavaju glasovnu ko-munikaciju.

Signalni uređaji su istoga časa detektovani, i na trima omenutim punktovima avijatičari su locirani s mogu-om greškom od nekoliko metara. Major Dival se nalazio ' samom srcu nacionalnog parka, dok je kapetan Džons u šumski zabran. Do obojice je, zbog zimskih uslova, teško doći.

Frederik Forsajt

Gusti niski oblaci onemogućavali su pristup helikop-teru, što bi bio najbrži i najpogodniji način da se ljudi odande izvuku. Jaka oblačnost nateraće spasioce da pri-begnu staromodnim metodama. Spasilački timovi će se, jednom od šumskih staza, prebaciti terenskim i polugu-seničarskim vozilima, pa dokle stignu; odatle pa do dvo-jice avijatičara moraće na mišiće.

Glavni neprijatelj ovima je sada bila promrzlost i, u Džonsovom slučaju, traumatične posledice preloma no-ge. Šerif okruga Yotkom javio se preko radio-stanice da kaže da su njegovi pomoćnici spremni za pokret i da će se za trideset minuta sakupiti u varoši Glejšer, na obodu šume. Oni su bili najbliži vizu, Nikiju Džonsu, sa slomlje-nom nogom. U okolini Glejšera živelo je mnogo šumskih radnika, i oni su znali svaId šumslu put. Šerifu su saop-šteni podaci o tačnom položaju Nikija Džonsa, s mogu-ćom greškom od nekoliko metara, i on je krenuo na za-datak.

Da povredeni avijatičar ne bi klonuo duhom, u Mek-čordu su šerifa povezali direktno s komunikatorom na vizovom prsluku za spavanje, da bi šerif mogao da ga bo-dri dok se sa svojim ljudima približava mestu gde ovaj leži.

Služba vašingtonskog nacionalnog parka pošla je u spasavanje majora Divala. Iskustva su imali na pretek; svake godine morali bi da izvlače ponekog izletnika koji se negde okliznuo i pao. Poznavali su svaki put u parku i, od mesta gde putevi prestaju, svaku stazu. Seli su u snegomobile, zajahali terenske motocikle četvorotočka-še. Budući da se čovek koga traže nije povredio prilikom pada, nadali su se da neće morati da upotrebe nosila i prateću opremu.

Ali, kako su minuti odmicali, temperatura tela dvo-jice avijatičara lagano je počela da pada, kod Divala još kako-tako, a brže kod Džonsa, koji nije mogao ni da se pomeri. Trebalo je požuriti da se ljudima donesu rukavi-

Avganistanac

ce čizme, da se umotaju u čebad i srknu vrele yrelcate supe pre nego što ih studen dokrajči.

Niko spasiocima nije rekao, jer niko to nije ni znao, da Divljinom toga dana luta još jedan čovek, i to, štaviše, jedan veoma opasan čovek.

Sreća u nesreći za eldpu CIA u razvaljenoj Kolibi bila je to da su im svi komunikacioni uredaji prežiyeli udar. Komandir je pri ruci imao samo jedan telefonski broj, ali to je bio onaj pravi. Dobiće sigurnu liniju na radnom stolu operativnog zamenika direktora Mareka Gumije-nija u Lengliju. Kod Gumijenija, udaljenog tri vremen-ske zone, tek je bilo prošlo četiri po podne kad je podi-gao slušalicu.

Zamukao je slušajući komandanta. Nije psovao, nije besneo, iako je upravo slušao o velikoj nesreći koja je za-desila „kompaniju“. I pre nego što je njegov mladi kole-ga iz kaskadske divljine dovršio priču, on je analizirao razmere katastrofe. S obzirom na izrazito nisku tempe-raturu, ona dva leša možda će morati malo da pričekaju. Trojica povredjenih moraju smesta biti evakuisani. A be-gunac mora biti uhvaćen.

- Može li do vas da se stigne helikopterom? - upi-ta on.

- Ne, gospodine, oblaci su se nisko spustili, opet će, izgleda, sneg.

- Koje je tu najbliže naselje do kog može da se dode bilo kakvim putem?

- Najbliža je Mazama. Izvan je dMjine, ali se putem, i to po lepom vremenu, od gradića stiže samo do Jelen-skog prevoja. A to je na kilometar i po odavde. Odande dovde nema puta.

- Vi ste tu na jednom tajnom istraživačkom zadatku, razumeš? Dogodila vam se velika nezgoda. I hitno vam je potrebna pomoć. Dižite na noge šerifa u Mazami, pa

Ayganistanac

neka dode do vas kako god zna i ume. Poluguseničarima, snegomobilima, terencima - neka dodu dokle se može. Za poslednjih kilometar i po neka se posluže skijama, krpjama i sankama. Prebacite te ljude u bolnicu. U me-duwemenu, je l' imate čime da se ogrejete?

- Da, gospodine. Dve prostorije su srušene, ali tri su ostale hermetički zatvorene. Centralno grejanje ne radi, ali ložimo, evo, panjeve.

- Dobro je. Kad spasilačka ekipa stigne do vas, poza-ključavajte sve, porazbijajte svu tajnu komunikacionu opremu, ponesite sve šifre i podite s ranjenicima.

- Gospodine? -Da.

- A šta s Avganistancem?

- Njega meni prepustite.

Marek Gumijeni se setio onog prvog pisma koje mu je Džon Negro Ponte dao na samom početku operacije Čus-kija. Puno ovlašćenje. Bez ograničenja. Yreme je da voj-ska zaradi dolare poreskih obveznika. Nazvao je Pen-tagon.

Začwaljujući godinama provedenim u „kompaniji“ i novostvorenom ambijentu deobe informacija, imao je bliske kontakte s vojnom obaveštajnom službom*, za ko-ju, opet, rade najbolji ortaci onih iz specijalnih snaga. Dvadeset minuta kasnije, doznaće da, možda, ovaj dan i neće biti tako loš.

Na svega šest-sedam kilometara od vazduhoplovne baze Mekčord nalazi se vojna utvrda Fort Luis. Premda je to uistinu ogroman vojni kamp, na samom prilazu po-stoji kutak rezendsan za neovlašćeno osoblje, i tu je se-dište prve čete specijalnih snaga, malobrojnim prijatelji-ma poznate pod nazivom Operacionalni detašman (OD) Alfa 143. Ono „3“ na kraju označava planinsku četvu, ili „A“ tim. Operativni komandant bio im je stariji kapetan Majkl Linet.

* Defence Intelligence Agency (DIA). (Prim. prev.)

Njegov adutant primio je poziv iz Yašingtona, ali ni-je mogao da bude od bogzna kakve pomoći svom sago-yorniku, iako je to bio general s dve zvezdice.

- U ovom trenutku, gospodine, oni se ne nalaze u ba-zi. Upravo su na izwšenju jedne taktičke vežbe na padi-nama Maunt Rejnira.

Yašingtonski general nikada ne beše čuo za taj pusti planinski vrhunac južno od Takome u okrugu Pirs.

- Možete li helikopterom da ih prebacite natrag u bazu, poručniče?

- Da, gospodine, mislim da možemo. Oblaci su se koliko-toliko podigli.

- Možete li vazдушnim putem da ih odbacite do me-sta Mazama, nedaleko od Jelenskog prevoja na obodu DMjine?

- To ću morati da proverim, gospodine. Poručnik se vratio kroz tri minuta. General je čekao na vezi.

- Ne može, gospodine. Tamo su oblaci sasvim nisko i svaki čas će početi da pada sneg. Gore može jedino ka-mionom.

- Dobro, prebacite ih tamo najbržim putem. Kažete da su na nekom manevru?

- Da, gospodine.

- Jesu li poneli sa sobom sve što im je potrebno za dejstvovanje u Pasajtenskoj divljini?

- Sve što je potrebno za dejstvovanje u uslovima ni-ske temperature na nepristupačnom terenu, generale.

- A bojevu municiju?

- Da, gospodine. Ovo im je bila simulacija lova na te-roriste u Nacionalnom parku Rejnir.

- Pa, nije više simulacija, poručniče. Prebacite celu jedinicu do šerifove kancelarije u Mazami. Porazgovara-ćete s nekim Olsenom iz CIA. Ostanite na vezi s Alfom sve vreme i izveštavajte me kako stvari napreduju.

288

Frederik Forsajt

Obavešten o nekakvom hitnom slučaju dok je silazin s Maunt Rejnira, kapetan Linet je, radi uštede vremena zatražio da ih odande izvuku iz vazduha. Fort Luis je ras-polagao vlastitim helikopterom tipa čajnik za prevoz ži-ve sile, koji je, pola sata kasnije, pokupio Alfa tim s opu-stelog javnog parkinga u podnožju planine.

Čajnikom je tim prebačen daleko na sever, dokle su dozvoljavali snežni oblaci, pa prizemljio na mali aero-drom zapadno od Berlingtona. Već sat vremena ka istoj tačld kretao se i kamion, i dva prevozna sredstva stigli su tamo gotovo u isto vreme.

Medudržavni put broj 20 krivudao je od Berlingtona, duž reke Skedžit, ka Kaskadnim planinama. Zimi se ovaj sumorni put zatvara za sve sem za službeni saobraćaj i, naročito, za vozila s naročitom opremom; kamion speci-jalnih snaga bio je opremljen za vožnju po svim mo-gućim terenima, uključujući i neke kakvih nema na ovoj planeti. Ali napredovali su sporo. Četiri sata su prošla pre nego što je iznureni vozač uterao škripavo vozilo u varoš Mazamu.

I ljudi iz tima CIA bili su iznureni, ali su se barem njihove povredene kolege, nakljukane morfijumom, na-lazile u pravim kolima hitne pomoći koja su hitala k me-stu odakle će ranjenike preuzeti helikopter i prebaciti do konačnog odredišta, Memorijalne bolnice u Takomi.

Olsen je kapetanu Linetu rekao onoliko koliko je smatrao da treba reći. Linet je odbrusio da je i njemu do-zvoljen pristup poverljivim informacijama i insistirao da mu kaže još.

- Taj begunac, je l' ima on nepromočivu odeću i obuću?
- Nema. Nosi planinarske čizme, tople pantalone i laku postavljenu jaknu.
- Nema sldje, krplje? Je l' naoružan?
- Ne, ništa od toga.

_ Već se smrklo. Ima li naočare za gledanje po mra-ku? Bilo šta što bi mu pomoglo u kretanju?

'_ Ne, sigurno nema. Pobegao je iz strogog zatvora.

- Nagrabusio je - reče Linet. - Na ovakvoj tempera-turi na snegu dubokom jedan metar, bez kompasa, samo se vrti ukруг... Uhvatićemo mi njega.
- Ima još nešto. On je gorštak. Roden je i odrastao u planini.

- Negde u ovom kraju?

- Ne. U Tora Bori. Iz Avganistana je.

Linet je zinuo u čudu. Svojevremeno se borio u Tora Bori. Učestvovao je u prvoj invaziji Avganistana, kad su koalicione specijalne snage, američke i britanske, češlja-le Spin Gar u potrazi za odbeglom grupom boraca iz Sa-udijske Arabije, od kojih je jedan bio visok preko 190 centimetara. A onda je Linet vraćen da bi se priključio operaciji Anakonda. Ni to nije na dobro izašlo. U Ana-kondi su stradali neki dobri ljudi. Linet je sad ovom Pa-štunu iz Tora Bore želeo da vrati milo za drago.

- Ukrcavaj se - povika on, i pripadnici OD-a popeše se natrag u kamion. Njime će preći ostatak puta do Je-lenskog prevoja. Posle toga će pribeći sredstvima tran-sporta od pre tri veka: skijama i krpjama.

Kako oni odoše, šerif je preko radio-stanice izvestio i su dva avijatičara pronadena i izvučena, da su se po-eno smrzli, ali da su živi. Obojica su smešteni u bolni-i u Sijetlu.

Vest je bila dobra, ali je stigla pomalo preka-o za čoveka po imenu Lemjuel Yilson.

Anglo-američki istraživači tokova u pomorskoj trgovini,

ehu preuzeli operaciju Čuskija, još su bili usredsre-

a prvu pretnju, to jest mogućnost da Al Kaida na-

~ava da blokira neku vitalnu svetsku saobraćajnicu

*>put uzanog moreuza.

U tom slučaju, od najvećeg su značaja same dimenzi-je broda. Sam tovar nije bio bitan, s tim što bi, ukoliko dode do izlivanja nafte, ronocima bilo gotovo nemoguće da obave svoj deo posla. Od nadležnih u celom svetu za-traženo je da se ulduže u akciju identifikovanja svakog broda velike tonaže koji plovi svetskim morima.

Jasno je bilo, pri tom, da što je brod veći, uto će ta-kvih manje i biti, a i uglavnom će biti u vlasništvu ug-lednih, gigantskih kompanija. Provereno je onih petsto glavnih, ultravelikih brodova koji prevoze siivu naftu, tipova plovila ULCC i VLCC, široj javnosti poznata kao supertankeri, i ustanovljeno je da ih teroristi nisu dirali. A onda je kriterijum snižen na plovila koja pod punim opterećenjem ne prelaze masu od deset hiljada tona. A kada su u obzir uzeta sva plovila od pedeset hiljada tona pa naviše - panika povodom „blokade moreuza“ počela je da jenjava.

Lojdov registar i danas, verovatno, raspolaže najpot-punijom arhivom u svetu, i edzelski tim uspostavio je di-rektnu liniju s Lojdom, koja je stalno bila u upotrebi. Po savetu Lojda, usredsredili su se na plovila koja plovo pod zastavama drugih zemalja, brodove registrovane u sum-njivim lukama, ili pak one čiji su vlasnici sumnjive oso-be. Lojd i odeljenje za borbu protiv terorizma Tajne oba-yeštajne službe priključili su se CIA i američkoj obalskoj straži u akciji etiketiranja više od dve stotine brodova kao „nepodobnih za prilaz obali“, a da kapetani i vlasni-ci ovih plovila o tome uopšte i nisu bili informisani. I da-lje, međutim, nikakve opasnosti nije bilo na vidiku.

Kapetan Linet je dobro poznao planine i bio svestan da bi svako ko pokuša da, bez odgovarajuće obuće, napre-duje kroz sneg preko terena koji vrvi od drveća, korenja, pukotina, rupa, jaruga i potoka koji se ne vide - morao

Ayganistanac

291

da bude nevideno srećan pa da u takvim uslovima preva-li osamsto metara na sat.

Čovel< koji bi se našao u takvoj situaciji verovatno bi propao kroz skoreli snežni pokrov u neld potočić i, ona-ko mokrih nogu, alarmantnom brzinom počeo da gubi telesnu temperaturu, što bi dovelo do stvaranja promr-zlina i gangrenoznog procesa na smrznutim prstima.

Poruka koju je Olsen uputio iz Langlija nije ostavlja-la mesta sumnji: begunac nipošto ne sme stići do Kana-de, a ni do telefona. Za svaki slučaj.

Lineta nije morila sumnja. Čovek koga juri tumaraće ukруг, budući da nema kompas. Svaki čas će posrtati i padati. Ništa neće videti u tom mraku pod drvećem gde ni mesečina, zaklonjena slojem oblaka debelim šest i po kilometara, ne može da dopre. Čovek je, istina, imao pet sati prednosti u startu; ali čak i da je ulwatio pravac, ne bi mogao da napreduje vi-še od četiri i po do pet kilometra na sat. Specijalci na ski-jama mogu za sat vremena da predu triput toliko, a čak i da ih razasuto stenje i oborena debbla primoraju da nazu-ju krpље bili bi od njega dvaput brži.

Što se skija tiče, bio je u pravu. Od mesta gde su se is-krčali iz kamiona, na kraju šumskog puta, do urušene Kolibe koju je držala CIA stigao je za manje od sat vre-mena. On i njegovi ljudi na brzinu su pregledali unutra-šnjost objekta, tek da se uvere da se begunac slučajno ni-je vraćao da se bolje opremi. Nije bilo tragova koji bi na to ukazivali. Ona dva leša, koja se behu ukrutila od zime, ležala su napolju, ruku prekrštenih na grudima, u sad led-ledenoj trpezariji, tako da ne mogu da ih dołwate zveri. Ostaće tu dok se ne razvedri, dok ne bude helikop-ter mogao da sleti.

Dvanaestorica su činili taj „A“ tim; jedino je Linet bio oficir, a već njegov zamenik beše zastavnik. Preo-stala desetorica bili su stariji ljudi na službi pri vojsci, među kojima je najniži po činu bio vodnik. Dvojica su

292

Fredeńk Forsajt

bili inženjeri (mineri), dvojica radio operateri, bila su tu i dva „bolničara“, stariji vodnik, podofidr obaveštajac i dvojica snajperista. Dok je Linet pregledao unutrašnjost razrušene Kolibe, njegov stariji vodnik, inače stručnjak za potere, razgledao je okolinu. Iako se činilo da će svaki čas da padne, snega još ni-je bilo; prostor oko uzletišta za helikoptere i prednjih vrata Kolibe, gde je upravo bio stigao spasilački tim iz Mazame, bio je sav išpartan od tragova krpalja. Od sru-šenog zida na sever vodio je trag samo jednog čoveka.

Koincidencija?, pomisli Linet. Bio je to, zapravo, je-dini pravac kojim begunac ne bi smeo da krene. Jer taj put vodi u Kanadu, udaljenu odatle oko 35 kilometara. Za Avgana to će biti četrdeset četiri časa pešačenja. Ni-kako ne može uspeti, čak i da ne skreće s pravca. U sva-kom slučaju, Alfa tim će ga stići na pola puta.

Još jedan sat bio im je potreban da na krpaljama pre-du preostalih kilometar i po. Tada su naišli na drugu ko-libu. Niko im nije rekao da su ylasti odobrile da dve-tri kolibe, podignute pre zabrane gradnje u ovim krajevima, ostanu na području Pasajtenske diviljine. A u ovu kolibu neko je bio provalio. S obzirom na razbijeni trostruki prozor i kamen koji je ležao sa one strane rupe u staklu - nije bilo sumnje šta se ovde odigralo. Prvi je ušao kapetan Linet, s karabinom na gotovs. Is-pred razbijenog prozora pokrivala su ga dvojica njegovih ljudi. Manje od minut vremena bilo mu je potrebno da proveru da nema nikoga ni u samoj kolibi, ni u susednoj kućici za drva i praznoj garaži. Ali na sve strane se vide-lo da je neko bio tu. Linet je pokušao da uključi svetlo, ali je vlasnik kolibe, očigledno, koristio generator koji se nalazio iza garaže i bio pod ključem. Morali su da se oslo-ne na baterijske lampe.

Iza duboko uzidanog kamina, u gostinskoj sobi zate-kla se bila kutija šibica i više duguljastih voštanica, kao ispomoć pri paljenju vatre; bilo je tu i pakovanje sveća, Ayganistanac

293

za slučaj da generator omane. Uljez se poslužio i jednim i drugim. Kapetan Linet se okrenu k jednom od svojih yezista.

- Dižite okružnog šerifa na noge i saznajte ko je vla-snik ove kolibe - reče on. Stade da razgleda prostoriju. Činilo se da ništa nije razbijeno, ali je sve bilo ispretu-rano.

- Neki hirurg iz Sijetla - izvesti ga vodnik. - Ovde le-tuje, pa sve pozatvara u jesen.

- Ime i broj telefona. Mora da se prijavio kod šerifa u kancelariju.

Kad je vodnik dobio i ove podatke, rečeno mu je da pozove Fort Luis i kaže im da okrenu tog hirurga u Sije-tlu, na kuću, pa da ga prebace na direktnu liniju. Sreća te je bio hirurg; hirurzi uvek pri sebi imaju pejdžer, za hitne slučajeve. A ova je situacija definitivno bila takva.

Fantom-brod nikad se nije ni primicao Surabaji. Nikakva pošiljka skupe istočnjačke svile tamo ga i nije čekala, ali šest brodskih kontejnera na prednjoj palubi Grofice od Ričmonda niko nije sklanjao.

Brod je skrenuo na jug od Jave, oplovio Božićno ostr-vo i ušao u vode Indijskog okeana. Majk Martin se već bio navikao na svakodnevne brodske aktivnosti.

Psihopata Ibrahim je mahom boravio u svojoj kabini; srećom, gro vremena morila ga je žestoka mučnina. Od preostale sedmorice, inženjer je vodio računa o motori-ma, odvrnutim na maksimalnu brzinu bez obzira na po-trošnju goriva. Tamo kud Grofica plovi, gorivo za povra-tak i neće joj biti potrebno.

Dve enigme Martin nikako nije mogao da razreši. Kuda plovi ovaj brod, i kakva li se to eksplozhma moć krije u njegovom potpalublju? Odgovor na ova pitanja kao da niko i nije znao, izuzev možda hemijskog inženje-ra. Ali taj je samo ćutao, a temu niko nije ni načinjao.

294

Fredeńk Forsajt

Stručnjak za radio vezu neprestano je nešto slušao, i mora da je doznao da je u toku potraga za nekim brodom po celom Pacifiku, kao i na prilazima Hormuskom i Su-eckom kanalu. Možda je o tome i izvestio Ibrahima, ali ostalima ništa nije pominjao.

Ostala petorica smenjivali su se u brodskoj kuhinji, sipajući tanjir za tanjirom hladne konzervirane hrane, smenjujući se i za volanom. Navigator je određivao pra-vac - na zapad, pa onda na jug i, opet na zapad, do Rta dobre nade.

Što se ostalih tiče, molili su se pet puta dnevno, kako nalaže Knjiga Prorokova, povozdan čitali Kuran i posma-trali more.

Martin je razmatrao mogućnost da preuzme kontro-lu nad brodom. Oružja nije imao, izuzme li se prilika da ukrade kuhinjski nož, a morao bi u tom slučaju da ubije sedam ljudi, od kojih je jedan, Ibrahim, najverovatnije imao jedan komad vatrenog oružja ili više njih. Ljudi su, pri tom, bili raštrkani od mašinskog odeljenja do kućice s radio-stanicom na pramčanom uzvišenju. Kada se, i ako se uopšte približe određenoj meti na obali - moraće to da učini, i bio je toga svestan. Ali ovde, nasred Indij-skog okeana, odlučio je da čeka svojih pet minuta.

Nije znao da li je njegova poruka čušnuta u ronilač-ku torbu dospela u nečije ruke, ili je sve sa torbom hit-nuta, nepročitana, na tavan neke kuće; nije znao da je ta poruka pokrenula globalni lov na jedan brod.

- Ovde doktor Berenson, s kim razgovaram?

Majkl Linet je podigao slušalicu s aparata koji je sta-jao na vodnikovim ledima i - slagao.

- Radim u šerifovoj kancelariji u Mazami - reče on.

- U ovom trenutku stojim ovde, u vašoj kolibi u DMjini. Žao mi je što moram da vam saopštim da je neko u nju provalio.

Ayganistanac

295

- Majku mu, nije valjda... Davo da ga nosi, je l' napra-vio štetu? - upita metalni glas iz Sijetla.

- Provalio je tako što je kamenom razbio ovaj glavni prozor na prednjem delu kuće, doktore. To je, čini mi se, jedino spoljno oštećenje. Samo sam hteo da proverim da nije nešto ukradeno. Držite li ovde neko oružje?

- Naravno da ne držim. Imam dve lovačke puške i pi-štolj, ali ih na jesen uvek ponesem sa sobom.

- U redu, a sad - odeća. Imate li u ormanu neku de-blju zimsku odeću?

- Svakako. U velikom garderoberu odmah pored vra-ta spavaće sobe.

Kapetan Linet glavom dade znak starijem vodniku, i ovaj krenu prvi s baterijskom lampom. Garderober je bio prostran, opremljen svim i svačim za zimu.

- Tu bi trebalo da su mi čizme za sneg, postavljene pantalone i parka* s kapuljačom na zakopčavanje - reče hirurg.

A ničega nije bilo.

- Imate li skije ili krplje, doktore?

- Svakako, i jedno i drugo. U istom su plakaru. Ni njih nije bilo.

- A oružja, bilo kakvog? Kompas?

Yeliki lovački nož u koricama trebalo je da visi unu-tar vrata ormana, a kompas i baterijska lampa nekada su stajali u fiokama radnog stola. Sve je to bilo odneto. Sem toga, begunac je ispremetao sve po kuhinji, ali vlasnik kolibe nije ostavio nikakve sveže namirnice da mu tu trule. Na radnoj ploči, uz dve prazne limenke od soka, stajala je nedavno otvorena, i netom ispražnjena, kon-zerva s kuvanim pasuljem i, kraj nje, otvarač za konzer-ve. Beše tu i prazna tegla od kiselih krastavčića koja je doskora bila puna novčića od četvrt dolara, ali niko od njih to nije znao.

* Nepromočiva krznena bluza sa kapuljačom. (Prim. prev.)

296

Fredeńk Forsajt

- Hvala, doco. Kad se vreme prolepša, doći ću ovamo s ljudima da nameste nov prozor, pa ću onda da predam zahtev za nadoknadu štete.

Lider Alfa tima prekinuo je vezu i pogledao svoje lju-de, jednog po jednog.

- Idemo. - Samo je toliko rekao. U prste je sad po-znavao ovu bnmaru, i tačno je znao šta je Avgan odneo; to im je unekoliko otežavalo posao, ali Linet je znao da su i dalje u prednosti. Procenio je da begunac, koji je u ovoj kolibi proveo zacelo više od jednog sata - spram Li-netovih trideset minuta - ima u tom času dva-tri sata prednosti, ali da se sada i brže kreće.

Pogazivši ponos, odlučio je da pozove pojačanje. Naložio je ljudima da stanu i ponovo razgovarao s Fort Luisom.

- Kažite onima u Mekčordu da hoću utvaru, i to sme-sta. Zovite koga god treba; i Pentagon, ako budete mora-li. Hoću da mi utvara leti iznad Kaskada, i direktno sa mnom da razgovara.

Čekajući da se pojavi njihov novi saveznik, dvanae-storica iz Alfe 143 nastavili su dalje iz sve snage, održa-vajući tempo. Napred je išao vodnik-tragač, baterijskom lampom obasjavajući tragove begunčevih krpalja u smr-znutom snegu. Održavali su tempo, ali su pri tom i nosi-li mnogo više opreme od čoveka koji se kretao ispred njih. Linet proceni da verovatno održavaju razdaljinu, ali da li je i smanjuju? A onda je počeo da pada sneg. Beše to blagoslov i kletva u isti mah. Dok su prividno nežne pahulje padale s grana četinara, pa prekrile stene i bal-vane, oni još jednom načas predahnuše, taman da izuju krplice i predu na skije. Pahulje su, uz to, zatrpale begun-čev trag.

Linetu je sada potrebno bilo vodstvo s neba, i ono mu je stiglo odmah iza ponoći u vidu borbenog helikoptera herkules lokhid martin AC-130, koji je kružio na visini

297

od šest i po hiljada metara, iznad debelog sloja oblaka, koji mu nisu smetali da snima sve što se zbiva na zemlji. Od sve sile igračaka kojima specijalne snage mogu da se poigraju, borbeni helikopter utvara je - iz ugla nepri-jateljskih snaga na zemlji - nešto najgore što čoveka mo-že zadesiti.

Prvobitnoj transportnoj letelici herkules očišćena je „utroba“, na čije će mesto doći čitava paleta tehnologije osmišljene da locira, nanišani i uništi prothmika na ze-mlji. Reč je o sedamdeset dva miliona dolara vrednoj ne-volji za neprijatelja.

Njena prva uloga, da locira, ne zavisi od smene obda-nice i noći, vetra ili kiše, snega ili grada. Gospodin Rejt-ion je letelicu opremio radarom sa sintetičkom blendom i infracrvenom termičkom kamerom koja raspoznaje svako obličje u pejzažu što odaje telesnu temperaturu. I nije ta slika onako zamagljena da se jedva vidi; dovoljno je razgovetna da čovek razlikuje četvonožnu od dvono-žne životinje. Ni ova tehnologija nije, međutim, mogla da izade na kraj s čudnovatom naravi gospodina Lemju-ela Yilsona.

I on je, naime, imao kolibu, nedaleko od oboda Pasaj-tenske diviljine, na obroncima Maunt Robinsona. Za raz-liku od sijetlanskog hirurga, on se ponosio što je kadar da prezimi u ovom kraju, jer ionako nije imao alternativ-no prebivalište u nekom gradu. Živeo je, tako, bez struje, grejući se na drva, dok su mu za osvetljenje služile kerozinske lampe. Svakoga leta lovio je divljač pa onda sušio meso za zimu. Sam je sekao drva i skupljao hranu za svog žilavog planinskog ponija. Ali imao je još jednu zanimaciju. Imao je dovoljno opreme, priključene na mali aku-mulator, da zimske sate provede osluškajući talasne du-žine šerifove kancelarije, hitne pomoći i drugih javnih službi. Tako je i čuo izveštaje o dvojici avijatičara koji su

298

Frederik Forsait

pali negde u DMjinu i profesionalnim ekipama koje se s mukom probijaju prema mestu gde se ovi nalaze.

Lemjuel Yilson je, sav ponosan, sebe smatrao - save-snim gradaninom. Kako to vrlo često biva, vlasti su takve ljude radije volele da okvalifikuju kao „remetilački fak-tor“. Tek što su dvojica avijatičara izvestili o neprilici u kojoj su se našli, i vlasti odgovorile tako što su utvrdile njihov tačan položaj, Lemjuel Yilson je već bio osedlao ponija i odjahao u sneg. Nameravao je da preko južne polovine Divljine stigne do nacionalnog parka i tamo spase majora Divala.

Njegova radioamaterska oprema bila je previše kaba-sta da bi je nosio sa sobom, pa tako nije ni čuo kad su dvojica avijatičara izbačena. Kontakt s ljudskim bićem ipak je ostvario.

Nije ni video kad se taj čovek bacio na njega. U jed-nom trenutku terao je konja kroz nešto dublji smet od uobičajenog, a u sledećem mu je nekakav snežni nanos pošao u susret. Taj snežni nanos bio je, zapravo, čovek u dvodelnom odelu od srebrnog, „svemirskog“ materijala. Nema, istina, ničeg svemirskog u lovačkom, tzv. Bo-uvijevom nožu kakav je izmišljen otprilike u vreme opsa-de Alama, a i dalje je sasvim efikasan. Neko ga je jednom rukom obgrlio oko vrata i oborio ga s konja; dok je pa-dao, sečivo mu je s leđa probilo grudni koš i zarilo mu se u srce.

Termalna kamera je prava stvar kad hoćete da otkri-jete izvor telesne toplote, ali je Vilsonov leš, bačen u pu-kotinu u ledu desetak metara od mesta gde je čovek stradao, brzo gubio toplotu. Kad je utvara AC-130 počela da kruži visoko iznad Kaskada, a beše do tada prošlo trideset minuta, radar uopšte nije registrovao Lemjuela Yilsona.

- Ovde utvara eho fokstrot, zovem tim Alfa. Alfa, da li me čujete?

Avganistanac

299

- Odlično vas čujem - oglasio se kapetan Linet. - Nas ovde ima dvanaestorica, svi smo na skijama; je l' nas vidite?

- Hajde jedan osmeh, pa da vas slikam - reče opera-ter infracrvenom kamerom s visine od preko šest kilometara.

- Posle ćemo da se zezamo - reče Linet. - Begunac se trenutno nalazi nekih pet kilometara odavde na sever. Sam je i na skijama se kreće u pravcu severa. Vidite ga? Nastade tišina, koja je dugo potrajala.

- Ne. Nema takve slike - reče glas iz neba.

- Mora da ima - usprotivi se Linet. - On je tu negde, ispred nas.

Davno već behu prošli kraj poslednjih stabala javora i tamaraka*. Iz šume iskoračiše na goli odron, i put ih je sad vodio uzbrdo, na sever, a sneg je nemilice padao po njima, pošto više ne beše grana da ih zaštite. Daleko iza njih u tami su se nazirali Planinsko jezero i Yrh kod Spo-menika. Njegovi su ljudi izgledali kao nekakve aveti, be-li zombiji u belom krajolik. Ako se on tako muči, muči se i Avgan. Samo je jedno objašnjenje postojalo za to da njegove slike nema: Avgan se sklonio u neku pećinu ili udubljenje u snegu. Neki ispust zaklanja izvor toplote. A to znači da je on sve bliži beguncu. On i njegovi ljudi sa-da su, na skijama, lako klizili podnožjem planine, i pred njima više nije bilo šume.

Utvara je odredila Linetov položaj, do u metar tačno. Dvadeset kilometara do kanadske granice. Pet sati do zo-re, ili onoga što se zorum smatra u ovoj postojbini snega, planinskih vrhova, stenja i drveća.

Linet sačeka još jedan sat Utvara je kružila i snima-la, ali nije videla ništa o čemu bi ga izvestila.

- Proverite još jednom - zatraži kapetan Linet. Yeć je bio počeo da misli da je nešto pošlo naopako. Da nije onaj Avganistanac umro ovde? Moguće da jeste, a to bi
* Vrsta severnoameričkog ariša. (Prim. prev.)

300

Fredeńk Forsait

onda i objasnilo otkud to da nema toplotnog signala. A ako se skvrćio u nekoj pećini? I to je moguće, ali u tom bi slučaju ili umro unutra ili izašao napolje i počeo da trći.

Aondabi...

Izmet Kan, koji je gonio kočopernog, ali premorenog konja uz odron i, dalje, u šumu, zapravo je bio povećao prednost. Kompas mu je kazivao da se još kreće u prav-cu severa, a po nakošenom konjskom telu pod sobom znao je da se uspinje.

- Snimam područje koje pokriva ugao od devedeset stepeni, s vama u temenoj tački - reče operater. - Sve gore do granice. U području koje sam zahvatio vidim u ovom trenutku osam životinja. Četiri jelena, dva crna medveda, koja se jedva vide jer spavaju zimskim snom u dubokim jazbinama, vidim nešto što liči na pumu koja je krenula u lov, i vidim jednog usamljenog losa koji tuma-ra ka severu. Na nekih šest, šest i po kilometara ispred vas.

Hirurgova nepromoćiva odeća za polarne uslove bila je, jednostavno, i suviše dobra.

Konj se preznojavao, bio je na ivici premora i jasno se video iz herkulesa, ali čovek koji ga je jahao, privijajući se uz vrat životinje dok ju je terao napred, bio je dobro ušuškan i potpuno se stopio sa životinjom.

- Gospodine - reče jedan od rezendsta inženjera - ja sam iz Minesote.

- Probleme čuvaj za sveštenika - obrecnu se Linet.

- Hteo sam da kažem, gospodine - reče čovek čije li-ce beše uvošteno od snega - da se losovi po ovakvom vre-menu ne penju uz planine. Oni tada silaze u doline, tra-že lišajeve kojima se hrane. To los ne može biti.

Linet im naredi da stanu. Ljudi naredbu dočekaše sa zadovoljstvom. Kapetan se zagledao u snežnu zavesu pred njima. Pojma nije imao kako je tom čoveku ovako nešto pošlo za rukom. Možda postoji još neka samotna koliba, a

Ayganistanac

301

u njoj neki idiot koji tu zimuje, i još ima štalu. Nekako je Avgan pribavio konja i sada mu izmiće jašući...

Šest i po kilometara pred njim, u dubokoj šumi, Iz-met Kan, koji je prethodno zaskočio Lemjuela Yilsona, sada je i sam upao u zamku. Kuguar je bio star, malčice spor za jelena, ali lukav i veoma gladan. Izleteo je izme-du dva drveta; poni bi ga svakako bio namirisao, ali je u tom času bio potpuno iznuren.

Avgan je prvo ugledao kako nešto brzo, nešto žuto-mrke boje, udara konja, i kako konj pada postrance. Ja-hač je imao taman toliko vremena da izvuče Vilsonovu pušku iz fiitrole kraj oblučja na sedlu i prevrne se preko konjske zadnjice. Pao je na zemlju, okrenuo se, naniša-nio i - opalio.

Imao je sreće što je gorski lav skoćio na konja, a ne na njega, ali je sada dalje morao peške. Životinja je još bi-la živa, ali joj je glavu i vrat kandžama razderala razgne-vljena mišićna masa od svojih 70 kilograma. Neće taj konj ustati. Ispalio je još jedan metak, da mu prekрати muke. Konj se stropoštao, prignječivši kuguarwo telo. To se Avganu činilo nebitnim, ali trup i prednje noge ku-guarove ležali su pod konjem.

Skinuo je krpље pozadi sa sedla, privezao ih preko či-zama, pušku prebacio preko ramena, proverio kompas i krenuo dalje. Stotinak metara pred njim nadnosila se ne-ka visoka stena. Zastao je načas ispod nje, da se malo od-mori i zakloni od snega. Nije toga bio svestan, ali taj is-pust zakloniće toplotno zraćenje njegovog tela.

- Skinite tog losa - reče kapetan Linet. - Mislim da je to konj i da nosi begunca.

Operater je ponovo proučio sliku.

- U pravu ste - reče. - Yidim šest nogu. Stao je malo da se odmori. Kad napravim sledeći krug - ode on.

Razaračka svojstva utvare temelje se na upotrebi tri oružana sistema. Najteža je 105-milimetarska haubica

302

Fredeńk Forsajt

Avqanistanac

303

M102, tako moćna da bi, recimo, bilo puko bacanje mu-nicije da se upotrebi na samo jedno ljudsko biće.

Bio je tu i 40-milimetarski top bofors, nastao još dav-no po uzoru na jedno švedsko protivavionsko oružje, ko-ji brzo repetira i ima dovoljno snage da čitave zgrade, ili tenkove, pocepa na sitne komade. Pošto joj je rečeno da gadaju čoveka na konju, posada utvare opredelila se za cev gau-12/U getling. Ova grdoba ispaljuje 1.800 metaka u minutu, a koristi 25-milimetarska zrna (prečnik iznosi dva i po centimetra), od kojih je jedno sasvim dovoljno da pocepa ljudsko telo. Ovo oružje s pet rotirajućih cevi tuče tako intenzivno da, ako ga neko upotrebi, recimo, na fudbalskom igralištu, posle trideset sekundi ne bi u životu ostalo ništa krupnije od puha. A i puh bi uginuo od šoka. Maksimalna visina s koje se može dejstvovati ovim oružjem iznosi 3.670 metara, tako da se utvara, napra-vivši još jedan krug, spustila na visinu od oko tri hiljade metara, nanišaniła i pucala otprilike deset sekundi, ispa-livši nekih tri stotine metaka u konjsko telo dole u šumi.

- Ništa od njega nije ostalo - napomenu operater ka-mere. - Odoše i čovek i životinja.

- Hvala vam, eho fokstrot - reče Linet. - Mi sad pre-uzimamo.

Utvara se, obavivši zadatak, vratila u vazduhoplovnu bazu Mekčord.

Sneg je prestao da pada, skije su fijukale po novona-padalom prahu, sada su napredovali kako dolikuje ve-štım smučarima, te tako Alfa tim naide na ostatke onog konja. Malo je bilo komada krupnijih od čovekove ruke, ali to, izvan svake sumnje, behu ostaci konja, ne čoveka. Izuzev parčića žutomrkog krzna.

Linet je deset minuta tragao za sitnim ostacima zim-ske odeće, čizama, butnih kostiju, lobanje, lovačkog no-ža, brade ili krpalja.

Skije su ležale, odmah tu, jedna beše slomljena. Po-lomio ju je konj, u padu. Beše tu i rukav kožuha, ali ne i puška. Nit krpalja, nit Avgana.

Dva sata beše ostalo do zore, kad se trka zahuktala. Jedan čovek na krpaljama, dvanaestorica na skijama. Svi iscrpljeni, svi očajni. Alfa tim je raspolagao sistemom globalnog pozicionisanja. Kako se nebo delimično razve-drilo na istoku, stariji vodnik je promrmlijao: - Osamsto metara do granice.

Dvadeset minuta kasnije stigli su do litice koja se nadosila nad dolinom što se protezala njima sleva nade-sno. Dole su videli šumski put koji je išao samom ame-ričko-kanadskom granicom. Preko puta njih nalazila se druga litica, s raščišćenim prostorom na kojem behu po-dignute brvnare, smeštaj za kanadske drvoseče kad se, s proleća, nastavi sa sečom šume.

Linet je čučnuo, oslonio podlaktice na kolena i dogle-dom stao da proučava okolinu.

Ništa se nije pomeralo. Svetlosti je bilo sve više.

Njegovi snajperisti spontano povadiše oružje iz fu-trola u kojima su ih nosili celim putem, pričvrstiše te-leskope, ubaciše po patronu i legošę da kroz teleskope osmatraju ponor pod njima.

Po Yojničkim kriterijumima, snajperisti su čudna sorta. Nikada ne prilaze blizu čoveku koga će ubiti, a opet ga vide jasno, iz prividno veće blizine nego ijedan vojnik u današnje vreme. Budući da je borba prsa u prsa gotovo iskorenjena, većina ljudi ne umire od ruke svoga neprijatelja, već od neprijateljevog kompjutera. Oduva ih projektil ispaljen s drugog kontinenta ili odnekud is-pod površine mora. Potamani ih pametna

bomba koju s velike visine ispusti letelica koju ne mogu ni videti ni ču-ti. Umiru zato što neko ispali metak s teritorije ne onog susednog, nego onog tamo okruga... Najbliže će im ubi-ce prići ako čučnu za mitraljez u helikopteru u brišućem letu, ali će ih onda videti kao neka nejasna obličja što

304

trče, kriju se, pokušavaju da uzvrate vatru. Ali ih ne vide kao prava ljudska bića. Snajperista ih vidi upravo tako. Dok leži u sayršenoj tišini, potpuno nepokretan, on svoju metu vidi kao čove-ka s bradicom od tri dana, čoveka koji se proteže i zeva koji kašikom juri zrna pasulja po konzervi, koji otkopča-va šlic ili, prosto, stoji i zuri u snajperistin teleskop, ali ne može da ga vidi jer ovaj leži na kilometar i po od njega. A onda - umire. Snajperi su - ljudi za sebe.

Oni i žive u nekom svom svetu. Tolika postane ta op-sednutost preciznošću da umeju da utonu u tišinu u ko-joj ima mesta samo za masu glava bojevog zrna, snagu određenih barutnih punjenja, pa koliko će vetar uticati na putanju metka, koliko će metak daleko stići, može li se još neka sitna ispravka izvesti na samoj pušci.

Kao što uvek biva kod specijalista u raznim oblasti-ma, i kod snajperista jedni vole ovu, a drugi onu opremu. Ima snajperista kojima je najdraži izrazito sitan metak kao, recimo, M700 iz remingtonke .308, tane tako maju-šno da mora da se umota u košuljicu, koja kasnije otpad-ne, da bi uopšte legla u burence.

Drugi se drže modela M21, snajperske verzije stan-dardne puške M14. Najteži od svih je beret lajt 50, čudo-vište koje na razdaljinu od preko kilometar i po dobaci metak veličine ljudskog kažiprsta, i to dovoljnom brzi-nom da raznese ljudsko telo.

Pred nogama kapetana Lineta ničice je ležao njegov vodeći snajperista, stariji vodnik Piter Birpo. Otac mu je bio Sijuks iz Santija', a majka Latinoamerikanka. Odra-stao je u detroitskim stračarama, i vojska je bila njegov život. Imao je izražene jagodične kosti i oči kose kao u vuka. I bio je najbolji strelac u zelenim beretkama.

* Misli se, po svemu sudeći, na grad Santi, na krajnjem jugozapadu američke savezne države Kalifornije, nedaleko od San Dijega. Isto-vetan toponim - Santee - odnosi se na reku dugu 230 kilometara ko-ja teče kroz saveznu državu Južnu Karolinu, na suprotnom, istoć-nom kraju SAD, i uliva se u Atlantski okean. (Prim. prev.)

Ayganistanac

305

pok je žmirkajući nadgledao dolinu pod sobom, u ru-. ma je držao model čejen .408 proizvođača Čefieka iz Aklaha. Bio je to noviji, manje isprobavani model od ostalih, ali pošto je Birpo ispucao tri hiljade metaka, npredelio se upravo za čejen. Bila je to puška s aktivnim Zatvaračem, što je njemu bilo posebno važno upravo zbog toga što se zatvarač, kad padne, potpuno ukoči, što, opet, strelcu daje onaj dodatni delić sekunde potpune stabilnosti u času ispaljenja.

Ubacio je samo jedno zrno, vrlo dugačko i tanko, a prethodno brižljivo uglancao vrh metka, da odstrani mo-gućnost ma i najneprimetnije vibracije u toku leta. Povrh zatvarača cevi ležao je teleskop džim ledenmd x2i

- Imam ga, kapetane - prošaputa on. Dogledom se begunac nije mogao videti, ali ga je za-

to pronašao snajperski teleskop. Između onih koliba na drugom kraju doline, s tri strane zaštićena drvenim zido-vima, a sa jedne staklenim vratima - nalazila se telefon-ska govornica.

- Yisok, duga, bujna kosa, žbunasta crna brada?

- Tako je.

- Šta radi?

- U govornici je, gospodine.

Izmet Kan nije ni mnogo ni često razgovarao sa osta-lim zatvorenicima u Gvantanamu, ali je s jednimproveo mesece i mesece u istom bloku sa „samicama" -beše to jedan

Jordanac koji se sredinom devedesetih borio u Bo-sni pre nego što će se vratiti kući, gde je vodio obuku u Al Kaidinim kampovima. Jordanac je bio od onih tvrdo-kornih. Kako je strogi režim popustio negde u vreme Božića, njih dvojica su uvideli da, premda u dvema susednim državama, mogu šapatom da razgovaraju. Ako se ikada izvučeš odavde, rekao mu je Jordanac, imam ja jednog prijatelja. Zajedno smo išli po kampovima. On je pouzdan; pomoći će pravome verniku. Samo pomeni moje ime.

Avganistanac

307

Dao mu je Jordanac i ime tog čoveka. I telefonski broj. Izmet Kan nije znao gde je to. Nije bio baš najsigurniji ni kakva je ta zamršena procedura kad sam plaćam međumetnički poziv, premda je imao dovoljno novčića od četvrt dolara, ali - što je još gore - nije znao izlazni broj iz Kanade. Ubacio je novčić od četvrt dolara i zatražio operatera.

- Koji broj želite da dobijete? - upita ga nevidljiva kanadska telefonistkinja. Lagano, na slabom engleskom, izgovorio je cifre koje je s toliko muke upamtiio.

- To je broj u Velikoj Britaniji - reče mu operaterka. - Koristite li vi američke novčiće od 25 centi?

-Da.

-1 to se prima. Ubacite osam novčića, i povezaću vas. Kad čujete zvučni signal, ubacite još ukoliko želite da nastavite razgovor.

- Jesi li nanišanio? - upita Linet.

- Da, gospodine.

- Pucaj.

- On je u Kanadi, gospodine.

- Pucaj, yodniče.

Piter Birpo udahnu vazduh, lagano, staloženo, zadržao ga u plućima, i pritisnu obarač. Bilo je mirno, bez vetra, a po njegovom meraču, razdaljina je iznosila 1.910 metara, znatno više od idealnih 1.600.

Izmet Kan je ubacivao novčiće u prorez. Gledao je preda se. Staklena vrata govornice raspršila su se u sitne iglice od pleksiglasa, a metak mu raznese zatiljak.

Operaterka je čekala dok je nije napustilo strpljenje. Čovek iz šumskog logora ubacio je samo dva novčića, a onda ostavio slušalicu da visi i, po svemu sudeći, napustio govornicu. Naposljetku telefonistkinji nije bilo druge nego da sama prekine vezu i otkáže poziv.

Zbog činjenice da je ispaljivanje metka preko državne granice osetljiva situacija, nije bilo nikakvog zvaničnog izveštaja.

Kapetan Linet podneo je raport svom pretpostavljenom, koji je sve preneo Mareku Gumijeniju u Vašington. Ništa se drugo o ovom događaju nije čulo.

Telo je pronađeno u raskravljenom snegu kad su se drvoseče vratile. Telefon je bio isključen. Mrtvozornik je jedino i mogao iskreno da presudi: čovek je na sebi imao američku odeću, ali u pograničnoj oblasti tako nešto nije bilo neobično. Nije kod sebe imao isprava; niko od lokalnog življa nije ga poznavao.

Većina njih okupljena oko mrtvozornikove kancelarije smatrala je, nezvanično, da je ovaj čovek, u stvari, žrtva tragično zalutalog metka koji je ispalio neki lovac na jelene, da je njegova smrt samo još jedna u nizu nesreća izazvanih nepažljivom upotrebom vatrenog oružja ili raskoširanjem metaka. Sahranjen je u neobeleženu raku.

Budući da niko s južne strane granice nije želeo oko ovoga da talasa, nikada se niko nije setio ni da pita koji je to telefonski broj begunac hteo da dobije. Jedno jedino pitanje bilo bi dovoljno da se otkrije ko je pucao. Pitanja, stoga, nisu postavljana.

A on je pokušavao da dobije broj telefona u jednom malom stanu nadomak univerzitetskog kruga u birminghamskom Astonu. Beše to dom dr Ali Aziza al Hataba, i telefon je prislušljivo britanski MI5. Samo su čekali da prikupe dovoljno dokaza kojima bi opravdali upad u stan i hapšenje. Dokaz će pribaviti mesec dana kasnije. Ali to-ga jutro

Avgan je pokušavao da pozove jedinog čoveka zapadno od Sueca koji je znao kako se onaj fantomski brod zove.

Avganistanac

309

16.

Posle dve nedelje lova za, činilo se, nepostojećim fan-tom-brodom, entuzijazam je počeo da jenjava, i to raspo-loženje diktirao je Yašington.

Koliko vremena i sredstava sme da se potroši, koliko muka da se preturi preko glave zarad jedne jedine, neja-sne žvljotine na bording karti čušnutoj u ronilačku tor-bu na nekom ostmi za koje niko nikada nije čuo? Marek Gumijeni je doputovao u London da se sastane sa Stivom Hilom, i upravo se tada stručnjak SIS-a u oblasti pomor-skog terorizma, Sem Simur, javio iz sedišta Lojdovog re-gistra u Ipsviču, posle čega se opšta situacija pogoršala. Simur je u meduvremenu promenio mišljenje. Hil mu je naložio da dode u London i objasni to.

- Ako se stvari sagledavaju sa zakašnjenjem - reče Sejmur - verzija po kojoj Al Kaida namerava da potopi neki ogroman brod i tako zatvori pomorski put od vital-nog značaja, a sve da bi nanela neprocenjivu štetu svet-skoj trgovini, oduvek je bila najverovatnija opcija. Ali ne i jedina.

- Zašto mislite da ovde nije o tome reč? - upita Ma-rek Gumijeni.

- Zato, gospodine, što je proveren svaki brod na ovo-me svetu koji je dovoljno veliki da im obavi takav posao. Svi ti brodovi su čisti. To nam ostavlja drugu i treću op-ciju, koje su gotovo istovetne, s tim što su mete drugači-je. Mislim da bi trebalo da se usredsredimo na treću op-ciju: masovno ubistvo u primorskom gradu. To što je Osama bin Laden javno rekao da će se preorijentisati na ekonomske ciljeve, možda je bila obična obmana, ili se možda u meduwemenu predomislio.

- U redu, Seme, daj, ubedi me. Stiv i ja imamo šefove političare koji traže ili rezultate, ili naše glave na tacni. Kakav je to sad brod, ako ne neki koji bi blokirao prolaz?

- Što se pretnje broj tri tiče, tu nas ne zanima toliko sam brod koliko tovar koji on nosi. Ne mora brod ni da bude veliki, ako je tovar smrtonosan. Lojd ima posebnu rubriku u koju ulaze plovila s rizičnim tovarom - to, oči-to, utiče na visinu premije osiguranja.

- A da nije neki brod koji prevozi municiju? - upita Hil. - Pa da bude repriza onoga u Halifaksu?

- Ako je verovati ovim našim naučnicima, današnja borbena tehnika, jednostavno, ne može tek tako da se digne u vazduh. Ova sawemena roba traži mnogo da je čačkaš da bi eksplodirala u utrobi broda. Gori bi se efe-kat postigao dizanjem u vazduh fabrike petardi, ali to ne bi zaslužilo epitet „spektakularnog“, kao što je slučaj sa „9/11“. Ono kad su hemikalije iscurile u Bopalu bilo je mnogo, mnogo gore, a to je bio dioksin, smrtonosni pe-sticid.

- Nešto, znači, kao kad bi cisterna što prevozi diok-sin ušla u Park aveniju i dowšila poso semteksom - ume-ša se Hil.

- Ali te hemikalije su pod strogim nadzorom, i tamo gde ih proizvode, i tamo gde ih skladište - usprotM se Gumijeni. - Kako ih utovare na brod a da to niko ne pri-meti?

- A nama je izričito rečeno da je reč o nosaču - reče Simur. - Otmica takvog tovara istoga bi časa izazvala od-mazdu.

- Izuzev u pojedinim delovima „trećeg sveta“ u koji-ma, može se reći, vlada bezakonje - reče Gumijeni.

- Ali ti supersmrtonosni toksini ne prave se više na takvim mestima, čak ni po cenu uštede na radnoj snazi, gospodine.

310

- Znači, opet je brod u igri? - reče Hll. - Opet će ne-ki tanker s naftom da eksplodira?

- Siiwa nafta ne može da eksplodira - napomenu Si-mur. - Kad je Tori Kenjon* počeo da ispušta naftu jugo-zapadno od engleske obale, bacali su napalm-bombe da bi nekako tu naftu upalili, pa da sagori na površini vode. Tanker koji počne da ispušta naftu u more izazvaće jedi-no ekološku štetu, ne i masovno ubistvo. Ali jedan sa-svim mali tanker koji prevozi gas - mogao bi da izazove i masovno ubistvo. Tečni gas, žešće koncentrovan za po-trebe prevoza.

- Zemni gas u tečnom stanju? - upita Gumijeni. Po-kušavao je da izračuna koliko luka u SAD uvoze koncen-trovani gas za industrijske svrhe, i brojka je postajala uz-nemirujuća. Svakako se, međutim, ta pristaništa nalaze kilometrima daleko od gusto naseljenih područja?

- Tečni zemni gas, poznat pod skraćenicom LNG", teško se pali - istraja Simur. - Skladišti se na minus dve-sta pedeset šest stepeni Farenhajta*** u posebnim brodovima s dvostrukim trupom. Čak i ako preuzmete takav brod, ono što je bilo unutra sigurno je već isteklo u at-mosferu, jer sati treba da produ pre nego što smeša s vazduhom postane zapaljiva. Ako je suditi po reakciji onih

* Prvi veliki supertanker, nosivosti 120.000 tona, sagrađen u SAD pa „nabudžen" u Japanu. Potonuo u rano proleće 1967. na krajnjoj is-točnoj tački Atlantskog okeana, nedaleko od zapadne obale Kornvo-la, izazvši pravu katastrofu i pomor biljnih i životinjskih vrsta na jugozapadnoj obali Yelike Britanije, ali i u Bretanji i Normandiji u Francuskoj. Da bi sprečili širenje nafte, odnosno sagoreli je na licu mesta, ljudi su zloslutnu crnu mrlju zasuli napalm-bombama koje su samo pogoršale situaciju, kao uostalom i kasnije izvedena akcija, kada je na hiljade čamaca isplovilo na more sipajući u vodu navod-no blagotorni specijalni deterdžent za ubrzano razlaganje nafte, pri čemu su nesrećno odabrane hemikalije maltene istrebile ono malo pretekle morske flore i faune. Ova tragedija inicirala je usvanje čitavog niza znatno strožih propisa i zakona u sferi zaštite životne sredine. (Prim. prev.)

** Engl.: Liquid natural gas. (Prim. prev.)

*** Odnosno -140 stepeni Celzijusovih. (Prim. prev.)

Ayganistanac

311

pametnjakoyića, postoji jedna supstanca koje se plaše vi-še nego davo krsta. LPG.* Tečni petrolejski gas.

- Stvarno je strašno što će jedan tako mali tanker, ako mu prineseš vatru desetak minuta posle tog kobnog izlivanja, osloboditi energiju ravnu snazi trideset bombi bačenih na Hirošimu. Bila bi to, ne računajući one nu-klearne, najveća eksplozija u istoriji ove planete.

Muk je zavladao prostorijom iznad Temze. Stiv Hil je ustao, odšetao do prozora i pogledao dole, na reku koja je tekla pod aprilskim suncem.

- Da vas i laik razume, Seme - šta vi, u stvari, hoće-tedakažete?

- Mislim da tražimo pogrešan brod u pogrešnom okeanu. Jedino što se može smatrati nekakvim probojem jeste to što smo izbor suzili na jedno malo, izrazito spe-cijalizovano tržište. Ali najveći uvoznik LPG-a su Sjedi-njene Američke Države. Znam da u Yašingtonu postoji to negativno raspoloženje, da ima ljudi koji misle da je ovo obično traćenje vremena. A ja mislim da bi započeto tre-balo i dovršiti. Sjedinjene Američke Države neka prove-ravaju sve tankere s LPG-om koje očekuju u svojim vo-dama, ne samo one s Dalekog istoka. I neka ih zaustave, i detaljno pregledaju. Preko Lojda mogu da proverim sva-ki tovar LPG-a bilo gde u svetu; na bilo kojoj tački na glo-busu.

Marek Gumijeni je uhwatio prvi naredni let za Va-šington. Čekali su ga razni sastanci i mnogo posla. Kako je on poleteo s Hitroua, Grofica od Ričmonda oplovila je rt Agulhas, u Južnoj Africi, i uplovila u Atlantski okean.

Napredovala je dobrom brzinom, a njen navigator, jedan od one trojice Indonežana, procenio je da će joj Agulha-ska struja, kao i severna Benguelska struja dati dan fore,
* Engl.: Liquid Petroleum Gas. (Prim. prev.)

Ayganistanac

313

što znači - dovoljno, pa i više nego dovoljno vremena da stigne do zacrtanog odredišta. U morima oko Kejpa, i dalje, u Atlantskom okeanu, bilo je još brodova koji su se iz voda Indijskog okeana kretali ka Evropi i Severnoj Americi. Neki među njima behu veliki nosači rudnog tovara; drugi pak behu brodo-vi s komadnim tovarom, sa sve većom količinom azijske robe namenjene obama zapadnjačdm kontinentima po-što su trgovci „nadigrali" proizvodne baze sopstvenih ze-malja pretpostavivši im istočnu jeftinu radnu snagu. Plo-vili su tu i supertankeri, preveliki čak i za Suecki kanal, čiji su kompjuteri sledili putanju široku 210 kilometara u pravcu istok-zapad, dok su članovi njihovih posada igrali karte.

Svi su ti brodovi bili notirani. Gore, visoko, izvan do-mašaja vida i uma, sateliti su putovali kroz visoke atmos-ferske slojeve, a njihove su kamere slale u Yašington snimke na kojima se video i najmanji usek na trupovima ovih brodova, kao i njihovi nazivi ispisani na krmama. Sem toga, po novousvojenim zakonima, svaki brod nosio je transponder koji šalje njegovu jedinstvenu lozinku, dostupnu vazda budnim ušima. Svaka ta identifikacija je proveravana, pa je tako bilo i s Groficom od Ričmonda, za koju su, kao mali, u Liverpulu registrovani, tegljač koji nosi legalni tovar unapred najavljenom rutom od Sura-baje do Baltimora, jemčili Lojd i Zibart i Aberkrombi. Sje-dinjene Američke Države nisu videle nikakvu svrhu du-blje da čačkaju u ovom datom slučaju; Grofica se nalazila na hiljade kilometara daleko od američke obale.

Nekoliko časova po powatku Mareka Gumijenija u Yašington izvršene su izmene u domenu mera predo-strožnosti koje preduzimaju SAD. Kordon zadužen za proveru brodova na Pacifiku pomeren je na pojas uda-ljen sto šezdeset kilometara od obale. Sličan kordon po~ stavljen je i u Atlantiku, od Labradora do Portorika, pa preko Karipskog mora do meksičkog poluostrva Jukatan.

Bez galame i bilo kakvih najava, pažnja je preusme-rena sa džinovskih tankera i šlepera (koji su dotadvećsvi i bili provereni) na mnogobrojne manje tankere kojisu saobraćali morskim putevima od Yenecuele do reke Sv. Lorens. Svaki P-3 orion koji je trenutno bio na raspo-laganju angažovan je u obalskim patrolama, nadlećući stotine i hiljade kvadratnih kilometara tropskih i sup-tropskih mora u potrazi za manjim tankerima, naročito onima koji prevoze gas.

Američka industrija saradivala je u potpunosti, pri-lažući podatke o svakom očekivanom tovaru, i gde ćeiu koje vreme biti isporučen. Informacije dobijene iz indu-strijskog sektora uporedivane su s rezultatima pomor-skih osmatranja, i piwereni su svi brodovi pomenuti tim izveštajima. Tankerima s gasom dozvoljavano jeda pristanu u luke, ali tek pošto bi se na te brodove iskrca-li odredi naoružanih pripadnika američke mornarice, marinaca ili obalske straže, koji bi ih pratili tokompo-slednjih trista dvadeset kilometara puta do konačnog odredišta.

Donja Marija bila se vratila u Port ov Spejn kada su dvo-jica terorista primljenih u njenu posadu ugledali očelti-vani signal. Sledeći prethodno dobijena uputstva, čimsu ugledali signal - stupili su u dejstvo.

Republika Trinidad i Tobago veliki je snabdevač Sje-dinjenih Američkih Država petrohemijskim proizvodima širokog spektra. Donja Marija bila je ukotvljena na jed-nom ostrvu, koje je služilo kao skladište nafte, gde su i veći i manji tankeri mogli da pristanu, obave utovar iis-plove a da se i ne približe samome gradu.

Donja Marija je pripadala kategoriji manjih tankera i floti što opslužuje ostrva koja niti mogu, niti im je to u interesu da primaju džinovske brodove. Yeliki brodovi najčešće dopremaju sirovu naftu iz Yenecuele kojase

potom preraduje u razne „sastojke“ u lokalnoj rafinerij' pa se cevovodom prosleđuje do ostrva i tamo utovarui na manja plovila koja je otpremaju dalje.

Uz još dva mala tankera, Donja Marija nalazila se u jednom izrazito udaljenom delu tog naftnog skladišta. Ona je, na kraju krajeva, prevozila tečni petrolejski gas i nikome se i nije mililo da za vreme utovara bude u bli-zini. Posao je završen u pozni popodnevni čas, i kapetan Montalban je bio spreman da isploji.

Još dva sata tropske obdanice delila su ih od mraka kad je Donja Marija napustila pristanište i udaljila se od nasipa. Udaljivši se nekih kilometar i po od obale, prošla je blizu ovecg čamca na napumpavanje u kojem su se-dela četiri čoveka sa štapovima za pecanje. Na taj se znak čekalo.

Dva Indusa napustiše mesta na palubi, strčaše do or-marića i vratiše se s oružjem u rukama. Jedan ode do sre-dine broda, tamo gde su palubni otvori za isticanje vode bili najbliži površini mora, a gde će se svaki čas ukrcati oni ljudi. Drugi, pak, otide do brodskog mosta i prisloni cev revolvera kapetanu Montalbanu na slepoočnicu.

- Ne preduzimajte ništa, molim vas, kapetane - reče on najuljudnije. - Nema potrebe da usporavate. Moji će se prijatelji ukrcati u roku od nekoliko minuta. Ne po-kušavajte nikome ništa da javite, ili ću morati da vas ubijem.

Kapetan je, naprosto, bio i suviše zbunjen da ga ne bi poslušao. Kad se malo pribrao, bacio je pogled na radio--uredaj u jednom uglu mosta, što Indusu nije promaklo, te samo zavrte glavom. Tim gestom otklonjena je i pomi-sao na bilo kakav otpor. Nekoliko minuta kasnije četvo-rica terorista behu na brodu, i nije više imalo nikakvog smisla suprotstavljati im se.

Onaj što je poslednji ostao na gumenom čamcu izbu-ši ga nožem, i čamac progutaše talasi onoga časa kad ' ga odvezali. Ostala trojica već behu prebacili platnene vežljaje i hodali po prednjoj palubi tankera, po svim rini cevima, crevima i otvorima rezervoara isprepleta-"mkaošpageti".Išlisukakrmi.

Nekoliko sekundi kasnije pojavili su se na brodskom mostu: dva Alžirca i dva Marokanca, oni koje je dr El Ha-tab poslao u misiju mesec dana ranije. Govorili su isklju-čivo mavarski arapski, ali su ona dva Indusa, koji su se i dalje ponašali učtivo, prevodili. Četvorici pomoraca iz Južne Amerike koji su činili posadu naloženo je da se okupe na prednjem delu palube i tamo sačekaju. Uto će biti izračunat novi kurs kojim će brod zaploviti.

Nekih sat yremena pošto je pao mrak, četvorica mor-nara hladnoknmo su ubijena i bačena u more; ljudima nođe behu povezane lancem uzetim iz ormarića. Ako je u kapetanu Montalbanu do tada časa i tinjala kakva--takva žiška otpora, sada je i ona zgasnula. Pogubljenja su obavljana mehanički; dva Alžirca su tamo, kod svoje kuće, kao pripadnici NIG-a, Naoružane islamske grupe, pobili na stotine bespomoćnih felaga, seljaka iz zabače-nih krajeva; ovo masovno ubistvo poslužilo je, prosto, kao poruka vladi u prestonici Alžiru. Ta su dvojica toliko puta ubijali i muško i žensko i decu, i bolesne i starce, da su ovi mornari za njih bili puka formalnost.

Noć je odmicala, a Donja Marija je grabila na sever, i ne više prema prvobitnom odredištu, Portoriku. S le--strane broda pucao je pogled na karipski basen, sve tamo do Meksika. Zdesna, sasvim blizu, pružale su se grupe ostrva, Vindvordska i Livordska, za čija se to-mora često misli da su zanimljiva isključivo turisti-koja prosto vrve od stotina i stotina malih tram-1 tankera koji ovo ostrvlje snabdevaju namirnicama

ostalim što je potrebno turistima. ^ u ti >m mnoštvu obalskih brodova i ostrva, Donja Ma-sceznuti, i neće se za nju znati sve dok, sa zaka-!nJem, ne pristane na portorikansku obalu.

Avganistanac_

317

Kako je Grofica od Ričmonda uplovila u mirne vode oko ekvatora, i Jusuf Ibrahim je izašao iz svoje kabine. Bled je bio, iscrpljen od povraćanja, ali su njegove crne oči i dalje bile ispunjene istom onom mržnjom dok je izdavao naredenja. Posadaje iz mašinskog odeljenja, gde je i ina-če stajao, iznela šest i po metara dugački gumeni motor-ni čamac. Kad je do kraja napumpan, dverna sohamma iz-dignut je ponad krme. Šestorica njih morali su pošteno da se oznoje dok su, hukćući, iz potpalublja izneli motor od sto konjskih sna-ga i montirali ga na zadnji deo motornog čamca. A onda je, uz pomoć čekrka, čamac spušten u blage talase pod-no krme.

Spušteni su i rezervoari za gorivo, pa i njih prikačiše. Posle nekoliko neuspelih pokušaja, motor zabrekta. Ča-mcem je upravljao Indonežanin, i on, velikom brzinom, napravi krug oko Grofice.

Naposletku i preostala šestorica sidoše brodskim merdevinama sa razme* i priključiše se Indonežaninu, ostavivši za kormilom broda samo obogaljenog ubicu. Očigledno je ovo, u stvari, bila generalna proba.

Cilj vežbe bio je da se kamermanu, Sulejrnanu, omo-gući da s razdaljine od tristotinak metara od šlepera, koj risteći kompletnu digitalnu opremu, snimi brod. Kad se preko laptopa poveže s mini-M satelitskim telefonom, njegove će slike biti prebačene na drugi veb-sajt, na dnu goj strani planete, odakle će moći da se presnimava i emituje.

Majk Martin je znao šta se odvija pred njegovim o ma. Internet i sajberspejs postali su nezaobila^na prop< gandna oružja u rukama terorista. Svako zverstvo 1 dopre do medijskih izveštaja - dobro je; svako zverstv koje mogu da vide milioni muslimanskih mladića u damdeset zemalja sveta - čisto je zlato. Tako še i * Razma, najviša oplata broskog trupa. (Prim. prev.)

nove snage - tako što, videvši kako to izgleda, žude

Ha to i oponašaju.

U zamku Forbs Martin je gledao video zapise iz Ira-ka na kojima se bombaši samoubice keze u objektiv pre neeo što će sestiti u kola i, dok kamera snima, otići u smrt. U takvim prilikama kamerman bi preživio; u slu-čaju motornog čamca koji kruži, jasno je da će i meta morati da bude u vidokrugu a da će se snimanje nasta-viti i kad čamac i njegova sedmočlana posada budu zbri-sani sa lica zemlje. Jedino će Ibrahim, činilo se, ostati na kormilu.

Martin, međutim, nije mogao znati kada će se i gde to dogoditi, kao ni kakav užas kriju ti kontejneri. Razma-trao je jednu mogućnost: da se prvi vrati na Groficu, od-seče čamac, ubije Ibrahima i preuzme kontrolu nad šle-perom. Ali takva mu se šansa neće ukazati. Motorni čamac bio je toliko brz da bi ona šestorica za tili čas pre-skočila brodsku ogradu i sustigla ga.

Kad je vežba završena, motorni čamac je, onako pra-zan, visio sa soha, i izgledao je sad kao najobičniji brod-ski čamac. Inženjer je dao gas, i Grofica je zaplovila na severozapad, zaobilazeći obalu Senegala.

Oporavivši se od mučnine, Jusf Ibrahim je sada više emena provodio na broskom mostu, ili u broskoj lenzi, gde je posada zajedno obedovala. Atmosfera je već bila izrazito napeta, što je samo njegovo prisustvo Pospešivalo.

Sva osmorica koja su plovila na ovom brodu behu o rešena da umri kao šehidi, mučenici. To, međutim, živce nije moglo da poštedi m re iščekivanja i • Jedino

neprestana molitva i besomučno iščitava-syetoga Kurana moglo je da ih smiri i održi u veri u °no sto čine.

nii ° S5m inženJera za eksploziv i samoga Ibrahima

o čime su ispunjeni čelični kontejneri koji zauzi-

u Prednji deo palube Grofice od Ričmonda, čitav taj

Ayganistanac

319

prostor od mosta pa skoro do pramca. I jedino su, iz-gleda, Ibrahimu bili poznati konačno odredište i meta. Ostala sedmorica morala su da se uzdaju u obećanja da ih čeka beskonačna slava.

Martin je, otkako im se zapovednik misije pridružio, a prošlo je otada nekoliko časova, primetio da Ibrahim neprestano blene u njega onim ludačkim očima. Ne bi Martin bio ljudsko biće da ga tako nešto ne uznemiri.

Proganjala su ga sada onespokojavajuća pitanja. Da nije Ibrahim u Avganistanu, ipak, sreo Izmeta Kana? Hoće li mu postaviti neka pitanja na koja, prosto, neće umeti da odgovori? I da se nije slučajno njemu, Martinu, omakla neka reč u tom beskrajnom kazivanju molitvi? Hoće li ga Ibrahim staviti na probu tako što će od njega zatražiti da izrecituje i one stihove koje nije stigao da nauči?

Martin je, zapravo, delom bio u pravu, a delom nije.

Jordanski psihopata, koji je u tom času sedeo preko puta njega za stolom u menzi, u životu nije video Izmeta Kana, iako je slušao o legendarnom talibanskom borcu.

A u molitvama Martin nikada nije grešio. Jordanac je, jednostavno, mrzeo Paštuna zbog ugleda koji je ovaj ste-kao na bojnopolju, što Ibrahimu nikada nije pošlo za rukom. Iz te mržnje rodila se želja da se na kraju, ipak, ispostavi da je taj Avgan običan izdajnik, pa da ga onda raskrinka i ubije.

Zauzdavao je, međutim, svoj gnev, i to iz najstarijeg razloga na svetu. Plašio se tog gorštaka; i premda je pod odorom nosio revolver, i bio se zakleo da će položiti ži-vot, nije mogao da potisne strahopoštovanje prema čove-ku iz Tora Bore. I tako se prepustio mislima, gledao, če-kao i nikome ništa nije govorio.

Drugi put je potraga Zapada za fantomskim brodom, ako je takvoga uopšte bilo, okončana totalnim neuspehom.

Svi su sad od Stiva Hila tražili neku informaciju, šta bi-lo, samo da koliko-toliko ublaži osećanje frustriranosti koje se pojavilo u Dauning stritu.

Kontrolor za Bliski i Srednji istok nikako nije umeo da odgovori na četiri pitanja kojima su ga zasipali britan-ski premijer i administracija Sjedinjenih Američkih Dr-žava. Postoji li uopšte taj brod? I, ako postoji, o čemu je konkretno reč, gde se taj brod nalazi, i koja mu je meta? Svakodnevni sastanci postali su pravo mučilište.

Šef SIS-a, koga niko nikada nije oslovljavao drugači-je nego prostim „Š“, ćutao je kao zaliven. Posle Pešava-ra, svi visoki zvaničnici složili su se u tome da su u toku pripreme za spektakularni teroristički napad. Svet dima i ogledala nije, međutim, mesto gde se oprašta onima koji iznevere očekivanja svojih političkih gospodara.

Otkako je na carini otkrivena poruka nažvrljana na presavijenoj propusnici za sletanje, Ćuskija nije davao znake života. Je li mrtav, ili je još u životu? Niko to nije znao, a neki su već prestali time da se zamaraju. Prošle behu već gotovo četiri nedelje otada, i svakim danom preovladavalo je osećanje da o tom čoveku vredi govori-ti isključivo u prošlom vremenu.

Neki bi tu i tamo natuknuli da je on završio posao, da su ga ułvatili i ubili, te da se od prvobitnog plana, u ko-ji je i on bio uključen, s vremenom odustalo. Jedino se Hil zalagao za oprez i tražio da se nastavi potraga za izvorom još neidentifikovane pretnje.

Lošeg je raspoloženja bio kad se odvezao do Ipsviča da porazgovara sa Semom Simurom i dvojicom likova iz kancelarije za ri-zične toware pri Lojdovom registru, koji bi mu se našli pri ruci kod ispitivanja svake moguće varijante, ma kako bi-zarna bila.

- Mnogima se u Londonu digla kosa na glavi od tvo-jih reči, Seme. Ono, trideset puta jače od bombe bačene na Hirošimu... Kako, za ime boga, jedan tankerčić može biti gori od celog projekta Menhetn?

320

Fredeńk Forsajt

Ayganistanac

321

Sem Simur je bio iscrpljen. Sa svoje trideset dve go-dine, jasno je nazirao kraj, inače obećavajuće, karijere u britanskoj obaveštajnoj službi, i to tako što će ga učtivo prebaciti u arhivu Centralnog registra, bez obzira na či-njenicu da su mu natovarili posao koji je - sve više se či-nilo kako su dani odmicali - bilo nemoguće obaviti.

- Kad se baci atomska bomba, Stive, nevolja stiže u četiri talasa. Sam blesak je u toj meri zaslepljujući da može da istopi čoveku rožnjaču čak i ako nosi naočare s crnim staklima. Potom stiže toplotni udar, koji izaziva samozapaljenje svega što mu se nade na putu. Udarni ta-las ruši zgrade, čak i one kilometrima udaljene, a gama zračenje ima dugoročno dejstvo i izaziva karcinome i te-lesne deformacije. U slučaju eksplozije LPG-a, ostaje sa-mo jedno od ova četiri dejstva - toplotno.

- Reč je, međutim, o toploti tako žestokoj da od nje čelik teče kao med, a od betona ostane samo prašina. Čuo si za bombu gorivo-vazduh? Tako je moćna da spram nje napalm-bomba ima blagorodno dejstvo, pri čemu i jedna i druga nastaju iz istog izvora: petroleja.

- LPG je teži od vazduha. Prilikom transporta, LPG se, za razliku od LNG-a, ne drži na zapanjujuće niskoj temperaturi; ne, drži se pod pritiskom. Otuda ti dvostru-ki trupovi kod tankera koji prevoze LPG. Kad LPG počne da ističe iz broda, a potpuno je nevidljiv, pomeša se s va-zduhom. Teži je od vazduha, pa se uskovitla iznad mesta gde je istekao, stvarajući tako jednu ogromnu bombu go-rivo-vazduh. Upališ to, i eksplodira čitav tovar, bukne požar, užasan požar, i temperatura se vrlo brzo popne do pet hiljada stepeni Celzijusa. A onda će početi da melje.

- Sada ta vatra stvara svoj sopstveni vetar. On duva iz pravca svog izvorišta, i pretvara se u zaglušujuću va-trenu plimu koja guta sve što joj se nade na putu dok na-posletku ne proždere i samu sebe. A zatim počne da tre-peri kao sveća kad je pri kraju i - ugasi se.

- Koliko će daleko ta vatrena lopta stići?

- Pa, ovi moji novi drugari naučnici kažu da bi jedan manji tanker od, recimo, osam hiljada tona, da se sve is-pusti iz njega i upali - uništio sve i pobio sve ljude u kru-gu prečnika pet ldlometara.

- Još samo nešto, rekoh maločas da stvara sopstveni yetar. Usisava, u stvari, vazduh iz periferije kruga ka sre-dištu, hrani se tako, pa će se čak i ljudi u solidnim zaklo-nima, pet kilometara udaljeni od epicentra, pogušiti.

Stiv Hil je lepo mogao sebi da predoči sliku lučkog grada posle tako užasne eksplozije.

Ni predgrada neće preteći.

- Jesu li provereni ti tankeri?

- Svi do jednoga. I velild i mali, pa i oni najmanji. Tim za rizične toware čine, u stvari, samo dva tipa, ali momci su dobri. Ako ćemo pravo, proverili su sve do poslednjeg tankera koji prevozi LPG.

- Što se šlepera s komadnim tovarom tiče, zbog sa-mog njihovog broja morali smo da eliminišemo sve bro-dove ispod deset hiljada tona nosivosti. Izuzev onih koji ulaze u

američku zonu zabrane duž jedne ili druge obale. Tad ih primete Jenkiji, pa oni ispituju situaciju.

- Što se ostalih tiče, svaka veća luka u svetu obaveštena je da zapadne obavestajne službe smatraju da je, negde na otvorenom moru, oteti fantomski brod i da moraju sami da preduzmu mere predostrožnosti. Ali, iskreno govoreći, bilo koja luka koja bi mogla da se nađe na putu Al Kaide, ukoliko žele da izazovu velike ljudske žrtve, svakako će biti u nekoj zapadnoj, razvijenoj zemlji; neće to biti Lagos ili Dakar, kao što neće biti bilo koji muslimanski, hinduistički, budistički grad. A to već broj potencijalnih meta koje se ne nalaze na tlu Amerike svodi na manje od tri stotine luka.

Neko je pokucao na vrata, pa provirio unutra. Ugladase rumenog u licu, veoma mladog Konrada Filipa.

- Maločas mi je stigao poslednji, Seme. Yilhelmina Santos, isplovio iz Karakasa, nosi LPG u Galveston,
322

Frederik Forsajt

posada tvrdi da je sve u redu, Amerikanci spremni da se ukrcaju.

- To je sve? - upita Hil. - Uzeli ste u obzir baš sve tankere na svetu koji prevoze LPG?

- Pa i nema ih bogzna koliko, Stive - reče Simur.

- A meni se, vidiš, čini da je čitava ta zamisao s tankerom koji prevozi LPG, nekako, čorsokak - reče Hil. Ustao je, spremajući da krene natrag u London.

- Ima još nešto što me brine, gospodine Hile - reče onaj stručnjak za brodske toware.

- Zovi me Stiv - reče Hil. Sisovci su sačuvali tradiciju obraćanja na „ti“, od najviših starešina do najnižih po činu, uz jedan jedini izuzetak, koji se odnosio na samog šefa. Ta neformalnost stavlja naglasak na timski duh.

- Ovaj, ima tri meseca kako je jedan tanker s LPG-om nestao, sve s kompletnom posadom.

-I?

- Niko nije video kako brod tone. Kapetan je preko radija javio da je na mašinskom odeljenju izbio katastrofalni požar i da misli da neće uspeti da spase brod. A posle toga - ništa. Taj brod se zvao Zvezda Jave.

- Ima li bilo kakvih tragova? - upita Simur.

- Pa, da. Tragova... Pre nego što je eksplodirao, dao je podatke o tačnoj poziciji. Prva se na licu mesta pojavila neka hladnjača koja je doplovila s juga. Kapetan je izvestio o čamcima koji se sami naduvavaju, o pojasevima za spasavanje i raznoraznim olupinama. Ni traga ni glasa od preživelih. O kapetanu i posadi otada se ništa nije čulo.

- Tragedija, ali šta sad? - upita Hil.

- Tamo se to dogodilo, gospodine... ovaj... Stive. U Celebeskom moru. Trista dvadeset kilometara od ostrva Labuan.

- O, sranje - reče Stiv Hil i ode za London.

Avganistanac

323

nekome Martin njome upravljao, Grofica od Ričmonda pre- je ekvator. Kretala se u smeru sever-severozapad, a jedino je navigator tačno znao kuda. Zaputio se bio pre- ma tački koja se nalazi 1.300 kilometara zapadno od Azora i dve hiljade kilometara istočno od američke obale. Ako se ta linija rastegne na zapad, vodila bi do Baltimora, u vrhu gusto naseljenog zaliva Česapik.

Pojedinci koji su plovili na Grofici već behu počeli s pripremanjem za ulazak u raj. To je podrazumevalo brijanje celoga tela i pisanje poslednjih verničkih testamenta.

Obavljeno je to pred kamerama, i svako je pročitao svoj testament.

I Avganistanac je isto to učinio, ali je odlučio da govori na pašunskom. Jusuf Ibrahim je, iz vremena provedenog u Avganistanu, znao poneku reč toga jezika, i na- peo se ne

bi li sad razumeo šta ovaj govori, ali čak i da je mnogo bolje stajao s pašunskim, ovom testamentu ne bi mogao da nade mane.

Čovek iz Tora Bore besedio je o tome kako je čitavu njegovu familiju uništila jedna američka raketa, i o to-me kako se raduje što će uskoro ponovo videti sve svoje, prethodno se pravedno osvetivši Yelikome satani. Dok je tako govorio, uvideo je da ništa od svega ovoga nikada neće stići na obalu u nekom opipljivom obliku. Sve će to Sulejman emitovati kao šifrovani zapis pre ne-go što i sam pogine, i sva njegova oprema strada s njim. Niko pri tom, činilo se, nije znao kako će to svi oni izginiti i kakva pravedna kazna čeka SAD - niko izuzev stručnjaka za eksploziv i Ibrahima lično. A oni su sve držali za sebe.

S obzirom na to da se cela posada hranila isključivo hladnom hranom iz konzervi, niko nije zapazio da je čelični nož s rekastim sečivom dugim dvadeset centimetara nestao iz brodske kuhinje.

Kad niko na njega nije obraćao pažnju, Martin je tiho oštrio sečivo brusom koji je uzeo iz fioke s noževima.

324

Frederik Forsait

Avqanistanac

325

Razmišljao je o tome da u gluvo doba skoči s krme i n buši čamac, ali je odustao od ove zamisli.

Bio je sa četvoricom koja su spavali na uzanim krevetima na pramčanom uzvišenju. Uvek je neko stajao z-kormilom, koje se nalazilo desno od mesta odakle se užetu, može stići do krme. Stručnjak za radio praktično je živeo u kućerku za održavanje veze koji se nalazio iza broskog mosta, dok je inženjer povazan bio u mašinskoj sobi, ispod mosta, na krmi. I jedan i drugi mogli su svaki čas da promole glavu i ugledaju ga. A i šteta ne bi prošla neopažena. Saboter bi istoga časa bio provaljen. Gubitak čamca svakako bi bio težak udarac, ali ne dovoljno težak da se zbog toga obustavlja misija. A možda bi, uz to, imali vremena da otklone štetu. Odbacio je ovu zamisao, ali je zadržao nož sa iskrzanim sečivom, koji je držao zataknut za krsta. Kad god je na mostu preuzimao kormilo, nastojao je da nekako ustanovi ka kojoj su se to luci zaputili i šta se krije u tim kontejnerima koje bi možda mogao i da uništi i tako omete ovu operaciju. Odgovora nije bilo, a Grofica je jurila na sever, severozapad.

Globalna hajka se preorijentisala na drugu, suženu grupu potencijalno zanimljivih objekata. Morski džinovi, svi tankeri i sve brodovlje koje prevozi gas - pregledani su i odobreni. Svi identifikacioni transponderi reagovali su u skladu sa zahtevima; svaki kurs, svaka trasa poklapala se s unapred javljenim planom plovidbe; tri hiljade kapetana lično se obratilo čelničtvima firmi agentima, dajući pri tom podatke o datumu rođenja i razne pojedinosti iz života tako da, čak i da su pod prinudom, nije bilo tog otmičara koji bi mogao da razluči lažu li ili govore istinu.

Sjedinjene Američke Države, njena mornarica, fl13 ranci i obalska straža, dejstvovali su sada bez prava nastvo i slobodne dane, ukrcavajući se i prateći svaki mi brod koji namerava da pristane u nekoj od većih podrazumevalo je to, istina, izvesne neprijatnosti u sferi, ali nije to bilo ništa što bi nanelo ozbilj-

rireno ,
u štetu najvećoj privedi sveta.

Posle dojave iz Ipsviča, pročešljani su svi raspoloživi podaci o poreklu i vlasništvu nad Zvezdom Jave. Budući da je brod bio mali, firma u čijem je vlasništvu bila Zvezda Jave krila se iza „fasadne“ firme smeštene u prostorijama neke banke za koju se ispostavilo da je neka fiktivna firma koja posluje na Dalekom istoku i ne plaća porez. Rafinerija na Borneu, koja je i snabdela brod ovim tvrdom, imala je uredne papire, ali tamo nisu

gotovo ništa znali o samom brodu. Pronadjeni su graditelji broda -promenila je, inače, bila šest vlasnika - i oni su pokazali planove broda. Amerikanci će potom pronaći sličan brod i razmisliti se po njemu s mernim trakama. Kompjuter-skim putem dobijena je slika na kojoj se videla precizna kopija Zvezde Jave, ali ne konkretno taj brod.

Vlada zemlje pod čijom je zastavom plovio ovaj brod kada je poslednji put viden, primila je posetioce, i to na-'ružane. Beše to, međutim, neka polinežanska atolska republika, i gosti su ubrzo morali da se zadovolje saznanjem da tanker koji prevozi gas tuda nije prolazio.

Zapadnom svetu potrebni su bili odgovori na ova tri tanja: je li brod stvarno potonuo? Ako nije, gde se sada alazi? I, kako se sada zove? Satelitima KH-11 izdata su istva da suze potragu na objekat koji liči na Zvezdu

oku prve sedmice aprila meseca, operacija udruženih -i vazduhoplovnoj bazi Edzel u Škotskoj konačno stavljena. Ništa se nije moglo učiniti što već nisu, nprgo zvaničnijem vidu, učinile glavne zapadne oba-'«jne agencije.

326

Frederik Forsajt

Majkl Mekdonald se, s olakšanjem, vratio u rodni Va-šington. Nije se, pri tom, isključio iz lova na fantomski brod, ali je radio izvan Englija. Misija CIA delom je bila da ponovo sasluša sve pritvorenike iz svih tajnih zatvor-skih ustanova koji su možda, pre hapšenja, načuli da se nešto priča o projektu zvanom Al Izra. Obratili su se, ta-kode, svakom živom izvoru koga su imali u senovitom svetu islamskog terorizma. Niko ništa nije znao. Sama ta rečenica što se odnosi na čudesno putovanje kroz noć, do yelikoga prosvetljenja, kao da se i rodila i umrla s egipat-skim terorističkim finansijerom koji je prethodnog sep-tembra skočio s jedne terase u Pešavaru.

Za pukovnika Majka Martina smatralo se, ne bez ža-ljenja, da je nestao na zadatku. Očito je Martin učinio što je mogao, i ako se ispostavi da Zvezdu Jave ili neku drugu ploveću bombu zaista presretnu na putu prema SAD, smatraće se da je njegova misija uspela. Niko se, međutim, nije više nadao da će ga ponovo videti. Prošlo je bilo, prosto, suviše mnogo vremena otkad je poslednji put dao znak života, pomoću one ronilačke torbe na La-buanu.

Tri dana pre samita G8, svima je konačno nestalo str-pljenja, čak i na najvišem nivou, iako je u toku bila glo-balna potraga, u koju se krenulo po britanskoj dojavi. Marek Gumijeni je, sedeći za svojim radnim stolom u Engliju, nazvao Stiva Hila da mu preko sigurne linije saopšti vesti.

- Stive, žao mi je. Žao mi je zbog tebe, i još više mi je žao zbog tvog čoveka Majka Martina. Ali ovde vlada ube-denje da je on gotov i da se u ovaj, najveći lov na brodo-ve u istoriji krenulo, po svemu sudeći, na temelju njego-ve pogrešne procene.

- A teorija Sema Simura, šta s njom? - upita Hil.

- Isto. Ne drži vodu. Proverili smo svaki prokleti tan-ker na planeti, sve kategorije smo proverili. Ostalo je još pedeset njih da ih lociramo i identifikujemo, i posao je

Ayganistanac

327

završen. Što god značilo to s Al Izrom, mi to ili nikada ne-ćemo saznati, ili ništa i ne znači, ili je tako nazvana akcija odavno obustavljena. Sačekaj... Prekinuću ovu drugu vezu. Časak kasnije ponovo je uzeo slušalicu. - Imamo je-dan brod koji kasni. Pre četiri dana isplovio je s Trinida-da za Portoriko. Trebalo je juče tamo da stigne. Nije se pojavio. Ne odgovara na pozive.

- Kakav je to brod? - upita Hil.

- Tanker. Tri hiljade tona. Gledaj, možda je potonuo. U svakom slučaju, provera je u toku.

- Šta je prevezio? - upita Hil.

- Tečni petrolejski gas - glasio je odgovor.

Pronašao ga je satelit KH-11 ključaonica. Šest časova ranije, neko se iz Portorika požalio centrali naftne kompanije, sa sedištem u Hjustonu, i situacija je prerasla u stanje opšte uzbune.

Snimajući i osluškujući uzduž i popreko istočnih Kariba, pokrivajući morsko-ostrvski potez širok osam stotina kilometara, ključaonica je čula signal nekog transpondera, dole negde, i satelitski je kompjuter potvrdio da signal stiže od nestale Donje Marije. Informacija je istoga časa prosledena raznim agencijama, i iz tog su razloga i Mareka Gumijenija prekinuli usred razgovora s Londonom. Kontaktirani su i sedišta SOKOM-a* u Tampi, u saveznoj državi Floridi, kao i američka mornarica i obalska straža. Svi su dobili tačne koordinate nestaloga broda.

To što nisu isključili transponder moglo je da znači da su otmičari ili veoma glupi, ili da su se nadali da će im se silno posrećiti. No, oni su samo postupali u skladu s onim što im je naloženo. Transporter je emitovao signal, i tako se znalo i kako im se brod zove i gde se tačno

Komanda za specijalne operacije Sjedinjenih Država - United States Special Operations Command (SOCOM). (Prim. prev.)

328

Frederik Forsajt

Avganistanac_

329

nalazi. Kad bi ga isključili, momentalno bi dospeli na l' stu sumnjivi kao potencijalno neprijateljski brod.

Malim tankerom koji je prevozio LPG još je upravljao prestravljeni kapetan Montalban, koji puna četiri dana oka nije sklopio, ne računajući nekoliko zgoda kad je uspeo nakratko da dremne pre nego što bi ga išutirali i tako razbudili. Brod je prošao kraj Portorika po noći, pa produžio zapadno od Turskih ostrva i ostrva Kaikos, te se na neko vreme izgubio u gomili od sedam stotina ostrva koja čine Bahame.

Kad je ključaonica pronašla ovaj tanker, brod je hitao na zapad, južno od Biminija, najzapadnijeg ostrva u ovom arhipelagu.

U Tampi su provalili kurs broda i konačno odredište. Plovidba je trebalo da se završi u dubini luke Majami, na vodenom putu što vodi ka samome srcu grada.

Nekih deset minuta kasnije, tankerčić je dobio odgo-varajuće društvo. Lovac na podmornice P-3 orion, poletevi iz pomorske vazduhoplovne stanice na Ki Yestu, pronašao je brod, spustio se na visinu od oko hiljadu, hiljadu i po metara, i počeo da kruži, snimajući plovilo iz svih uglova. Brod se, maltene u prirodnoj veličini, pojavio na plazma ekranu, velikom kao ceo zid, u gotovo zamračenoj sali operativnog odeljenja u Tampi.

- Isuse, vidi ovo, bogati - promrmlja operater, ne obraćajući se nikome posebno.

U tom trenutku, na moru, neko je prešao preko krtne tankera četkom i belom farbom, u nameri da izvuče liniju preko slova „i“ u reči „Maria“. Pokušao je da prekrsti brod u Donja Martu, ali beli premaz bio je, naprosto, suviše svež da bi bilo kog posmatrača držao u zabludi duže od nekoliko sekundi.

Na moru nedaleko od Čarlstona, u Južnoj Karolini, operišu dva kutera u sastavu obalske straže, oba klasa hamilton: reč je o dvama primercima modela 717 LL - Dinja i njena sestra Morgentau. Dinjaje bila bliža ot-

i usmerila se u njegovom pravcu, u punoj brzini Navigator je na brzinu izračunao da će presresti brod za devedeset minuta, nešto pre zalaska sunca. Upotrebiti reč „kuter“ jedva da je opravdano u slučaju; ona je po performansama nalik manjem razar-

ču budući da joj dužina iznosi 150 metara, a ukupna masa pod punim opterećenjem 3.300 tona. Dok je jurila preko talasa Atlantika u to ranoaprilsko predvečerje, nje-na

posada žurila je da osposobi njeno naoružanje - za svaki slučaj. Nestali tanker već je etiketiran kao „vero-yatnoneprijateljski“.

S Dinjinim naoružanjem nema šale. Najlakši od nje-na tri oružana sistema je 20-milimetarski getling sa šest cevi, takve vatrene moći da se koristi i kao protivraketo oružje. Teoretski, čak bi se i raketa rasprsla u parampar-čad da naleti na takvu kišu metaka. Top falanks, medu-tim, ne mora se upotrebljavati protiv raketa; on će razne-ti gotovo sve što se razneti može, s tim da to mora da se nade na prilično maloj razdaljini. Dinja je bila opremljena i 25-milimetarskim bušna-ster topom, ne tako brzim, ali masivnim i dovoljno sna-nim da svakom omanjem tankeru načisto ogadi život. S palube se izdizao brzometni top oto melara od 76 milime-J trenutku kad im je Donja Mańja ušla u vidno po-1 kao tačka na horizontu, ljudi su zauzeli pozicije na sva čana sistema i pripremili ih za dejstvo. Sve i da su sveci, morali su osetiti tu žudnju da se u onome što su radili samo na obuci oprobaju i u pravoj akciji. >k je nad njima kružio orion, čije su kamere snima-direktnom prenosu emitovale slike u Tampu, Dinja »a krmu tankera i plovila sad uporedo s njom, rzavajući razdaljinu od sto osamdeset metara od tačke 6 Praćeni brod bio najširi. A onda je s Dinje megafo-•yućenpozivDon; iMaryi. iz osadi neidentifikovanog tankera! Ovde brod Dinja [ava obalske straže Sjedinjenih Američkih Država.

Ayganistanac

331

Zaustavite brod. Ponavljam, zaustavite brod. Pristajemo uz vas.

Kroz moćni durbin jasno se razaznavao čovek koji je držao kormilo, i još dvojica koji su stajali pored njega. Odgovora nije bilo. Tanker nije ni usporio. Ponovo im je poslata poruka.

Kada su ih i treći put opomenuli, kapetan je dao znak da se ispali jedna granata, i to u more ispred pramca tan-kera. Kad je mlaz vode zasuo pramac, namočivši ciradu kojom je neko uzalud pokušao da prikrije koloplet cevi i creva koje nedvosmisleno odavahu pravu namenu ovog tankera, oni na brodu Donje Marije mora da su najzad shvatili poruku. Brod, ipak, nije usporio.

A onda se neka dvojica pojaviše na uzvišenju na kr-mi, odmah iza mosta. Jednom je oko vrata visio mitraljez M60. Jalov je bio ovaj potez, koji će zapečatiti sudbinu tankera. I izdaleka se, pri svetlosti zalazećeg sunca, po crtama njegovog lica videlo da je sa severa Afrike. Ispa-lio je kratak rafal koji je prebado Dinju, a onda primio metak u grudi. Skinuo ga je jedan od četiri karabina M16 koji behu upereni u njega s Dinjine palube. Bio je to kraj pregovora. Kako se Alžirčevo telo pre-turilo unazad, a čelična se vrata, na kojima se prethodno bio pojajio, s treskom zatvorila - kapetan Dinje zatražio je dozvolu da potopi begunce. Dozvolu, međutim, nije dobio. Poruka iz baze bila je neopoziva. „Sklanjajte se od tog broda. Odmah se udaljite, i to brzo. To je prava bomba na vodi. Zauzmite položaj na ki-lometar i šeststo metara od tankera.“

Ne bez žaljenja, posada Dinje okrenula je kuter i maksimalnom brzinom se udaljila, prepuštajući tanker njegovoj sudbini. Dva jastreba F-16 već behu u vazduhu, na tri minuta leta od lica mesta.

U vazduhoplovnoj bazi Pensakola na Floridi imaju eskadrilu koja, u svako doba dana, u roku od pet minuta stupa u dejstvo. Prevashodno se koristi protiv krijumčara droge, naročito onih koji lete, ali, katkad, i onih koji morskim putem pokušavaju da se ušunjaju na Floridu i obližnje savezne države prevozeći (uglavnom) kokain.

Poleteli su u sam suton, u vedro nebo s kog je čileo sunčev sjaj, i - opremljeni raketama tipa maverik - foku-sirali tanker zapadno od Biminija. Svi piloti su na ekrani-ma u kabini registrovali da su pametne rakete „snimile“ metu, i sada je uništenje tankera bilo pitanje čiste meha-nike, precizan posao koji se obavlja bez trunke emocija.

Usledila je sažeta komanda i oba maverika napustiše ležišta u donjem delu borbenih letelica i suknuše napred. Dve sekunde kasnije, dve bojeve glave sa 135 kilograma krajnje neprijatnog sadržaja pogodile su tanker.

Premda tovar nije došao u dodir s vazduhom, pa nije oslobođen maksimum energije, dva maverika eksplodirala su uronivši u gustu tečnu benzinsku masu, i to je bilo sasvim dovoljno.

S udaljenosti od nekih kilometar i po, posada Dinje posmatrala je, pod snažnim utiskom, kako se brod pre-tvara u buktinju. Osetili su kako im toplotni talas zaplju-skuje lica i omirisali vonj koncentrovanog benzina u pla-menu. Sve se odigralo brzo. Ničega na površini mora nije ostalo. Tanker se raspolutio na dva dela, koja su potonu-la kao istopljena starudija. Ono malo goriva što je ostalo na površini tinjalo je još pet minuta, a onda je more progutalo sve.

Baš kako je Ali Aziz el Hatab i planirao.

Ni sat vremena nije prošlo, a predsednika SAD omeli su usred državnog banketa - saradnik mu je na uvo šapnuo sažetu poruku. On je klimnuo glavom, zatražio da mu se kompletan usmeni izveštaj podnese sutradan ujutro u osam u Ovalnom kabinetu, i ponovo prionuo na supu.

U pet do osam sutradan ujutro, u Ovalni kabinet uveden je direktor CIA u pratnji Mareka Gumijenija.

332

Frederik Forsajt

Gumijeni je već dva puta boravio u toj prostoriji, koja i dalje na njega ostavljala nezapamćen utisak. Uz prve sednika, behu tu još petoro od ukupno šest najviših funkcionera.

Brzo su s formalnosti prešli na stvar. Mareku Gumijeniju naloženo je da podnese izveštaj o toku i okončanju dugotrajne protivterorističke vežbe poznate pod šifrom Čuskija.

Gledao je da ne duži, svestan da se čovek koji sedi podno okruglog prozora s kojeg puca pogled na ru-žičnjak, prozora s petnaest centimetara debelim staklom otpornim na metke, gnuša dugih objašnjenja. Opšte je načelo nalagalo: „Pričaj petnaest minuta, a onda zaveži." Marek Gumijeni je sve složene pojedinosti u vezi sa Ču-skijom sažeto izložio u svega dvanaest minuta.

Kad je začutao, zavladao je tišina.

- Ispalo je, znači, da je britanska dojava bila na me-stu? - reče potpredsednik.

- Da, gospodine. Agent koga su ubacili u Al Kaidu, jedan veoma hrabar oficir koga sam jesenas imao čast da upoznam, sada najverovatnije nije među živima. Da nije tako, svakako bi dosad dao neki znak života. Oružje tero-rista ovoga je puta zaista bio brod.

- Pojma nisam imao da se tako opasni tovari svako-dnevno prevoze po svetu - glasno se čudio državni sekretar, prekrativši nastalu tišinu.

- Ni ja - reče predsednik. - E sad, što se tiče samita G8, šta biste mi vi savetovali?

Državni sekretar za odbranu okrznuo je pogledom direktora Nacionalne obaveštajne službe i klimnuo glavom. Očito su unapred pripremili priču.

- Gospodine predsedniče, imamo dobre razloge da verujemo da je teroistička pretnja ovoj zemlji, a osobito gradu Majamiju, sinoć uklonjena. Opasnost je prošla.

se tiče G8, dok samit traje, bićete pod zaštitom američke mornarice, a mornarica je dala reč da vas nikakvo z

zadesiti

Aygnistanac

iti. Naš je savet, stoga, da na taj vaš samit G8 ima i da bude - reče predsednik SAD.

Avqanistanac

335

17.

Dejvid Gandlah je smatrao da na svetu nema boljeg posla od njegovog. Pa ako i ima, njegov je odmah tu, među naj-boljima. Dobiti četvrti zlatni prsten na rukavu ili epoleti i biti kapetan broda bilo bi još bolje, ali on je zasad bio sasvim zadovoljan zvanjem prvog oficira.

Jedne aprilske večeri stajao je na desnom kraju og-romnog brodskog mosta i posmatrao ljudsku vrevu na doku novog bruklinskog terminala, šezdesetak metara ispod njega. Nisu ga nadvisivali bruklinski oblakoderi; s visine koja bi odgovarala zgradi od dvadeset tri sprata, on je sad gledao na veći deo Bruldina.

Pristanište broj 12 u kanalu Baternilk, otvoreno upravo te večeri, nipošto nije nekakav mali dok, ali je ovaj prekookeanski brod zauzeo skoro čitav raspoloživi prostor. Dugačak 346 metara, s maksimalnom širinom 41 metar i tragom od 12 metara, tako da je ceo kanal mo-rao da se kopa ne bi li dostigao neophodnu dubinu, bio je to, u tom trenutku, najveći putnički prekookeanski brod u plovnom stanju. Što ga je duže posmatrao prvi oficir Gandlah, kome je ovo bila prva plovidba otkako je unapreden, to mu se ovaj brod veličanstvenijim činio.

Tamo daleko, u pravcu ulica iza zgrada terminala, vi-deo je transparente ozlojedenih i gnevni demonsttrafta. Njujorška policija je, izrazito uspešno, kordonima og-radila čitav terminal. Čamci lučke policije klizili su ševrdali po vodama terminala, za slučaj da neki derson stranti pokušaju da se približe čamcima.

A sve i da su mogli da pridu morskim putem, ne t toga imali nikakve vajde. Čelični trup ovog prekookeea.

da do^l°vce se nadnosio nad površinu rode, a rozori nalazili su se na visini od preko petnaest 1 P stekli su se svi uslovi da se putnici ukr- uTapsolutnoj pmatnosti T' outnici i nisu bili posebno zammljivi demonstran- arla «u se na prekookeanski brod ukrcali samo tirna. uo saud =«"

1*1.1

ni7pp ranga: stenografi, sekretarice, mlade diploma-

J.J. J.Ili't'S & . • i • i i • • i i'i

te specijalni ssavetnici i svi om ljudski mravi bez kojih veliki i dobri ljuidi sveta, po svemu sudeći, nisu sposobni da razgovaraju o gladi, siromaštvu, bezbednosti, trgovin- skim zabranaima, odbrani i sklapanju saveza.

Kako mu joe sam pojam bezbednosti pao na pamet, Dejvid Gandlahi se namršti. On i njegove kolege oficiri čitav dan prov-eli su vodajući svu silu pripadnika ame-ričkih tajnih sbužbi, koji su zagledali svaki kutakbroda. I svi su izgledali isto; mrko su gledali, neprestano na nešto usredsredeni; svi su nešto brbljali u rukave, tamo gde su im bili skriven_i mikrofoni, i svi su osluškivali odgovore koji su im stiz.ali u slušalice bez kojih bi se osećali kao bez odeće. Gatndlah je naposletku zaključio da se kod ovih ljudi razviila profesionalna paranoja - a nisupri tom otkrili ništa što nije u savršenom redu.

Najpažljivije su proverene i pročešljane biografije

•200 članova posade, i ni za jednog od njih nije prona- <5en ni najmanjji sumnjiv detalj. Yeliki duplexapartman, rezendsan za awneričkog predsednika i prvu damu, bio je Pod ključem i stražom tajne službe, pošto je prethodno 'egledan centtimetar po centimeter. Tek kada je sve to vojim očima -»video, Dejvid Gandlah je shvatio u kakvoj čauri predsedr-iik, očito, stalno živi.

Pogledao j»e na sat. Još dva sata i ukrcace se svih tri iljade putnikia pre nego što stignu i šefovi osam država vlada. Popuat diplomata u Londonu, i on se divio toj nostavnoj Udeji da se iznajmi najveći i najlusuzniji kookeansk^ t)rod na svetu za potrebe održavanja naj-

CeS i najpre stižnijeg svetskog skupa; i da se taj samit

336

Frederik Forsajt

Avganistanac

337

održi tokom petodnevne plovidbe preko Atlantika, od Njujorka do Sauthemptona. Ovo lukavstvo zbunilo je sve one snage koje inače, svake godine, nastoje da naprave kaos na samitima G8. Kraljica Meñ 2, sa smeštajnim kapacitetima za 4.200 du-ša, bila je nedodirljiva i, za ovu svrhu, bolja i od kakve planine, bolja od ostrva.

Gandlah će stajati pored svoga kapetana kad se sire-ne marke tajfun oglase jednim dubokim „A“, u znak oproštaja od Njujorka. A onda će je on snabdeti potreb-nom snagom iz četiri motora morska sirena, dok će ka-petan, baratajući isključivo malenom ručicom na ko-mandnoj tabli, provesti brod kroz Ist River, a onda je zakrenuti ka vodama Atlantika koje su čekale. Komande su bile tako delikatne, a krma tako pokretljiva, da se okretala za svih 360 stepeni, i ne behu joj potrebni te-gljači da je izvedu iz terminala.

Daleko na istoku, Grofica od Ričmonda upravo je plovila kraj Kanarskih ostrva, koja su joj bila zdesna. Nisu se s Grofice u tom času mogla videti ta ostrva gde mnogi Ewopljani odlaze na odmor, ostavljajući za sobom su-snežicom i snegom zavejane domove da, usred decem-bra, nedaleko od afričke obale, uživaju u decembarskom suncu. Ali, dogledom se na horizontu mogao videti Ma-unt Tied.

Imala je još dva dana do randevua sa istorijom. Navi-gator Indonežanin naložio je svom zemljaku na mašin-skom odeljenju da smanji brzinu na „sporo napred“, i tako je Crofica te aprilske večeri tiho klizila po blagim talasima.

Vrh Maunt Tieda nije se više video, a kormilar je skrenuo za još nekoliko stepeni ulevo gde se, na udalje-nosti od oko dve i po hiljade kilometara, prostirala ame-rička obala.

Opet je brod primećen s velikih visina; i opet

su kompjuteri pročitali signal s njegovog transpondera, proverili podatke, zabeležili bezopasne koordinate i po-novili: „Trgovački brod s urednom dokumentacijom, ne-ma opasnosti.“

Prvo je stigla japanska delegacija - premijer sa svitom. Kako je prethodno dogovoreno, doleteli su na Kenedi pravo iz Tokija. Sleteli su u velikom luku, tako da ih de-monstranti nisu ni videli ni čuli, a zatim je delegacija prebačena u putničke kabine omanje flote helikoptera, pa iz Jamajkanskog zaliva prevezena do Bruklina.

Zona za sletanje nalazila se unutar kompleksa velikih hala i hangara novog terminala. Iz ugla japanskih putni-ka, demonstranti su se nalazili daleko iza barikada, i vi-delo se samo kako otvaraju usta izražavajući svoje sta-vove, a onda ih izgubiše iz vidnog polja. Kad je utihnuo bruj helikopterskih elisa, delegaciju su dočekali brodski oficiri i proveli ih kroz pokriveni hodnik do ulaza na boku broskog trupa, a odande do jednog od kraljevskih apartmana.

Helikopteri zatim odleteše ka Kenediju da pokupe Kanadane, koji upravo behu stigli.

Dejvid Gandlah je ostao na mostu, dugačkom oko četrdeset pet metara, s velikim panoramskim prozorima kroz koje se yidelo more. Premda se most nalazio na vi-sini od preko šezdeset metara, brisači na svakom prozo-ru ukazivali su na to da će voda i njih prskati kad pramac Kraljice Meri 2 naide na dvadeset metara visoke talase, uobičajene za Atlantski okean u zimskom periodu.

A ova će plovidba, tako bar kažu vremenske prog-noze, biti lagana, bez velikih talasa i jakih vetrova. Pre-kookeanski brod će ići južnim obodom Yelikog kruga, među morskim putnicima odvajkada omiljenijim zbog blaže klime i mirnijeg mora. Tako će lučnom putanjom

338

Fredeñk Forsajt

preploviti Atlantik tamo gde je najuži, a najjužnija tačka biće severno od Azorskih ostrva. Jedni za drugima pristizali su Rusi, Francuzi, Nemci i Italijani, a u sumrak su, u poslednjoj turi helikopter-skog korvoja, došli i Britanci, vlasnici Kraljice Meñ 2. Američki predsednik, domaćin svečane večere kojom će odmah iza 20 časova biti otvoren samit, pojavio se u standardnom tamnoplavom helikopteru Bele kuće tačno u šest nula-nula. Yojni orkestar odsvirao je „Pozdrav vo-di“ dok je predsednik krupnim koracima ulazio u trup broda, a za njim se zatvorila čelična vrata. U pola sedam odvezana je poslednja užad, i Kraljica Merije, sva nakiće-na i osvetljena kao kakav grad na vodi, lagano isplovila na Ist River.

Ljudi u manjim brodovima na reci i priobalnim pute-vima posmatrali su je kako isplovljava i mahali. Yisoko gore, iza ojačanih stakala, šefovi država i vlada osam naj-bogatijih zemalja sveta uzvaćali su pozdrave. Yeličan-stveno osvetljeni Kip slobode promače pored njih, ostrva se prorediše, i Kraljica Meri polako poče da ubrzava. Pratila su je dva raketna nosača iz sastava atlantske flote američke mornarice, sa svake strane po jedan, na razdaljini od više stotina metara, najavivši se kapetanu broda. Sleva im je bio američki Zaliv Lejt, a zdesna Mon-terej. U skladu s lepim manirima koji važe među pomor-cima, kapetan im je zahvalio na prisustvu. A onda je si-šao s mosta da se presvuče za večeru. Dejvid Gandlah je preuzeo kormilo i komandu nad brodom. Podmornica ih na tom putu neće pratiti, jer ovde nije reč o standardnoj plovidbi grupe nosača. Iz dva razloga nije bilo podmornice. Prvo, nijedna država nema takvu podmornicu koja bi mogla uteći savremenim krstarećim raketama i, drugo, Kraljica Meñ je bila prebrza da bi ma koja podmornica uspela da je prati.

Kako je konvoj napredovao, a svetla Long Ajlenda ostala za njima, prvi oficir Gandlah povećao je brzinu do

Avganistanac

339

optimalne za uslove krstarenja. Četiri agregata morska sirena, ukupne snage 157.000 konja, mogle su Kraljici Meri da obezbede, ukoliko bi zatrebalo, i svih trideset čvorova maksimalne brzine. Uobičajena brzina iznosi dvadeset pet čvorova, što znači da će prateća plovila mo-rati da razviju maksimum kako bi pratila taj tempo.

Pojavila se i vazдушna pratnja: jedan američki mor-narički E-2C oko sokolovo, s radarskim teleskopima koji će pokrivati površinu Atlantika u krugu polupreč-nika osamsto kilometara oko konvoja, i jedan EA-6B šunjalo, opremljen da svaki oružani sistem uništi rake-tama HARM, u slučaju da se neko usudi da napadne koiwoj.

Za podršku iz vazduha obezbedeno je snabdevanje gorivom u putu, a letelice će, pred drugu deonicu plovid-be, biti odmenjene istovetnim avionima iz vazduhoplov-ne baze koju su Sjedinjene Američke Države zakupile na Azorima. Na kraju će brigu o podršci iz vazduha preuze-ti Yelika Britanija. Sve je unapred isplanirano.

Yečera je bila uspela, bio je to pravi trijumf. Državni-ci su sijali, žene im blistale, što se kuhinje tiče svi su se složili da je izvanredna, a kristal je svetlucao dok su u ča-še sipana vina od najboljih berbi.

Povevši se za primerom samog američkog predsedni-ka - tim pre što su članovi delegacija drugih zemalja za sobom imali duge letove - zvanice su se rano razišle i oti-šle na spavanje.

Učesnici samita sastali su se u punom sastavu sutra-dan ujutro. Sala Kraljevskog dvorskog pozorišta preure-dena je tako da primi svih osam delegacija koje su, zau-zevši mesta iza svojih šefova, činile prave male vojske saradnika što su, očito, predsednicima bili potrebni.

Druge večeri bilo je kao i prve, s tim što je ovoga pu-ta zvanice ugostio britanski premijer, u Kraljičinom grilu s dve stotine mesta. Oni manje bitni raštrkali su se po ve-likom restoranu Britanija i mnogim pabovima i barovima

Fredeňk Forsajt

gde je takode služena hrana. Mladarija, oslobođena di-plomatskih dužnosti, radije se posle večere opredelila za Kraljičinu plesnu dvoranu ili noćni klub/diskoteku G32.

Yisoko gore, prigušena su bila svetla na mostu gde je Dejvid Gandlah predsednikovao u toku noćnih sati. Pred njim, odmah podno prednjih prozora, naredani su bili plazma ekrani pomoću kojih je imao uvid u funkcionisa-nje svakog brodskog sistema.

Najvažniji među njima bio je brodski radar, koji je nadzirao sve u krugu od četrdeset kilometara oko broda. Registrovao je signale dveju krstarica koje su ih pratile i, tamo iza njih, ostalih brodova koji su plovili svojim po slom.

Na raspolaganju mu je bio i sistem automatske iden-tifikacije uz pomoć koga je mogao da očita transponder bilo kog broda u širokom krugu, kao i kompjuter s kom-pletnom Lojđovom arhivom koji ne samo što je identifikovao svaki brod već je odmah davao podatke o trasi plo-vidbe i tovaru, kao i frekvenciji.

Na dvema krstaricama u pratnji Kraljice Meri, takode na zamračenim brodskim mostovima, radarski operateri su, sa istim zadatkom, pratili zbivanja na ekranima. Njihova je dužnost bila da se nikakav objekat koji bi mogao predstavljati ma i najmanju pretnju ne približi ogrom-nom čudovištu koje gruva između njih. Čak ni potpuno bezopasni i već proveravani šleperi nisu smeli da pridu na manje od tri kilometra. Druge noći plovidbe ništa se nije približilo na manje od deset kilometara.

Slika koju je davao E2C bila je neminovno krupnija, zbog visine na kojoj je oko sokolovo letelo. Prika^ je pod-sećao na ogromni kružni snop svetla koji šeta po Atlan-tiku sa zapada na istok. Oko sokolovo mahom je videlo objekte koji su se nalazili kilometrima daleko i nisu se ni približavali konvoju. Tako je napravljen petnaestak kilo-metara široki koridor ispred brodova u pokretu, dok su krstarice dobijale podatke o onome što leži pred njima.

Ayganistanac

341

Ako ćemo pravo, delokrug oka sokolovog nije bio neo-oraničen; limit je bio na četrdeset kilometara, odnosno jedan sat plovidbe.

Treće večeri, neki minut pre jedanaest časova, oko sokolovo objavilo je znak opasnosti niskog stepena.

- Mali šleper plovi na četrdeset kilometara pred va-ma, tri kilometra južno od predviđene trase. Izgleda kao da stoji u mestu.

Grofica od Ričmonda nije baš stajala u mestu. Motori su bili isključeni, i elise su radile na leri. Oslanjala se, me-dutim, na struju od četiri čvora, taman dovoljno jaku da brod plovi, što je u određenom slučaju značilo da napre-duje u pravcu zapada.

Gumeni motorni čamac spušten je u vodu, privezan za levi bok broda, a onda su s ograde spuštene merdevi-ne od konopca sa daščicama na gazištima. Četiri čoveka već su bili u čamcu koji se dizao i spuštao na struji kraj trupa šlepera.

Ostala četvorica bila su na brodskom mostu. Ibrahim je držao kormilo, zagledan u horizont, iščekujući prva svetla.

Indonežanski radista podešavao je mikrofona, da do-bije jači i čistiji zvuk. Kraj njega je stajao onaj momčić pakistanskog porekla, rođen i odrastao na periferiji jork-širskog grada Lidsa. Četvrti je bio Avganistanac. Kad je radista konačno bio zadovoljan radom mikrofona, gla-vom je klimnuo momčiću, a ovaj mu je uzvratilo takode klimanjem glave i seo za brodsku komandnu tablu, čeka-jući poziv.

Poziv im je uputila krstarica koja je brodila na nekih hi-ljadu sto metara od Kraljice Meri. Dejvid Gandlah ga je razgovetno čuo, kao i svi koji u tom času behu na noćnoj

342

Frederik Forsait

Avganistanac

straži. Obratili su im se preko kanala na talasnoj dužini koju najčešće koriste brodovi u severnom Atlantiku. Glas je odavao otegnuti naglasak dubokog američkog juga.

- Grofice od Ričmonda, Grofice od Ričmonda, ovde kr-starica američke mornarice Monterey. Čujete li me?

Odgovorio je glas donekle izvitoperen, što se moglo pripisati ne baš najsavremenijoj radio opremi starog šle-pera. Razaznavali su se lankaširski, možda jorkširski, naglašeni samoglasnici.

- O, jes', Monterey, Grofica ovde.

- Vi kao da stojite. Navedite stanje broda.

- Grofica od Ričmonda. Malčice se pregrijala... - čulo se „klik, klik“. - ... osovina... - Š m. - ... da popravimo što pre možemo...

Na mostu krstarice nakratko je zavladao tišina. A onda...

- Kažite opet, Grofice od Ričmonda, ponavljam, kažite opet.

Na odgovor nisu dugo čekali, a akcenat je bio izrazi-to izobličen. Na mostu Kraljice Meri, prvi oficir primetio je svetleću tačku koja se pojavila na radarskom ekranu, malo južnije od planirane trase, na neldh pedeset minu-ta plovidbe od njih. Na drugom monitoru pojavili su se kompletni podaci Grofice od Ričmonda, uključujući i po-tvrdu da brod raspolaže autentičnim transponderom i da je signal koji šalje prepoznat. Sad se i prvi oficir priklju-čio na radio vezu.

- Monterey, ovde Kraljica Meri 2. Dozvolite da ja po-kušam.

Dejvid Gandlah je rođen i odrastao u okrugu Yiral u Češiru, ni osamdeset kilometara daleko od Liverpula. Sudeći po naglasku, onaj s Grofice bio je ili iz Jorkšira ili iz Lankašira, što je u najbližem komšiluku njegovog rod-nog Češira.

- Grofice od Ričmonda, ovde KraljicaMeri 2. Čujem da imate problema s pregrijavanjem osovine i da popravku vršite na moru. Potyrdite.

- Jes', tako je. Nadam se će bude gotovo za jedan sat - začu se glas iz zvučnika.

- Grofice, dajte mi podatke, molim. U kojoj ste luci registrovani, iz koje ste luke isplovili, odredište, tovar.

- Kraljice Meri. Registrovani u Liverpulu, osam 'ilja-da tona, šleper s komadnim tovarom, idemo sa Jave, no-simo brokat i orijentalnu drvnu gradu, plovimo za Bal-timor.

Gandlah je preleteo pogledom preko ekrana, čitajući podatke pristigle iz sedišta špeditorske firme Mekendrik u Liverpulu, iz kancelarije Zibart i Aberkrombi u Londo-nu, kao i one u dokumentaciji Osiguravajućeg zavoda Lojd. Sve je tačno.

- S kim govorim, moliću? - upita Gandlah.

- Ovde kapetan Mekendrik. A koj' ste vi?

- Govori prvi oficir Dejvid Gandlah.

Monterej, koji je uz teškoće pratio ovaj razgovor, sad se ponovo uključio.

„Kraljice, Monterey. Želite li da menjate pravac?

Gandlah je pregledao ekrane. Kompjuter je navodio Kraljicu Meri 2 unapred isplaniranom trasom i bio pode-šen za svaku eventualnu promenu, bilo što se tiče samog mora, vetra, struje ili talasa. Skrenuti s kursa značilo bi preći na manuelno upravljanje, ili bi pak morao da rese-tuje program pa da se kasnije vrati na prvobitni kurs. Po-red tog šlepera koji stoji na otvorenom moru proći će za četrdeset jedan minut, i u tom trenutku šleper će se na-laziti na tri-četiri kilometra, a možda i malo više od nje-govog desnog boka.

- Nema potrebe, Monterey. Proći ćemo pored njih za četrdeset minuta, na udaljenosti od preko tri kilo-metra.

Ayganistanac

Monterej se, po službenoj dužnosti, nije mogao osl niti isključivo na procenu Kraljice Meri, a bilo je, uost

lom, još vremena. Visoko gore, oko sokolovo i EA-6B sni mali su nemoćni šleper tražeći ma i najmanji znak da ovaj nosi rakete ili da se na njemu odvija bilo kakva elektronska aktivnost. Ničega nije bilo, ali oni će i dalje motriti, sve dok Grofica ne ostane daleko iza konyypja. Još dva broda bila su unutar pojasa zabranjene plovidbe, ali mnogo dalje napred, tako da će u međuvremenu biti zamoljeni da se sklone s puta.

- Razumem - uzvratil Monterey.

Sve su to čuli i na Grofičinom mostu. Ibrahim im je glavom dao znak da odu. Inženjer radista i mladić spustiše se niz merdevine do čamca, i sada su sva šestorica u gumenom plovilu čekali Avganistanca.

I dalje uveren da će poludeli Jordanac uključiti motor i pokušati da se zakuca u jedan od brodova koji su im išli u susret, Martin je bio svestan da ne može sad da se iskrca s Crofice od Richmonda. Njegova jedina nada bila je da preuzme kormilo pošto prethodno pobije posadu.

Hodajući unatraske prišao je merdevinama od konopca. U čamcu, iza poprečne veslačke klupe, Sulejman je podešavao digitalnu fotografsku opremu. Uže se njihalo viseći s Grofičine ograde; jedan od Indonežana stajao je kod pramca motornog čamca i stiskao konopac, da jaka struja što teče kraj broda ne ometa one što silaze niz merdevine.

Martin je brzo sišao niz merdevine, okrenuo se, nagnuo i nožem zasekao sivi, kao kamen tvrdi čamac, napra vivši rez dugačak skoro dva metra. Izveo je to takvom zinom, i tako neočekivano, da dve-tri sekunde niko nij reagovao. Yazduh je suknuo napolje, a budući da su šestorica već bila ukrcala, taj deo čamca se nakosio, ivo da je počela da ga plavi.

Nagnuvši se još više, Martin je zasekao i uže kojim je nac bio vezan za brod. Promašio je, ali je posekao Indonežanina po nadlanici. Tek su onda ljudi reagovali. Ali donežanin nije više mogao da drži uže, i ubrzo se svi nadoše u moru.

Željni osvete, pružali su ruke prema njemu, ali čamac je tonuo krmom nadole. Yukla ga je velika težina motora, još slane vode preplavi čamac. Olupina se sad odvoji la'od Grofičine kreme i otplutala u crnilo atlantske noći. Negde tamo, niz struju, prosto je potonula, vučena ma-som motora. Pod mlazom svetlosti iz reflektora na brodskoj krmu Martin je video kako mašu, a onda nestade i tih ruku. Niko ne može da pliva uz struju brzu četiri čvora. Popeo se uz merdevine.

U tom trenutku Ibrahim je cimao jednu od tri ručice za koje mu je stručnjak za eksploziv objasnio kako rade. Dok se uspinjao na palubu, Martin začu kako nešto puc-keta i pršti. Kad je gradió brodsku galeriju ispod koje će na palubi Zvezde Jave, od mosta do pramca, prikriti šest kontejnera za prevoz robe, gospodin Vaj je napravio krov ili „poklopac“, s dosta praznog prostora ispod, budući da su tu jednu čeličnu ploču držala četiri podupirača.

Na ove podupirače, stručnjak za eksplozive nalepio je prethodno oblikovana punjenja i povezo sva četiri stuba žicama koje prenose snagu brodskih motora. Kad one eksplodiraju, metalni poklopac udubljenja diže se u vazduh više metara. Eksplozivna punjenja, pak, behu razli-p snage i asimetrično raspoređena, tako da se ploča na jednom kraju izdigne više nego na drugom.

Martin je bio na samom vrhu merdevina, s nožem u ubiina, kad su punjenja aktivirana. Sagnuo se taman da r°pusti ogromnu čeličnu ploču koja je postrance skli-nula u more. Sklonio je nož i popeo se na most.

Ubica iz redova Al Kaide stajao je za kormilom i preda se kroz staklo. Na horizontu, brzinom od

Ayganistanac

347

dvadeset pet čvorova, kretao se grad na vodi, sa sedam-naest paluba i sto pedeset hiljada tona svetla, čelika i ljudskih tela. Odmah ispod broskog mosta nalazila se galerija, s koje su mogle da se gledaju zvezde. Sada je tek Martin shvatio namenu Grofice od Ričmonda. Nije ona trebalo da preveze nešto, nego da nešto u sebi krije. Oblaci su se razišli, i polumesec obasja prednji deo palube nekadašnje Zvezde Jave. Martinu je tek sad bilo jasno da ovo nije šleper za prevoz komadne robe koji pre-vozi eksploziv; bio je to, u stvari, tanker. Od mosta se ši-rio koloplet cevi, creva, slavina i ventila, i lepo se videlo čemu ovaj brod služi.

Šest čeličnih ploča kružnog oblika bilo je u pravilnim razmacima raspoređeno duž palube, sve do pramca - be-hu to ventilacioni otvori, svaki za po jedan rezervoar u potpalublju.

- Trebalo je da ostaneš na čamcu, Avganistanče -reče Ibrahim.

- Nije bilo mesta, brate. Malo je falilo da Sulejman ispadne. Ostao sam na merdevinama. A onda su otišli. Ostaću ovde da umrem s tobom, inšalah.

Ibrahima ove reči kao da su umirile. Bacio je pogled na brodski časovnik i povukao drugu ručicu. Nategnule su se opruge što vode od kontrolne table dole do brod-skih baterija, usisale snagu i spiwele je do galerije, gde je stručnjak za eksploziv, koristeći skrivena vrata, radio u toku mesec dana plovidbe.

Akthdrano je još šest punjenja. Šest poklopaca odle-teše u vazduh, otvoriše se rezervoari. Ono što je usledilo nije se videlo golim okom: kako je tovar suknuo uvis, šest uspravnih stubova uzdiglo se poput vulkana iz kupola na palubi. Oblak pare dostigao je visinu od tridesetak me-tara, izgubio početnu snagu, i sada je gravitacija činila svoje. Nevidljivi oblak, koji se nemilice mešao s noćnim yazduhom, spustio se do površine okeana i počeo da se valja u svim pravcima.

Martin je doživeo poraz, i toga je bio svestan. Znao je da je zakasnio. Nije mu bilo teško da uvidi dajoš od Fili-pina jaše plutajuću bombu i da je ono što curiiz šest re-zervoara, u stvari, nevidljiva smrt koju sadaniko ne mo-že da spreči.

Otpočetak je pretpostavljao da će Grofiaid Kčmon-da, koja se sad ponovo bila preobratala u Zvezdi(Jave, uploviti duboko u neku luku i tamo dići u va/duh ono što je vozila u potpalublju.

Pretpostavljao je da će udariti u nešto dragoceno pre nego što sama eksplodira.

Trideset dana uzalud je čekao priliku da pobije sedmoricu ljudi i preuzne ko-mandu nad brodom. Takva mu se prilika nijednctn nije ukazala.

Sada je, prekasno, shvatio da Zvezda 7avene nosi ni-kakvu bombu, da je, zapravo, ona sama boubu. }{ako je brzo ispuštala tovar u vazduh, nije više morala ni da se pomeri.

Dovoljno je bilo da preookeanski trod toji joj je išao u susret proće na tri kilometra od nje pa da ga oblak zahvati.

Martin je bio čuo razgovor mladog Pakistanca i pa-lubnog oficira s Kraljice Meri 2.

Prekasno jesaziiao da Zvezda Jave neće uključiti motore. Krstarice u pratnji velikog broda to uostalom i ne bi dozvolile, anjoj snaga motora i nije bila potrebna.

Kraj Ibrahimove desne ruke bila je treća komanda, dugme koje je trebalo pritisnuti.

Martin je pogledao spo-nu koja je to dugme povezivala s Verijevinpištoljem*,

postavljenim ispred prozora na brodskom nostu. Jedna signalna raketa bila je dovoljna, samo jednavarnica...

Gledao je kroz prozore kada se, na horizontu, pojavio osvetljeni ploveći grad. Dvadeset tri kiloraetra je bio

* Signalna raketa nazvana po američkim mornaričkomoficiru Edvar-du V. Yeriju (umro 1910), koji je patentirao pirotelnički signal s belim ili raznobojnim projektilima koji se ispaljujuiz specijalnog pištolja. (Prim. prev.)

348

Fredeńk Forsajt

udaljen od njih, što izade na trideset minuta plovidbe idealno vreme za maksimalnu koncentraciju smeše gn rivo-vazduh.

Martin je pogledom okrznuo zvučnik od radija na ko-mandnoj tabli. Poslednja prilika da vikne, da ih upozori Gurnuo je desnu ruku u prerez na odori, tamo gde je, uz butinu, držao nož.

Jordancu nisu promakli ni taj pogled ni taj pokret. Preživio je taj i Avganistan, i jordanski zatvor, i neumor-ne američke lovce koji su ga progonili po Iraku, i u nje-mu su se razvili instinkti divlje zveri.

Nešto mu je govorilo da mu, makar i govorio tim bratskim jezikom, ovaj Avganistanac nije prijatelj. Siro-va mržnja na tom majušnom brodskom mostu tinjala je sada kao prigušen krik.

Martin posegnu za nožem. Ibrahim je prvi stigao do oružja; revolver se nalazio ispod mape na stolu. Uperio ga je Martinu u grudi. Razdaljina - četiri metra. Da je bar tri metra bila kraća.

Yojnik je obučen da proceni svoje izgleda, i da tu pro-cenu obavi brzo. Martin je veći deo života proveo u ta-kvim situacijama. Na mostu Grofice od Ričmonda, u obla-ku smrti koji je ona sama iznedrila, postojale su samo dve mogućnosti: ili na čoveka, ili na dugme. U oba sluča-ja preživeti neće.

Neke reči tad mu dodoše, davne neke reči, iz školske pesme: „Svaki čovek na zemlji pre il' kasnije mre...” Se-tio se uto Ahmada šaha Masuda, Pandžširskog lava, koji mu je govorio kraj logorske vatre: „Svi smo mi osudeni na smrt, Inglez. Ali samo je ratniku kog Alah blagoslovi dato da odabere kako će umreti!” Pukovnik Majk Martin je odabrao... Ibrahim je video kad je ovaj krenuo prema njpniu, poznato mu je bilo to svetlucanje u očima čoveka koji svakoga časa umreti. Ubica je zaurloao i opalio. Juriš: je primio metak u grudi, i smrt je sad bila sasvim

Ayganistanac

349

. mimo bola i šoka, ostaje snaga vcr0lje, dovoljna za još : j'n Sekund života.

Po isteku te sekunde, dva čoveka _ i brod progutala je rozeljubičasta večnost.

Dejvid Gandlah je gledao u čudu. Na dbdvadeset tri kilome-tra pred njim, tamo gde bi najveći prel^kookeanski brod na svetu prošao kroz trideset pet minutasa, neizmerna ognje-na erupcija suknula je iz mora. OstalUa trojica na noćnoj straži povikaše: - Šta to bi, majku muu?

- Monterey zove Kraljicu Meri 2. : Skrenite ulevo, ka-žem - skrenite ulevo. Istražujemo. Pogledavši nadesno, Gandlah je pjprimetio kako ame-rička krstarica jurišnom brzinom hita^ u pravcu plamena. Jasno je bilo da je Grofica od Ričmo^nda izbegla užasnu nezgodu. Njegov je posao bio da se sHkloni s opasnog me-sta; ako ima ljudi u moru, pronaći će ih Monterey. Bilo je, ipak, mudro pozvati kapetana. Kad ji je zapovednik broda stigao na most, pnti oficir mu je objasrsnio šta je video. Na-lazili su se sada na tridesetak kilomoetara od one tačke i brzo se udaljavali.

Američki Zaliv Lejt i dalje ih je pjratio s leve strane. Wonterej je plovio u pravcu yatrene^ lopte kilometrima udaljene. Kapetan je odobrio da Mon^terej krene u potra-gu za preživelima, ukoliko ih uopšte ima, što je malo ve-rovatno.

Dok su njih dvojica stajali na mostu i sa sigurnog ismva}rali okean, plamenovi počeše
dta gasnu, dok sasvim
iščileše. Poslednji pramičci vatre na površini okeana -hu, u stvari, ostaci nafte iz
rezerv«-0ara iščezlog broda.

f hiperisparljivi tovar beše nestao jpre nego što je Mon-ereJ stigao na lice mesta.
Kapetan transatlantskog broda : naredio je da kom-vrate brod na kurs ka
Sauthe^mptonu.

Ayganistanac

351

EPILOG

Pokrenuta je istraga. Naravno. Potrajala je skoro pune dve godine. Takve stvari se
samo na televiziji obave u ro-ku od nekoliko sati.

Jedna ekipa preuzela je na sebe da ispita pravu Zve-zdu Jave: od položaja brodske
kobilice u trenutku kad je isplovila iz Bruneja s tovarom LPG-a ka odredištu u Fri-
mentlu, u Zapadnoj Australiji.

Nezavisni svedoci, koji nisu imali nikakvog razloga da lažu, potvrdili su da je tada
brodom komandovao ka-petan Herman i da je sve bilo u najboljem redu. Brod su videli i
kapetani druga dva broda kako, ubrzo zatim, obi-lazi severoistočni špic ostrva Borneo.
Osobito zbog nje-nog tovara, zapovednici oba ta broda napomenuli su da Zvezda Jave
plovi na pristojnoj udaljenosti od njih i zapi-sali kako se brod zove.

Jedini zvučni zapis poslednjeg kapetanovog poziva u pomoć pušten je jednom
norveškom psihijatru, koji je potvrdio da glas pripada njegovom zemljaku, Norvežani-nu,
koji je dobro govorio engleski, ali da je ove reči, po svemu sudeći, izgovorio pod
prinudom.

Pronaden je i saslušan i kapetan onog broda koji je prevezio voće, a koji je ubeležio
njene koordinate i skrenuo s kursa da bi pritekao u pomoć. On je ponovio sve što je tom
prilikom čuo i video. Stručnjaci za poža-re na moru bili su, pak, mišljenja da bi, u slučaju
da je vatra na mašinskom odeljenju Zvezde Jave bila zaista ta-ko katastrofalna da
kapetan Herman ne može da spase brod, ona svakako zahvatila i tovar. A u tom slučaju
ne

bi po vodi, tamo gde je brod navodno potonuo, plutali splavovi za spasavanje s
platnenim tendama.

Filipinski komandosi izveli su, uz podršku američkih borbenih helikoptera, prepad na
poluostrvo Zamboanga, pod izgovorom da napadaju baze Abu Sajafa. Posle duge
potrage pronašli su dvojicu tragača Huka, stanovnika džungle, koji su povremeno radili
za teroriste, ali nisu bi-li voljni da stanu pred streljački vod.

Oni su izjavili da su videli neki mali tanker u uzanom zatonu u samom srcu džungle. Na
tankeru su radili ljudi sa oksiacetilenskim lampama.

Tim koji se bavio Zvezdom Jave predao je konačni izveštaj pre nego što je isteklo
godinu dana od početka strage. U njemu je bilo navedeno da Zvezda Jave nije po-
topljena usled oružanog dejstva, već da je oteta u očuva-nom stanju; i, dalje, da je
mnogo napora bilo potrebno kako bi se svet pomoraca ubedio da ona više ne postoji,
premda je, u stvari, postojala. Čitava posada bila je, naj-verovatnije, pobijena, samo je
to još trebalo da dobije i zvaničnu potvrdu.

Zahvaljujući striktnoj podeli zadataka, nijedan uče-snik u istrazi nije imao uvid u celinu.
Svima je rečeno, i svi su poverovali, da je reč o istrazi povezanoj s neka-kvim
osiguranjem.

Drugi tim zabavio se sudbinom prave Grofice od Ričmonda. Istraga je započeta u
kancelariji Aleksa Zi-barta u Ulici Kljastih fratara, u londonskom Sitiju, a nastavljena u
Liverpulu, gde su obavljeni razgovori s članovima porodica i posadom. Listom su
potvrdili da je sve bilo u najboljem redu do časa kad je Grofica u Singapuru isporučila

one jaguare. Kapetan Mekendrik je u luci naleteo na nekog prijatelja iz Liverpula, i otišli su na pivo pre nego što će kapetan isploviti. Tada je i telefonirao kući.

Ayganistanac

351

EPILOG

Pokrenuta je istraga. Naravno. Potrajala je skoro pune dve godine. Takve stvari se samo na televiziji obave u ro-ku od nekoliko sati.

Jedna ekipa preuzela je na sebe da ispita pravu Zvezdu Jave: od položaja brodske kobilice u trenutku kad je isplovila iz Bruneja s tovarom LPG-a ka odredištu u Frimmentlu, u Zapadnoj Australiji.

Nezavisni svedoci, koji nisu imali nikakvog razloga da lažu, potvrdili su da je tada brodom komandovao kapetan Herman i da je sve bilo u najboljem redu. Brod su videli i kapetani druga dva broda kako, ubrzo zatim, obilazi severoistočni špic ostrva Borneo. Osobito zbog nje-nog tovara, zapovednici oba ta broda napomenuli su da Zvezda Jave plovi na pristojnoj udaljenosti od njih i zapi-sali kako se brod zove.

Jedini zvučni zapis poslednjeg kapetanovog poziva u pomoć pušten je jednom norveškom psihijatru, koji je potvrdio da glas pripada njegovom zemljaku, Norvežani-nu, koji je dobro govorio engleski, ali da je ove reči, po svemu sudeći, izgovorio pod prinudom.

Pronaden je i saslušan i kapetan onog broda koji je prevozio voće, a koji je ubeležio njene koordinate i skrenuo s kursa da bi pritekao u pomoć. On je ponovio sve što je tom prilikom čuo i video. Stručnjaci za požare na moru bili su, pak, mišljenja da bi, u slučaju da je vatra na mašinskom odeljenju Zvezde Jave bila zaista ta-ko katastrofalna da kapetan Herman ne može da spase brod, ona svakako zahvatila i tovar. A u tom slučaju ne

bi po vodi, tamo gde je brod navodno potonuo, plutali splavovi za spasavanje s platnenim tendama.

Filipinski komandosi izveli su, uz podršku američkih borbenih helikoptera, prepad na poluostrvo Zamboanga, pod izgovorom da napadaju baze Abu Sajafa. Posle duge potrage pronašli su dvojicu tragača Huka, stanovnika džungle, koji su povremeno radili za teroriste, ali nisu bi-li voljni da stanu pred streljački vod.

Oni su izjavili da su videli neki mali tanker u uzanom zatonu u samom srcu džungle. Na tankeru su radili ljudi sa oksiacetilenskim lampama.

Tim koji se bavio Zvezdom Jave predao je konačni izveštaj pre nego što je isteklo godinu dana od početka strage. U njemu je bilo navedeno da Zvezda Jave nije potopljena usled oružanog dejstva, već da je oteta u očuvanom stanju; i, dalje, da je mnogo napora bilo potrebno kako bi se svet pomoraca ubedio da ona više ne postoji, premda je, u stvari, postojala. Čitava posada bila je, naj-verovatnije, pobijena, samo je to još trebalo da dobije i zvaničnu potvrdu.

Zahvaljujući striktnoj podeli zadataka, nijedan uče-snik u istrazi nije imao uvid u celinu. Svima je rečeno, i svi su poverovali, da je reč o istrazi povezanoj s neka-kvim osiguranjem.

Drugi tim zabavio se sudbinom prave Grofice od Ričmonda. Istraga je započeta u kancelariji Aleksa Zibarta u Ulici Kljastih fratara, u londonskom Sitiju, a nastavljena u Liverpulu, gde su obavljani razgovori s članovima porodica i posadom. Listom su potvrdili da je sve bilo u najboljem redu do časa kad je Grofica u Singapuru isporučila one jaguare. Kapetan Mekendrik je u luci naleteo na nekog prijatelja iz Liverpula, i otišli su na pivo pre nego što će kapetan isploviti. Tada je i telefonirao kući.

352

Frederik Forsajt

Nezavisni svedoci potvrdili su da je Groficom upra-vljao njen zakoniti kapetan kad je preuzela dragoceni to-var drvne grade u Kinabaluu.

Neposredna poseta Surabaji, na ostmi Java, isho-dovala je saznanjem da brod tu, zapravo, nikada i nije pristajao po drugi deo tovara, azijsku svilu. A Zibartu i Aberkrombiju je u London stigla špediterska potvrda da je svila utovarena. Reč je, dakle, bila o krivotvorenom do-kumentu.

Na osnovu svedočenja napravljen je fotorobot „gospodina Lamponga“, i indonežanska služba javne bezbednosti prepoznala je čoveka koji je, premda za to nikada nisu pronadeni dokazi, bio osumnjičen za pruža-nje finansijske podrške organizaciji Džemaat Islamija. Krenulo se u potragu, ali terorista je već bio zametnuo trag u prenaseljenoj Jugoistočnoj Aziji.

Tim je tada zaključio da je Grofica od Ričmonda na-padnuta i oteta u Celebeskom moru. S obzirom da su ukradena sva dokumenta, identifikacione radijske šifre i transponder, konstatovano je da je brod sigurno završio na dnu mora, sve s kompletnom posadom. Kolege su iz-yeštene o rezultatima istrage.

Karika koja nedostaje pronadena je kod dr Alija Aziza el Hataba. Iz njegovih prisluškivanih telefonskih razgovora došlo se do saznanja da je rezervisao kartu za Bliski is-tok. Posle sastanka u Domu na Temzi, sedištu službe MI5, procenjeno je da je dara prevršila meru. Birmin-gemska policija i specijalci provalili su u stan kuvajtskog akademika kad su im prisluškivači dojavili da je ovaj u kadi, a zatim je El Hatab, pod pratnjom, iz stana izveden u bademantilu.

Ali, promućuran je bio El Hatab. Posle temeljne pre-trage njegovog stana, automobila i kancelarije, te mobil-

Ayganistanac

353

nog telefona i laptopa - nije otkriveno ama baš ništa što bi ovog čoveka teretilo.

On se tupo smeškao, a njegov advokat je protestovao, tokom 28-dnevnog, zakonom propisanog pritvora, koliko britanska policija ima pravo da drži osumnjičenog bez formalnog podizanja optužnice. Osmeh mu je, međutim, preseo kada je, tek izašavši iz zatvorske ustanove Bel-marš pod blagoslovom Njenog veličanstva, ponovo lišen slobode, ovoga puta povodom zahteva za ekstradiciju ko-ji je britanskim vlastima uputila vlada Ujedinjenih Arap-skih Emirata.

U ovakvom slučaju, ne postoje vremenska ograniče-nja. El Hatab je vraćen pravo u ćeliju. Ovoga puta, nje-gov advokat podneo je energičnu žalbu protiv ekstradici-je. Kao Kuvajćanin, on uopšte i nije bio državljanin UAE, ali to u ovom slučaju nije ni bilo bitno. Centar za borbu protiv terorizma u Dubaiju nekim je čudom bio došao u posed serije fotografija. Na njima je bio prikazan El Hatab u prijateljskom razgovoru s pozna-tim glasonošom Al Kaide, kapetanom dave koji je već bio držan pod nadzorom. Na drugima se videlo kako El Ha-tab ulazi i izlazi iz vile na obodu Ras al Hajmaha, za ko-ju se znalo da teroristima služi kao skrovište. To je na londonskog sudiju ostavilo snažan utisak, i on je odobrio ekstradiciju.

El Hatab se žalio... i još jednom izgubio. Suočen s iz-borom između sumornih lepota zatvora Belmarš ili atlet-ski gradenih islednika iz redova emiratskih specijalnih snaga u pustinjskoj bazi u Zalivu - zamolio je da ostane ovde kao gost kraljice Elizabete.

To je stvorilo nov problem. Britanci su mu objasnili da oni, zapravo, i ne raspolažu dokazima na osnovu kojih bi ga držali u pritvoru, a kamoli nečim na osnovu čega bi pokušali da ga osude. Negde na pola puta ka aerodromu Hitrou, dogovorje napravljen, i El Hatab je progovorio.

354

Fredeńk Forsajt

A kad je jednom iz njega provalilo... Gosti iz CIA koji su prisustvovali saslušanjima zapisali su u izveštaju da ip čovek toliko pričao da im se činilo kao da prisustvuju rušenju brane Bolder*. Odrukao je više od sto agenata Al Kaide koji su do tada bili „krin-beli“, potpuno nepoznati u anglo-američkim obaveštajnim krugovima, i dvadeset četiri zamrznuta bankovna računa.

Kad su islednici pomenuli poduhvat Al Kaide pod ši-frovanim nazivom Al Izra, Kuvajćanin je zanemio. Pred-stavu nije imao da iko išta zna o tome. A onda im je pričao i o tome.

Potvrdio je sve što su London i Yašington već znali, ili u šta su sumnjali, a onda je rekao i više. Identifikovao je svu osmoricu koji su plovili na Grofici od Ričmonda na njenom poslednjem putovanju, sve izuzev trojice Indo-nežana.

Poznato mu je bilo poreklo mladog Pakistanca koji je, budući rođen i odrastao u Engleskoj, u okrugu Jorkšir, mogao preko radio veze da govori umesto kapetana Mekendrika i obmane prvog oficira Dejvida Gandlaha.

Priznao je i to da su Donja Marija i njena posada na-merno žrtvovani, premda oni sami toga nisu bili svesni; bila je to obična diverzija s ciljem da se odstrani svaka nedoumica u vezi sa slanjem američkog predsednika na more u prekookeanskom brodu.

Islednici su neprimetno skrenuli temu na Avgani-stanca, znajući da je ovoga El Hatab saslušavao u onoj vi-li u Emiratima. Nisu, zapravo, ni oni znali sve: sumnjali su, ali El Hatab više nije bio od onih koji oklevaju.

Potvrdio je da se tajanstveni talibanski komandant pojavio u Ras al Hajmahu pošto je, smelo i ne bez proli-vene krvi, pobjegao čuvarima nedaleko od Kabula. Tvrdio

* Brana Bolder, ili Huverova brana, ustava visoka 221 metar, sagrađena na reci Kolorado, na granici saveznih država Nevade i Arizone. (Prim. prev.)

Ayganistanac

355

m da su sve ove pojedinosti brižljivo proverili sim-natizeri Al Kaide u Kabulu, i da je sve zaista bilo tako.

Priznao je da mu je Ajman el Zavahiri naložio da ode u Zaliv i tamo saslušava begunca, pa koliko potraje, ne-ka potraje. Otkrio im je i to da je niko drugi do Šeik lič-no potvrdio identitet tog Avgana, prisativši se razgovora koji je s njim vodio mnogo godina ranije u pećinskoj bol-nid u Tora Bori.

Šeik je lično i počastvovao Avgana tom privilegijom da se priključi Al Izri, i tako je on, El Hatab, zajedno s drugima i tog čoveka poslao u Maleziju.

Ovo je anglo-američkim islednicima dalo redak šla-gvort da upropaste i ono malo što beše ostalo od njego-vog života tako što će mu saopštiti ko je taj Avgan, u stvari, bio.

Tačku na „i“ stavio je grafolog utvrdivši da su teksto-vi nestaloga pukovnika i našwlijana poruka ubačena u torbu s ronilačkom opremom na ostmi Labuan - delo istog čoveka.

Komiteta za operaciju Čuskija naposletku je ustanovio da se Majk Martin ukrcao na Groficu od Ričmonda, i da-lje se pretvarajući da je terorista, negde posle tog doga-daja u Labuanu, te da ne postoji nikakav dokaz da je mo-gao na vreme da se iskrca.

Sto se tiče teorija o tome zbog čega je Grofica odlete-la u vazduh četrdeset minuta pre nego što je bilo predvi-deno - sve opcije ostale su otvorene.

3bičaj je u Ujedinjenom Kraljevstvu da se sačeka da prode sedam godina pre nego što se osoba koja je bez traga nestala i zakonski proglasi mrtvom, te da se izda umrlica.

Kada je saslušanje dr El Hataba stiglo do kraja, mr-^ozornik iz londonskog Yestminstera izveden je na jed-nu vrlo diskretnu večeru, u privatnoj odaji kluba Bruks u

356

Frederik Forsajt

Sent Džejms stritu. Samo je još troje njih prisustvovalo ovoj večeri, i oni su mrtvozorniku potanko objasnili ra-zne stvari kad su ih konobari ostavili same.

Naredne nedelje mrtvozornik je izvod iz matične knjige umrlih poslao univerzitetском profesoru sa slu-žbom na Fakultetu orijentalnih i afričkih studija, dr Te-riju Martinu, u znak poštovanja prema njegovom pokoj-nom bratu, pukovniku Majku Martinu iz padobranskog puka, koji je osamnaest meseci ranije nestao bez traga.

Ispred štaba SAS-ovog puka, nedaleko od grada Here-forda, stoji jedna prilično čudnovata struktura, poznata kao Sat-kula. Kula je bila, deo po deo, razmontirana kad se puk, mnogo godina ranije, selio iz stare baze u nove prostorije. A onda je ponovo podignuta.

Kao što se može i pretpostaviti, pri vrhu ove kule je časovnik, ali ono što ovu građevinu čini važnom jesu četiri njene strane, na kojima su ispisana imena svih SAS-ovih ljudi poginulih u borbi.

Nedugo posle izdavanja umrlice, u podnožju Sat--kule održan je komemorativni skup. Okupilo se tu dva-naest ljudi u uniformama i njih deset u civilnoj odeći, kao i dve žene. Jedna je bila generalna direktorka službe MI5, službe bezbednosti, a druga pokojnikova bivša su-pruga.

Bilo je i onih koji se nisu tako lako pomirili s tim da Martin dobije status „nestalog u akciji“, ali i oni su pro-menili mišljenje pošto je izwšen određen pritisak, i to s veoma visokog položaja. Kada su izveštjeni o svim pozna-tim činjenicama, direktor specijalnih snaga i glavni za-povednik puka složili su se da ovaj status odgovara situ-aciji.

Pukovnik Majk Martin svakako nije bio ni prvi ni poslednji sasovac koji je nestao na nekom dalekom me-stu da se više nikad ne pojavi.

Ayganistanac

357

Tog turobnog februarskog dana, u vreme održavanja ove kratke svečanosti, sunce je, s one strane granice, upravo zalazilo za velške Crne planine na zapadu. Na kraju je vojni sveštenik izgovorio uobičajene reči iz Je-yandelja po sv. Jovanu: „Nijednoga ne vole čoveka ko onog što položi život za svoje prijatelje.“

Samo oni okupljeni oko Sat-kule znali su šta je Majk Martin iz padobranskog puka, pukovnik SAS-a u penziji, učinio za četiri hiljade potpunih neznanaca, koji i ne znaju da je on postojao.

Beleška o autoru

Frederik Forsajt je autor deset bestseler romana: Dan Šakala, Dosije Odesa, Psi rata, Davolov zamenik, Četvrti protokol, Pregovarač, Yaralica, Božja pesnica, Ikona i Osvetnik. Od ostalih njegovih dela izdvajaju se Priča o Bi-jafri i Pastir, objavio je dve zbirke kratkih priča, Nema povratka i Yeteran, kao i nastavak Fantoma iz Opere - Fan-tom sa Menhetna. Sastavljač je antologije priča o letenju, Yelike pñče o letenju, gde su se našle i pripovetke ser Ar-tura Konana Dojla, Roalda Dala, Lena Dajtona i Herber-ta Džordža Yelsa. Živi u Hertfordširu, u Engleskoj.

Frederik Forsajt

AYGANISTANAC

2007.

Izdavač:

EVRO-GIUNTI

Beograd, Beogradska 23

Za izdavača: Novica Jevtić, generalni direktor

Dizajn korica: Ekoplus

Yeleprodaja: Tel: 011/3446618, 3446619, 3446620

Fax: 011/2445926 E-mail: prodaja@evro-giunti.com

Tiraž: 2000 primeraka

Štampa: Grafostil, Kragujevac

ISBN 978-86-505-0736-0

CIP - KaTa^ornaaiiHJa y n

Hapoflna 6ji5;iHOTeKa Cp5nje, Beorpa^

821.111-31 <řOPCAJT, <J>pe«epHK

Avganistanac / Frederik Forsajt; s engleskog preveo Vladimir D Jankoyić. - Beograd : Evro-Giunti, 2007 (Kragujevac : Grafostil). -360 str. ; 20 cm. - (Edicija Savremena svetska proza / [Evro-Giunti] ; knj. br. 10)

Prerod dela: The Afgan / Frederick Forsyth. - Tiraž 2.000. - Beleška o autoru: str. 358. - Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-505-0736-0 COBISS.SR-ID 140163596

Avganistanac

Britanski i američki obaveštajci nanjušili su veliku operaciju Al Kaide, i primorani su da reaguju - ali šta uopšte mogu da učine? O mogućem napadu ne znaju ništa: ni šta će, ni kada, ni gde biti napadnuto. Unutar Ai Kaide nemaju doušnika, a i nemoguće je ubaciti ga. Nemoguće, osim ako...

Avganistanac je ime Izmet Kan, i zatočen je u Gvanta-namu. Nekadašnji je visoki talibanski oficir. Avganistanac je i pukovnik Majk Martin, yeteran koji je u raznim ratnim zonama širom sveta proveo četvrt veka. Tamnopus, mršav tip odrastao u Iraku. U pokušaju da preduprede katastrofu, obaveštajne agencije preduzeće nešto što ranije niko nije ni pomišljao - da poture zapadnjaka kao Arapina među Arape Da Martina podmetnu umesto Kana, čoveka od najvećeg poverenja...

Za to će biti potrebne posebne pripreme, a onda i mnogo sreće, jer ništa zapravo ne može da pripremi Martina za mračan, nestalan svet u koji treba da kroči. I za užase na koje će u tom svetu naići...

Dan Šakala, Psi rata, Dosije „Odesa" - ovi naslovi Frederika Forsajta mnogo su doprineli stvaranju internaci-onalnog trilera kao danas poznatog i priznatog žanra. Kombinujući pedantnu upotrebu istraživačkih sredstava s jez-groYitom naracijom koja besprekorno prati naslove u svetskim medijima, Forsajt nam prikazuje svet onakav kakav jeste, i u tom pregnuću teško mu je naći ravnog...

A svet današnjice je zastrašujuće mesto...